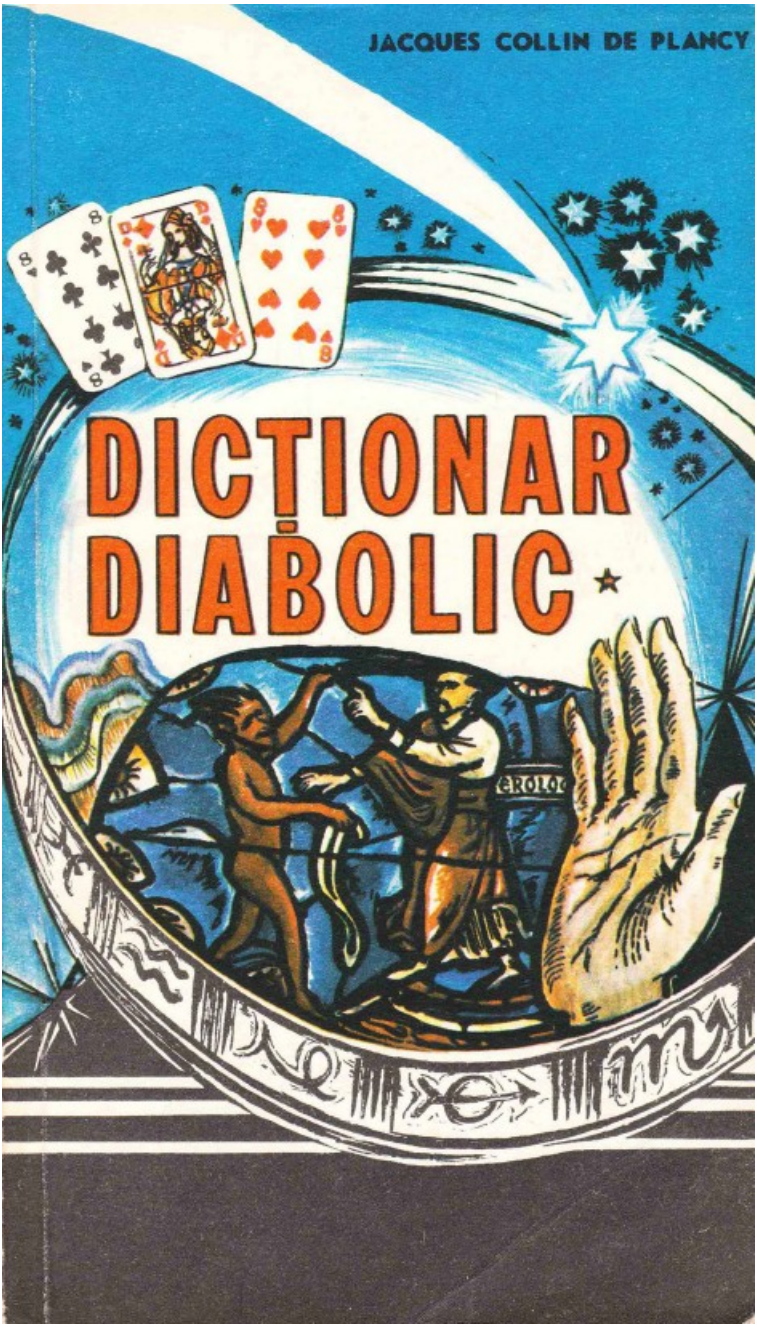

JACQUES COLLIN DE PLANCY
DICŢIONAR DIABOLIC

vol. I
selecţie şi traducere de
RODICA ROTARU
Casa de Editură şi Presă «Viaţa Românească»
Bucureşti, 1992

Coperta de: Adrian Ionescu

NOTA TRADUCĂTORULUI

Volumul de faţă este primul dintr-o serie care oferă cititorului din ţara noastră ample selecţii din Dicţionarul diabolic, ediţia a II-a de J. Collin de Plancy, apărut la Paris în 1825. El se subintitulează:

Biblioteca universală despre fiinţe, personaje, cărţi, fapte şi întâmplări cu privire la: fantome, magie, legături cu infernul, preziceri, ştiinţe oculte, farmece, minuni, rătăciri şi prejudecăţi, tradiţii şi legende populare, diverse superstiţii şi, în general, tot felul de credinţe miraculoase, surprinzătoare, misterioase şi supranaturale.

Pentru început publicăm literele A-B-C, menţionând că selecţia noastră urmăreşte să prezinte o ediţie de *popularizare* a acestei lucrări, şi nu una pentru specialişti. Din cele aproximativ 2000 de pagini ale originalului francez, am selectat acele date şi noţiuni care privesc demonologia – arta vrăjitoriei, descântecelor, *farmecelor*, alchimia, astrologia şi horoscoapele, cabalistica, talismanele, chiromanţia (ghicitul în palmă), magnetismul animal, arta cunoaşterii omului după fizionomie şi alte trăsături, ghicitul în cărţi şi în cafea, explicarea viselor, *preziceri*, *credinţe* populare, obiceiuri, superstiţii, fiinţe mitologice şi personalităţi istorice etc. – toate înscriindu-se într-o arie largă de interes şi accesibile unei categorii foarte diverse de cititori.

Autorul acestei impresionante lucrări, unică în felul ei, este un spirit raţionalist, el priveşte acest vast domeniu al cercetării sale cu ochiul omului de ştiinţă, care, în acel sfârşit de secol al Luminilor, secolul al XIX-lea, a adus o

contribuţie substanţială la cunoaşterea urnii şi a tainelor ei, a luptat împotriva ignoranţei şi obscurantismului, a prejudecăţilor şi a fanatismului religios.

În acelaşi timp, prin imensitatea datelor şi vastitatea cercetării, lucrarea răspunde curiozităţii cititorului dornic să găsească explicate probleme care despart credinţa de erezie, legenda de adevăr, ştiinţa de superstiţie. Sunt aici explicaţii şi dezvăluiri ale marilor întrebări ce au frământat imaginaţia popoarelor de-a lungul veacurilor.

Să nu uităm însă că această lucrare a apărut la 1825. La un secol şi jumătate depărtare de acel moment, cunoaşterea universului cu ajutorul ştiinţei a făcut progrese uriaşe, cercetarea îndepărtându-se firesc de domeniul investigat de J. Collin de Plancy. De aceea, dicţionarul pe care începem să-l publicăm rămâne – cum spuneam – o *curiozitate* şi el trebuie citit ca atare. (Unele teorii ale autorului sunt şi ele mult depăşite şi fanteziste, cum ar fi de pildă aceea *despre* boemieni (ţigani) şi multe altele).

Prin spectaculosul investigării, prin descrierea cu ironie fină şi umor a unor legende, anecdote, obiceiuri populare, portrete etc. paginile acestei cărţi sperăm să fie o lectura captivantă pentru toate vârstele.[1]

R.R.

1 Notele de subsol, cu explicaţii strict documentare, ne aparţin.

Din *Prefaţa* autorului

Dacă stăm să analizăm diferitele religii ale popoarelor, vom găsi peste tot credinţe învăluite în mii de erori şi idei despre divinitate, toate cufundate într-un haos de superstiţii ridicole. Nu există niciun popor, cât de sălbatic, să nu fi găsit în sufletul său, în armonia naturii, în întregul universului, mărturia grăitoare a existenţei lui Dumnezeu; dar, departe de a căuta să o cunoască prin sentiment şi raţiune, fiecare şi-a făurit un idol himeric, după propria-i asemănare, pentru a-i servi cât mai bine propriile-i patimi. Cel rău şi l-a închipuit un monstru; ambiţiosul, un potentat; laşul, un barbar; fanaticul, un tiran care visează răzbunare; singur omul cinstit şi l-a închipuit pe Dumnezeu ca pe un părinte.

În acelaşi timp, cea mai mare parte a religiilor sunt pure la origine. Într-un loc găsim un Creator căruia i se oferă primele fructe ale pământului; în altul, oamenii se închină soarelui, ca dătător de lumină şi rodnicie; iar în alt loc, dar mai rar, găsim o Providenţă nevăzută, a cărei esenţă o formează iertarea şi iubirea; virtuţile dau naştere la cele mai scumpe jertfe, iar templul său este universul. Acest cult simplu nu i-a fost de ajuns omului, prieten al miraculosului şi al minciunii. Lui i-au trebuit legende şi ceremonii; şi acest prim pas în care spiritul era preocupat de cele înconjurătoare a făcut să-l uite repede pe Dumnezeu, căruia credea că în felul acesta îi aduce laude. Au fost inventate duhurile rele, cărora li se atribuia toată netrebnicia. Chiar viciile au devenit obiecte ale cultului: Jupiter a fost incestuos şi paricid, Junona a fost răzbunătoare şi geloasă, Marte, furios şi crud, Venus, prostituată, Mercur, hoţ etc. *Ahriman*[2]*, Satan, Moloh, Dumnezeul răului la mexicani, şi toate geniile răufăcătoare au ieşit din aceeaşi sursă; şi când s-a ajuns la un Dumnezeu unic, fără de greşeală, acesta a fost înconjurat*

---

2 Ahriman, principiu al răului în religia lui Zoroastru (Zaratustra), reformator al vechii religii iraniene, spre deosebire de Ormuzd, care reprezenta principiul binelui.

de diavoli care au devenit instrumentele răzbunărilor sale; şi dacă a încetat să mai fie iubit, Dumnezeu a fost temut. L-au liniştit prin sacrificii; i s-a câştigat bunăvoinţa însângerându-i-se altarele; au fost sacrificate fiinţe omeneşti pentru a fi pe voia celui care le dăduse viaţă […]

Iisus Cristos, îndepărtând ideea sacrificiului de sine a înlăturat şi practicile superstiţioase. A fost întrebat ce trebuie să facă oamenii pentru a căpăta răsplata divină; el a răspuns: «Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta şi cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul. Aceasta este întâia şi cea mai mare poruncă». «*Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi». «Într-aceste două porunci legea şi prorocii atârnă».*

Sfântul Ioan Evanghelistul, la adânci bătrâneţi, se mulţumea să le spună credincioşilor: «Fiii mei, iubiţi-vă unii pe alţii». Şi cum i s-a reproşat că repetă unul şi acelaşi lucru, el a răspuns: «povaţa lui Iisus Cristos; dacă o respectăm, facem tot ce ne porunceşte Cel de Sus».

Şi cu toate acestea, superstiţia domneşte în sânul creştinismului, la fel de plină de forţă, ca şi la păgâni; ea îl înconjoară cu un nor de păcate şi ajunge să facă de dispreţuit, în ochii poporului, toate principiile unei religii a cărei puritate iniţială nu o mai văd; căci, trebuie să nu ne înşelăm, cei mulţi se simt legaţi de ceremonii, de tot ce e menit să-i uimească; atât timp cât ţine ochii închişi, omul crede orice, cu tărie; dar dacă se lămureşte ce înseamnă vrăjitoria şi prezicerile, dacă descoperă minciuna, în care el vede adevărul, atunci devine repede mai necredincios decât omul cultivat, pentru că, incapabil să discearnă, el confundă dogmele existenţei lui Dumnezeu şi a nemuririi sufletului cu minunile sfintei «Fiole»[3] *şi legendele despre strigoi; şi dacă descopere o singură greşeală, bănuieşte alte o mie.*

De aici putem trage concluzia că necredinţa poate da naştere adesea la o credinţă exagerată: avem în acest sens triste dovezi. Superstiţia, care se alipeşte tuturor religiilor,

3 Se referă la o «fiolă» păstrată la Catedrala din Reims, con- ţinînd ulei sfinţit, cu care se miruiau regii Franţei. I se acorda puteri magice.

termină prin a le distruge. Numai domnia ei e eternă; secolele se scurg fără s-o slăbească şi timpul nu distruge sceptrul ei de plumb; ea stăpâneşte inimile […] *Am putea găsi izvorul superstiţiilor în următoarele patru cauze: ignoranţa, orgoliul, fanatismul, teama. Bolile necunoscute, accidente neobişnuite, fenomene, evenimente care depăşesc cursul normal al lucrurilor au fost atribuite demonilor sau unor oameni în slujba acestora.* […]

Dorinţa de a domina şi de a se ridica deasupra altora a făcut să apară astrologii. S-a studiat cursul astrelor, existenţa lor veşnică, influenţa lor asupra anotimpurilor şi a temperaturii. Li s-a atribuit aceeaşi putere asupra fiinţelor libere şi independente, li s-a studiat mersul şi s-a găsit scris în acea masă nepăsătoare soarta omului, cu toate vicisitudinile ei […].

Magia este atât de veche, încât nu i se poate descoperi originea. La începuturile oricărei istorii vom găsi magicieni; dacă ne conducem după teologi, magia e mai veche decât *potopul. Ham a fost un mare magician; faraonul în faţa căruia a făcut Moise minuni era înconjurat de vrăjitori. În analele chinezilor este consemnat un vrăjitor care a încercat să cucerească poporul prin minuni, sub domnia lui Xao-Hao, al patrulea împărat al Chinei, care a trăit, după unii, pe timpul lui Nahor, bunicul lui Abraham* […].

Istoria modernă a urmat liniile istoriei antice. Vechile cronici ale Spaniei, cele ale Germaniei şi ale ţărilor nordice sunt sufocate de asemenea legende. Se ştie câţi magicieni şi ghicitori au apărut la curte regelui Arthur, domnia primilor regi francezi ar putea chiar să se compare, pentru elementul miraculos şi moravurile cavalereşti, cu timpurile eroice ale Greciei şi Egiptului

Vrăjitorii s-au înmulţit atât de mult în secolele XIV, XV, XVI, *încât au trebuit să fie arşi în pieţele întregii Europe; dar rugurile au născut ideea persecuţiei şi magia nu se stingea decât odată cu flăcările întreţinute pentru a o distruge. Au existat încă magicieni şi un mare număr de şarlatani spre sfârşitul domniei lui Ludovic al XIV-lea; unii*

au mai fost arşi chiar sub Ludovic al XV-lea. […]

În sfârşit, câteva spirite luminate ale ultimelor secole şi-au asumat răspunderea să răstoarne edificiul monstruos al superstiţiilor. Ei le-au atacat mai cu seamă sub aspectul lor ridicol; au dorit să le arate zădărnicia; au demascat eroarea acestora pentru toţi ochii care au vrut să se deschidă; numai că cel mai mare număr de ochi au continuat să rămână orbi, şi cu toate eforturile unei filosofii sănătoase, care a încercat să stingă torţele superstiţiilor, focul lor fumegă încă şi e departe de a fi înăbuşit. El se observă în spiritul celor mulţi, pe care îi sfâşie şi-i tulbură; îl găsim chiar la oameni mari şi luminaţi […] *Astfel, luminile pe care filosofii le-au răspândit în mari efluvii peste ereziile superstiţioase, n-au reuşit să le dezrădăcineze, ele continuă să tiranizeze imensa majoritate a oamenilor şi putem repeta astăzi ceea ce spunea părintele Thiers altă dată, în prefaţa la tratatul său despre superstiţii*: «*Ele atât de răspândite, încât un oarecare le observă fără să le ia în seamă, iar un altul, care nu crede în ele, este găsit vinovat; ele pătrund până în cele mai sfinte practici ale Bisericii; câteodată, chiar, lucru de plâns, ele sunt autorizate public din ignoranţa unor ecleziaşti, care ar fi trebuit să se opună cu toată puterea ca superstiţiile să nu prindă rădăcini în Biserică*».

Să sfârşim deci prin a nimici superstiţia urmărind-o în toate manifestările ei; să tragem cortina care îi acoperă fastul; să spunem tuturor ce roade a dat superstiţia; să combatem ignoranţa şi greşelile; să păstrăm pentru secolul nostru remarcabilul nume de secol al «Luminilor»; să dezvăluim adevărul; să semnalăm minciuna şi să repetăm întregii lumi că omul nu se poate ridica până la Dumnezeu *prin teamă şi credinţă absurdă; că cel păcătos, care îl cinsteşte pe Dumnezeu temându-se de el, nu poate pretinde să fie iubit şi că un părinte nu cere de la copiii săi decât inima* şi *dragostea lor*.

«Omul superstiţios se teme de orice: de uscat şi de ape, de văzduh şi de cer, de întuneric şi lumină, de zgomot şi *linişte, el se* teme chiar şi de un vis»

Plutarh

A

ABEL – Fiul lui Adam. Musulmanii pretind că avea opt stânjeni înălţime, sau 48 de picioare. Mormântul lui, care se crede a fi lângă Damasc, are 55 de picioare. I se atribuie o carte despre astrologie, intitulată *Carie despre virtuţile planetelor şi despre însuşirile tuturor lucrurilor din această lume*. Această carte i-ar fi fost transmisă, după cum se susţine, prin revelaţie divină. El a ascuns-o sub o piatră. Hermes Trismegistul[4] a găsit-o după potop şi-a învăţat după ea arta de a face talismane, studiind influenţa constelaţiilor. A se vedea detalii în lucrarea *Despre esenţa esenţelor*, atribuită Sfântului Toma de Aquino[5] (IV, e.2).

ABIGOR – Mare duce în infern. Se întruchipează într-un frumos cavaler, purtând lance, drapel şi sceptru. E un demon ce face parte dintr-un ordin superior; răspunde prompt la tot ce priveşte războiul, prevede viitorul şi-i învaţă pe mai marii armatei să se facă iubiţi de soldaţi. Are în subordine 60 de legiuni ale infernului.

ABRACADABRA – Cuvânt vrăjit cu care se făcea, mai ales în Persia şi în Siria, o figură magică, căreia i se atribuia darul de a vindeca diverse boli şi în mod deosebit febra. Bolnavul trebuia să poarte în jurul gâtului un fel de filacteră pe care se scria:

ABRACADABRA
ABRACADABR
ABRACADAB
ABRACADA
ABRACAD
ABRACA
ABRAC
ABRA
ABR

---

4 Hermes Trismegistul, în mitologia greacă zeu al cunoaşterii tainelor divine, al profeţiilor, astrolog, ocrotitor al geografiei şi cosmografiei, patronul medicinii.

5 Toma de Aquino, (1225 – 1274), teolog catolic, autor al unor lucrări care au fundamentat teologia oficială a Bisericii catolice.

AB

A

ABRAHAM[6] – Orientalii au o altă legendă despre el, decât cea pe care o ştim noi din cărţile sfinte. Nemrod, care domnea în Babilonia, a văzut în vis o stea care strălucea mai tare decât soarele. Ghicitorii lui i-au spus că se va naşte un copil de care trebuie să se teamă, atunci Nemrod a poruncit ca toţi bărbaţii din regatul său să se despartă de femeile lor. A încredinţat gărzilor misiunea să urmărească această poruncă. Totuşi, Azar, unul din principalii lui supuşi, a găsit mijlocul să petreacă o noapte cu iubita lui, Adna, şi a doua zi vracii i-au spus lui Nemrod că acel copil a fost deja conceput. Nemrod a poruncit atunci ca toate femeile însărcinate să fie trecute prin sabie, iar copiii de parte bărbătească ce urmau să se nască să fie de asemenea ucişi. Cu toate acestea, Adna, care nu părea să fie însărcinată, s-a dus într-o peşteră îndepărtată, unde l-a născut pe Abraham, apoi s-a întors acasă, după ce a închis cu grijă intrarea peşterii. În fiecare seară se ducea să alăpteze copilul, pe care-l găsea mereu preocupat să-şi sugă cele două degete mari de la mână, dintre care unul îi dădea lapte, iar celălalt miere. Ea a fost încă şi mai mirată când a observat că fiul ei creştea într-o zi cât alţii într-o lună. Când s-a făcut mare l-a dus în oraş unde tatăl său i l-a arătat pe Nemrod, pe care îl diviniza.

Băiatul l-a găsit prea urât ca să fie zeu şi i-a convins şi pe părinţi de aceasta. Cum Abraham a început să facă minuni, a fost imediat acuzat că e vrăjitor. Nemrod, stârnit de vracii lui, care erau invidioşi, l-a condamnat pe Abraham să fie aruncat într-un cuptor încins, dar cuptorul s-a transformat în fântână, flacăra în apă limpede şi Abraham s-a ales doar cu o baie, văzând aceasta un curtean, i-a spus lui Nemrod: «Stăpâne, omul acesta e un profet, nu un vrăjitor». Nemrod, supărat, l-a trimis şi pe curtean într-un cuptor încins, care s-a transformat, la fel,

---

6 Abraham (Avraam), patriarh evreu, una din figurile proeminente ale Bibliei. Este strămoşul israeliţilor, prin Isaac, fiul din căsătoria cu Sara şi al arabilor, prin Ismail, a cărui mamă a fost Agar, una din servitoare.

într-un izvor de apă vie. Se mai văd încă aceste două fântâni, aproape de Orfa, şi, pe margini, coloane sfărâmate, care ar fi fost, după cum se spune, resturi din tronurile lui Nemrod. Alte minuni din viaţa lui Abraham ţin mai puţin de specificul acestei lucrări. Suidas[7] şi Isidor[8] îi atribuie lui Abraham inventarea alfabetului ebraic. Guebrii[9] cred că Abraham este unul şi acelaşi cu Zoroastru, pe care îl numesc Zerdust, adică prietenul focului, din cauza întâmplării cu fântâna. Citind pe Filon[10], vedem că Abraham era un priceput astrolog. Josephus[11] afirmă că a domnit în Damasc, unde făcea horoscoape şi practica magia caldeeană „Rabinii îi atribuie o carte despre explicarea viselor, pe care ar fi studiat-o patriarhul Iosif. Tot pe seama lui se pune o carte intitulată sau Creaţia, despre care se mai spune că ar fi fost compusă de rabinul Akiba. Arabii îi atribuie Sepher-ul, carte de cabalistică asupra originii lumii, pe care Vossius[12] se mira că n-o găseşte în cărţile canonice, şi care e aceeaşi cu *Jetzirah*. În această lucrare există şi magie şi astrologie. A fost imprimată la Paris în 1642, la Mantua în 1562, la Amsterdam în 1642. […]

ADAM – Arabii pretind că Dumnezeu, vrând să creeze pe om, l-a trimis pe arhanghelul Gabriel să ia câte un pumn de ţărână din fiecare cele şapte straturi ale pământului; pământul, îngrozit, a spus că Dumnezeu greşeşte creându-l pe om, pentru că într-o zi acesta se va revolta împotriva creatorului său. Gabriel s-a dus la Dumnezeu şi i-a spus acest lucru, dar el l-a trimis atunci pe

---

7 Vocabularul lui Suidas, lucrare grecească (sec. X după Hris- tos), foarte bogată în date istorice şi lexicologice.

8 Isidor, episcop de Sevila şi savant născut în Cartagina (560 – 636). Autor al unor lucrări despre Etimologii şi Proprietăţile cuvintelor.

9 Adepţi ai religiei vechilor perşi şi iranieni (mazdeişti).

10 Filon, filozof grec de origine ebraică (a. 13 înainte de Hr. – 15 după Hr.) a cărui filozofie a influenţat creştinismul.

11 Josphus (Flavius), istoric evreu (a. 37 – 95), autor al lucrării Antichităţii iudaice.

12 Vossius, erudit olandez (1577 – 1649).

arhanghelul Mihail să-i execute voinţa; pământul s-a plâns şi către acesta, spunându-i că, dacă va fi creat omul, pământul va fi blestemat din cauza lui. Impresionat, Mihail i-a mărturisit aceasta lui Dumnezeu; văzând atâta nesupunere, Dumnezeu l-a însărcinat cu ordinele sale pe teribilul Azrael[13], care, fără să asculte plângerile pământului, a smuls prin violenţă din sânul lui cei şapte pumni de ţărână pe care îi ceruse Dumnezeu. Ţărână a fost dusă în Arabia unde trebuia să se înfăptuiască marea operă a creaţiei. Dumnezeu a fost atât de mulţumit de promptitudinea şi severitatea lui Azrael, încât i-a încredinţat răspunderea desprinderii sufletelor de trup; de aceea el este numit îngerul morţii, în acest timp Dumnezeu a întărit ţărână, din care a modelat o formă cu propria lui mână; l-a lăsat să se usuce, şi îngerilor le plăcea să-l contemple. Eblis[14] sau Lucifer nu s-a mulţumit numai să-l contemple, ci l-a lovit peste mijloc şi, văzând că e gol, s-a gândit, zicându-şi în sine: «Această creatură, formă vidă, va avea nevoie să se umple mereu şi prin urmare va fi obiectul multor tentaţii». Atunci i-a întrebat pe ceilalţi îngeri ce vor face dacă Dumnezeu va voi să-i supună acestui stăpân pe care urma să-l dea pământului. Toţi au răspuns că se vor supune. Eblis păru că e şi el de acord, dar se hotărî să nu asculte porunca. Corpul primului om era deci format, Dumnezeu îi dărui o minte inteligentă şi haine minunate; apoi le porunci îngerilor să i se prosterneze; toţi s-au supus, cu excepţia lui Eblis, a cărui neascultare a făcut să fie alungat din paradis; locul lui a fost luat de Adam. Dar acestuia i s-a interzis să mănânce fructele unui anumit copac. Eblis s-a întovărăşit cu păunul şi şarpele şi a făcut în aşa fel, prin minciuni, încât Adam nu a ascultat porunca. Din clipa când a mâncat din fructul oprit, hainele cele minunate i-au căzut la picioare şi vederea goliciunii lui l-a umplut de ruşine.

Pedeapsa nu a întârziat; Adam a fost alungat din paradis şi condamnat să muncească şi să fie muritor;

13 Azrael, îngerul morţii. V. cartea de faţă.

14 Eblis, mai marele demonilor la musulmani.

aruncat din cer, el a căzut pe muntele Serendib, în insula Ceylan, unde se mai vede şi astăzi o înălţime numită Vârful lui Adam. Eva, femeia lui, care păcătuise cu el, a căzut în apropiere de locul pe care a început, încă de atunci, să se construiască oraşul Meca. Elbis a ajuns şi el în Arabia; păunul a fost aruncat în Industan, iar şarpele în Persia. Starea de mizerie şi singurătatea în care s-a găsit Adam l-au făcut să-şi recunoască greşeala; el a implorat pe Ziditorul să-l ierte, iar acesta a lăsat să cadă din cer un pavilion care a fost plasat pe locul unde Abraham a construit templul din Meca. Gabriel i-a arătat ceremoniile ce trebuia să le oficieze în jurul acelui sanctuar, pentru ca în felul acesta să obţină iertarea; l-a condus apoi pe muntele Arafat, unde a regăsit-o pe Eva, după trei sute de ani de despărţire. Se mai vede încă, la o leghe depărtare de Meca, o colină mică pe vârful căreia musulmanii cred că Eva pleca sfioasă capul când a cunoscut-o Adam, căci ea plecase fecioară din paradis. Stătea cu picioarele depărtate unul de altul, pe două moviliţe care se zăresc şi astăzi pe câmpie. Era firesc ca, în marea lor nenorocire, primii noştri strămoşi să fi avut o talie uriaşă, căci Eva avea picioarele depărtate la mai mult de trei sute de paşi. Noi suntem destul de degeneraţi.

Alte legende, turceşti, spun că Dumnezeu a creat corpul lui Adam şi l-a plasat mai întâi în rai. Sufletul, pe care i-l crease cu mai muie secole înainte, a primit poruncă să-l anime pe Adam. El i-a spus lui Dumnezeu că această formă de lut nu e demnă de a primi suflet. Cel de Sus, care nu dorea să fie violent, i-a ordonat ministrului său credincios, Gabriel, să ia biciul şi să-l încerce în jurul corpului lui mAdam. La şuieratul acestui instrument sufletul păru că a uitat temerile de până atunci; începu să se învârtă în cadenţă în jurul trupului lui Adam şi, în fine, într-un moment de delir, a intrat în corp, prin picioare, care imediat se puseră în mişcare; de atunci n-a mai avut voie să părăsească această locuinţă fără îngăduinţa Celui de Sus.

Programul celor 12 ore ale zilei în care a fost creat

Adam a fost fixat de rabini: «în prima oră – spun ei – Dumnezeu adună ţărâna din care trebuia să fie creat, apoi face din ea un embrion; în a doua oră, Adam se poate ţine pe picioare; în a patra, dă nume animalelor; în a şaptea, e ocupat să se căsătorească cu Eva, pe care Dumnezeu i-a dat-o după ce a gătit-o; în a zecea oră, Adam păcătuieşte şi este imediat judecat; în a douăsprezecea, el simţea deja greutăţile şi sudorile muncii». Dumnezeu îl făcuse pe Adam atât de mare, încât capul îi ajungea la cer; îngerii cârteau spunând că au doi stăpâni, unul în cer şi altul pe pământ. Dumnezeu a recunoscut greşeala, a apăsat capul lui Adam şi l-a redus la o talie de 1500 picioare[15]. La început l-a creat dublu, apoi, dintr-o singură lovitură de secure, i-a despicat corpul în două. Adam era o creatură atât de delicată, că se apropia de natura îngerilor. El s-a aruncat în destrăbălări îngrozitoare, cu toate făpturile creaţiei, fără a-şi putea potoli poftele, până la unirea cu Eva. Alţii spun că Eva era fructul oprit, de care el nu se putea atinge fără să facă o crimă, şi că n-a ştiut să reziste tentaţiei pe care i-a oferit-o extraordinara frumuseţe a acestei femei. Apoi a fost atât de îndurerat de moartea lui Abel, încât 130 de ani nu s-a atins de femeia lui. În timpul acesta a avut nenumărate metrese printre femeile-demon şi a populat pământul cu uriaşi. Apoi s-a pocăit şi şi-a flagelat corpul cu lovituri de bici timp de şapte săptămâni, în fluviul Gehon; sărmanul trup a fost atât de maltratat, încât talmudiştii ne asigură că era găurit ca o sită.

Toate popoarele Orientului au făurit legende despre Adam în cele mai variate chipuri. Persanii povestesc că Dumnezeu l-a aşezat pe acesta în al patrulea cer, permiţându-i să mănânce orice, cu excepţia unei specii de grâu care nu putea fi digerat. Seduşi de diavol, Adam şi Eva au mâncat şi, înainte ca duhoarea să se fi răspândit în paradis, arhanghelul Gabriel i-a alungat.

Locuitorii din Madagascar spun, la fel, că Adam a mâncat acel grâu şi că, uşurându-se în paradis, i s-a recunoscut crima după mirosul isprăvii sale.

---

15 Picior, veche unitate de măsură, egală cu 33 cm.

Diavolul, care îl ispitise, a alergat la Dumnezeu să-l acuze şi Adam a fost alungat. Un timp după aceea i-a apărut la picior o umflătură, din care a ieşit o fată pe care a luat-o de nevastă.

Se mai spune că Adam a inventat alfabetul; că pentru o vreme s-a închinat lunii, că îngerii l-ar fi instruit; că a scris un comentariu despre numele animalelor; că a făcut profeţii; că a fost astrolog şi a prezis potopul studiind astrele; că avea cunoştinţe în domeniul ştiinţelor; că avea o putere magică asupra oricărei fiinţe; că a compus psalmi care au fost introduşi în câteva cărţi talmudice. I se atribuie şi o carte despre cabalistică, intitulată *Sepher-Raziel*. Evreii pretind că această carte i-ar fi dat-o îngerul Rafael; adepţii lui spun că a scris despre alchimie; este citat şi un testament al lui; în fine, musulmanii regretă cele zece cărţi minunate pe care i le-ar fi dictat Dumnezeu.

ADRIAN – Spre sfârşitul domniei lui Diocletian, Adrian se afla în Moesia în fruntea unei legiuni militare auxiliare, când un vraci pe care l-a consultat (căci el credea în magie şi astrologie) i-a prezis că va ajunge împărat. I se făcuse de mai multe ori această promisiune. Până la urmă, Traian, care îi era tutore, l-a adoptat şi astfel a ajuns împărat. El este cel care a construit *zidul diavolului* din Scoţia. Fulgose, care credea mult în astrologie, afirmă, ca o dovadă de soliditate a acestei ştiinţe, că împăratul Adrian, care era şi un priceput astrolog, scria, la fiecare 1 ianuarie din an, ce avea să i se întâmple în acel an şi că, în anul în care a murit, n-a scris decât până în luna morţii lui, lăsând să se înţeleagă prin această tăcere că şi-a prevăzut sfârşitul. Alţii observă însă că, admiţând acest fapt, cartea împăratului Adrian, fiind dată la iveală abia după moartea sa, putea să fi fost scrisă mai târziu; la fel cu cei care prezic seara temperatura din cursul zilei.

AEROMANŢIE – Arta de a prezice viitorul prin studiul variaţiilor şi fenomenele din atmosferă. Pe baza acestei preziceri, o cometă prevesteşte ceva. François de Tour-Blanche afirmă că aeromanţia este arta de a prezice

făcând să apară în aer spectre sau invocând diavolul în timp ce priveşti norii, ca printr-o lanternă magică: «Cât despre fulgere şi tunete, adaugă el, aceasta e treaba vracilor, aspectele cerului şi al planetelor aparţin astrologiei».

AGHEAZMĂ – Agheazma este foarte eficace în îndepărtarea spiritelor rele. Ea înlocuieşte apa rituală a antichităţii, care te ferea de farmece. Ea a fost preparată pentru noi de papa Alexandru I, care a ordonat tuturor preoţilor din bisericile creştine să prepare agheazmă cu sare, şi să fie stropiţi toţi credincioşii, pentru a se feri, după expresia lui, de capcanele diavolului şi să fie apăraţi de fantome şi năluci.

Pentru a demonstra eficacitatea aghesmei, ne vom mulţumi să citǎm, dintr-o mulţime de asemenea exemple, pe cel al unei tinere căsătorite care a fost înfăţişată Sfântului Macarie, eremit în Egipt; aceasta deoarece femeia fusese prefăcută de un magician în iapă. Sfântul Macarie a cufundat-o, complet goală, în agheazmă şi femeia şi-a reluat chipul ei, spre mare uimire a asistenţei… Mai sunt şi azi oameni la ţară care cred că se pot feri de orice rău bând dimineaţa pe nemâncate un pahar de agheazmă.

AGRIPPA (Henri-Corneille) – medic şi filosof, unul din marii savanţi ai timpului său, i se mai spunea Trismegistul, născut la Köln în 1486, mort în 1535, după o carieră furtunoasă. A fost casier general al oraşului Grenoble, nu a lucrat însă nici la Lyon şi nici într-un spital, aşa cum s-a spus. A avut legături cu toţi oamenii mari şi prinţii timpului său, şi toţi se întreceau să-i încredinţeze misiuni. Aceasta e cauza numeroaselor lui călătorii […] Talentele pe care le-a avut i-au adus numai nenorociri; era poate prea învăţat pentru timpul în care a apărut. A fost acuzat de vrăjitorie şi de mai multe ori a fost obligat să fugă pentru a se salva de atitudinea populaţiei ignorante, care debita o groază de absurdităţi pe seama lui. Adepţii demonologiei spun că Agrippa nu poate fi imaginat decât noaptea, ca o bufniţă, din cauza urâţeniei lui vrăjitoreşti; unor istorici serioşi nu

le-a fost ruşine să scrie că Agrippa, în călătoriile lui, îşi plătea gazdele în monedă în aparenţă bună, dar care se transforma după câteva zile în bucăţele de os, de scoică sau de piele. E adevărat că la 20 de ani lucra în alchimie, dar n-a descoperit nimic. În timp ce se afla la Louvain, unul din elevii săi, citind o carte de vrăji, a fost strangulat de diavol. Temându-se să nu fie bănuit de omor, Agrippa i-a poruncit spiritului cel rău să intre în corpul celui mort şi să-l facă să înconjoare de şapte-opt ori piaţa publică, apoi să-l părăsească. Diavolul s-a supus şi tânărul a căzut mort în faţa mulţimii, considerându-se deci că a murit subit.

A compus lucrarea *Filosofia*, interzisă de creştini, şi pentru care a fost alungat din Flandra, unde nimeni nu-l suporta. A luat drumul Italiei, pe care a otrăvit-o atâta, că mai mulţi oameni de bine l-au alungat şi de aici, şi n-a avut nimic mai bun de făcut decât să se retragă la Dole. În fine, s-a dus la Lyon, cu mintea rătăcită. Aici a trăit în sărăcie, câştigând foarte puţin.

şi-a murit într-un cabaret mizer, detestat, considerat vrăjitor, pentru că avea cu el în permanenţă un diavol sub e hipul unui câine negru. […]

ALBINE – După opinia unor specialişti demonologi, dacă o vrăjitoare, înainte de a fi prinsă, mănâncă regina unui roi de albine, acest întăritor îi dă forţa să reziste torturilor şi să nu recunoască acuzaţiile. Dar descoperirea aceasta n-a făcut mare carieră.

În câteva localităţi din Bretania se spune că albinele sunt sensibile atât la necazurile cât şi la bucuriile stăpânului lor şi că ele nu pot lucra dacă nu li se pune la stup o bucată de pânză neagră atunci când este un mort în casă şi una roşie atunci când are loc o căsătorie sau o altă petrecere.

AL-BORAK – Iapa lui Mahomed şi unul din animalele pe care acesta le-a dus în paradis. Mahomed povesteşte că înainte de a pleca în călătoria sa din cele şapte ceruri, îngerul Gabriel i-a adus iapa Al-Borak, mai albă ca laptele, cu faţa de om şi, după cum s-a spus, cu fălci de cal. Ochii ei străluceau ca stelele şi focul ce ţâşnea din ei era mai

fierbinte şi mai pătrunzător ca al soarelui la zenit. Ea şi-a întins aripile de vultur. Mahomed s-a apropiat, dar ea a început să zvârle din copite. «Stai cuminte, i-a spus Gabriel, şi ascultă-l pe Mahomed». Iapa i-a răspuns îngerului: «Mahomed nu mă va încăleca atâta vreme cât n-ai să obţii de la el promisiunea că mă va duce în paradis în ziua de apoi», «I-am spus să fie liniştită, adaugă Mahomed, în relatarea călătoriei lui. I-am promis că o voi lua cu mine în paradis şi îndată a încetat să mai zvârle». Profetul s-a înălţat în şea iar ea a zburat mai iute ca fulgerul şi într-o clipă a ajuns la templul din Ierusalim. [...]

ALCHIMIE – Alchimia sau înalta chimie şi chimia prin excelenţă, care se mai numeşte şi filosofie ermetică, este acea ramură de excepţie a chimiei care se ocupă cu arta de a transforma metalele. Speranţa himerică de a obţine aur a fost în vogă la chinezi cu multă vreme înainte ca în Europa să existe primele noţiuni în această problemă. Ei vorbesc în lucrările lor, în termenii specifici magiei, despre sămânţa de aur şi promit să extragă din creuzetele lor nu numai aur, dar şi un remediu universal, care să ofere celor ce-l vor folosi un fel de nemurire. Zosim[16], care a trăit la începutul secolului V, este unul dintre cei dintâi care au scris despre arta de a fabrica aur şi argint sau modul de a obţine piatra filosofala. Această piatră este o pulbere sau o licoare obţinută din fuziunea mai multor metale, sub o constelaţie favorabilă. Gibbon[17] remarcă faptul că anticii nu cunoşteau alchimia, deşi în Pliniu[18] citim că împăratul Caligula a încercat să obţină aur cu ajutorul unui preparat de arsenic, dar a renunţat la proiect pentru că cheltuielile depăşeau profitul. Partizanii acestei ştiinţe pretind că egiptenii cunoşteau toate secretele în acest domeniu. Dar cum s-au pierdut ele? Se pare că alchimia este o invenţie a arabilor, care au avut un mare număr de partizani ai

16 Sfântul Zosim, papă între anii 417 – 418.

17 Edward Gibbon, istoric englez (1737 – 1794), autor al lucrării *Istoria decadenţei şi prăbuşirii imperiului roman*.

18 Pliniu cel Tânăr, istoric roman, prieten al împăratului Traian, despre care a scris lucrarea *Panegiric* pentru *Traian*.

acestei practici, în cuptoarele cărora nu s-a găsit însă decât cenuşă. Această preţioasă piatră filosofală, numită şi elixir universal, apă a soarelui, care a fost atât de căutată dar niciodată descoperită trebuia să aducă celui care va avea fericirea să o descopere bogăţii de necuprins, o sănătate mereu înfloritoare, o viaţă lipsită de orice fel de boli, ba chiar şi nemurirea. Nimic nu-i va rezista şi va fi asemenea unui zeu pe pământ.

Pentru a realiza această măreaţă operă, după unii, e nevoie de aur, plumb, fier, antimoniu, vitriol, arsenic, tartru, mercur, apă, pământ şi aer. La toate acestea se adaugă un ou de cocoş, scuipat, urină şi excremente umane. Un filosof a spus, pe bună dreptate, că piatra filosofală era o salată căreia îi mai trebuia sare, ulei şi oţet. […]

Toţi suveranii de altă dată s-au ocupat de piatra filosofală. Faimoasa Elisabeta[19] a căutat-o multă vreme. Jean Gauthier, baron de Plumerolles, se lăuda că ştie secretul fabricării aurului. Carol al IX-lea, înşelat de tot felul de promisiuni, i-a dat acestuia 120.000 livre şi omul s-a pus pe treabă; dar după ce a lucrat opt zile a fugit cu banii monarhului; a fost urmărit, prins şi spânzurat. În 1616, guvernul i-a dat lui Guy de Crusembourg 20.000 de scuzi ca să fabrice aur şi a fost obligat să lucreze închis într-o fortăreaţă. După trei săptămâni însă a evadat, cu tot cu banii, şi nu a mai apărut vreodată în Franţa. Henri al VI-lea, regele Angliei, împins de mari lipsuri, a încercat să-şi umple vistieria cu ajutorul alchimiei, după cum ne spune Evelyn în ale sale *Numismata*.

Proiectul acesta unic cuprinde asigurările cele mai solemne şi mai serioase cu privire la existenţa şi virtuţile pietrei filosofale, cu încurajări pentru cei ce se vor ocupa de obţinerea ei. S-au anulat astfel şi au fost condamnate toate interdicţiile de până atunci. [„] De îndată ce această patentă regală a fost publicată, o mulţime de persoane s-au angajat răspunzând regelui cu cele mai frumoase

19 E vorba de Elisabeta I, regina Angliei între 1558 – 1603.

promisiuni încât, în anul următor, majestatea sa a publicat un alt edict, în care a declarat, în legătură cu această problemă, că ora mult aşteptată se apropie şi că, prin piatra filosofală pe care o va descoperi, va plăti de îndată toate datoriile ţării în aur şi monezi de argint. […]

Citim în *Curiozităţi literare* că o prinţesă din Anglia, atrasă de alchimie, a făcut cunoştinţă cu un individ care pretindea că poate transforma plumbul în aur. Acest misterios filosof nu cerea altceva decât materialele necesare şi timp pentru a-şi îndeplini planul. A fost dus la ţară, unde protectoarea lui i-a construit un mare laborator şi, pentru a nu fi tulburat, a interzis ca cineva să pătrundă la el. Acesta şi-a construit o uşă care se învârtea pe un pivot, încât primea mâncarea fără să vadă, fără să fie văzut şi fără ca ceva să-i distragă atenţia de la sublimele-i meditaţii. În timpul celor doi ani cât a stat la castel, nu a vorbit cu nimeni despre munca lui, nici măcar cu prinţesa. Când aceasta a fost acceptată pentru prima oară în laborator, a privit cu plăcere şi mirare la alambicuri, cazane imense, ţevi lungi, forje, cuptoare şi trei-patru focuri imense aprinse în diferite colţuri ale acestui Vulcan; ea a contemplat faţa afumată a alchimistului, palid, descărnat şi slăbit de muncă şi veghe şi care i-a spus, într-un jargon de neînţeles, ce succese a obţinut. Ea a văzut, sau a crezut că vede, bucăţi de aur răspândite prin laborator. În timpul acesta alchimistul cerea mereu ba un alambic nou, ba cantităţi imense de carbon. Prinţesa, cu tot entuziasmul ei, văzând că şi-a cheltuit o mare parte din avere ca să-i furnizeze filosofului cele necesare, începu să fie mai cumpătată. Doi ani se scurseseră deja, fuseseră procurate imense cantităţi de plumb, dar nu se vedea decât tot plumb. Îi mărturisi alchimistului temerile sale, iar acesta îi spuse că şi el e surprins de încetineala progreselor, dar că o să-şi dubleze eforturile şi că o să încerce o experienţă de care a crezut că se poate lipsi. Protectoarea sa s-a retras şi visul de aur al speranţei şi-a reluat întreaga autoritate. Într-o zi, la ora mesei, a auzit un strigăt înspăimântător, urmat de o explozie asemănătoare

unei lovituri de tun de cel mai mare calibru. Alergând împreună cu servitorii în laborator, au găsit două retorte sparte, o mare parte a laboratorului în flăcări şi pe fizician carbonizat din cap până în picioare. […]

ALGOL – Numele dat de astrologii arabi diavolului.

ALOCER – Demon dintre cei mai importanţi, mare duce în infern. El se înfăţişează călare pe un cal imens, îmbrăcat în cavaler. Faţa este cea a unui leu cu pielea ca o flacără şi ochii arzători. Vorbeşte cu multă gravitate, pretinde că cei pe care îi protejează vor fi fericiţi în viaţa de familie, ştie să explice tainele astronomiei şi artelor liberale; stăpâneşte 36 de legiuni.

AMAZOANE – Neam de femei războinice a căror existenţă Strabon o consideră o legendă. François de la Tour-Blanche spune că erau vrăjitoare, deoarece rămâneau, toate, însărcinate în aceeaşi zi. Îşi ardeau sânul drept pentru a putea trage mai bine cu arcul. Părintele Menestrier crede că Diana din Efes era împodobită cu atâţia sâni pentru că amazoanele îi consacrau şânii pe care şi-i sacrificau. Se spune că această republică fără bărbaţi stăpânea Capadochia şi malurile Thermodonului. Modernii au crezut că regăsesc republici ale amazoanelor când soldaţi europeni au văzut femei înarmate apărându-se pe malurile Maragonului, care, din această cauză, a fost numit fluviul Amazoanelor. Misionarii mai plasează o asemenea republică în Filipine şi Thevenot, o alta, în Mingrelia. Dar o republică a femeilor nu ar putea rezista mai mult de şase luni. Asemenea state minunate nu sunt decât ficţiuni, inventate pentru a înviora imaginaţia oamenilor.

AMEŢI ST – Piatră preţioasă, de un violet întunecat, altă dată a noua, în ordine, pe pieptarul marelui preot evreu. O veche credinţă populară îi atribuie virtutea de a proteja pe om de beţie.

AMON (AAMON) – Mare căpetenie şi marchiz al infernului. Are de obicei înfăţişarea unui lup cu coada de şarpe, scoate flăcări pe gură. Gând ia chip de om, capul îi seamănă cu al bufniţei mari şi lasă să i se vadă nişte dinţi

rari. E cel mai puternic dintre prinţii demonilor, ghiceşte trecutul şi viitorul şi, dacă vrea, împacă prietenii certaţi. Are sub comandă 40 de legiuni.

AMMON – Egiptenii purtau pe piept o amuletă pe care era scris numele lui Jupiter Ammon. Acest nume era atât de puternic în spiritul lor, şi chiar al romanilor, încât se crede că e suficient să-l invoci ca să obţii de la el tot felul de avantaje. Se ştie că Jupiter Ammon avea coarne de berbec. Statuia lui, divinizată la Teba, în partea de sus a Egiptului, era un automat care făcea semne cu capul.

AMOR – «El singur nu cunoaşte legi», a spus un mare poet, şi totuşi vrăjitorii au dorit să atingă, prin puterea ambiţiei lor, acest sentiment. Există anumite tonice care încălzesc măruntaiele, provoacă demenţă, aduc chiar moarte, produc o fierbinţeală care poate fi confundată cu dragostea. Aşa, de pildă, muştele cantaride, care se înghit într-o băutură. Un lionez, dorind să se facă iubit de soţia lui, care îl respingea, i-a dat acesteia să înghită patru din aceste insecte pulverizate, într-un pahar cu vin. Se aştepta să devină un om fericit, numai că a doua zi s-a trezit văduv. […] Există de asemenea amanţi pasionaţi care se vând diavolului pentru a rămâne fericiţi. Citim în *Viaţa Sfântului Vasile* că un servitor îndrăgostit şi-a vândut sufletul diavolului pentru a se putea căsători cu fiica stăpânului său. Diavolul s-a ţinut de cuvânt şi toate aspiraţiile tânărului s-au împlinit imediat. Dar în clipa când nu a mai avut nicio dorinţă, s-a îngrozit de urmările căsătoriei lui. Atunci, Sf. Vasile, prin forţa rugăciunii lui, l-a constrâns pe diavol să renunţe la drepturile lui. Dar nu întotdeauna avem de a face cu sfinţi; cel mai sigur e să nu ne dăm pe mâna diavolului, dacă vrem să n-o sfârşim rău. […]

S-a spus mereu că amorul aduce multe nenorociri. Mai mulţi îngeri s-au pierdut din dragoste pentru fiicele omului. Părinţi ai Bisericii spun că îngerii, numiţi în Scriptură fii ai lui Dumnezeu, au avut legături necurate cu femeile şi că de aici provine rasa necredincioasă şi obraznică a uriaşilor. Lactanţiu[20] crede că cei care s-au

20 Lactantiu, apologet al creştinismului, născut cca 260 în Africa.

făcut vinovaţi de această crimă erau îngerii păzitori ai oamenilor şi că diavolul a avut priceperea să-i piardă prin dragoste. El adaugă că aceştia, nemaifiind primiţi în cer, din cauză că deveniseră impuri, au rămas pe pământ şi s-au făcut servitorii diavolului; că cei care s-au zămislit din aceste legături nefiind nici îngeri nici oameni nu au fost primiţi în iad; că astfel au apărut două feluri de demoni; că cei tereştri sunt spirite impure, autori a tot felul de rele şi a căror căpetenie este diavolul. De aici vin, după toate aparenţele, legendele despre demoni-bărbaţi şi demoni-femei sau demoni care au relaţii cu muritorii. [...] Platon a afirmat – şi după ei au repetat-o mai mulţi eretici – că la începutul lumii omul era totodată bărbat şi femeie, că avea două feţe, patru braţe, patru picioare, dar că, fălindu-se cu forţa lui, pentru a-l pedepsi, zeii l-au separat în două fiinţe. De aici s-a ajuns la faptul că, atunci când cele două părţi se întâlnesc, se îmbrăţişează, se împreunează, încât mai degrabă se lasă să moară de foame şi sete decât să se mai despartă. [...]

AMULETE – Imagini sau figuri pe care persoanele superstiţioase le poartă asupra lor, atribuindu-le nebănuite virtuţi. Obiceiul e foarte vechi. La egipteni amuletele reprezentau în general un scarabeu. Tinerii romani purtau la gât un falus. Ţăranii francezi poartă şi acum, cu credinţă, crucea şi inelele Sf. Hubert, pe care le cred metode sigure de a se păzi de câinii turbaţi. Ludovic al XI-lea se afişa totdeauna cu iconiţe ale Maicii Domnului şi alte amulete. Se povesteşte că, în ultimul secol, un negustor de amulete a fost devorat de lupi, în timp ce traversa Pirineii. De aici s-a tras concluzia că omul era un păcătos şi că a fost o minune că lupii nu s-au atins de inele şi cruci, dar care, în realitate, erau de aramă şi închise într-un cufăr ferecat la toate cele patru colţuri.

Se făceau altă dată multe amulete din pietre, deasupra cărora se spuneau cuvinte încântătorii. Dar Biserica a văzut în aceste practici ceva diabolic şi conciliile au condamnat amuletele. La conciliul de la Konstanz s-a interzis chiar, sub pedeapsa cu moartea, folosirea

amuletelor şi vrăjilor în vindecarea bolilor. Această lege, fructificată de Amianus Marcellinus[21], a fost atât de sever aplicată, încât Valentinian[22] a condamnat la moarte o bătrână care descânta împotriva febrei şi la moarte prin decapitare pe un tânăr care, pentru a vindeca bolile de stomac, atingea o anume bucată de marmură spunând şapte litere din alfabet.

Dar cum creştinilor le trebuiau metode de apărare, s-au găsit mijloace ca legea să fie eludată; au început să se facă amulete din cârpe şi imagini care erau sfinţite prin atingerea de relicve; sau bucăţele de hârtie pe care erau scrise versete din Sfânta Scriptură. Drept urmare, legea a devenit mai puţin rigidă împotriva acestei superstiţii care se extinsese mult şi aplicarea ei, cât şi moderarea abuzurilor, au fost lăsate pe seama preoţilor. Grecii moderni, în caz de boală, îşi scriau numele bolii pe un triunghi de hârtie pe care îl lipeau pe uşa camerei. Ei aveau mare încredere în aceste amulete a căror practică, începând de atunci, a fost permisă, iar comercializarea lor o făceau preoţii. […] Musulmanii, evreii, spaniolii poartă şi ei amulete, ca toate popoarele superstiţioase. Citim în Thyraeus că, în 1568, prinţul de Orange a condamnat un prizonier spaniol la moarte. Soldaţii l-au legat de un copac şi au încercat să-l ucidă cu focuri de archebuză, dar gloanţele nu l-au atins deloc. L-au dezbrăcat să vadă dacă nu avea cumva pe piele o armură care să-l ferească de glonţ, dar a fost găsită doar o amuletă cu figura unui miel. Amuleta i-a fost luată şi primul glonţ care s-a tras i-a fost fatal. […] Negrii au o mare încredere în forţa amuletelor. Bretonii din partea de jos a ţării atribuie amuletelor forţa de a respinge diavolul. În Finister, când un copil este dus la botez, i se leagă la gât o bucăţică de pâine neagră pentru a se alunga farmecele şi vrăjile pe care nişte bătrâne vrăjitoare le-ar fi putut arunca asupra lui. […]

AN – Numeroase popoare au sărbătorit şi în trecut,

---

21 Amianus Marcellinus, papă între 296 – 304, martirizat sub Diocletian.

22 Valeniinian, împărat roman între 364 – 375.

prin ceremonii mai mult sau mai puţin originale, sosirea noului an. La vechii perşi, un tânăr, anume ales pentru frumuseţea lui, venea în faţa prinţului şi-i făcea urări spunându-i că-i aduce noul an din partea lui Dumnezeu. Galii începeau noul an prin ceremonia vâscului de stejar, care se numea «vâscul noului an». Druizii, însoţiţi de oamenii legii şi mulţime de popor, mergeau în pădure şi, aici, făceau din iarbă un altar triunghiular, în jurul unui stejar falnic. Pe trunchiul acestuia şi pe două dintre cele mai puternice crengi se crestau numele marilor zei: Theutates, Esus, Taranis, Belenus. Apoi, un druid îmbrăcat într-o tunică albă tăia vâscul cu un cosor de aur, în timp ce alţi doi stăteau la rădăcina stejarului cu o pânză albă întinsă, în care cel din copac trebuia să coboare, fără a atinge pământul. Apoi împărţeau apă în care mai întâi a fost muiat vâscul şi căutau să convingă poporul că aceasta vindecă bolile şi că e foarte eficace în dezlegarea vrăjilor. Anul ecleziastic, care începe la Paşti, se deschide şi acum prin distribuirea de apă sfinţită.

Anul *platonic* se numeşte acel spaţiu de timp la sfârşitul căruia totul trebuie să rămână neschimbat. Unii numără 15 mii de ani pentru această revoluţie, alţii 36 de mii. În trecut, s-a crezut că, la sfârşitul acestei perioade, lumea va fi înnoită şi că sufletele vor reintra în corpurile lor pentru a începe o viaţă nouă, asemănătoare celei precedente. Se povesteşte, în legătură cu aceasta, următoarea anecdotă: doi germani, stând într-o cârciumă şi discutând despre acest mare an platonic, în care toate lucrurile trebuiau să se întoarcă la prima lor stare, au vrut să-l convingă pe cârciumar, care-i asculta foarte atent, că nu e nimic mai vrednic de adevăr decât această revoluţie. «În aşa fel, au zis ei, încât în 16 mii de ani de aici încolo noi vom sta tot aici, să bem la dumneata, la aceeaşi oră şi în aceeaşi încăpere». Ajunşi aici, l-au rugat pe cârciumar să-i crediteze până atunci. Cârciumarul le-a răspuns că n-are nimic împotrivă: «Dar, a adăugat el, pentru că e vorba de 16 mii ani, zi de zi, ceas de ceas, stând să beţi aici, cum faceţi acum, şi cum o să plecaţi fără să plătiţi, achitaţi

acum trecutul şi eu vă creditez pentru prezent…».

Prejudecata anilor *climaterici* există încă, deşi s-a demonstrat absurditatea ei. Augustus îi scria nepotului său Caius, invitându-l la serbarea zilei sale de naştere, căci aşteptase să depăşească vârsta de 63 de ani, «acest an climateric atât de periculos pentru oameni». Numeroase persoane se tem încă de anul climateric. Şi, totuşi, o mulţime de dovezi arată că nu mor mai mulţi oameni în al 63-lea an de viaţă decât în anii precedenţi. Dar o prejudecată se combate foarte greu! După aceste idei, cărora Pitagora le-a dat viaţă meditând asupra numerelor, fiinţa noastră suferă, la fiecare şapte ani, o revoluţie completă. Câţiva afirmă chiar că ea se înnoieşte în întregime; alţii pretind că această înnoire nu se produce decât la nouă ani; de asemenea, că anii climaterici se înmulţesc cu şapte şi cu nouă; 49 şi 81 sunt foarte importanţi – spun partizanii acestei teorii; dar 63 este anul fatal, pentru că este rezultatul înmulţirii lui şapte cu nouă. În acea perioadă, un normand spunea: «încă unul dintre ai mei a fost spânzurat la 49 de ani; şi să se mai spună că nu trebuie să te temi de anii climaterici». J.B. Salgues[23] afirmă, în acelaşi timp, că nu trebuie să exagerăm cu dispreţul pentru ciclul de «şapte», care marchează progresul dezvoltării şi creşterii corpului uman. Astfel, în general, «dinţii de lapte cad la şapte ani, pubertatea apare la 14, corpul încetează să mai crească la 21». Numai că, această observaţie nu este corectă.

ANARAZEL – Unul din demonii însărcinaţi cu paza comorilor subterane, pe care le transportă dintr-un loc în altul, pentru a le feri de căutările oamenilor. Împreună cu doi tovarăşi ai săi, Gaziel şi Fecor, el zguduie temeliile caselor, stârneşte furtunile, trage clopotele la miezul nopţii, face să apară fantome şi aduce groază în lume. El nu poate cunoaşte dragostea.

ANATEMA – Cei din vechime dădeau acest nume la ceea ce noi numim ex-voto (plaselor pe care un pescar le-a

23 Jean-Baptfste Sa/gues, autor al lucrării Erori şi prejudecăfi răspîndîfe în diverse clase sociale.

pus pe altarul nimfelor mării, oglinzii pe care Las a consacrat-o zeiţei Venus, ofrandelor din cupe, haine, instrumente şi diverse figuri). Se mai numea anatemă victima dedicată zeilor infernului; aici stă de fapt originea sensului acestui cuvânt atât la evrei cât şi la creştini. Anatema este blestemul sau fiinţa blestemată. Omul lovit de anatemă este scos din comunitatea credincioşilor şi, dacă moare fără să fi obţinut iertarea, este dat diavolului. […] Vrăjitorii şi ghicitorii folosesc un fel de anatemă ca să descopere hoţii şi vrăjitoriile: se ia pentru aceasta apă curată; se strâng atâtea pietre câte persoane bănuite sunt; se fierb pietrele în această apă, apoi sunt îngropate sub pragul uşii pe unde urmează să treacă hoţul sau vrăjitoarea, adăugând şi o foiţă de cositor pe care se scriu cuvintele: «Hristos este învingător», «Hristos e rege», «Hristos e stăpân». Fiecărei pietre i s-a dat numele unei persoane bănuite. Când răsare soarele, se scoate totul de sub prag, iar indiciul vinovăţiei este că piatra care îl reprezintă pe acesta va fi fierbinte. Dar cum diavolul e şiret, nu ne mulţumim cu atât. Se mai recită şi şapte psalmi de pocăinţă, împotriva hoţului sau vrăjitoarei; numele îi va fi scris pe o figură circulară, în care se va bate un cui rezistent de formă triunghiulară, care va trebui înfipt cu o secure cu coadă din lemn de chiparos. În tot acest timp se va spune: «Tu eşti drept, Doamne, şi drepte sunt judecăţile tale». […]

ANDRAS – Mare marchiz în infern. El se întruchipează în înger, cu cap de cucuvaie, călare pe un lup mare, negru şi purtând în mână o sabie foarte ascuţită. Ştie bine de tot cum să-şi omoare duşmanii, stăpânii, pe cei ce-l slujesc. Este cel mai priceput în arta de a stârni discordii şi certuri. Comandă 30 de legiuni.

ANDROALFUS – Demon puternic, marchiz al tărâmului de dincolo. Se întruchipează într-un păun; atunci vorbeşte cu multă importanţă. Când ia formă de om, poate explica geometria, pe care o stăpâneşte la perfecţie. El poate da oamenilor figuri de păsări, ceea ce permite unora să se ferească de justiţie. Are în subordine 30 de legiuni.

ANIMALE – Animalele joacă un rol foarte important în mitologie. Păgânii se închinau la mai multe animale, fie din teamă, fie din recunoştinţă, fie din credinţa în metempsihoză. De asemenea, fiecare zeu avea un animal care îi era devotat, element care s-a păstrat şi în legendele franceze. Leul stătea pe lângă Vulcan şi Sf. Ieronim; lupul, pe lângă Apolon şi sfinţii Herve şi Blaise; eretele, corbul, cioara, pe lângă Apolon. […] Mai multe animale sunt implicate în vrăjitorie, cum ar fi cocoşul, pisica, broasca râioasă, lupul, câinele, fie pentru că ele întovărăşesc vrăjitoarele la sabat, fie că prezenţa lor prezice ceva, fie pentru că vrăjitorii şi demonii împrumută înfăţişarea lor. Se ştie că zece animale trebuie să intre în paradisul lui Mahomed: balena lui Ionas, furnica lui Solomon, berbecul lui Ismail, viţelul lui Abraham, măgarul reginei din Saba, cămila profetului Saleh, boul lui Moise, câinele celor şapte adormiţi, cucul lui Belkis, şi măgarul lui Mahomed.

Se spune că la Roma exista o capelă a Sf. Anton, patronul animalelor. De ziua sfântului erau duşi acolo caii şi catârii şi erau binecuvântaţi împreună cu harnaşamentul lor. […] La ţară cei mici încă mai sunt speriaţi cu ameninţarea «balaurului cu şapte capete», a cărui urâţenie variază în funcţie de forţa imaginaţiei. Originea acestui animal urcă de bună seamă până la hidra din Ierna sau la balaurul apocalipsului care va avea şapte capete şi zece coarne.

ANTIHRIST – După cum spune abatele Bergier, în mod obişnuit, prin Antihrist se defineşte persoana acelui tiran nelegiuit, de o cruzime fără seamăn, duşman de moarte al lui Iisus şi care va domni peste pământ ia sfârşitul lumii. Persecuţiile la care va supune pe cei aleşi vor fi ultima şi cea mai teribilă încercare pe care o vor suferi aceştia. După opinia mai multor comentatori, însuşi Iisus a prezis că cei aleşi ar fi trebuit să piară dacă firul vieţii lor nu ar fi fost scurtat, căci Antihrist se va da drept Mesia şi va face minuni capabile să înşele chiar pe cei aleşi. Aşa cum observa Sf. Anton, va supune chiar şi

tunetul. Leloyer[24] afirmă că diavolii păstrează pentru Antihrist comorile ascunse, cu ajutorul cărora va putea cumpăra mulţi oameni. Din cauza minunilor pe care le va face, Boguet[25] îl numeşte maimuţoiul lui Dumnezeu şi afirmă că prin acest flagel Dumnezeu va anunţa judecata de apoi şi victoria asupra necredincioşilor. Cu puţin timp înainte de sfârşitul lumii, Antihrist va avea o mulţime de precursori; Sf. Ieronim pretinde că acesta va fi un bărbat zămislit de un diavol. Alţii spun că va fi un diavol învelit în aparenţă în carne, şi fantastic, sau, altfel zis, un diavol încarnat. Dar urmându-i pe Sfinţii Irineu, Ambrosius, Augustin şi pe aproape toţi sfinţii părinţi, Antihrist va trebui să fie un om ca toţi oamenii, deosebindu-se doar printr-o mare răutate şi necredinţă. În acelaşi timp, cardinalul Belarmin, care a venit după cei de mai sus, ne asigură –, în ciuda autorităţii înaintaşilor, că Antihrist va fi fiul unui demon şi al unei vrăjitoare. El va fi evreu, din tribul lui Dan, după cum spune Malvenda, a cărui teorie se bazează pe cuvintele spuse de Iacob[26], înainte de a muri, fiilor săi: «Şi să se facă Dan şarpe în cale [pândind în cărare, muşcând călcâiul calului, şi va cădea călăreţul înapoi]» şi pe cuvintele lui Ieremia: «Armatele lui Dan vor distruge pământul», precum şi pe capitolul VII din *Apocalips*, în care Sf. Ioan a omis să enumere printre celelalte triburi şi pe acela al lui Dan.

Antihrist va fi mereu pe picior de război, va face minuni care vor uimi lumea, va persecuta pe cei drepţi, iar pe ai lui îi va marca cu un semn pe frunte sau pe mână, aşa cum diavolul îi înseamnă pe vrăjitori la ochi sau pe fesă. Elie şi Enoh vor veni în sfârşit să-i convertească pe evrei. Antihrist le va aduce moartea, pe care n-au acceptat-o încă, şi pe care va trebui s-o primească numai de la el.

---

24 Pierre Le Loyer, născut în 1550, celebru demonolog francez, autor al unei lucrări despre fantome, viziuni, năluciri, îngeri şi demoni.

25 H. Boguet, jurist francez, mort în 1619, autor al unei lucrări despre vrăjitori, judecător al multor cazuri de magie.

26 Iacob, patriarh evreu, fiu al lui I sac şi Rebecca, tatăl celor 12 fii care vor înfiinţa cele 12 triburi ale lui Israel.

Atunci Iisus Cristos va coborî din cer, îl va ucide pe Antihrist cu sabia cu două tăişuri, pe care o va ţine în gură; şi va domni pe pământ o mie de ani, după opinia unora, un timp nedeterminat, după opinia altora. Unii pretind că domnia lui Antihrist va dura 50 de ani, cei mai mulţi, însă, că această domnie va fi doar de trei ani şi jumătate; după aceea îngerii vor trâmbiţa judecata de apoi şi Iisus Hristos va veni să judece secolele. Cuvântul de apărare al lui Antihrist va fi: «Mă lepăd de botez». […]

Nu este sigur că Iisus Cristos ar fi prezis sfârşitul lumii, pentru că tot ce a spus el priveşte epoca de la căderea Ierusalimului şi până la căderea republicii evreilor, aşa cum, prin Antihrist, este posibil să fi fost vizaţi cei ce persecutau Biserica. În rest, protestanţii dau numele de Antihrist papei, iar catolicii, tuturor duşmanilor lor. S-a spus de multe ori că Napoleon ar fi fost Antihrist. Al treilea tratat despre *Istoria adevărată* şi *extraordinară a celor trei posedaţi din Flandra*, de părintele predicator Sébastien Michaelis, aduce multe lămuriri asupra lui Antihrist, după cele spuse de demonii exorcizaţi: «El va fi zămislit printr-o operaţie făcută diavolului şi va fi furios ca un turbat. Niciodată nu va fi trăit pe pământ o fiinţă atât de rea. Va supune la cazne creştinii aşa cum se chinuie sufletele în infern; va fi un martir inuman, când va dori va zbura prin aer; tatăl său va fi Belzebut, iar bunicul, Lucifer». Revelaţiile demonilor exorcizaţi au mai făcut cunoscut că Antihrist se născuse încă în 1613 şi că era un copil oribil şi insuportabil. Părea să fie încă nedezvoltat. «A fost botezat la sabatul vrăjitoarelor, în faţa mamei lui, care era o evreică pe nume Belle-Fleur. Avea trei ani în 1613 (ar fi avut acum 215). Aceasta s-a întâmplat, se zice, pe un câmp lângă Paris. O vrăjitoare exorcizată ar fi mărturisit că ea l-a ţinut pe micul Antihrist pe genunchi, şi că avea o figură mândră şi vorbea deja o mulţime de limbi. Dar avea gheare de leu la picioare şi nu purta încălţăminte. Va face mult rău, dar există consolarea că Cel de Sus nu e mort». Se mai ştie că tatăl lui se va arăta alături de fiu întruchipat într-o pasăre cu patru labe, cu coadă, cu cap de bou foarte

plat, coarne şi păr negru aspru. Toţi ai săi vor purta un sigiliu care reprezintă această figură. Michaelis mai adaugă că în jurul lui se vor petrece lucruri dintre cele mai urâte; […] va distruge Roma din cauza papei şi la treaba aceasta va fi ajutat de evrei; va domni împreună cu Lucifer, care este balaurul cu şapte capete, dar după ani de domnie va fi ucis de Cristos. […] Se pot cita încă multe detalii despre Antihrist, cu care suntem ameninţaţi de atâta vreme şi care se lasă încă aşteptat. […]

ANTI-PATHIE – Astrologii, care vor să explice totul, pretind că antipatia pe care o persoană o simte faţă de alta sau faţă de un lucru este produsă de aştri. Astfel, două persoane născute în aceeaşi zodie vor dori să fie aproape una de alta şi se vor iubi fără să ştie de ce, la fel cum alţii se vor urî fără motiv, pentru că s-au născut în zodii diferite. Dar cum vor explica ei oare antipatia pe care oamenii mari au avut-o faţă de lucrurile cele mai obişnuite; se pot da nenumărate exemple din care nu înţelegem însă nimic. Lamothe-Levayer[27] nu putea suferi niciun instrument, dar simţea cea mai vie plăcere la bubuitul tunetului. Cesar[28] era cuprins de frisoane când auzea cocoşul cântând; cancelarul Bacon leşina de câte ori era o eclipsă de lună. Maria de Medicis nu putea suferi trandafirul, nici chiar în pictură, dar îi plăceau tot felul de alte flori. Cardinalul Henri de Cardonne simţea aceeaşi antipatie şi făcea sincope la mirosul de trandafir. Mareşalului d'Albert i se făcea rău la o masă la care se servea pui de mistreţ sau purcel de lapte. Henri al III-lea nu putea sta singur într-o încăpere în care se afla o pisică. Mareşalul Schomberg avea aceeaşi slăbiciune. Ladislau, regele Poloniei, era tulburat şi o lua la fugă numai dacă vedea mere. […] Erasmus nu putea mirosi peştele fără să facă febră. Un englez a murit în clipa când a citit capioiul

27 La Mothe Le Vayer François, scriitor şi filosof sceptic francez (1588 – 1672).

28 Cesar, patrician roman (101 – 14 î.Hr.), consul în a. 59, cuceritor al Galiei (între 59 – 51), după alte victorii conducător al imperiului roman, ucis în senat, în urma unei conspiraţii.

al 53-lea din Isaia. Ticho-Brahe simţea cum i se moaie picioarele la vederea unui iepure sau a unei vulpi. […]

Cauzele unor astfel de stări au adesea originea în primele senzaţii trăite în copilărie. O doamnă căreia îi plăceau mult tablourile şi gravurile leşina când le vedea reproduse în cărţi; ea mărturisea cauza: copil fiind, tatăl său a văzut-o răsfoind nişte cărţi cu ilustraţii; el i le-a luat brusc din mâini şi i-a spus pe un ton înfricoşător că în acele cărţi erau diavoli care o vor strangula dacă va îndrăzni să le mai atingă… Aceste ameninţări absurde, destul de obişnuite la anumiţi părinţi, provocau efecte funeste, care nu mai puteau fi înlăturate. Pliniu, care era destul de credul, ne asigură că există asemenea antipatie între lup şi cal încât, dacă un cal merge pe drumul pe care a mers un lup, simte că-i amorţesc picioarele şi nu mai poate înainta. Dar instinctul animalelor nu este o eroare. În America, un cal simte tigrul, şi refuză cu încăpăţânare să traverseze o pădure în care duhoarea îl anunţă de prezenţa duşmanului. Câinii simt la fel de bine lupul, pe care nu-l simpatizează deloc; şi poate am fi şi noi mai înţelepţi dacă am urma, în legătură cu oamenii care îi vedem pentru prima oară, impresia de simpatie sau antipatie pe care ne-o provoacă; căci instinctul există şi la oameni, dar înăbuşit de raţiune.

ANTON – Un diavol puternic, de o statură enormă, a venit într-o zi la Sfântul Anton să-şi ofere serviciile. Drept orice răspuns, sfântul l-a privit chiorâş şi l-a scuipat în obraz. Diavolul a fost atât de afectat, încât a leşinat pe loc şi n-a mai îndrăznit pentru multă vreme – după cum spune legenda – să mai apară pe pământ. E greu de crezut că Sf. Anton l-a tratat pe diavol atât de dur, dacă n-am şti câte tentaţii a suferit de pe urma lui şi vom admite cu greu că a fost atât de des atacat de diavol când ne vom aminti cuvintele lui: «Nu mă tem de diavol nici cât de o muscă şi doar cu un semn al crucii sunt sigur că-l pun pe fugă». Sfântul Atanasie, care a scris viaţa Sfântului Anton, amestecă aventurile eroului său cu diavolul cu fapte care contrastează puternic. Filosofii, miraţi de marea

înţelepciune a lui Anton, l-au întrebat ce cărţi i-au oferit învăţăminte atât de frumoase; Sfântul le-a arătat cerul cu o mână şi cu alta pământul: «Iată cărţile mele, a spus el; nu am altele. Dacă oamenii s-ar apuca să studieze, ca mine, minunile creaţiei, câtă înţelepciune ar găsi! Ar fi şocaţi, şi spiritul lor s-ar ridica imediat de la Creaţie la Creator!» După cum se vede, acesta nu este limbajul unui om care are a face cu diavolul.

APĂ – Aproape toate vechile popoare au dat un sens divin acestui element care, după unii filosofi, era principiu! suprem al vieţii. Persanii o aveau ia mare cinste. Una din cărţile lor sfinte interzicea folosirea ei noaptea şi nu era permis ca un vas cu apă care urma să fie fiartă să se umple ochi, pentru a nu se risipi vreo picătură. Apa este singurul element de cult la locuitorii din Cibola, de pe coasta septentrională a Americii.

APĂ AMARĂ – Punerea la încercare cu apă amară se practica în cadrul vechilor legi ale evreilor; când un bărbat îşi bănuia femeia de necredinţă şi începea să fie gelos, dacă voia să se plângă în public, pentru a putea fi apărată, femeia trebuia să rămână singură cu cel pe care îl înfrunta nu mai mult decât ar fierbe un ou. Dacă femeia nu demonstra cu martori că bărbatul se plânge fără motiv, ea trebuia să declare în public că este nevinovată, sub prestare de jurământ; dacă bărbatul tot nu era mulţumit, cerea ca femeia să se purifice conform legii. Atunci judecătorul trimitea părţile la Ierusalim, la marele consistoriu, care era format din 60 de bătrâni. Femeia era înfăţişată acestora şi era lăsată să-şi examineze bine conştiinţa înainte de a fi supusă probei cu apă amară. Dacă ea continua să-şi susţină cinstea, era dusă la poarta Sfântului Sfinţilor, unde era plimbată până obosea, în timpul acesta având vreme să-şi reexamineze conştiinţa. Dacă rămânea la fel de fermă în atitudine, femeia era dezbrăcată de hainele ei, i se dădea un veşmânt negru, în timp ce era asistată de femei care aveau permisiunea să participe la asemenea spectacol. Un preot scria numele femeii bănuite de adulter, precum şi vorbele ei, apoi se

aducea un vas de pământ, în care el turna, cu o scoică, aproximativ jumătate litru de apă. Apoi lua praf din cort, adăuga zeamă de ierburi amare, răzuia de pe pergament numele şi vorbele femeii şâi dădea să bea acel amestec. Dacă era nevinovată, concepea un fiu care avea să se nască fără dureri. Dacă era adulterină, femeia pălea la faţă, îşi clădea ochii peste cap şi peste o oră murea împreună cu desfrânatul cu care păcătuise.

APĂ CLOCOTITĂ – Punerea la încercare cu apă clocotită se folosea altă dată în judecarea celor ce nu spuneau adevărul. Acuzatul băga mâna într-un vas cu apă clocotită, din care trebuia să scoată un inel sfinţit, care era agăţat în vasul mai mult sau mai puţin adânc. Apoi i se înfăşură mâna într-o cârpă peste care judecătorul şi acuzatorii aplicau sigiliile. Peste trei zile mâna era desfăcută şi, dacă nu apăreau urme de arsură, omul era declarat nevinovat.

APA ÎNGERILOR – Ca să preparaţi o gustoasă apă a îngerilor, puneţi într-un alambic mare următoarele ingrediente: patru uncii (29 gr.) de smirnă, două uncii de răşină de storax, o uncie de lemn de santal de culoarea lămâii, două drahme de cuişoare, două-trei fire de stânjenei de Florenţa, coaja de la jumătate de lămâie, două nucşoare, jumătate uncie de scorţişoară, două pinte (O, 93 I.) de apă proaspătă de izvor, un clondir de apă din flori de portocale, unul de apă de sulfină; închideţi ermetic alambicul şi apoi distilaţi totul; produsul va fi o delicioasă apă a îngerilor, numită astfel pentru că reţeta a fost transmisă de un înger.

APOCALIPS – Dezvăluiri care, după ce au trecut prin cartea unui eretic, Cerintus, şi au fost respinse timp de patru secole, au fost apoi acceptate printre cărţile canonice şi, în general, atribuite Sfântului Ioan Evanghelistul, care a avut aceste viziuni la Patmos, unde era episcop. Această scriere a stârnit un mare interes printre curioşi. Toată lumea a vrut s-o explice. S-a găsit aici alchimie, astrologie, algebră. Newton însuşi a comentat-o, fără însă ca aceasta să se adauge la

celebritatea lui; fiecare a văzut în această lucrare ce i-a convenit. Balaurul cu şapte capete şi cu zece coarne a fost Diocletian[29], după opinia lui Bossuet[30], iar după a lui Grotius, Traian. După opinia reformaţilor acesta a fost papa, iar după a unui predicator protestant, Ludovic al XIV-lea. Un bun catolic a văzut în acel monstru pe regele Angliei. «Nu e prea uşor să-i împaci pe toţi» (Voltaire). Mai târziu, s-a susţinut că balaurul cu şapte capete ar fi Napoleon iar M. Soubira, altă dată cântăreţ al lui Lot, mai apoi retrăgându-se în studiul Noului Testament, pentru că Luminile secolului îi păreau contrare bunelor moravuri, a anunţat că a găsit cheia Apocalipsului prin calcule şi că era în căutarea numărului balaurului (666). Cu această teorie şi-a făcut adepţi. S-a înfiinţat chiar o societate a apocalipsului la Pau. Dar au apărut disensiuni în sânul acestei societăţi, în legătură cu litera I, pe care Soubira voia s-o alunge, pentru că aparţinea numelui «Iuda», literă care ar fi trebuit totuşi să obţină iertare, dacă ne gândim că, în aceeaşi măsură, aparţinea numelui de «Iisus».

Cam în acelaşi timp s-a tipărit la Paris o carte *Explicarea Apocalipsului*. În această uimitoare carte se spunea că domnia Antihristului a început şi că sfârşitul lumii se apropie. Filosofii, jansenişti, revoluţionarii, enciclopediştii, Voltaire, Napoleon sunt balaurii prezişi de Sfântul Ioan.

APPOLLONIUS DIN TIANA – Filosof pitagorician, născut la Tiana, în Capadochia, puţin după Iisus Cristos. Nu vom aminti aici decât legendele cu care Philostrat a umplut istoria sa. Acesta a scris după memoriile lăsate de Damis, prieten şi secretar al lui Appollonius, şi care l-a însoţţt în cele mai multe din călătoriile sale. Putem judeca gradul de încredere pe care îl merită aceşti scriitori prin acea afirmaţie a lui Damis, care pretinde că a văzut, în timp ce traversau Munţii Caucazului, lanţurile lui Prometeu fixate încă în stâncă. Philostrat acceptă toate

29 împărat roman între 284 – 305.

30 Prelat şi scriitor francez (1627 – 1704), autor al unei lucrări de istorie universală.

acestea şi înfrumuseţează poveştile lui Damis.

Mama lui Appollonius ar fi fost prevenită de un demon că va naşte un copil fără să fi avut legături cu un bărbat; tată i-a fost unul dintre cei mai mari demoni – salamandră – aceasta după părerea cabaliştilor. Când a venit pe lume, au cântat lebedele şi trăsnetul a căzut din cer. Viaţa i-a fost un şir de minuni. Învia morţii, vindeca pe posedaţi, făcea oracole, vedea fantome, se arăta prietenilor îndepărtaţi. Diavolul îl saluta întruchipat în ulm. Călătorea în văzduh tras de îngeri şi se arăta în aceeaşi zi în mai multe locuri din lume. Înţelegea la perfecţie cântecele păsărilor. Philostrat povesteşte că, venind la mormântul lui Ahile, căruia voia să-i vorbească, Appollonius a invocat sufletele morţilor săi; că, după ce mormântul s-a cutremurat, a văzut că apare mai întâi un tânăr înalt de şapte picioare şi jumătate; că fantoma, care era de o mare frumuseţe, a crescut apoi până la 28 de picioare. Appollonius i-a pus câteva întrebări neserioase; dar cum spectrul răspundea cu vorbe indecente, a înţeles deodată că era posedat de diavol, pe care l-a alungat; după care, a avut o conversaţie normală. Într-o zi, pe când era la Roma, unde înviase o fată care murise în chiar ziua căsătoriei, a avut loc o eclipsă de lună însoţită de tunete. Appollonius a privit cerul şi a spus, pe un ton profetic: «Ceva important se va întâmpla şi nu se va întâmpla!» Trei zile după aceea, pe masa împăratului Nero a căzut trăsnetul şi a răsturnat cupa pe care tocmai o ducea la gură; poporul a văzut în acest eveniment împlinirea profeţiei. Apoi, împăratul Domitian[31], bănuindu-l de vrăjitorie, a pus să i se radă barba pentru a vedea dacă nu e însemnat de diavol, după cum spune Pierre Delancre[32]; dar Appollonius a dispărut fugind nu se ştie pe unde. Nu era pentru prima dată când scăpa în chip misterios. Sub domnia lui Nero[33] i s-a întocmit un act de acuzare; în clipa

31 împărat roman între anii 81 – 96.

32 Celebru demonolog francez, născut la sfârşitul sec. XVI, mort cca 1630.

33 împărat roman între anii 54 – 68.

când judecătorul a vrut să citească actul, textul acuzării s-a şters. De la Roma, s-a dus la Efes. Oraşul era infestat de ciumă. Locuitorii l-au rugat să-i salveze. Appollonius a poruncit să se facă sacrificii zeilor. După ceremonial, l-a văzut pe diavol sub forma unui calic zdrenţăros. A poruncit poporului să-l omoare cu pietre, ceea ce s-a şi făcut; când pietrele au fost date la o parte, s-a găsit în locul zdrenţărosului un câine negru, care a fost aruncat la gunoi. Şi ciuma a dispărut. […]

Se zice că Appollonius era meşter în fabricarea talismanelor. A făcut la Tiana un mare număr, apoi la Roma, în Bizanţ, în Antiohia, în Babilon şi aiurea, când contra berzelor şi scorpionilor, când contra inundaţiilor şi incendiilor. A fost privit de unii ca un vrăjitor mărunt, iar de alţii ca un zeu; a fost respectat chiar şi după moarte. Dar viaţa lui nu-i decât un roman pe care Philostrat l-a scris la 100 de ani după moartea lui, pentru a opune viaţa acestuia celei a lui Cristos. Naşterea lui Appollonius a fost vestită de un demon, cea a lui Mesia de un înger; amândoi s-au născut din Fecioară. Lebede au cântat la naşterea lui Appollonius, îngeri la cea a lui Dumnezeu-Omul. Există aproximativ aceleaşi alte minuni, cu diferenţa că cele făcute de Appollonius nu meritau puţinul succes pe care l-au avut. Trăsnetul care cade din cer este altceva decât steaua care apare la Bethleem; scrisorile de felicitare pe care câţiva regi le-au scris mamei lui Appollonius corespund adoraţiei magilor; discursurile pe care le-a ţinut foarte de tânăr în templul lui Esculap corespund disputei lui Iisus cu cărturarii, fantoma ce i-a apărut traversând Caucazul, tentaţiei diavolului în deşert. […] Se cunosc puţine lucruri despre moartea lui Appollonius. Suntem asiguraţi că la vârsta de 100 de ani a fost luat de diavol care, cum s-a văzut, îi era tată, cu toate că s-a susţinut că s-ar fi ridicat la cer. Vopiscus spune că spectrul lui Appollonius s-a arătat împăratului Aurelian, care asedia Tiana, şi i-a recomandat să cruţe oraşul, ceea ce Aurelian a şi făcut.

Appollonius a fost venerat şi nu mai este venerat;

astfel progresează lumea.

APONE (Pietro) – Celebru filosof, astrolog şi medic, născut la Abano sau Apono, aproape de Padova, în 1250. A fost cel mai priceput magician al vremii sale, după cum spun specialiştii în demonologie. Şi-a însuşit bine cele şapte arte liberale, cu ajutorul a şapte spirite pe care le ţinea închise într-o sticlă sau în cutii de cristal. Avea darul de a face ca toţi banii pe care îi cheltuia să i se întoarcă în pungă. A fost urmărit de Inchiziţie pentru vrăjitorie şi erezie şi dacă ar fi trăit până la terminarea procesului e mai mult ca sigur că ar fi fost ars de viu, cum s-a întâmplat cu portretul lui după moarte. A murit la 66 de ani.

Apone avea, se zice, o asemenea aversiune pentru lapte, că nu-i putea suferi nici gustul nici mirosul. Thomaso Garsoni spune că, neavând puţ în gospodăria lui, i-a poruncit diavolului să ducă în stradă apa din puţul vecinului, pentru că acesta refuza să-i dea servitoarei lui apă. Din nenorocire pentru aceste frumoase poveşti, se pare că e dovedit faptul că Pietro Apone nu credea în diavol. […]

APULEIUS – Filosof platonician, născut în Africa, cunoscut prin celebra carte *Măgarul de aur*. A trăit în secolul al II-lea, sub împăratul Antoniu. I se atribuie mai multe minuni, la care, fără nicio îndoială, nu s-a gândit vreodată. Şi-a cheltuit toată averea călătorind şi a depus eforturi să se iniţieze în misterele diverselor religii; după ce s-a ruinat, cum era un bărbat frumos, instruit şi spiritual, a cucerit o văduvă bogată din Cartagina, pe nume Pudentilla, cu care s-a căsătorit. Era încă foarte tânăr, iar soţia lui avea 60 de ani. Această disproporţie de vârstă, ca şi sărăcia lui Apuleius, i-au atras bănuiala că ar fi folosit magia şi băuturi miraculoase. S-a spus chiar că ar fi fabricat aceste băuturi, din peşte, stridii şi pastă de raci. Rudele, cărora nu le convenea această căsătorie, l-au acuzat de vrăjitorie. A fost chemat în faţa judecătorilor. I s-a atras atenţia că soţia lui e văduvă de 15 ani şi că, înainte de a o cunoaşte, nu se gândise să se recăsătorească. «Cine v-a spus că nu s-a gândit? a întrebat el; gândul căsătoriei

se află în inima fiecărei femei; şi lunga văduvie în care a trăit ar trebui să vă mire mai mult decât căsătoria. S-a spus că am fabricat băuturi vrăjite şi se aduce drept dovadă a vinovăţiei mele faptul că am trimis pescari să-mi aducă peşte şi stridii. Dar ar fi trebuit să facă treaba asta un avocat, un fierar sau un păsărar? Sunt un om tânăr, m-am arătat plin de atenţii, şi un bărbat tânăr n-are nevoie de băuturi miraculoase ca să se facă iubit de o femeie în vârstă. Se mai spune că Pudentilla însăşi a spus vecinilor că sunt vrăjitor; dar dacă ar fi spus că sunt consul, înseamnă că chiar aş fi?»

Cu toate că himerele magiei erau atunci în mare vogă, Apuleius şi-a pledat atât de bine cauza încât a câştigat procesul.

Boguet şi alţi specialişti în demonologie afirmă că Apuleius a fost metamorfozat în măgar, ca şi alţi pelerini, cu ajutorul vrăjitoarei din Larissa, pe care a vizitat-o special pentru a face această încercare. Femeia l-a transformat în măgar, l-a vândut, apoi l-a cumpărat din nou. După aceasta a devenit atât de mare magician încât, de câte ori era necesar, se transforma în măgar, în cal sau în pasăre etc. Îşi împungea corpul cu o lovitură de sabie fără să lase urme. Putea să se facă invizibil fiind ajutat de un demon de casă. Ca să-şi ascundă înfăţişarea de măgar ar fi scris cartea *Măgarul* de *aur*, spune Delancre. Taillepied[34] pretinde că toate acestea sunt aiureli şi că dacă în viaţa lui Apuleius este amestecat un măgar, aceasta este din cauză că el avea un spirit care i se înfăţişa sub formă de măgar. Dar eu cred că adevăraţii măgari sunt în această chestiune Taillepied, Delancre şi Boguet.

Cei care vor să arunce vălul magiei peste toate acţiunile lui Apuleius afirmă că, datorită farmecelor sale, soţia sa era obligată să-i ţină lumina în timp ce lucra. Alţii spun că această sarcină o îndeplinea un demon de casă. Orice ar fi fost, trebuie să recunoaştem că soţia lui, ori acel demon, erau plini de amabilitate. În afară de Discurs

34 Noel Taillepied, teolog normand, mort în 1589. Autor al unui tratat despre spirite.

despre *magie*, Apuleius ne-a lăsat un mic tratat despre demonul lui Socrate, contestat destul de dur de Sfântul Augustin. Există o traducere în franceză a acestei cărţi, sub titlul *Despre demonul de casă al lui Socrate*, Paris, 1698. Este un opuscul foarte curios.

ARMATE FANTASTICE – Când împăratul Titus a asediat Ierusalimul, au fost văzute plutind în aer mulţime de flăcări sau trupe de fantome care, fireşte, nu preziceau ceva bun. Aceste minuni au avut loc de mai multe ori în antichitate. În *Viaţa lui Themistocle*, Plutarh povesteşte că, în timpul bătăliei de la Salamina, au fost văzute în aer armate fantastice şi figuri de oameni înarmaţi care, din insulele Egine, întindeau mâinile către galerele greceşti. S-a spus, adaugă el, că erau eacii[35], care fuseseră invocaţi înainte de bătălie. Regii Spaniei au văzut adesea armate de sfinţi protejându-i deasupra norilor, ca altă dată zeii scandinavi care se arătau partidei pe care o favorizau. Uneori au fost văzute trupe de strigoi şi demoni mergând în formaţie, pe batalioane şi cete. În 1123, în ţinutul Worms, a fost văzută, timp de mai multe zile, o mulţime de oameni înarmaţi, pe jos şi călare, mergând cu mare zgomot şi care se retrăgeau în fiecare seară pe un munte care părea să fie locul lor de întâlnire. Câteva persoane din împrejurimi, înarmându-se cu cruci, s-au apropiat de această mulţime, conjurând-o, în numele lui Dumnezeu, să spună ce e cu această trupă imensă şi ce urmărea. Unul dintre soldaţi, sau fantomă, a răspuns: Nu suntem ceea ce vă imaginaţi, nici fantome, nici soldaţi adevăraţi; suntem sufletele celor ucişi pe aceste locuri în ultima bătălie. Armele şi caii pe care-i vedeţi sunt instrumentele suferinţei noastre, aşa cum au fost şi păcatele noastre. Noi suntem cu toţii în foc, cu toate *că* voi nu vedeţi nimic care să pară flacără. […]

ARNAULD DE VILLENEUVE – Medic, astrolog, eretic, alchimist şi vrăjitor, născut la Montpellier în secolul al XIII-lea, mort în 1314, într-un naufragiu. El spunea că

35 Nume dat descendenţilor lui Eacos, fiu al lui Zeus şi rege al Eginei; printre aceştia: Ahile şi Peleu.

faptele pozitive şi serviciile făcute umanităţii sunt preferabile aşa-ziselor opere pioase de care vorbesc preoţii şi chiar sacrificiului serviciului divin; toate acestea au contribuit să fie condamnat ca eretic şi l-au obligat să fugă în Sicilia.

Chimia îi datorează multe descoperiri, dar în realitate el nu căuta decât piatra filosofală şi se gândea doar cum să fabrice aur; el este cel care a descoperit cei trei acizi: sulfuric, clorhidric şi nitric. A preparat pentru prima dată alcool şi lichior de fructe. A descoperit esenţa de terebentină, a pus la punct distilarea etc. A combinat vastele lui cunoştinţe în domeniul medicinii cu reflecţiile pe teme astrologice şi a prezis sfârşitul lumii pentru anul 1335. A fost acuzat de magie. François Pegna afirmă că tot ce ştia despre alchimie datora diavolului şi-i reproşa că a încercat să dea naştere unui homuncul amestecând spermă cu anumite droguri, introducând totul într-un dovleac. Delrio[36] însuşi îl apără pe Arnauld de Villeneuve de asemenea acuzaţii absurde observând, pe bună dreptate, că papa Clement V nu l-ar fi ţinut ca medicul său dacă s-ar fi ocupat cu magia.

Inchiziţia din Taragona i-a ars cărţile, trei ani după moarte. Nu i se ierta mai ales afirmaţia că toţi călugării vor fi osândiţi la muncile iadului. […]

ASMODEU – Demon distructiv. După unii demonologi, el îndeplineşte în infern funcţia de şef al caselor de joc. Seamănă risipa şi greşeala. El este cel care a posedat pe Sara[37], de care era îndrăgostit şi, înainte ca aceasta să se căsătorească cu vărul ei Tobias, i-a strangulat alţi şapte soţi. Rabinii povestesc că Asmodeu l-a detronat pe Solomon, dar imediat acesta l-a prins şi l-a băgat la închisoare obligându-l să construiască templul de la Ierusalim. Se ştie că Tobias l-a expulzat cu fum de fiere de la un peşte, iar Rafael l-a închis undeva la marginea Egiptului. […] Citim în *Curier pentru Egipt* că poporul

36 Delrio (Martin-Antoine), savant iezuit, născut la 1551, autor al unei lucrări Cercetări în domeniul magiei.

37 Sara, personaj biblic; sofia lui Abraham şi mama lui Isac.

egiptean divinizează încă şarpele Asmodeu, care are un templu în deşertul Ryaneh. El alungă demonii ce stăpânesc pe soţi, iar femeile sterpe, dacă petrec 80 de ore în templul său, vor putea zămisli.

Preoţii templului trebuiau să fie în vârstă de cel mult treizeci de ani. Se mai spune că acest şarpe putea fi tăiat în bucăţi, pentru ca o clipă mai târziu să dispară de tot. Acest Asmodeu ar fi, după unele păreri, vechiul şarpe care a ispitit-o pe Eva. [...] Este un rege puternic şi are trei capete: primul de taur, al doilea de om, al treilea de berbec. Are coadă de şarpe, picioare de gâscă, iar respiraţia i se transformă în flacără; se arată călare pe un balaur având în mână un steag şi o lance. În ierarhia infernului el este supus regelui Amoymon. Când îl chemi în ajutor, trebuie să fii curajos şi să-l strigi pe nume. El oferă inele înstelate, îi învaţă pe oameni devină invizibili, îi învaţă geometria, aritmetica, astronomia şi mecanica. Cunoaşte comori care pot fi scoase la iveală. Are în subordine 72 de legiuni.

ASTAROT – Mare duce, cu mari puteri în infern; seamănă la figură cu un înger urât şi îşi face apariţia călare pe un balaur îngrozitor; ţine în mâna dreaptă o viperă. Unii magicieni afirmă că el stăpâneşte Occidentul, că are prieteni în lumea mare şi că trebuie să-l soliciţi miercurea. Sidonienii, filistinii şi câteva secte ale evreilor i s-au închinat. Se zice că e mare vistiernic în infern şi aprobă legile nou votate. Wierius[38] ne spune că Aştarot ghiceşte trecutul, prezentul şi viitorul, că răspunde cu plăcere la întrebările care vizează cele mai mari secrete, că e uşor să-l determini să vorbească despre crearea lumii, greşelile şi căderea îngerilor, a căror istorie o ştie foarte bine. Dar susţine că el a fost pedepsit pe nedrept. Se ocupă de arte şi comandă 40 de legiuni. Cel care îl invocă trebuie să aibă grijă să nu se apropie pre mult de el, căci miroase îngrozitor. Din cauza aceasta trebuie să ţii sub

38 Wierius (Jean), celebru demonolog german, autor al unor lucrări ca: Cinci cărţi despre impostura şi înşelătoriile diavolului, 1569 şi Falsa monarhie a lui Safan.

nări un inel de argint vrăjit, care te fereşte de mirosurile puturoase ale demonilor.

ASTARTEA – După opinia unor demonologi, femeia lui Astarot. Ea veghează asupra plăcerilor iubirii. Poartă coarne, dar nu diforme, ca cele ale lui Astarot şi ale altor demoni, ci frumos lustruite şi în formă de semilună. Fenicienii se închinau lunii, pe care o numeau Astarteea. În Sidon, ea avea acelaşi simbol ca şi Venus. Sanchoniaton spune că a avut doi fii: dorinţa şi dragostea. Adesea ea a fost reprezentată înconjurată de raze sau cu un cap de juncana ţinând în mână o cruce. Se ştie că Solomon o diviniza. În rest, se mai spune că de vreme ce Astarot are pe mână bogăţiile şi simbolizează soarele, e de la sine înţeles că Astarteea, care supraveghează plăcerile nopţii, să nu fie altceva decât luna.

ASTRAGALOMANŢIE[39] – Ghicirea în zaruri. Luaţi două zaruri, marcate obişnuit cu numerele 1, , 3, 4, 5, 6, care la un loc dau 12. Se pot arunca, după dorinţă, un singur zar, sau amândouă o dată. Doriţi să ghiciţi câteva lucruri care vă fac neplăceri sau să aflaţi tainele viitorului? puneţi mai întâi întrebarea pe o hârtie pe care o veţi trece prin fum de lemn de ienupăr; apoi aşezaţi hârtia cu faţa în jos, pe masă, în aşa fel încât să nu se vadă ce este scris; apoi aruncaţi zarul. Veţi scrie literele pe măsură ce jucaţi; combinându-le, ele vă vor da răspunsul dorit: 1 este egal cu litera A; 2 – cu E; 3 – cu I s-au Y; 4 – cu O; 5 – cu U; 6 – cu B, P, V; 7 – cu C, K, O; 8 – cu D sau T; 9 – cu F, S X şi Z; 10 – cu G, 11 – cu L, M, N, şi 12 cu R. în mod obişnuit se aruncă un zar, apoi, alternând, cele două zaruri odată. Dacă răspunsul este de neînţeles, nu trebuie să vă miraţi, soarta nu ne oferă adesea decât iniţiale. Dacă nu înţelegeţi nimic din acest joc, recurgeţi la alte metode de a ghici…

ASTROLOGIE – Arta de a ghici şi a prezice evenimentele prin aspectul, poziţia şi influenţa corpurilor

39 Astrogal, os al tarsului, care se articulează cu tibia şi peroneul. În antichitate zarurile se confecţionau din os; de aici numele de astragalomancie.

cereşti. Există opinia generală că astrologia, care se mai numeşte şi *astrologie judiciară*, pentru că ea constă în emiterea de «judecăţi» asupra lucrurilor şi persoanelor, a luat naştere în Caldeea, de unde a pătruns în Egipt, în Grecia şi Italia. Câţiva cercetători atribuie lui Ham, fiul lui Noe, inventarea acestei ştiinţe. Diogene Laertius[40] lasă să se înţeleagă că egiptenii ştiau că pământul e rotund, precum şi cauzele eclipselor. Nu li se poate reproşa priceperea în astrologie, numai că, în loc să se menţină în cadrul strict al acestei ştiinţe, ei au mai creat altele, pe care le-au fondat doar pe propria lor imaginaţie; şi acestea au fost principiile artei de a ghici şi de a alcătui horoscoape. După Herodot, ei au fost cei care au stabilit cărui zeu îi este consacrată fiecare lună şi fiecare zi, sub ce zodie s-a născut fiecare om, în felul acesta prezicându-i soarta, ceea ce i se va întâmpla în viaţă şi cum va muri. «Am citit în registrele din cer tot ceea ce vi se va întâmpla vouă şi fiilor voştri», spunea credincioşilor lui copii timidul Belus, prinţul Babilonului. Pompeius Cesar, Crassus credeau în astrologie. Pliniu vorbeşte de astrologie ca de o ştiinţă foarte importantă. Această ştiinţă, dispreţuită astăzi în Franţa, domină încă Persia şi o mare parte din Asia. Nimic nu se face aici fără avizul astrologilor. Ei sunt mai puternici şi mai de temut decât regele, care are pe lângă el patru consultanţi pe care-i chestionează tot timpul şi care stabilesc când trebuie să se plimbe, ora la care trebuie să se închidă în palat, să-şi facă nevoile, sit îmbrace veşmintele regale, să ia sau nu sceptrul etc. Ei sunt atât de respectaţi la această curte, una dintre cele mai strălucite din lume, încât regele Scha-Sephi, fiind de multă vreme bolnav, la capătul puterilor, medicii, care nu ştiuseră să-l vindece, au ajuns la concluzia că de vină sunt astrologii care, din grabă, au ales greşit ora la care regele a fost urcat pe tron. Astrologii şi-au recunoscut greşeala: s-au întrunit din nou, ei şi medicii, căutând în cer ora potrivită – şi au găsit-o; ceremonia încoronării a fost repetată, spre

40 Diogene Laertius, istoric grec, sec. III după Hr.; autor al unei lucrări cu biografiile filozofilor.

marea încântare a lui Scha-Sephi, care după două zile a murit.

La fel se întâmpla şi în China, unde împăratul, cu toate că se comportă ca un despot, nu îndrăzneşte să întreprindă nimic fără să consulte zodia lui. Grija sa în această privinţă este atât de mare încât în fiecare noapte trimite astrologii pe un munte înalt, aproape de zidul Pekinului. Ei stau acolo şi contemplă aştrii, apoi revin şi, în fiecare dimineaţă, îi transmit împăratului hotărârile corpurilor cereşti şi evenimentele pe care mişcarea lor le anunţă.

Credinţa japonezilor în astrologie este încă şi mai mare. La ei nimeni n-ar îndrăzni să construiască un edificiu fără ca un astrolog să se pronunţe asupra rezistenţei lui în timp. Există oameni care, în funcţie de răspunsurile aştrilor, se sinucid din devotament pentru cei ce vor locui în viitoarea clădire.

Aproape toţi anticii, Hipocrât, Virgiliu, Horatiu, Tiberiu credeau în astrologie. Evul Mediu a fost de-a dreptul infestat de această credinţă. S-a făcut horoscopul lui Ludovic al XIII-lea şi al lui Ludovic al XIV-lea. Richelieu, Mazarin consultau astrologii şi Boileau spune că «un autor temerar nu ajunge în Parnas dacă steaua sa, atunci când l-a născut, nu l-a şi format poet».

În astrologie nu se cunosc decât şapte planete şi 12 constelaţii în zodiac. Numărul acestora nu s-a schimbat, deşi astăzi există 12 planete. Noi nu vom vorbi însă decât de cele şapte folosite de astrologi. Nu există nimic – spun ei – care să nu fie guvernat de aştri. Cele şapte planete sunt, după cum se ştie, Soarele, Luna, Venus, Jupiter, Marte, Mercur şi Saturn. Soarele veghează asupra capului, luna asupra braţului drept, Venus asupra braţului stâng, Jupiter veghează asupra stomacului, Marte asupra sexului, Mercur asupra piciorului drept, Saturn asupra piciorului stâng. Sau, Marte supraveghează capul, Venus – braţul drept, Jupiter, pe cel stâng, soarele – stomacul, luna – sexul, Mercur – piciorul drept şi Saturn – piciorul stâng.

Printre constelaţii, Berbecul stăpâneşte capul, taurul,

gâtul; Gemenii, braţele şi umerii; Racul, pieptul şi inima; Leul, stomacul; Fecioara, pântecul; Balanţa, şalele şi fesele; Scorpionul, sexul; Săgetătorul, coapsele; Capricornul, genunchii; Vărsătorul, picioarele; Peştele, laba piciorului.

Lumea întreagă, statele, oraşele au fost puse sub influenţa constelaţiilor. Se ştie că fiecare individ are zodia sa, sub care s-a născut. Astrologii germani, în secolul al XVI-lea, au pus oraşul Frankfurt sub zodia Berbecului, Würzburg, sub cea a Taurului, Nürnberg, sub a Gemenilor, Magdeburg, sub a Racului, Ulm, sub a Leului, Heidelberg, sub a Fecioarei, Viena, sub a Balanţei, Stuttgart sub a Săgetătorului, Augsburg, sub a Capricornului, Ingolstadt, sub a Vărsătorului, Regensburg, sub a Peştelui.

Hermes a spus că, după cum omul are în cap şapte găuri, tot aşa, în cer există şapte planete, care să aibă în grijă cele şapte găuri: Saturn şi Jupiter, cele două urechi, Marte şi Venus, cele două nări, soarele şi luna, cei doi ochi, iar Mercur, gura. […] Să mai adăugăm că Saturn stăpâneşte viaţa cu toate schimbările ei, edificiile şi ştiinţele; Jupiter, onoarea, dorinţele, bogăţiile şi curăţenia hainelor; Marte, războiul, închisorile, căsătoriile, adversităţile; Soarele, speranţa, fericirea, câştigul, moştenirile; Venus, prietenia şi dragostea; Mercur, bolile, pierderile, datoriile, comerţul şi teama; Luna, durerile (rănile), visele, furturile. Cel puţin, aşa ne învaţă cartea uimitoarelor secrete ale lui Albert le Grand.[41].

În felul acesta, dominând asupra a tot ce i se întâmplă omului, planetele restabilesc acelaşi mers al lucrurilor de câte ori se regăsesc pe cer în locul indicat de horoscop. Jupiter se regăseşte, după 12 ani, în acelaşi loc în care a fost în urmă cu cei 12 ani şi atribuţiile lui vor fi aceleaşi; Venus, după opt ani, va transmite aceeaşi

41 Albertus Magnus, savant dominican, născut la 205- alţii în 1193), episcop de Ratisbonn, considerat de magician. I se atribuie două lucrări de magie şi cabalistică, dintre care Petit Albert va fi adesea citată de autorul acestui dicţionar. A fost profesorul Sf. Toma de Aquino.

dragoste şi aceleaşi plăceri, dar la un alt individ.

Să nu uităm că fiecare planetă guvernează o zi din săptămână: Soarele – duminica, Luna – ziua de luni, Marte – marţi, Mercur – miercuri, Jupiter – joi, Venus – vineri, Saturn – sâmbătă; că galbenul este culoarea Soarelui, albul, al Lunii, verdele, al planetei Venus, roşul, al lui Marte, albastrul, al lui Jupiter, negrul, al lui Saturn, amestecul de culori, al lui Mercur; că Soarele domneşte peste aur, Luna, peste argint, Venus, peste cositor, Marte, peste fier, Jupiter, peste cupru şi bronz, Saturn, peste plumb. Mercur, peste argintul viu etc.

Soarele este în general binefăcător şi binevoitor omului; Saturn e trist, morocănos şi rece; Jupiter, temperat şi blajin; Marte, înflăcărat; Taurul, Fecioara şi Capricornul sunt greoaie, reci şi sterpe; Gemenii, Balanţa şi Vărsătorul sunt uşoare, calde şi umede; Racul, Scorpionul şi Peştii sunt umede, moi şi reci.

În momentul în care se naşte un copil căruia vrem să-i facem horoscopul, sau în ziua sorocită prezicerilor, trebuie să urmărim pe astrolab care sunt planetele şi constelaţiile care domină cerul şi să tragem concluziile pe care le impun virtuţile acestora, calităţile şi funcţiile lor. Dacă se întâlnesc pe cer trei semne de acelaşi fel, cum ar fi, de pildă, Berbecul, Leul şi Săgetătorul, aceste trei semne formează *tripla conjuncţie*, pentru că ele împart cerul în trei părţi, fiecare fiind separată de cealaltă prin trei constelaţii. Această situaţie este totdeauna favorabilă. Când se întâlnesc, la ora evenimentului, semnele care împart cerul în şase, cum ar fi Berbecul cu Gemenii, Taurul cu Racul etc., se formează conjuncţia sextuplă, care este una mediocră. Când se întâlnesc semnele care împart cerul în patru, cum ar fi Berbecul cu Racul, Taurul cu Leul, Gemenii cu Fecioara, se formează *conjunctura pătrată*, care este nefavorabilă omului. Când semnele se găsesc la părţi opuse ale cerului, cum ar fi Berbecul cu Balanţa, Taurul cu Scorpionul, Gemenii cu Săgetătorul, şi ele se întâlnesc în momentul naşterii cuiva, ele formează *conjuncţia contrarie*, care este rea şi dăunătoare omului.

Astrele sunt în *conjuncţie* când două planete se află reunite sub acelaşi semn sau în aceeaşi «casă» astronomică şi sunt în *opoziţie* când se află în două puncte opuse.

Fiecare semn al zodiacului ocupă un loc care se numeşte «casă a cerului» sau «casă a soarelui». Aceste 12 «căsuţe» ale soarelui taie astfel zodiacul în 12 părţi. Fiecare din ele ocupă 30 de grade, pentru că cercul are 360 de grade. Astrologii reprezintă aceste spaţii prin simple numere, într-o figură în cerc sau pătrat, împărţită în 12 celule. Prima «casă» este cea a Berbecului, care se numeşte «unghiul răsăritean», în limbaj astrologie. Este casa vieţii, pentru că cei ce se nasc sub această zodie pot să trăiască îndelung. A doua «casă» este cea a Taurului, care se numeşte «intrarea inferioară». Este spaţiul bogăţiilor şi al posibilităţilor de îmbogăţire. A treia este cea a Gemenilor, numită şi «locuinţa fraţilor». Este casa moştenirilor şi succesiunilor. A patra este cea a Racului, care se numeşte «talpa cerului», «capătul pământului», «lăcaşul strămoşilor». Este locul comorilor şi bunurilor de patrimoniu. A cincea casă e cea a Leului, zisă şi «lăcaşul copiilor», a dispoziţiilor testamentare şi donaţiilor. A şasea, a Fecioarei, se numeşte «iubirea lui Marte», este casa necazurilor, a nenorocirilor şi a bolilor. A şaptea e cea a Balanţei, care poartă numele de «unghiul apusean». Este casa nunţilor şi a căsătoriilor. A opta este cea a Scorpionului, numită şi «intrarea superioară». Este casa spaimei, a temerilor şi a morţii. A noua este cea a Săgetătorului, numită şi «iubirea soarelui». Este casa evlaviei, a religiei, a călătoriilor şi a filosofiei. A zecea, a Capricornului, zisă şi «centrul cerului», este casa greutăţilor, a demnităţilor şi a gloriilor. A unsprezecea, cea a Vărsătorului, căreia i se mai spune şi «iubirea lui Jupiter», este casa prieteniilor, a binefacerilor şi a averilor. A douăsprezecea este cea a Peştilor, numită «iubirea lui Saturn». Este cea mai rea şi mai funestă dintre toate. Este casa otrăvirilor, a sărăciei, a invidiei, a umorii negre şi a morţii prin violenţă. Berbecul şi Scorpionul sunt «casele»

îndrăgite de Marte; Taurul şi Balanţa, de Venus; Gemenii şi Fecioara, de Mercur; Săgetătorul şi Peştii, de Jupiter; Capricornul şi Vărsătorul, de Saturn; Leul, de Soare; Racul, de Lună.

Trebuie examinate cu grijă întâlnirile planetelor cu constelaţiile. Dacă, de exemplu, Marte se întâlneşte cu Berbecul, în momentul naşterii, copilul va fi curajos, mândru şi va trăi multă vreme; dacă se întâlneşte cu Taurul, copilul va primi bogăţie şi curaj. Într-un cuvânt, Marte face să crească influenţa constelaţiilor cu care se întâlneşte şi le adaugă valoare şi forţă. Saturn, care, în general, aduce greutăţi, sărăcie, boli, face să crească influenţa rea şi le strică pe cele bune. Dimpotrivă, Venus face să crească influenţa sa favorabilă şi le slăbeşte pe cele nefavorabile; ea oferă, cum s-a spus, dragoste şi plăceri. Mercur creşte sau slăbeşte influenţa sa în funcţie de conjuncţii: de pildă, dacă se întâlneşte cu Peştii, care sunt răi, este şi el influenţat în rău; dacă se întâlneşte cu Capricornul, care este favorabil, devine şi el mai bun. Constelaţiilor fericite Luna le adaugă melancolia şi tristeţea sau nebunia constelaţiilor nefaste. Jupiter, care oferă bogăţii şi onoruri, face să crească aceste influenţe şi aproape le risipeşte pe cele rele. Soarele, în timp ce se înalţă pe cer, oferă celor puternici protecţie; puterea lui de influenţare e aproape la fel de mare ca cea a lui Jupiter; dar coborând spre apus, atunci el prezice eşecuri în viaţă.

Să mai adăugăm că Gemenii, Balanţa, Fecioara dau prin excelenţă frumuseţe; Scorpionul, Capricornul şi Peştii dau o frumuseţe aproximativă. Alte constelaţii oferă urâciune. Fecioara, Balanţa, Vărsătorul, Gemenii dau frumuseţe vocii umane; Racul, Scorpionul şi Peştii dau o voce neplăcută şi fără valoare; alte constelaţii nu au influenţă asupra vocii.

Dacă planetele şi constelaţiile se găsesc la ora horoscopului spre răsărit, influenţa lor se va produce imediat la naştere; dacă se află în înaltul cerului, influenţa lor va apărea spre mijlocul vieţii şi la sfârşitul vieţii dacă ele sunt spre apus.

Pentru ca horoscopul să nu înşele, trebuie avut grijă ca operaţiunile să înceapă precis în momentul când se naşte copilul sau în momentul exact când omul începe o activitatea a cărei urmări doreşte să o cunoască.

Acestea sunt, în puţine cuvinte, principiile unei arte himerice, altă dată atât de apreciată, răspândită în toată lumea, acum căzută aproape în desuetudine. Spun «aproape», pentru că, în ciuda încercărilor filosofiei de a dovedi zădărnicia acestei pretinse ştiinţe, există încă oameni care cred în ea. Astrologii sunt de acord că globul se învârte atât de repede încât poziţia astrelor se schimbă într-o clipă. Ar trebui, deci, ca să realizezi un bun horoscop, ca moaşele să privească foarte atent ceasul, să noteze exact fiecare moment al zilei şi să păstreze pentru noul născut stelele ca pe propriile lui bunuri. […] S-a stabilit deci că trebuie studiate astrele care domină în clipa când se naşte copilul. Şi de ce n-am consulta pe cele care domină formarea lui? Copilul este într-o mai mică măsură dependent de acestea decât de cele din timpul naşterii? Acestea sunt chestiuni cărora partizanii astrologiei judiciare nu îndrăznesc să le răspundă. Cel care se naşte sub o constelaţie favorabilă va fi neapărat fericit; cel care se naşte sub o constelaţie nefastă va fi neapărat nefericit; acest sistem instaurează fatalismul. Dacă astrele au hotărât ca un om să fie tâlhar, acesta nu va mai putea trăi ca un om cinstit; unul va muri în patul său, de moarte bună, orice ar face, pentru că astrele i-au hărăzit această moarte; un altul va muri într-un naufragiu, dacă aşa au hotărât astrele, cu toate că el nu a fost niciodată pe mare. Cutare om va fi asasinat la 30 de ani: aşa e scris în zodie; prin urmare, va fi necesar, atunci când îi va fi sortit, ca astrele să-şi aducă aminte de arma care va trebui să-l ucidă. Dar cei care luptă în război şi care mor împreună, au avut toţi, la naştere, aceeaşi zodie? Cei care se nasc la aceeaşi oră, trăiesc şi mor la fel? O serie de calcule au lăsat să se vadă că într-un an moare o pătrime din specia umană. Dacă este adevărat că pe pământ există, după cum se spune, 400 de milioane de oameni, înseamnă că mor 10

milioane pe an, 800 de mii pe lună, 25 de mii pe zi şi mai mult de o mie pe oră. Ori este bine ştiut că numărul de naşteri este egal cel puţin cu numărul de decese obişnuite (pentru că în război mor mii de oameni pe zi şi există ţinuturi unde locuitorii sunt siliţi să-şi înece o parte din noii născuţi); astfel, când vine pe lume un Homer, două-trei sute de copii trebuie să găsească în constelaţia lor şi o parte egală cu a acestuia de geniu şi glorie. Vasul care trebuie să naufragieze nu-i va îmbarca decât pe cei ce astrele i-au condamnat, atunci când s-au născut, să-şi găsească moartea pe fundul mării; şi cei ce se vor naşte, asemenea regilor, sub aceeaşi conjuncţie a astrelor, vor avea toţi câte un regat! «Un lucru amuzant – spune Voltaire – este că legile astrologiei sunt contrare celor ale astronomiei. Astrologii nu vorbesc decât de Marte şi Venus staţionare şi în regres. Cei care s-au născut în zodia lui Marte staţionar trebuie să fie în viaţă biruitori. Venus în aceeaşi poziţie aduce fericire celor ce se iubesc. Dacă te-ai născut însă când Venus este în regres, ţi se pot întâmpla lucruri dintre cele mai rele. Adevărul e că astrele n-au fost niciodată nici staţionare, nici în regres» (Dicţionar *filosofic*) […]

O femeie a rugat un astrolog să-i ghicească în legătură cu un necaz pe care îl avea. Acesta, după ce a întrebat-o anul, luna, ziua şi ora în care s-a născut, i-a făcut horoscopul şi i-a spus o mulţime de vorbe care de fapt nu semnificau nimic. Femeia i-a dat o piesă de 15 bani: «Doamnă, i-a spus astrologul, descopăr în horoscopul dvs, că nu sunteţi prea bogată.

— E adevărat, a răspuns ea.

— Doamnă, a continuat el, privind din nou horoscopul, nu aţi pierdut nimic?

— Ba da, a răspuns femeia, banii pe care ţi i-am dat dumitale».

Henri al VII-lea, regele Angliei, l-a întrebat pe un astrolog dacă ştie unde-şi va petrece sărbătorile Crăciunului. Astrologul i-a răspuns că nu ştie. «Deci eu sunt mai deştept ca tine, i-a răspuns regele; căci eu ştiu că

tu ai să le petreci în Turnul Londrei». Ceea ce s-a şi întâmplat.

Boulainvilliers şi Colonne, care se bucurau de o mare reputaţie în materie de astrologie, la Paris, i-au prezis lui Voltaire că va muri la 32 de ani. «Am fost şiret, scrie acesta în 1757, şi i-am înşelat deja cu 30 de ani, fapt pentru care le cer cu umilinţă iertare». Voltaire i-a mai înşelat cu încă peste 20 de ani.

Albertus Magnus şi cardinalul d'Ailly au făcut împreună horoscopul lui Iisus Cristos. Fireşte, ei au citit în poziţiile lui Marte şi Jupiter câţi draci va alunga el din trupurile celor posedaţi şi ce moarte îi va fi sortită. În realitate, cei doi savanţi astrologi n-au spus nimic altceva decât ce se ştia deja, dar, printr-un asemenea exemplu, ei voiau să demonstreze cât de sigură este ştiinţa astrologiei. […]

Horoscopul[42].

Un fierar din oraşul Beauvais a cerut să i se facă fiului său horoscopul. După ce a aşezat toate imaginile şi a studiat îndelung diversele poziţii ale astrelor, astrologul a descoperit că progenitura în cauză era ameninţată să moară la 15 ani, victimă a unui trăsnet. l-a indicat omului chiar luna, ziua şi ora când nefericitul eveniment avea să se producă, dar a adăugat că tânărul ar putea fi salvat cu ajutorul unei cuşti de fier. După ce a fost plătit, astrologul a plecat, fără să mai adauge ceva. Când momentul critic a venit, tatăl şi-a frământat mintea să descopere în ce chip cuşca de fier ar putea salva pe fiul său de la o moarte prematură; s-a gândit că sensul acelei preziceri ar putea consta în închiderea copilului, în acea zi, într-o cuşcă de fier bine închisă. Numai diavolul ar putea interveni pentru ca trăsnetul s-o străpungă, pentru că el urma s-o construiască atât de solid încât să reziste unei lovituri de tun. Încântat de agerimea minţii lui, se apucă să lucreze cu hărnicie la construcţia cuştii, fără să spună ceva alor lui. Clipa cea mare sosi. Se părea că pe cer se forma un nor

42 în textul de bază horoscopul apare la litera H. L-am inserat aici pentru a-l alătura noţiunilor de astrologie.

care ar fi putut îndreptăţi profeţia astrologului. L-a chemat pe fiul său şi i-a explicat ceea ce ţinuse în mare secret încă de la naşterea copilului; că zodia lui îl condamna să piară de trăsnet, puţin înainte de amiază, dar, din fericire, el a găsit metoda de a-l feri de influenţa negativă a planetei sale; a dus în mijlocul curţii cuşca de fier rugându-l pe fiul său să intre acolo. Acesta, ceva mai învăţat decât tatăl, i-a atras atenţia, aşa cum învăţase la şcoală că, departe de a-l păzi, cuşca va atrage trăsnetul asupra sa. Se împotrivi deci ordinului părintesc, care cerea imperios acest lucru. Tânărul, în ciuda tuturor îndemnurilor, s-a dus în camera sa şi a început să recite textul Evangheliei Sfântului Ioan. În timpul acesta, norii s-au îngrămădit, cerul s-a întunecat, au început să bubuie tunetele, să cadă fulgerele şi trăsnetul s-a înfipt în cuşca de fier, făcând-o pulbere. Fierarul, surprins, a mulţumit cerului că fiul său nu l-a ascultat şi a crezut în împlinirea prezicerii, judecând că acea cuşcă a înşelat desigur trăsnetul, care a sperat să-şi găsească acolo prada.

Facerea horoscopului sau metoda de a-ţi cunoaşte destinul cu ajutorul constelaţiilor la naştere.

1. Balanţa (Este vorba de balanţa zeiţei Themis[43], care a fost trecută în rândul constelaţiilor. Ea prevesteşte oamenilor procese.) Balanţa domină pe cer de la 22 septembrie până la 21 octombrie. Bărbaţii ce se nasc în acest interval stau sub semnul Balanţei. În general, ei sunt certăreţi, iubesc plăcerile, reuşesc în afaceri, mai ales pe mare, şi vor face călătorii în locuri îndepărtate. Au parte de frumuseţe, maniere alese, talent în vorbire şi o bună reputaţie. În acelaşi timp, însă, ei nu-şi ţin cuvântul şi se bucură de mai multă fericire decât de griji. Vor primi moşteniri bogate, vor avea succes la femei şi vor alerga după aventuri galante. Vor şti să explice visele. Fiind inteligenţi, vor putea dezvălui secretele viitorului, iar prudenţa îi va feri de pericole. Vor rămâne văduvi la puţină vreme după căsătorie şi vor avea copii puţini. Trebuie să

43 In mitologia greacă, zeiţa Themis simboliza justiţia divină şi asigura împlinirea legii.

se ferească de incendii şi apă fierbinte

Femeia care se naşte sub această constelaţie va fi veselă, plăcută, plină de haz şi destul de fericită în viaţă. Va iubi florile, va avea maniere alese, darul convingerii, prin cuvinte dulci, şi destule inimi se vor lăsa pradă farmecelor sale. Totuşi, va fi bănuitoare şi un pic certăreaţă. Se va căsători la 17 sau 23 ani. Să se ferească de foc şi apă fierbinte.

2. Scorpionul – (Acesta este Orion[44], pe care Diana l-a transformat în scorpion şi care a fost aşezat în rândul constelaţiilor. El transmite oamenilor răutate şi şiretenie.)

Scorpionul domină cerul de la 22 octombrie până la 21 noiembrie. Bărbaţii ce se nasc sub această constelaţie vor fi cutezători, obraznici, linguşitori, perfizi, ascunzându-şi răutatea sub o aparenţă binevoitoare. Vor spune ceva şi vor face altceva. Vor fi secretoşi şi prefăcuţi. Vor iubi fructul oprit. Temperamentul lor furtunos îi va face nestatornici. Vor bârfi pe alţii, vor fi ranchiunoşi, vorbăreţi şi vor avea momente de melancolie. Cu toate acestea, în mod obişnuit, vor fi veseli, le va place să râdă pe seama altora, vor avea puţini prieteni, pe care-i vor stârni împotriva duşmanilor lor. Vor fi predispuşi la boli, dar se pot aştepta la moşteniri bogate.

Femeia care se naşte în această zodie va fi isteaţă şi înşelătoare. Se va purta urât cu primul soţ, ceva mai bine cu al doilea. Vorbele îi vor fi mai dulci decât sufletul. Va fi veselă, plăcută, şi-i va face plăcere să râdă pe seama altora. Va fi inconsecventă, vorbăreaţă şi bârfitoare. Cu vârsta, va deveni tristă. Va avea o urmă de arsură la gât ca urmare a unei boli de ganglioni şi pântecele umflat de o tumoare după o sarcină.

3. Săgetătorul (Acesta este Centaurul Hiron, care l-a învăţat pe Ahile[45] să tragă cu arcul şi care a fost inclus

---

44 Orion, în mitologia greacă, un vînător puternic, din categoria giganţilor, îndrăgostit de zeiţa Artemis, care simboliza vînătoarea, şi ucis de ea.

45 Ahile, erou în lliada lui Homer, a luat parte la războiul troian. Hiron simboliza înţelepciunea şi cunoaşterea.

printre constelaţii. El transmite pasiunea pentru vânătoare şi călătorii.) Săgetătorul domină pe cer de la 22 noiembrie până la 21 decembrie.

Bărbatul care se naşte sub această constelaţie va fi pasionat de călătorii şi se va îmbogăţi din comerţul pe mare. Va fi un temperament viguros, sprinten şi dăruit cu spirit întreprinzător. Îşi va atrage prieteni, cărora le va cheltui banii. Va avea gustul format pentru echitaţie, vânătoare, curse, întreceri de forţă şi de îndemânare, lupte. Va fi un om drept, credincios, harnic, sociabil şi va avea atâta amor propriu cât şi spirit, precum şi alte calităţi.

Femeia care se naşte sub această constelaţie va fi un spirit neliniştit şi întreprinzător. Va iubi munca şi va fi miloasă. Îi vor plăcea călătoriile şi greu va sta în acelaşi loc mai multă vreme. Va fi îngâmfată dar dăruită cu unele calităţi pe măsura judecăţii şi inimii sale. Se va căsători la 19 ani dacă va rezista propunerilor unor bărbaţi depravaţi care vor încerca să o compromită, în caz contrar, nu se va mai mărita decât la 24 de ani. Orice s-ar întâmpla, ea va fi fecundă şi o mamă bună.

4. Capricornul (Aceasta este capra Amaltheia, care l-a alăptat pe Jupiter[46] şi care a fost inclusă printre constelaţii. Ea face pe oameni distraţi şi neatenţi.) Capricornul domină pe cer de la 22 decembrie până la 21 ianuarie.

Bărbatul care se naşte în această zodie va fi o natură irascibilă, uşuratică, bănuitoare; partizan al proceselor şi certurilor; va fi muncitor dar va avea prieteni doar în cercuri de joasă calitate. Va seduce fete tinere şi va înşela soţi, fără să se intereseze dacă soţia şi propriii lui copii merg pe acelaşi drum. Se va îmbolnăvi din cauza exceselor. Dacă s-a născut noaptea, niciun om nu va fi mai nesigur ca acesta. Uneori va face bine semenilor, va fi vesel şi activ. Steaua lui îl poate face fericit numai pe

46 Jupiter, la romani, zeul suprem, stăpînul cerului şi al lumii. După naştere, pentru a-l feri de mînia tatălui său, zeul Cronos, a fost dat în grija Amaltheii, capra divină, care l-a alăptat.

mare. Va vorbi cu moderaţie, va avea capul mic şi ochii înfundaţi în orbite. Va fi bogat dar şi zgârcit, în ultimii ani de viaţă. Pentru bolile de care suferă, băile i-ar putea reda sănătatea.

Femeia care se naşte în această zodie va fi uşuratică şi, totuşi, în tinereţe, atât de timidă, încât orice nimic o va face să roşească. Caracterul îi va deveni mai ferm şi mai îndrăzneţ la vârsta pasiunilor. Va fi inconstantă în dragoste până la căsătorie, când va deveni credincioasă îndatoririlor conjugale. Va încerca să-şi ascundă gelozia, dar nu va reuşi. Va fi vorbăreaţă şi inconsecventă. Va fi pasionată de călătorii. Nu va fi frumoasă, dar în acelaşi timp nu va fi o figură oarecare.

5. Vărsătorul (Este vorba de Ganimede[47], fiul lui Tros, pe care Zeus l-a răpit ca să şi-l facă paharnic pentru nectarul zeilor şi care a fost inclus în rândul constelaţiilor. El transmite oamenilor buna dispoziţie.) Vărsătorul domină cerul de la 22 ianuarie până la 21 februarie.

Partea bărbătească care se naşte sub această constelaţie va fi un om discret, prietenos* iubitor, înţelept, spiritual, amator de petreceri, stăpânit de curiozitate, nenorocit dacă e silii să călătorească pe ape, predispus la febră, sărac în prima parte a vieţii, bogat mai târziu, dar nu foarte, pentru că va risipi împreună cu femeile şi prietenii. Va fi bolnăvicios, urmărit de pericole, dar fericit în căsătorie. Va face bine semenilor cu plăcere. Simpatia oamenilor de bine va fi preţul valorii lui. Va iubi gloria şi va trăi o viaţă îndelungată. Dacă se va căsători a doua oară, va avea o femeie paralitică. Va avea puţini copii.

Partea femeiască ce se va naşte sub această constelaţie va fi statornică, generoasă, sinceră şi cu idei înaintate. Va iubi plăcerile, poate chiar prea mult, având grijă de sănătatea bărbatului ei; din cauza familiei va avea necazuri. Va fi expusă adversităţilor şi va călători mult. Săracă până la 22 de ani, se va îmbogăţi brusc, dar nu va

47 Ganimede, păstor frigian, pe care Zeus, transformat în vultur, l-a răpit şi l-a dus în Olimp, unde l-a făcut paharnic. în mitologia greacă el e simbol al apelor.

trăi în opulenţă. Această femeie va fi înţeleaptă, credincioasă şi veselă; va avea un caracter energic. Dacă trăieşte prea mult, ar putea paraliza.

6. Peştii (Aceştia sunt delfinii care au dus-o pe Amphitrite[48] la Neptun şi care au fost aşezaţi în rândul constelaţiilor. Ei oferă oamenilor blândeţea caracterului.) Peştii domină pe cer de la 22 februarie până la 22 martie.

Bărbatul care se naşte sub această constelaţie va fi serviabil, iubitor de jocuri, bun la suflet, fericit în afara familiei. În tinereţe nu va fi bogat; când va deveni mai înstărit, nu va fi prea grijuliu cu averea lui şi nu va profita de lecţiile vieţii. Va căuta prietenii cinstite. Va avea unele neplăceri din cauza unor vorbe indiscrete care îl vor avertiza că trebuie să-şi potolească mâncărimea de limbă. Va fi cutezător şi orgolios. În tinereţe, din cauza femeilor, va fi nefericit. Va avea un semn la braţul sau la piciorul drept.

Femeia care se naşte sub această constelaţie va fi frumoasă. În tinereţe va avea unele necazuri şi greutăţi, necunoscându-i-se adevărata valoare. Va face cu plăcere bine semenilor să-i Va fi bună la inimă, pe măsura inteligenţei ei, şi, lucru rar şi minunat, va asocia acestor calităţi o judecată sănătoasă. Va avea mult bun simţ, va fi discretă, va face economii; va fi de o fericită naturaleţe; va iubi numai plăcerile permise, va frecventa cercurile onorabile şi puţin numeroase şi, în general, va fugi de lume. Fericit bărbatul unei asemenea femei! El va fi sigur că se bucură de o iubire statornică şi că e singurul care trăieşte în inima ei. Femeia născută sub această zodie va trăi ani mulţi. Sănătatea ei, delicată până la 28 de ani, va deveni după aceea statornică. Din când în când va suferi de colici.

7. *Berbecul* (Acesta este Berbecul cu lâna de aur şi care a fost pus în rândul constelaţiilor. El transmite oamenilor porniri violente.) Berbecul domină pe cer de la 22 martie până la 21 aprilie.

---

48 Amphitrite, după ce a fost dusă lui Neptun, a devenit zeiţa mărilor şi mama zeului Triton, care simbolizează vuietul mării.

Bărbaţii care se nasc în această zodie vor fi irascibili, plini de vioiciune, activi, cu multă elocinţă, studioşi, violenţi, mincinoşi, înclinaţi spre nestatornicie şi plăceri. Nu-şi vor fine cuvântul şi-şi vor uita promisiunile. Se vor expune la mari pericole călărind şi trebuie să se considere fericiţi dacă se vor alege doar cu nişte răni de pe urma cavalcadelor. Vor fi pasionaţi de pescuit şi vânătoare, dar vor fi neîndemânateci în amândouă îndeletnicirile. Vor trăi sub ameninţarea unei morţi violente prin confruntarea cu vitele de povară.

Femeia care se naşte în această zodie va fi frumoasă, vioaie şi plină de curiozitate. Va fi iubitoare de noutăţi, aplecată spre minciună; va iubi mesele bogate; va avea dese crize de mânie; la bătrâneţe va fi bârfitoare şi va judeca toate femeile cu multă severitate. Va fi expusă la multe pericole atât în oraş cât şi la ţară. Se va mărita de tânără şi va avea mulţi copii. Va suferi cel mai adesea de migrene, guturai şi indigestii.

8. Taurul (E vorba de taurul în care s-a metamorfozat Jupiter pentru a o putea fura pe Europe[49] şi care a fost aşezat printre constelaţii. El transmite oamenilor îndrăzneală şi forţă.) Taurul domină pe cer de la 22 aprilie până la 21 mai.

Bărbatul care se naşte sub această constelaţie va fi îndrăzneţ, va avea duşmani de care va şti însă cum să scape fără să aibă neplăceri; se va bucura de zile fericite; va călători în ţări îndepărtate şi va fi, poate nu numai o dată, exilat. Nu va fi foarte bine educat. La bătrâneţe va fi bogat, dar prea marea îndrăzneală îl va face tăcut şi trist. Să se teamă de muşcătura de câine. Cu timpul, ar putea deveni posomorât. Va trăi mulţi ani şi ferit de boli.

Femeia care se naşte sub această constelaţie va fi dotată cu forţă şi energie. Va fi curajoasă, dar violentă şi cu accese de furie. Cu toate acestea, va şti să-şi facă datoria şi să asculte de bărbat. Vom găsi la această femeie

---

49 Europe, nimfă în mitologia greacă; fiică a lui Agenor (fiul lui Poseidon). Jupiter a răpit-o, a dus-o în Creta, unde a avut cu ea trei fii: Minos, Sarpedon şi Radamante.

o mare doză de raţiune şi bun simţ, precum şi o temeinică aplecare spre muncă. Poate că va vorbi ceva cam mult. E supărător să se spună despre această femeie că va fi uşuratică până la 22 de ani; la această vârstă ea se va căsători şi nu va mai oferi bărbatului ei prilejul de a se plânge de ea. Va fi văduvă de mai mute ori, va avea câţiva copii, cărora le va lăsa moştenire bogăţii, precum şi spiritul ei de precauţie.

9 Gemenii (Este vorba de Castor şi Polux[50], care au fost aşezaţi printre constelaţii. Ei transmit oamenilor sentimentul prieteniei.) Gemenii domină pe cer de la 22 mai până la 21 iunie.

Cel care se naşte sub această constelaţie va fi un om bun, frumos, inteligent, prudent şi generos. Va fi orgolios, amator de curse şi călătorii şi nu-l va interesa bogăţia; cu toate acestea nu va fi sărac. Va fi un om fin, şiret, vesel, bine dispus, amabil. Va avea predispoziţie pentru studiul artelor liberale. Omul acesta se va naşte pentru dragoste şi prietenie. Va fi fericit dacă se ataşează de un prieten sau o amantă născuţi tot sub semnul Gemenilor!

Femeia care se naşte sub această constelaţie va fi iubitoare şi frumoasă: calităţi suficiente pentru a fi iubită de cei din jur. Va avea un suflet deschis, plăcut şi simplu; poate îşi va neglija uneori prea mult treburile. O vor atrage artele frumoase, desenul şi muzica. Să se ferească de un bărbat care în tinereţe va vrea s-o seducă! Inima sa deschisă nu va vedea cursa ce i se întinde; nenorocirea ei dacă se va lăsa pradă! Ea nu va putea fi fericită nici cu un bătrân, nici cu un bărbat mai tânăr decât ea, ci doar cu unul cu care se potriveşte la caracter şi de aceeaşi vârstă.

10. *Racul* (Este vorba de crabul (racul) care l-a muşcat pe Hercule în timp ce omora hidra din Lerna[51], şi

---

50 Castor şi Polux, fii ai lui Zeus şi ai Ledei; li se mai spunea, în mitologia greacă, Dioscurii, simbol al iubirii dintre frafi. Au fost ucişi de verii lor gemeni Idas şi Lynkeus.

51 în mitologia greacă, monstru marin cu 100 de capete, pe care Hercule a reuşit să-T ucidă scâpînd lacul Lerna din Peloponez de otrăvurile ce le emana. V. Hercule la p. urm.

care a fost aşezat printre constelaţii. El aduce oamenilor neplăceri.) Racul domină pe cer de la 22 iunie până la 21 iulie.

Bărbaţilor care se nasc sub această constelaţie le plac femeile, oricare ar fi ele, alergând după plăcerile iubirii. Din această cauză vor avea procese şi certuri, dar care adesea vor fi în favoarea lor. Vor călători pe mare şi vor fi expuşi la mari pericole. La un moment dat vor cădea în mizerie, însă, descoperind o comoară, se vor îmbogăţi. Acest horoscop indică de obicei o aplecare a omului spre lăcomie, dar în anumite cazuri se observă şi prudenţă, inteligenţă şi o anume doză de modestie.

Femeia care se naşte sub această constelaţie este destul de frumoasă, activă, nervoasă, dar se poate linişti uşor. Nu se va îngrăşa prea tare, va fi prudentă, îndatoritoare, politicoasă, timidă şi destul de puţin înşelătoare. Cei care vor putea să-i înţeleagă firea îşi vor da seama că e şireată, fină, prefăcută şi nerecunoscătoare. Ea va fi însă harnică şi, de-a lungul vieţii, expusă la multe pericole. Să aibă grijă să nu călătorească pe apă şi să nu cadă. Dacă îşi asumă riscul să dea naştere la copii, va trece prin momente grele şi viaţa îi va fi expusă la accidente.

11. Leul (Este vorba de leul din pădurea Nemeia, pe care Hercule53 a reuşit să-l ucidă; el a fost inclus printre constelaţii. Leul transmite oamenilor curaj.) Domină pe cer de la 22 iulie până la 21 august.

Bărbatul care se naşte sub această constelaţie va fi viteaz şi îndrăzneţ, generos, mândru, convingător şi orgolios; un suflet frumos şi accesibil plăcutelor emoţii pe care le produce compasiunea; îi place să fie ironic şi nu se teme de faptul că e vânător de fuste. Adesea va trece prin momente periculoase; consolarea şi mulţumirea lui vor fi copiii. Câteodată se va căi pentru că a dat frâu liber acceselor de mânie. După ce multă vreme va căuta să obţină onoruri şi demnităţi, acestea vor veni într-un târziu. Să se teamă de foc, de arme şi animale sălbatice! Bărbatul acesta va avea picioare groase.

Femeia care se va naşte sub această constelaţie va fi vioaie, iute la mânie şi îndrăzneaţă. Dacă va fi jignită.

Heracle (Hercule, la romani, cu care e. asimilat) este în mitologia greacă cel mai important erou. Uciderea leului din Nemeia, cu a cărui piele se va îmbrăca, face parte din cele 12 fapte de vitejie pe care le va înfăptui din însărcinarea vărului său Eurystheus; printre aceste isprăvi se numără şi uciderea Hidrei din Lerna; în sângele ei otrăvit îşi înmoaie săgeţile.

va păstra supărarea până se va putea răzbuna. Va fi vorbăreaţă şi cuvintele ei vor fi adesea usturătoare. În rest, această femeie va fi frumoasă, iubitoare şi va şti să se facă iubită. Va avea un bust generos, format înainte de 16 ani, picioarele subţiri şi capul mare. Să se păzească de apa fierbinte şi de foc! Va suferi adesea de colici intestinali şi va naşte puţini copii.

12. Fecioara (Aceasta este Astreia[52], care a fost primită printre constelaţii. De la ea oamenii primesc sentimentul de pudoare.) Fecioara domină pe cer de la 22 august până la 21 septembrie.

Bărbatul care se va naşte sub această constelaţie va fi bine făcut, sincer, generos, spiritual, iubitor de glorie. Va fi prădat şi va reuşi singur să pedepsească pe făptaşi. Nu va şti să-şi păstreze secretele, nici ale lui, şi nici ale altora. Va fi un om mândru, discret în dragoste, în propria-i ţinută, în felul de a vorbi. La nevoie, îşi va ajuta prietenii. Va fi un om înţelept, bun, cinstit, virtuos, plecând urechea la necazurile altora, înclinat spre evlavie. Se va îmbrăca bine, curat, dar fără cochetărie şi lux.

Femeia care se va naşte în această zodie va fi decentă, cinstită, timidă, prudentă şi spirituală. Va vorbi şi va face numai bine, de câte ori va putea, va da ajutor semenilor. Va fi însă un pic prea iute la mânie, dar aceste ieşiri nu vor fi nici periculoase, nici de lungă durată. Se va căsători la 16 sau 17 ani şi va naşte copii frumoşi şi, ca şi

52 Astreia era zeiţa justiţiei în mitologia greacă. Era fiica lui Zeus. Ea a trăit mai întîi printre oameni, dar s-a retras în cer din cauza neînţelegerii cu aceştia.

ea, iubitori. Va fi expusă la mai multe necazuri, de care va scăpa datorită înţelepciunii şi minţii sale pătrunzătoare. Această femeie va face fericit pe bărbatul ei.

Să sperăm că cititorul de astăzi nu va da crezare acestei ridicole preştiinţe, decât pentru a se distra o clipă.

ATTILA – supranumit şi «biciul lui Dumnezeu», pe care episcopul Saint Loup l-a împiedicat să devasteze ţinutul Champagne. În timp ce se apropia de Roma, spre a o distruge, i s-a arătat în vis un bătrân venerabil, îmbrăcat în veşminte sacerdotale şi care, cu o sabie în mână, îl ameninţa cu moartea în caz că nu va ceda rugăminţilor papei Leon. A doua zi, când papa a venit să-i ceară cruţarea Romei, Attila a răspuns că e cu totul de acord şi a rămas pe loc. Paul Diacre afirmă, în a 15-a carte din a sa *Istorie a Lombardiei*, că acel bătrân n-a fost altui decât Sfântul Petru, mai marele apostolilor şi primul papă al Romei, care venea să-l asiste pe Leon, urmaşul lui.

ATINGERE – în toate timpurile, cei mari au fost împinşi de linguşitori până la a-i determina să facă ei înşişi vrăji. Se ştie că regii Franţei şi Angliei vindecau scrofuloza prin simpla atingere. Pliniu afirmă că Pyrusss vindeca durerile de splină atingând bolnavul cu degetul cel mare de la piciorul său drept; şi împăratul Adrian scotea apa din pântecele bolnavilor hidropici, atingându-i doar cu degetul arătător. Prin simpla atingere, nenumăraţi magicieni şi vrăjitori au ştiut, la rândul lor, să facă tratamente miraculoase.

ATROPOS – Una din cele trei Parce[5354]. Ea este cea care tăia firul vieţii. Hesiod o descrie ca fiind foarte crudă; purta un veşmânt negru, avea faţa ridată şi o ţinută deloc atrăgătoare.

AUGURI – Augurii erau la romani preoţi interpreţi ai zeilor pe lângă oameni. Ei erau consultaţi înaintea oricărei

---

53 Rege al Epirului • (n. 318 î. Hr.), vestii pentru luptele contra romanilor.

54 Trei divinităţi ale infernului în mitologia greacă. Ele stă- pîneau viaţa omului: Clotho prezida naşterea, Lachesis torcea firul zilelor, iar Atropos îl tăia.

acţiuni. Apreciau succesul acesteia în funcţie de zborul, de cântecul sau felul de a mânca al păsărilor. Nu putea fi ales un magistrat, nu putea avea loc o bătălie fără să se fi consultat dinainte pofta de mâncare a puilor sacri sau măruntaiele victimelor. Augurii prevedeau viitorul cu ajutorul tunetelor şi fulgerelor, al eclipselor şi al prezicerilor ce se făceau la apariţia unor comete. Savanţii nu se lăsau însă păcăliţi de aceste ceremonii. Şi Cicero spunea că nu era posibil ca doi auguri să se privească în faţă fără să izbucnească în râs. Unii au dispreţuit, e adevărat, ştiinţa augurilor, dar n-au făcut-o înţelept, pentru că poporul îi respecta pe aceşti preoţi. De exemplu, lui Claudius Pulcher, înainte de o bătălie cu cartaginezii, i s-a raportat că puii sacri refuză mâncarea. «Să fie aruncaţi în mare, a răspuns el, dacă nu mănâncă, cel puţin vor bea». Dar ostaşii au fost scandalizaţi de asemenea răspuns şi Claudius a pierdut bătălia.

Nici la francezi păsările nu sunt lipsite de darul profeţiei. Strigătul cucuvelei anunţă moarte, al privighetorii, bucurie. Cucul aduce bani, dacă atunci când ţi-a cântat pentru prima oară în an ai asupra ta câţiva bănuţi. Dacă o cioară zboară în faţa ta, ea prezice o nenorocire, dacă zboară în dreapta, nenorocirea va fi imediată, dacă zboară în stânga, nenorocirea poate fi evitată prin prudenţă, dacă zboară deasupra capului, ea anunţă moarte, cu condiţia să şi croncăne, dacă zboară în linişte, nu ţi se întâmplă nimic. […].

Se spune că ştiinţa augurilor a ajuns ia greci şi apoi la romani venind de la caldeeni. Ea este interzisă la evrei, prin cap. 29 al Leviticului. Voltaire afirmă că această manie religioasă, la origine, se baza pe observaţii obiective: «Păsările călătoare au marcat totdeauna anotimpurile. Cucul nu cântă decât în zilele frumoase: parcă le-ar chema. Rândunelele care zboară razant deasupra solului anunţă ploaie. Fiecare mediu climatic îşi are pasărea lui, care este, într-adevăr, augurul său. Printre cei care au observat toate acestea, s-au aflat, fără îndoială, şi escroci, care i-au convins pe proşti că în aceste păsări

există un ce divin şi că zborul lor ar avea forţa să ne prezică destinele, care erau înscrise sub aripile unei vrăbii, la fel de limpede ca şi în stele» (Dicţionar *filosofic*).

Caspar Pencer afirmă că augurii se foloseau de cinci lucruri: 1. de cer; 2. de păsări; 3. de animale cu două picioare; 4. de animale cu patru picioare; 5. de corpul omenesc cu tot ce i se întâmplă în casă sau în afară. Dar vechile cărţi dedicate augurilor sprijină materia pe 12 puncte importante, după cele 12 numere ale semnelor zodiacale: 1. Pătrunderea unui animal domestic sau sălbatic într-o casă; 2. Întâlnirea cu un animal pe un drum oarecare; 3. Tunetul; 4. Şoarecele care roade un pantof vechi, vulpea care gâtuie o găină, lupul care fură o oaie; 5. Un zgomot necunoscut care se face auzit în casă şi care este pus pe seama unui spiriduş; 6. Cârâitul unei ciori sau ţipătul bufniţei, o pasăre care cade în drum; 7. O pisică sau alt animal care intră în casă printr-o gaură şi care e luat drept un duh rău; 8. O flacără care se stinge singură şi care se crede a fi o glumă a diavolului; 9. Focul care trosneşte. Cei din vechime cred că, în asemenea cazuri, Vulcan S6 bis vorbeşte în sobă; 10. Se făceau preziceri privind la flacăra care strălucea puternic; 11. Când flacăra era jucăuşă îşi imaginau că zeii lari se distrează agitând-o; 12. În sfârşit, un motiv de augur era o stare sufletească proastă, o tristeţe pe care omul o simte survenind brusc. […]

Câteva urme ale acestor superstiţii se mai păstrează şi azi.

AUGUSTUS – Leloyer consemnează, citând câţiva scriitori antici, că mama împăratului Augustus[5556], fiind însărcinată cu acesta, a visat că măruntaiele lui au fost duse în cer, ceea ce prezicea măreţia viitoare a fiului ei. Alţi demonologi afirmă că Augustus era fiul diavolului. Delancre, de exemplu, ne spune, ca şi cum ar fi fost de faţă, sau ar şti din sursă sigură, că demonul cu care mama

55 bis j_a romanj Vulcan era zeul focului.

56 Caius lulius Caesar Octavian Augustus, împărat roman. Născut în anul 14 d.Hr.

lui Augustus l-a conceput pe marele bărbat a imprimat cu gheara, pe pântecele ei, un şarpe mic, pentru a-şi pecetlui opera şi a împiedica pe oricare alt bărbat s-o atingă, până la naşterea copilului. Cu privire la acest lucru, au existat cabalişti care au afirmat că demonul acesta era o salamandră. Orice ar fi fost, au existat miracole în destinul împăratului Augustus; şi Boguet povesteşte, odată cu alţi autori, că acest împărat, pe punctul de a se proclama domn şi stăpân al întregii lumi, a fost împiedicat de o fecioară, care plutea în aer, purtându-l în braţe pe pruncul Iisus.

Augustus a fost superstiţios. Suetoniu relatează că, deoarece în epocă exista superstiţia că pielea de focă te apără de trăsnet, împăratul purta tot timpul o asemenea piele. A mai avut încă naivitatea să creadă că un peşte care ieşise pe malul mării, la Actium, îi prezicea câştigarea unei bătălii. Suetoniu adăugă că, după aceea, întâlnind un om cu un măgar, l-a întrebat ce nume are măgarul; acesta i-a răspuns că măgarul se numeşte Nicolaus, care semnifica *învingător*, încât împăratul nu s-a mai îndoit de victorie; şi că, mai târziu, a poruncit să se înalţe statui ale omului cu măgarul şi ale peştelui zburător. El spune că aceste statui ar fi fost plasate chiar în Capitoliu. Este posibil, spune Voltaire, ca acest abil tiran să-şi fi bătut joc de superstiţiile romanilor şi că măgarul său, stăpânul acestuia şi peştele nu erau decât o glumă. În acelaşi timp, este posibil ca dispreţuind neroziile plebei, să-şi fi reţinut câteva pentru el.

Se ştie că Augustus a fost proclamat zeu în viaţă fiind şi că a avut temple şi preoţi.

AURORA BOREALĂ – Un fel de nor neobişnuit, transparent, luminos, care apare noaptea în ţinuturile din nord. Nu e de crezut, spune Saint Foax, în câte feluri ignoranţa şi superstiţia secolelor trecute au prezentat aurora boreală. Ea producea în spiritul popoarelor închipuiri care de care mai diferite, în funcţie de frecvenţa apariţiei şi de apropierea sau depărtarea de pol a acestor popoare. În primul rând, aurora boreală a fost motiv de

alarmă pentru populaţia din nord, care a crezut că li s-au incendiat pământurile şi duşmanii sunt gata de atac. Dar fenomenul repetându-se aproape zilnic, oamenii s-au obişnuit. Ei credeau că e vorba de spirite care se ceartă şi se luptă în aer. Această credinţă este foarte răspândită mai cu seamă în Siberia. Locuitorii ţărilor dintre pământurile arctice şi extremitatea meridională a Europei au găsit în aurora boreală subiecte triste sau înspăimântătoare şi ameninţătoare. În acele poveşti era vorba de armate sângeroase, în luptă, de capete desprinse de trup în chip oribil, care de luptă în flăcări, războinici ce se străpungeau cu lăncile. Vedeau în faţa ochilor ploi de sânge, auzeau pocnetul puştilor, goarna trompetelor, preziceri funeste de război şi calamităţi, lată ce au văzut şi auzit strămoşii noştri în legătură cu aurora boreală. Mai trebuie oare să ne mirăm de spaima îngrozitoare pe care o trăiau la apariţia acestor nori?

Cronica lui Ludovic al XI-lea consemnează că în 1465 s-a văzut la Paris o aurora boreală care a produs impresia că oraşul a luat foc. Soldaţii de pază au fost înspăimântaţi, iar un om şi-a pierdut minţile. Noutatea a fost anunţată regelui, care a încălecat pe cal şi a alergat pe metereze. S-a răspândit vestea că duşmanii care se aflau în faţa oraşului puneau foc înainte de a se retrage. Lumea se aduna în dezordine, până când s-a descoperit că acest motiv de spaimă nu era decât un fenomen natural.

Anuarul oraşului Bordeaux a făcut următoarea descriere a unui fenomen luminos care a uimit oraşul la 15 martie 1820. La ora şapte seara s-a observat spre apus, în afara oraşului, o lumină extraordinară pe care mai mulţi au pus-o la început pe seama unor efecte ale razelor solare reflectate în norii care în acel moment marcau orizontul. Această lumină creştea în intensitate, având în vedere întunericul crescând în cealaltă parte a oraşului. La şapte şi jumătate întinderea ei îmbrăţişa aproape 40 de grade în lăţime. Norii care acopereau orizontul ascundeau înălţimea razelor luminoase; la ora opt şi un sfert lumina era atât de vie, încât oamenii care se înghesuiau erau siguri că e

vorba de un mare incendiu. La opt şi jumătate, lumina se îndepărtase spre sud-est slăbind din intensitate, iar la nouă a dispărut complet în sud.

Cei care au călătorit multă vreme pe mare au avut prilejul să vadă adeseori meteori, jerbe de scântei, aurore boreale, trombe de apă, dar toţi aceştia mărturisesc că ceva asemănător cu fenomenul descris mai sus n-au văzut niciodată. [...] Când un fenomen de acest gen avea loc acum 200 de ani, era un semn miraculos al sfârşitului iminent al lumii, care n-a pierit totuşi, cu toate că de atâtea secole e mereu condamnată să dispară în câţiva ani.

AZRAIL (AZRAEL) – Îngerul morţii. Se povesteşte că acest înger, trecând într-o zi pe lângă Solomon[57], se uita foarte atent la un om ce stătea lângă el. Acesta l-a întrebat pe rege cine e persoana care îl priveşte astfel şi, aflând de la Solomon că acela e îngerul morţii, i-a spus: «Mi se pare că mă vrea; porunceşte, te rog, vântului să mă ducă în India». Ceea ce s-a şi întâmplat. Atunci îngerul i-a spus lui Solomon: «Nu te mira că l-am privit atât de atent pe omul acela; am primit ordin să-i iau sufletul în India şi am fost surprins să-l văd aici, cu tine, în Palestina». Mahomed cita această legendă ca să ilustreze ideea că fiecăruia îi este hărăzită o soartă.

B

BAAL – Mare duce, a cărui putere în infern este nemărginită. Câţiva demonologi îl consideră comandantul suprem al armatelor infernale. Era divinizat de caldeeni, de babilonieni şi de sidonieni, uneori chiar şi de israeliţi. Citindu-l pe Arnobe, aflăm că cei care i se închinau nu ştiau dacă e bărbat sau femeie. Mahomedanii povestesc că Abraham, cunoscându-l pe adevăratul Dumnezeu, a pândit momentul când tatăl lui era plecat, a sfărâmat statuile idolilor, cu excepţia celei a lui Baal, la gâtul căreia a atârnat securea cu care le-a sfărâmat pe celelalte. Când tatăl lui s-a întors, Abraham i-a spus că idolii s-au certat

57 Solomon, fiul şi urmaşul lui David, rege al evreilor. A domnit între 970 – 931 î.Hr. I se atribuie trei lucrări: Proverbele, Ecleziastul şi Cîntarea Ci nt arii or.

între ei din cauza unei ofrande de grâu, şi că Baal, cel mai puternic, i-a distrus pe ceilalţi. Pentru această ispravă, adaugă unii cercetători, regele Nemrod a fost cât pe ce să-l ardă pe Abraham.

BABEL – După cum se ştie, Turnul Babel a fost zidit la 115 ani după potopul universal. Joseph crede că a fost construit de Nemrod. Dom Calmet59 a imaginat înfăţişarea acestui turn, pe care-l vedea ridicat până la 11 etaje. Din cartea savantului evreu Jaleus aflăm că Turnul Babel a avut 27 de mii de paşi în înălţime, «ceea, ce, spunea Voltaire, e destul de posibil». Sfântul Ieronim, mai modest, nu-i dă decât 20 mii de picioare, – şi sfântul patriarh Alexandru Eutichius ne asigură, în analele sale, că turnul a fost construit de 612 bărbaţi, toţi fii sau nepoţi ai lui Noe, care mai trăia ia acea vreme. Amatorilor li se arată ruinele acestui turn, în apropiere de Bagdad. Se ştie că epoca în care a fost construit este aceea a amestecului limbilor. În legătură cu această confuzie, poetul evreu Emmanuel explică într-unul din sonetele sale în ce fel cuvântul sac s-a păstrat în toate limbile: «cei care au lucrat la ridicarea Turnului Babel, spune el, aveau fiecare, ca şi muncitorii noştri de azi, un sac pentru micile provizii; când Dumnezeu le-a încurcat limbile, speriindu-se şi vrând să fugă, s9

Dom Augustin Calmet, călugăr benedictin, mort în 1757, autor al unui dicţionar al Bibliei, al unor comentarii a cărţilor sfinte, precum şi al unei lucrări despre demoni, îngeri, fantome şi vampiri (1746).

şi-au cerut fiecare sacul său. Peste tot se repetă acest cuvânt; în felul acesta a trecut în toate limbile care s-au format atunci».

BACHUS – Nu vom transcrie aici graţioasele legende cu care mitologia şi-a ornat istoria. Nu vom vorbi nimic nici despre apropierile care s-au făcut între acest zeu şi Noe, Moise ori Sfântul Denis, pentru că se mai numea şi Dionysos şi avea chipul lui. TI vom cita pe Bachus numai pentru că demonologii îl privesc ca pe mai marele sabatului, iniţiat de Orfeu. Ei pretind că Bachus prezida sub numele de Sabasius. «Bachus, spune Leloyer, nu era

decât un diavol înfricoşător şi vătămător, cu coarne pe cap şi cu suliţa în mână. Era – adaugă el – cel care conducea dansul şi zeul vrăjitorilor şi vrăjitoarelor; el era iedul acestora, ţapul lor cu coarne, prinţul ţapilor, al satirilor şi al maimuţelor. El se arată totdeauna în timpul sabatului, cu coarnele pe cap; în restul timpului, cu toate că îşi ia şi chip uman, vrăjitoarele au mărturisit că are un picior diform, cu o copită când asemănătoare cu cea a calului, când despicată, ca a boului».

Vrăjitorii din timpurile mai noi îi spun în general Leonard, Satan, Ţapul sau meşterul Rigoux. Ceea ce a născut asemenea opinii despre Bachus este, fără îndoială, amintirea orgiilor ce aveau loc cu ocazia petrecerilor dedicate lui însuşi.

BACON (Roger) – A trăit în secolul al XIII-lea. Era călugăr franciscan englez; cea mai mare parte a vieţii şi-a petrecut-o în închisoare, acuzat de vrăjitorie, deşi el a scris împotriva practicilor magiei, ca unul care studiase fizica şi făcuse experienţe în acest domeniu. Strălucirea minţii sale i-a atras numele de «minunatul doctor». Lui i se atribuie inventarea pulberii, de asemenea a telescopului şi lunetei pentru mare distanţă. Era cunoscător al artelor şi-i depăşea pe toţi confraţii săi prin mulţimea cunoştinţelor şi subtilitatea geniului său. Din cauza aceasta s-a spus că datorează diavolului, cu care ar lucra zi şi noapte, superioritatea sa. Acest om deosebit, atât de superior faţă de nivelul secolului său, a căzut în câteva păcate: a crezut în astrologie şi piatra filosofală. Delrio, care nu l-a considerat vrăjitor, i-a reproşat însă că era superstiţios. De pildă, François Pic spune că a citit în cartea sa despre cele şase ştiinţe că un om poate deveni profet şi poate prezice viitorul cu ajutorul unei oglinzi pe care Bacon o numea almuchefi, lucrată după regulile perspectivei, «cu condiţia să fie folosită sub o constelaţie favorabilă şi după ce corpul a fost echilibrat cu ajutorul alchimiei». În acelaşi timp, Wierius îl acuză de magie incantatorie, iar alţi savanţi ne asigură că Antihrist se va folosi de oglinzile lui magice ca să facă vrăjitorii. Se spune că Bacon şi-ar fi făcut, ca şi

Albertus Magnus, un android (automat cu figură de bărbat). Era, spun legendele, un cap de bronz care vorbea foarte clar şi chiar profetiza. […] Nu trebuie să confundăm pe Roger Bacon cu ilustrul Francis Bacon, mare cancelar al Angliei, mort în 1626, pe care Walpoie îl numeşte «profetul adevărurilor pe care Newton a venit să le dezvăluie oamenilor».

BAEL – Demon citat de *Grand Grimoire*[58] printre căpeteniile puterilor infernului. Şi Wierius începe inventarul din faimoasa sa *Pseudomonarchia daemonum* tot cu Bael. El îl numeşte primul rege al infernului. Domeniile sale se află în părţile Orientului. El se întruchipează într-o făptură cu trei capete, unul de broască moaşă, altui de om şi al treilea de pisică. Are vocea răguşită dar ştie să se lupte foarte bine. Celor care îl invocă le oferă fineţe şi şiretenie şi îi învaţă cum să devină, la nevoie, invizibili. Are în subordine 66 de legiuni.

BAGHETA (NUIELUŞA) MAGICĂ – Se ştie că toate zânele şi vrăjitoarele au o nuieluşă fermecată cu care oficiază. Boguet arată că Thévenne Paget şi Françoise Secretain[59] omorau animalele sălbatice doar atingându-le cu o asemenea nuieluşă; şi Cardan citează o vrăjitoare din Pavia care a ucis un copil atingându-l uşor pe spate cu nuieluşa ei fermecată. Tot cu o asemenea unealtă vrăjitoarele trasează cercuri, fac farmece şi operează în fel şi fel de chipuri. Această baghetă trebuie să fie din primele mlădiţe de alun şi trebuie tăiate în prima miercuri cu lună, între 11 noaptea şi miezul nopţii, în timp ce se spun cuvintele de vrajă. Cuţitul trebuie să fie nou şi, când taie, ţinut în sus. Apoi nuieluşa trebuie binecuvântată. […]

BAGHETA (NUIELUŞA) PREZICĂTOARE – Creangă din lemn de alun, de arin, de fag sau de măr, bifurcată la un capăt, cu ajutorul căreia se descoperă metale, izvoare ascunse, comori, vrăjitori şi hoţi. Din timpuri vechi oameni

---

58 Marea carte a magicienilor şi vrăjitorilor.

59é 1 Françoise Secretain, vrăjitoare care a fost arsă în Franţa, în ţinutul Franche-Comté în timpul cînd era judecător Boguet, care a anchetat-o.

pricepuţi fac minuni cu ajutorul unei asemenea nuieluşe, şi de la toiagul lui Moise începând, toţi vrăjitorii au avut nuieluşă. Ursitoarelor şi vrăjitoarelor celor mari li se dă şi lor câte una. Medea, Circe, Mercur, Bachus, Zoroastru, Pitagora, vrăjitoarele faraonilor aveau toţi o baghetă, iar Romulus prezicea cu o nuieluşă de augur. Alanii şi alte popoare barbare îşi consultau zeii introducând o baghetă în pământ. Unii ghicitori de la sate pretind că află multe lucruri cu ajutorul ei; dar mai cu seamă la sfârşitul secolului al XVIi-lea această metodă a făcut mare vâlvă. […]

Talentul de a folosi nuieluşa prezicătoare nu e hărăzit decât câtorva privilegiaţi. Nimic nu e mai uşor decât să încerci dacă acest dar îi vine cuiva de la natură. Alunul este copacul cel mai curat. Trebuie să tai o creangă bifurcată la un capăt şi să ţii cu fiecare mână cele două ramuri. Punând piciorul pe obiectul pe care îl cauţi, sau pe locul care poate indica prezenţa acelui obiect, nuieluşa se întoarce singură în mână şi va fi deci un indiciu infailibil. Aymar[60] îl folosea cu succes în descoperirea vrăjitor; ni se spune că chiar episcopul de Marienne, care avea şi el darul lui Aymar, deosebea veritabilele moaşte ale sfinţilor de cele false. O domnişoară din Grenoble, pe care reputaţia lui Aymar a făcut-o să creadă că era dotată cu darul de a mânui nuieluşa, temându-se ca acest dar să nu-i vină de la un spirit demonic, a mers să-l consulte pe părintele Lebrun, care a sfătuit-o să-l roage pe Dumnezeu ca, folosind nuieluşa, să-l îndepărteze pe diavol. Tânăra a ajunat, s-a împărtăşit, a luat nuieluşa şi s-a rugat fierbinte. Nuieluşa a rămas nemişcată; de unde, părintele Lebrun a tras concluzia că diavolul era cel ce intervenise.

Dar aceste experienţe aveau loc într-o vreme când talentul lui Aymar acaparase toate spiritele. A existat la un moment dat îndoiala cu privire la medierea diavolului, în momentul când cel ce ghicea s-a dovedit a fi şarlatan. I s-a jucat chiar o festă, care a discreditat considerabil nuieluşa.

---

60 J. Aymar, ţăran francez (n. 1662), care ar fi descoperit cu ajutorul baghetei o crimă şi ar fi făcut multe alte preziceri.

Procurorul regelui, la fortăreaţa Chatelet din Paris, l-a dus pe Aymar pe o stradă unde fusese asasinat un arcaş din corpul de pază. Criminalii fuseseră arestaţi, străzile pe unde umblaseră se cunoşteau, ca şi locurile unde se ascunseseră: dar nuieluşa nu s-a mişcat. […]

Formey, în Enciclopedie, explică acest fenomen prin magnetism. M. Ritter, profesor savant din München, se folosea de curând de autoritatea fenomenelor galvanismului pentru a susţine minunile nuieluşei prezicătoare; dar înainte de a muri, şi-a renegat teoria. În 1692, chiar Pierre Garnier, doctor în medicină la Montpellier, scria, pentru a dovedi că operaţiunile nuieluşei depind de un factor natural, că acestea ar fi, după el, nimic altceva decât particule din trupul unui ucigaş, din locurile unde el a comis crima şi din acelea pe unde a trecut. Râioşii şi ciumaţii – mai adaugă el – nu transpiră ca oamenii sănătoşi, pentru că sunt contagioşi, de asemenea nelegiuiţii, pe unde trec, lasă în urmă miasme care se recunosc. Şi dacă nu toţi le simţim, este pentru că nu toţi câinilor le e dat să aibă un nas fin. Acestea sunt, spune el la p. 23, axiome de necontestat: «Or aceste particule care intră în corpul omului care poartă nuieluşa îi transmit o stare de agitaţie atât de mare, încât acea materie fină trece, din mâinile lui, în nuieluşă şi, neputând să iasă repede, o învârte sau o rupe: ceea ce mi se pare lucrul cel mai credibil din lume».

Preotul iezuit Menestrier, în ale sale Reflecţii cu privire la folosirea nuieluşei, Lyon, 1694, se miră de numărul mare de oameni ce ghiceau atunci cu ajutorul acestui procedeu, foarte la modă. […] Un fapt care nu e cu nimic mai prejos este că nuieluşa nu se învârte decât deasupra acelor lucruri pe care doreşti să le descoperi. Astfel, când se caută un izvor, ea nu se va învârti decât deasupra acestuia, chiar dacă ea se află deasupra unor comori ascunse sau pe urmele unor crime. Ca să descoperi un izvor, trebuie să înveleşti nuieluşa într-o cârpă udă: dacă se învârte, atunci e sigur că se va găsi apă în locul acela. Ca să găseşti în subteran metale, se înfig pe rând în

vârful nuieluşei diverse bucăţi de metal, confirmându-se astfel principiul că nuieluşa arată calitatea metalului ascuns sub pământ!

Noi repetăm că nu credem în această nuieluşă, dar că, totuşi, în anumite locuri, procedeul mai este folosit. […]

BA IAN – Wierius şi afli 20 de demonologi relatează că Baian sau Bajan, fiul lui Simeon, rege al bulgarilor, era atât de mare magician, încât, atunci când voia, se prefăcea în lup pentru a speria poporul şi că putea să se prefacă în oricare altă fiară şi chiar să devină invizibil. La care Ninauld adaugă, în a sa Lycantropia, că e imposibil să realizezi aşa ceva fără ajutorul celor mai puternici demoni.

BALAN – Mare şi înspăimântător rege al infernului. Are trei capete: unul de taur, altul de om şi al treilea de berbec. Adăugaţi la acestea o coadă de şarpe şi ochi ce aruncă văpăi. Se înfăţişează călare pe un urs imens şi ţine în pumn un erete. Are un glas răguşit şi puternic. Ştie să desluşească trecutul, prezentul şi viitorul. Acest demon, care altă dată făcea parte din ordinul autorităţii supreme şi care comandă astăzi 40 de legiuni ale infernului, se pricepe la vicleşuguri, fineţuri şi metode simple de a vedea fără să fii văzut.

BALANŢA – Al şaptelea semn al zodiacului. Cei care se nasc sub această constelaţie iubesc, în general, dreptatea. Pentru că s-a născut sub semnul Balanţei, lui Ludovic al XIII-lea i s-a mai spus «cel Drept». Persanii pretind că în ziua de apoi va exista o balanţă ale cărei talgere vor fi mai mari şi mai încăpătoare decât întinderea cerului şi în care Dumnezeu va cântări faptele oamenilor. Unul din talgerele acestei balanţe se va numi «al luminii», celălalt, «al întunericului». Cartea celor buni va fi aruncată în talgerul luminii, mai strălucitor decât stelele; cartea celor răi, în talgerul întunericului, mai îngrozitor decât o noapte în furtună. Arcul balanţei va arăta cine va învinge şi în ce măsură. După această probă abia, morţii vor trece puntea întinsă deasupra focului veşnic.

BALENA – Să nu uităm că Mahomet a dus balena în cer, peştele cel mare în al cărui pântec profetul Jonas a

petrecut trei zile şi trei nopţi. Este unul din cele zece animale ce se vânzolesc în paradisul musulman.

BALI – După credinţa indiană, prinţ al demonilor şi rege în infern. S-a luptat în trecut cu Vishnu[61], care l-a aruncat în prăpastie, de unde iese o dată pe an ca să facă rău oamenilor; dar Vishnu are grijă să intervină la timp. Indienii dau numele de Bali spiriduşilor, cărora le dăruiesc orez, pe care aceste făpturi zburdalnice îl mănâncă noaptea; cel puţin aşa spun preoţii.

BALSAM UNIVERSAL – Elixir fabricat de alchimişti. Este remediul suprem şi infailibil contra oricărei boli; la nevoie poate învia chiar şi morţii. Este citată pe această temă o veche legendă populară petrecută în Franche-Comté, atât de ciudată, încât nu prea ştim cum s-o relatăm aici. Căci mi se pare că n-a mai fost scrisă până acum şi detaliile ei sunt cu totul neobişnuite. Şi, totuşi, iat-o: Un alchimist din Besançon a găsit, după îndelungi căutări şi experienţe, piatra filosofală, elixirul vieţii şi balsamul universal. El a fost sigur ca în curând va ajunge omul cel mai bogat din lume. Şi cum elixirul lui îi asigura o viaţă nemăsurat de lungă, el nu a putut de la început să atragă interesul asupra teribilului său remediu, pe măsura utilităţii lui în rândul semenilor, pe care nu putea, nu se ştie din ce cauză, să-i facă părtaşi la nemurirea sa. Acest balsam trebuia să vindece orice fel de rană, mai repede ca gândul, şi să nu lase nicio urmă. Dar va fi oare crezut? Mulţimea se îndoia. Pentru a proba eficacitatea, savantul a fost silit să-şi taie de zece ori mâna, şi chiar capul, dacă e să dăm crezare legendei; apoi, într-o clipă, şi le punea la loc. Şi, cu toate acestea, nu a câştigat încrederea generală. Ignoraţii spuneau: «E un vrăjitor care ne amăgeşte». Medicii: «E un şarlatan». Devotaţii lui: «E posedat de diavol». Călugării: «E dracul gol». Ca să-i crească reputaţia, alchimistul a promis o sumă de bani celui care va accepta să i se taie un membru, pe care el se angaja să-l pună la locul lui, cu preţul vieţii sale. Faptul a atras

61 Vishnu, simbol al binelui universal, «păstrătorul lumii», al doilea în triada supremă: Brahma, Vishnu, Shiva, în credinţa brah- manică.

atenţia. Încurcătura era însă cum să se găsească amatori atât de curajoşi încât să se lase ciopârţiţi. Momeala câştigului nu s-a lăsat aşteptată: s-au prezentat trei savoiarzi. El le-a dat sumele promise şi s-a apucat să opereze *fără dureri*. Unuia i-a tăiat mâna stângă, prietenului lui i-a scos ochii, iar celui de al treilea i-a scos măruntaiele, după care a pus balsam pe locurile tăiate şi cei trei pacienţi nu au simţit cea mai mică durere. Ca să facă metoda sa şi mai răsunătoare, cineva cerându-i să lase un interval între operaţie şi vindecare, alchimistul, sigur pe metodele sale, a lăsat pentru a doua zi următoarea etapă a operaţiei. A trimis deci la el acasă porţiunile tăiate, dându-le în grija servitoarei, care, însă, şi-a neglijat îndatorirea. În timp ce era afară, lăsând totul într-un castron, o pisică a şterpelit mâna primului pacient, iar când a intrat în casă a zărit un câine care mânca intestinele şi restul. Ea s-a îngrozit la gândul pedepsei, care trebuia să fie mai mult decât severă. Câinele a apucat să fugă, dar pisica, care s-a lăsat prinsă, şi-a găsit moartea. Femeia i-a scos ochii, pe care i-a pus pe o farfurie, a cumpărat intestinele unui porc tocmai atunci sacrificat şi a alergat la spânzurătoare unde a tăiat mâna unui borfaş spânzurat în acea dimineaţă.

A doua zi, toată lumea din oraşul Besançon era la poarta alchimistului. Cei trei sosiră veseli şi sănătoşi. Fără să se îndoiască de ceva, alchimistul i-a pus primului mâna spânzuratului, dar, din întâmplare, care în cazul de faţă nu trebuie să ne mire, servitoarea luase borfaşului mâna dreaptă, în timp ce aici era nevoie de cea stângă, lucru ce a părut ciudat; dar s-a trecut mai departe, savoiardul lăsându-se convins că aceea era mâna lui. Ochii bietei pisici au fost ajustaţi în capul celui de al doilea şi, în fine, intestinele în cel de al treilea. Toate plăgile au dispărut şi toată lumea s-a exaltat în faţa minunii. Faima alchimistului s-a întins atât de mult, încât Inchiziţia, care era înfloritoare în acea vreme, a vrut să-l ardă pentru vrăjitorie. De aceea, prudent, omul a plecat aiurea.

Cei trei oameni ajustaţi de alchimist s-au întâlnit un

an mai târziu: «E curios, a spus unul dintre ei, mâna cârpită nu se poate opri să nu fure tot ce întâlneşte în cale.

— Şi eu, a spus al doilea, de când mi s-au pus la loc ochii, văd mai bine noaptea decât ziua.

— Pentru mine, a adăugat al treilea, aventura pe care am trăit-o mi-a deschis nişte gusturi de neînţeles: nu pot să văd o troacă pentru porci fără să mă reped să-mi iau porţia». Dar, adăugăm noi, nimeni n-a trăit mai bine ca aceşti trei cheflii.

BALTAZAR – Ultimul rege al Babilonului, după Biblie, nepot al lui Nabucodonosor, un desfrânat ca şi bunicul său. Într-o seară, în timpul unei orgii cu concubinele, în timp ce profana vasele sfinte de la Ierusalim, a văzut o mână care scria pe perete, cu litere de foc, aceste trei cuvinte: *Mane, Tekel*, *Fares*. Ghicitorii şi astrologii lui n-au putut descifra caracterele acelor litere ebraic-samaritene. El a oferit mari recompense celui ce i le va descifra. Acesta a fost profetul Daniel, care, neluând în seamă recompensa, i-a explicat că cele trei cuvinte însemnau că zilele îi sunt numărate, că nu-i mai rămâneau decât puţine zile de trăit şi că regatul său va fi dezmembrat. Profeţia s-a împlinit puţină vreme după aceea[62].

BANI – Banii care vin de la diavol sunt de proastă calitate. Delrio povesteşte că un om care a primit de la diavol o pungă plină cu aur n-a mai găsit în ea a doua zi decât cărbune şi gunoi. Trecând printr-un sat, un necunoscut a întâlnit un tânăr de 15 ani, cu o figură interesantă dar sărăcăcios îmbrăcat. L-a întrebat dacă vrea să se îmbogăţească. Tânărul i-a răspuns afirmativ şi necunoscutul i-a dat o hârtie împăturită, spunându-i că atâta vreme cât nu o va desface va obţine câţi bani vrea, iar dacă nu-şi poate stăpâni curiozitatea, îl va cunoaşte repede pe binefăcătorul său. Tânărul s-a dus acasă şi a scuturat misterioasa comoară, din care imediat au căzut

62 Tîlcul celor trei cuvinte, după Biblie, este: «Mani; măsu- rat-au Dumnezeu împărăţia ta, şi o au plinit pre ea; Techel: pu- su-s-a în cumpănă şi s-a aflat cu scădere; Fares: împărţitu-s-a împărăţia sa şi s-a dat mezilor şi perşilor.»

câteva monede de aur. Totuşi, n-a rezistat tentaţiei de a deschide hârtia. Înăuntru a găsit gheare de pisică, unghii de urs, labe de broască şi alte oribile lucruri, încât a aruncat hârtia în foc; abia după jumătate de oră însă ea s-a aprins. Monedele de aur au dispărut şi tânărul şi-a dat seama că a avut a face cu diavolul.

Un om îmbogăţit de pe urma cametei, foarte zgârcit, simţindu-se în pragul morţii i-a cerut soţiei să-i aducă sacul cu bani, să-l mai vadă o dată înainte de a muri. Când l-a avut în braţe, l-a strâns cu drag la piept şi a cerut să fie înmormântat cu el, simţind că i se sfâşie inima de durere la ideea că se desparte de averea lui. A murit contemplându-şi aurul, fără să i se fi promis ceva sigur. Atunci, cu mare greutate, i s-a scos sacul din mâini. Dar mare a fost surpriza familiei când, deschizându-l, a găsit înăuntru doar două broaşte moaşe şi niciun pic de aur! Venise diavolul şi, odată cu sufletul cămătarului, îi luase şi aurul, ca pe două elemente inseparabile unul de altul.

Desigur există oameni care nu sunt de acord cu comportamentul diavolului, pentru că a frustrat familia de moştenirea ce i se cuvenea; dar banii erau fructul speculei şi al jafului şi diavolul nu făcuse altceva decât să respecte voinţa mortului, lucru pe care nu-l făcuseră moştenitorii. Cât despre farsa cu cele două broaşte lăsate în sac, lucrul este grav. Şi dacă nu-l putem ierta, îl putem totuşi cât de cât accepta, deoarece chiar şi sfinţii făceau uneori asemenea lucruri: Un credincios i-a trimis Sfântului Benoît două damigene cu vin vechi din cel mai bun. Comisionarul care i le ducea s-a gândit, pe drum, s-o păstreze pe cea mai mică pentru el şi s-o ducă sfântului pe cea mai mare. Omul era modest. A ascuns deci damigeana într-o groapă şi şi-a continuat drumul. Sfântul Benoît a primit damigeana şi i-a spus omului: «Să ai grijă să nu bei din vinul care l-ai ascuns; varsă-l cu grijă şi ai să vezi ce găseşti!» Ruşinat, omul s-a întors şi, când a ajuns la ascunzătoare, a scos damigeana şi a răsturnat-o; din ea a ieşit o năpârcă uriaşă…

Mă gândesc ce semnificaţie au aceste două exemple:

dacă le considerăm nişte glume, diavolul nu pare foarte vinovat, dacă însă le considerăm răutăţi, înseamnă lipsă de respect faţă de un sfânt.

Iată un alt exemplu: un om care n-avea la viaţa lui decât 20 de bănuţi, s-a apucat de vândut vin trecătorilor; şi, ca să câştige mai bine, îndoia vinul cu apă. După un timp, strânsese 100 de livre pe această cale necinstită. A pus această sumă într-o pungă de piele şi a pornit, împreună cu un prieten, să procure vin. În apropierea unui râu, a deschis punga şi a scos o monedă de 20 de bănuţi, ca să-şi cumpere ceva. Ţinea punga în mâna stângă şi moneda în dreapta. În acea clipă, o pasăre răpitoare s-a repezit şi i-a luat punga, apoi i-a dat drumul în râu. Bietul om, care-şi pierduse tot avutul, i-a spus prietenului: «Dumnezeu e drept. Când am început să înşel lumea n-aveam decât 20 de bănuţi; mi-a lăsat bunul meu şi mi-a luat ce am câştigat pe nedrept». […]

Să încheiem amintindu-vă un obicei foarte util: se spune că atunci când gospodina face clătite din ouă, făină şi lapte, în timpul slujbei de la biserică, în aşa fel încât să fie gata la terminarea slujbei, va avea bani tot anul, ceea ce, bineînţeles, este foarte plăcut. De asemenea, vom avea tot anul bani dacă atunci când auzim cucul cântând pentru prima oară în acel an avem ceva bani în buzunar şi vom fi bogaţi toată luna respectivă, dacă atunci când apare pe cer luna nouă avem asupra noastră bani.

BARBATOS – Demon mare şi puternic; conte-duce al infernului. Seamănă cu Robin Hood; se înfăţişează sub figura unui arcaş sau vânător; uneori se face întâlnit în păduri; în faţa lui, patru regi sună din corn. Instruieşte pe cei ce vor să înveţe arta de a ghici după cântecul păsărilor, mugetul taurului, lătratul câinelui şi strigătul altor animale, pe care îl înţelege de minune. Cunoaşte comorile ascunse de vrăjitori şi magicieni, aduce împăcare între prietenii certaţi. Acest demon, care altă dată făcea parte din ordinul virtuţilor cereşti, şi din cel al autorităţii supreme, astăzi comandă doar 30 de legiuni ale infernului. Ghiceşte trecutul şi viitorul.

BARKOKEBAS – Impostor care s-a dat drept Mesia evreu, în timpul domniei împăratului Adrian. După ce a fost hoţ de drumul mare, şi-a schimbat numele din Barkoziba – «fiul minciunii» – în cel de Barkokebas – «fiul stelelor» – pretinzând că el e steaua anunţată de profeţia lui Balaam[63]. A făcut minuni. Sfântul Ieremia relatează că arunca foc pe gură cu ajutorul unui fitil aprins pe care îl ţinea în dinţi, ceea ce nu părea plăcut. Evreii l-au recunoscut drept Mesia; el s-a încoronat rege, şi-a format o armată puternică, şi a susţinut un război îndelungat şi dur contra romanilor; dar întreaga sa armată a fost trecută prin foc şi sabie, iar Barkokebas ucis în învălmăşeală. Rabinii ne asigură că atunci când au vrut să-i ridice corpul şi să-l ducă împăratului Adrian, la gâtul lui Barkokebas a apărut un şarpe, fapt ce i-a adus respectul celor ce-l purtau şi a împăratului însuşi. În comentariul său asupra Apocalipsului, Bossuet spune că acest impostor, care a pierit în anul 136, era steaua cea mare, «arzând ca o făclie» (Biblie, n.n.), prezisă în versetul X, capitolul 8 din Apocalips.

BARTON (Elizabeth) – Călugăriţă din Kent care a avut, în 1525, tulburări nervoase şi care după aceea a început să predice. Unii au crezut că e posedată de diavol, alţii că e o sfântă. Master, parohul din Aldington, a atras-o în slujba catolicismului, care începuse atunci să slăbească în Anglia. Ea a spus că era vrăjită în cer şi făcea profeţii în versuri şi proză. A făcut minuni la Notredame din Court Street. Stările ei neruşinate de extaz l-au impresionat chiar pe Thomas Morus[64], care

a apărat-o, fapt care, în mare măsură, i-a adus pieirea. Căci după ce Henri ai VIII-lea a repudiat-o pe soţia sa Caterina de Aragon, pentru a se căsători cu Anna Baylen, călugăriţa din Kent a declarat în public că Henri

63 Balaam, faimos vrăjitor moabit care a profetizat, în timpul rătăcirii în deşert a evreilor, gloria de mai târziu a acestui popor.

64 Thomas Morus, cancelar al Angliei sub Henri VIII (1478 – 1535). Autoul celebrei lucrări Utopia. Decapitat în 1535.

nu mai e rege al Angliei în ochii lui Dumnezeu, că într-o lună îşi va pierde coroana şi că va muri ca un scelerat; Henri nu şi-a pierdut coroana, ceea ce nu i-a împiedicat pe călugări să răspândească profeţiile acestea. Elizabeth Barton a fost arestată în 1533 şi condamnată la moarte împreună cu un număr de adepţi. Sanders o aşază în rândul martirilor bisericii din timpul domniei lui Henri al VIII-lea.

BARZA – Există credinţa că barza fereşte de incendiu casa pe care îşi face cuibul. Această superstiţie nu e foarte răspândită. S-a mai spus că berzele nu se stabilesc decât în ţările republicane; dar egiptenii, care tot timpul au fost conduşi de regi, aveau un cult pentru ea, iar în Thessalia, care era monarhie, uciderea unei berze era o crimă capitală, pentru că ţara era plină de şerpi pe care berzele îi stârpeau. În sfârşit, în Turcia şi Persia, unde nu prea e loc pentru idei republicane, ele sunt de asemenea răspândite.

BASIL VALENTIN – Alchimist celebru, care e pentru germani ceea ce Nicolas Flemel este pentru francezi. Viaţa lui e plină de atâtea legende, încât unii cred că nici n-ar fi existat. Se zice că ar fi trăit între secolele XII-XV. Se mai spune că ar fi fost călugăr benedictin la Erfurt. În urma experienţelor de chimie, a descoperit *antimoniul*, care îşi datorează numele unei întâmplări: după ce nişte purcei s-au îngrăşat grozav pentru că au înghiţit acest reziduu de metal, Bazil l-a dat şi unor călugări să-l înghită şi aceştia au murit toţi. Se povesteşte că la multă vreme după moartea acestui benedictin, una din coloanele catedralei din Erfurt s-a deschis ca prin minune şi înăuntrul ei s-au găsit manuscrisele lui despre alchimie. Scrierile lui Bazil sau cel puţin cele care îi poartă numele, scrise în germana veche, au fost traduse în latină şi unele în latină şi franceză. Adepţii lui sunt în căutarea scrierii despre azot, cele 12 chei ale filosofiei lui Bazil Valentin găsindu-se într-o adevărată medicină a metalelor. […] Cele mai multe din scrierile sale au contribuit substanţial la progresul chimiei.

BAZILISC (VASILISC) – Şarpe mic, nu mai lung de 18

degete, cunoscut numai în vechime. Avea doi pinteni, cap cu creastă de cocoş, aripi, numai coada îi era de şarpe obişnuit. Unii spun că se naşte dintr-un ou de cocoş clocit de un şarpe sau de o broască râioasă. Boguet, în capitolul 14 al discursurilor sale despre vrăjitori, crede că vasiliscul e rodul împerecherii broaştei râioase cu cocoşul, aşa cum catârul se naşte din împreunarea unui măgar cu o iapă. Este o convingere încă foarte răspândită la fără că un cocoş bătrân face un ou din care se naşte un şarpe; acest ou mic, nereuşit, nu e – după cum se ştie – altceva decât efectul unei boli la găini şi nu mai e cazul să demonstrăm absurditatea acestei legende. Mai e posibil ca, în vechime, ouăle de şarpe să fi fost luate drept ouă de cocoş. Orice ar fi, se spune că vasiliscul ucide cu privirea şi este citat nu ştiu care istoric ce povesteşte că Alexandru cel Mare, în timp ce asedia un oraş din Asia, un vasilisc aliat asediaţilor s-a instalat într-o gaură a meterezului şi i-a ucis aproape câte 200 de soldaţi pe zi. O baterie de tunuri folosite din plin n-ar fi putut realiza mai mult. […]

Asemenea idei, că şerpii provoacă moartea şi că broaştele râioase, atunci când le priveşti, leşini, au oarecare explicaţii. Dar orice fiinţă vie are o asemenea proprietate. Să se privească intens în ochi două persoane, vor avea o stare de nelinişte, căci organele noastre au nevoie de variaţie şi odihnă. În rest, oamenii de ştiinţă au privit vasiliscul drept în faţă şi, în ciuda vechilor legende, au ieşit sănătoşi din această încercare. Dar nu e sigur că reptila căreia modernii îi spun vasilisc este cel din vechime; căci este aproape sigur că vasiliscul anticilor n-a existat decât în ieroglifele egiptene.

BĂRBIER – Pliniu cel Tânăr spunea că avea un libert, pe nume Marc, destul de instruit, care dormea în acelaşi pat cu fratele lui mai mic; în vis a văzut la capătul patului o persoană care l-a ras şi i-a tuns părul. Când s-a trezit, şi-a descoperit părul în mijlocul camerei. Puţin timp după aceea, acelaşi lucru i s-a întâmplat unui tânăr care dormea cu mai mulţi inşi în pat, într-o pensiune. În timp ce dormea, a visat că în cameră au intrat pe fereastră doi

oameni îmbrăcaţi în alb, care i-au tuns părul. Când s-a trezit şi-a găsit părul aruncat pe jos. «Cui să-i atribui isprava aceasta, se întreabă Dom Calmet, dacă nu unor spiriduşi?» Există câţiva draci sau drăcuşori, de telul acestora, care au jucat rolul de bărbieri. Vom relata o poveste populară din Germania care ne arată cum, chiar fantomele, pot bărbieri pe cei vii.

Într-un vechi castel din Saxa bântuia o fantomă care-i îngrozea pe toţi cei ce îndrăzneau să-l locuiască, făcând fel de fel de farse ticăloase, încât de multă vreme castelul era nelocuit. Un tânăr mai curajos s-a hotărât să petreacă o noapte acolo; şi-a luat provizii, lumînări şi arme. La miezul nopţii, când tocmai adormea, a auzit în depărtare zornăit de lanţuri. După ce a controlat coridoarele, s-au auzit cheile, s-a deschis uşa şi a văzut o fantomă palidă, descărnată, cu barbă lungă şi în mână cu o trusă de bărbier... Tânărul nu şi-a pierdut cumpătul. Fantoma a închis cu grijă uşa şi, apropiindu-se de pat, i-a făcut semn oaspetelui să se scoale, i-a pus pe umeri un halat şi i-a arătat cu degetul un scaun pe care să se aşeze. Tânărul tremura un pic. Groaza l-a cuprins abia când a văzut că fantoma scoate un castronel pentru bărbierit şi un brici mare. Totuşi s-a liniştit şi s-a lăsat în voia fantomei. Ea îşi făcea treaba foarte grav: i-a săpunit barba, i-a ras-o, apoi a făcut acelaşi lucru cu părul şi i-a scos halatul. Până aici, nimic extraordinar: se ştia că acea fantomă proceda în felul acesta cu toţi care petreceau noaptea la castel dar se mai spunea că după ce operaţiunea era încheiată aceştia erau omorâţi de pumnul puternic al scheletului. Tânărul s-a ridicat de pe scaun fără să-şi poată stăpâni îndoita groază. S-a uitat ţintă la spectru urmărind dacă nu e cazul să pună mâna pe arme, dar, cum îşi păstrase încă prezenţa de spirit, s-a liniştit, observând că fantoma se aşază în locul lui pe scaun, făcând semn spre trusa de pe masă. Toţi cei care veniseră înaintea lui la castel, fără îndoială, leşinaseră de frică în timp ce erau bărbieriţi, ceea ce le atrăsese moartea. Tânărul observă barba lungă a spectrului şi înţelese îndată că îi cerea, la rândul lui,

acelaşi serviciu. Îl săpuni, deci, şi îi rase, curajos, barba şi capul. Îndată ce treaba a fost terminată, fantoma a început să vorbească asemenea unui om în carne şi oase. L-a numit pe tânărul nostru eliberatorul său, i-a povestit că altă dată fusese stăpânul ţinutului, că încă de atunci avea acest obicei neospitalier de a-i rade fără milă pe toţi cei ce veneau să doarmă la castel; că, pentru a-l pedepsi, un călugăr pios, întors din Ţara Sfântă, l-a blestemat ca după moarte să-şi radă toţi oaspeţii, până se va găsi unul destul de curajos care să-l radă şi pe el. «Pedeapsa aceasta durează de trei sute de ani» – a adăugat el şi – după multe alte mulţumiri – a dispărut.

Tânărul, liniştit, a dormit bine. El a cumpărat castelul pe un preţ de nimic şi a petrecut aici zile fericite, spre marea mirare a oamenilor, care vedeau în el un vrăjitor.

BELIAL – Demon al pederastiei, căruia altă dată i se închinau sidonienii, cum se vede din capitolul II, partea I din *Cartea Regilor*. *Se* spune că iadul n-a primit vreodată pe poarta lui un spirit mai desfrânat, mai destrăbălat, mai stăpânit de viciu. Cu toate acestea, dacă sufletul îi e hidos şi josnic, înfăţişarea lui e cuceritoare. Are ţinuta plină de graţie şi demnitate şi raiul n-a pierdut un oaspete mai încântător. Cultul lui a existat în Sodoma şi în alte oraşe; dar niciodată nu i s-au ridicat altare. Delancre spune că e un mare şiret şi că numele său înseamnă nesupunere şi neascultare.

Wierius, în inventarul făcut împărăţiei lui Satan, îi consacră un articol foarte întins: «Se crede, spune el, că Belial, unul din regii infernului, a fost creat imediat după Lucifer, şi că acesta a atras după el, la revoltă, pe cea mai mare parte a îngerilor; de asemenea, el a fost printre primii alungaţi din rai. Când este invocat, prin ofrande, i se cere să răspundă cu sinceritate la întrebările ce i se pun. Dacă nu este implorat, în numele Celui de Sus, să spună numai adevărul, el spune imediat numai minciuni. Uneori ia chipul unui înger de o mare frumuseţe, aşezat într-un car de foc; vorbeşte cu blândeţe; intervine pentru funcţii înalte şi favoruri, îi face pe prieteni să trăiască în armonie,

face rost de slujitori capabili. Are în subordine 80 de legiuni din ierarhia virtuţilor şi din cea a îngerilor. Pe cei ce i se supun îi ajută totdeauna; dacă nu se ţine de cuvânt, e uşor să-l pedepseşti, aşa cum a făcut Solomon, care l-a închis într-o sticlă, împreună cu întreaga lui armată, care era compusă din 522.280 de diavoli. A fost nevoie bineînţeles de o sticlă imensă. Dar Solomon era atât de puternic încât se spune că, într-o altă situaţie, el a făcut prizonieri, în acelaşi mod, 6.666 milioane de diavoli, care n-au putut să-i reziste. La acestea se mai adaugă faptul că numai obrăznicia lui Belial a făcut necesară această pedeapsă. Dar cum să punem de acord aceasta cu ceea ce spun alţii, că Solomon însuşi, convins de una din concubine, i s-a închinat într-o zi lui Belial şi s-a prosternat în faţa chipului lui. Învăţaţii mai spun că Solomon a pus sticla în care era închis Belial într-o fântână, pe care a acoperit-o cu pietre, undeva aproape de Babilon; că babilonienii au coborât în fântână crezând că vor găsi o comoară; că au spart sticla; că toţi dracii au scăpat şi că Belial, care se temea să nu fie prins din nou, s-a instalat repede într-un idol gol pe dinăuntru şi s-a apucat să facă profeţii; ceea ce a contribuit la divinizarea lui de către babilonieni.

BELINUNCIA – Plantă consacrată lui Belenus[65], din care galii extrăgeau un suc otrăvit cu care-şi ungeau vârful săgeţilor. I se mai atribuia virtutea de a aduce ploile. Când ţara era bântuită de secetă, această plantă sfântă era culeasă cu mare solemnitate. Femeile druide alegeau o fecioară care, în întregime goală, mergea în fruntea altor femei, căutând planta divină; când o găsea, o scotea din pământ cu degetul cel mic de la mâna dreaptă; celelalte femei, în acelaşi timp, tăiau ramuri de copaci şi le duceau în urma fecioarei până pe malul unui râu; aici iarba era băgată în apă, împreună cu crengile, şi apoi erau scuturate deasupra fetei. După această ceremonie, femeile se duceau acasă, numai tânăra fecioară trebuia să facă drumul de-a-

65 Belenus, zeu al galilor, identificat cu Apollon, şi care se pare că personifica soarele.

ndărătelea.

BELPHEGOR – Demon al descoperirilor şi invenţiilor. Seduce bărbaţii apărând în ochii lor ca femeie, ceea ce, să recunoaştem, e încă bine, şi oferindu-le bogăţii, ceea ce, pentru unii, e şi mai bine. Moabiţii, care îl numeau Baalphegor, i se închinau pe muntele Phegor. Rabinii spuneau că zeul era omagiat în timp ce se stătea pe closet – dacă cei de pe atunci or fi avut closete – şi că i se oferea mizerabilul reziduu al digestiei. De aceea unii învăţaţi nu văd în Belphegor decât pe zeul Pet sau Crepitus; dar alţii, care par mai avizaţi, susţin că e vorba de Priap[66].

Selden, citat de Banier, pretinde că i se ofereau victime omeneşti, a căror carne o mâncau preoţii lui. Wierius remarcă că Belphegor stă tot timpul cu gura deschisă, observaţie care, fără îndoială, se bazează pe numele Phegor, care înseamnă *crăpătură*, *crevasă*, pentru că i se aruncau ofrande în peşteri, printr-o răsuflătoare.

Machiavelli a făcut din Belphegor eroul unei încântătoare povestiri, pe care La Fontaine a înfrumuseţat-o, şi care a fost pusă în scenă de mai multe ori.

BELZEBUT sau BELZEBUB sau BEELZEBUT – După Scriptură[67], prinţ al demonilor; primul, după Satana, cu drept la putere şi crimă, după părerea lui Milton; şef suprem al imperiului infernal, după părerea celor mai mulţi demonografi. Numele său înseamnă «zeu al muştelor». Bodin pretinde că în templul lui nu se vedea nimic. Era divinitatea cea mai respectată de popoarele din Canaan, care îl reprezentau uneori sub formă de muscă; cel mai adesea cu atributele puterii supreme. El făcea profeţii; şi regele Ochozias[68] l-a consultat cu privire la o boală de care suferea; pentru aceasta, profetul Elisei l-a mustrat cu asprime întrebându-l dacă în Israel nu mai există Dumnezeu, încât să meargă în ţara filistinilor să-l

---

66 Priap, fiu al lui Dionisos şi al Afroditei, simbolizează rn mitologia greacă virilitatea.

67 însuşi Isus îi dă acest nume (v. Biblia, Matei, c. 12 v.24 şi Luca, cap. 11, v.15).

68 Ochozias, rege al iudeilor în 852 înainte de Hristos.

consulte un zeu al muştelor? I se atribuia, într-adevăr, puterea de a stârpi muştele care distrugeau recoltele.

Aproape toţi demonologii îl consideră suveranul imperiului tenebrelor; şi fiecare îl descrie după forţa imaginaţiei sale, aşa cum autorii de legende îşi reprezintă după fantezia lor căpcăunii, zânele şi toate fiinţele imaginare. Sfinţii părinţi îl descriu hidos şi înspăimântător; Milton îl vede impozant şi având imprimată pe faţă o înaltă înţelepciune. Cineva îl vede înalt cât un turn; altcineva, de o talie ca a noastră; unii şi-l imaginează sub forma unui şarpe, ba chiar sub aceea a unei femei frumoase.

Palingene, în Zodiacovitae, spune că monarhul infernului, de o talie imensă, stă pe un tron la fel de mare, cu fruntea încinsă de o diademă de foc, pieptul puternic, obrazul buhăit, ochii strălucitori, sprâncenele ridicate şi cu un aer ameninţător. Are nările foarte largi şi două coarne pe cap; e negru ca un maur; are pe umeri două aripi mari de liliac, două labe considerabile de răţoi, o coadă de leu şi păr lung din cap până în picioare. […] în *Clavicules*, p. I, Solomon îl descrie de câteva ori sub înfăţişări monstruoase, cum ar fi un vifel enorm şi un ţap cu coadă foarte lungă; cu toate acestea, adesea, el se arată sub forma unei muşte imense. Când e mânios, se mai spune, el varsă flăcări şi urlă ca lupul. În fine, câteodată, lângă el apare Astarot, sub chipul unui măgar.

BERBEC – Ismael[69] avea un berbec despre care se spun o mulţime de poveşti şi pe care Mahomet l-a dus în paradis. Diavolul s-a transformat adesea în berbec şi, de asemeni, cei vrăjiţi au fost supuşi acestei transformări. O foarte frumoasă povestire a lui Hamilton are la bază o veche legendă populară pe această temă. Se pare că berbecul are proprietăţi magice, căci atunci când Leonora Galigaï, soţia mareşalului d’Ancre, a fost acuzată de vrăjitorie, s-a afirmat că în timp ce ea oficia vrăji, nu mânca decât creastă de cocoş şi rinichi de berbec, pe care ea îl preamărea.

BITRU – Se mai numeşte şi Sytry, mare prinţ în

69 Ismail, fiul lui Abraham, strămoş al ismaeliţilor, după Biblie.

infern; se înfăţişează sub formă de leopard, cu aripi de grifon; iar când îşi ia chip de om este de o mare frumuseţe. El înflăcărează iubirea bărbatului pentru femeie şi a femeii pentru bărbat. Când i se cere, află secretele femeieşti, pe care, după plac, le ridiculizează; tot el le excită să-şi arate goliciunea şi le face să nu aibă simţul pudorii. Conduce 70 de legiuni.

BOABE DE GRÂU – Se ghiceşte în ziua de Anul Nou. Întotdeauna tainele viitorului sunt cercetate de cei săraci. Într-o ţară prosperă lumea nu se gândeşte decât la plăceri, la cealaltă extremă, ea îşi caută speranţele. Se observă că oamenii de la ţară, mai săraci decât cei de la oraş, sunt mult mai preocupaţi de preziceri, şi aproape întotdeauna ei întreabă destinul despre traiul lor de zi cu zi. În mai multe zone din Nord, în ziua de Anul Nou, are loc o ceremonie ce trebuie să le arate cum vor trăi în anul care urmează. Ţăranii mai ales practică acest obicei: se adună în jurul unui foc mare; se înroşeşte în foc un fier de formă rotundă şi când e bine încins se pun peste el 12 boabe de grâu, pe 12 puncte marcate cu cretă, fiecare reprezentând o lună a anului. Fiecare boabă care arde anunţă sărăcie şi scumpete în lunile pe care le desemnează şi dacă toate boabele dispar arse, este semn sigur că urmează un an de sărăcie.

BODIN (Jean) – jurist şi demonolog din Anjou, mort de ciumă în 1596. Şi-a câştigat renumele cu lucrarea *Republica*, pe care La Harpe o consideră germenele *Spiritului legilor*, cu toate că Montesquieu datorează foarte puţin acestei cărţi, astăzi destul de desconsiderată. Lucrarea sa Oemonomania îi asigură un loc în acest domeniu; această carte i-a pătat gloria. Grosley gândeşte că a scris-o numai pentru a recâştiga favorurile pierdute; căci opiniile sale puţin cam prea liberale au făcut să intre în dizgraţia lui Henri al III-lea. Grosley nu-şi poate închipui cum Bodin, om instruit, a putut crede în vrăjitori. Într-o asemenea situaţie, cartea acestuia, care răspândeşte erori îngrozitoare şi apără vrăjitoria printr-o mulţime de raţionamente şi citate, este o imensă crimă. […] Această

scriere este împărţită în patru cărţi şi tot ce are ea mai curios este folosit în dicţionarul de faţă.

Autorul defineşte *vrăjitorul* drept persoana care se străduieşte să facă ceva prin mijloace diabolice. El demonstrează că spiritele pot să se asocieze şi să aibă legături cu oamenii, stabileşte diferenţa între fizionomie şi temperament, care deosebeşte spiritele bune de cele rele şi vorbeşte despre preziceri, profeţii, prevestiri permise şi nepermise, dovedindu-se mereu informat şi încrezător – lucru de altfel remarcabil.

În cartea a II-a cercetează ce este magia. Ne arată că putem invoca spiritele rele, că putem face pact cu diavolul, că putem fi duşi în grup la sabat; că putem, cu concursul diavolului, să cădem în extaz şi să avem revelaţii, să ne schimbăm în vârcolaci şi să avem relaţii trupeşti cu spiritele, care pot fi de orice sex. Autorul încheie cu lungi povestiri care dovedesc că vrăjitorii au puterea să înlăture bolile, sterilitatea, grindina, furtunile şi să ucidă animale şi oameni.

Dacă a II-a carte tratează relele care le pot face vrăjitorii, cea de a II l-a ne arată cum să le prevenim; că putem preîntâmpina farmecele şi vrăjitoriile, că magicienii pot vindeca bolnavii victime ale altor vrăjitori şi pot asigura sănătatea oamenilor. Autorul arată metodele nepermise de a împiedica vrăjitoriile. Nimic nu-i e străin. El ne asigură chiar că magicienii pot obţine protecţie de la cei mari şi avere, funcţii înalte, frumuseţe şi onoruri. Se ocupă apoi de nefericiţii obsedaţi de spirite rele şi ne învaţă cum să-i expediem din nou în infern.

În cartea a IV-a autorul se ocupă de urmărirea vrăjitorilor, de felul cum pot fi recunoscuţi, de probele ce stabilesc crima de vrăjitorie, de tortură, ca mijloc excelent de a-i face să mărturisească. Opera sa se încheie cu un lung capitol cu privire la pedepsele ce se dau vrăjitorilor. El este pentru moartea violentă. […]

BOEMIENI (ŢIGANI) – Toată lumea a auzit vorbindu-se de boemieni, de acele grupuri vagabonde care, sub numele de boemieni, biscaieni şi egipteni, s-au răspândit în

Germania, Olanda, Franţa, îndeletnicindu-se cu ghicitul. Olandezii îi numeau *heyden*, adică păgâni, pentru că erau priviţi ca oameni fără credinţă. Alte popoare le-au dat nume la fel de nemotivate. Mai mulţi istorici afirmă că aceste hoarde rătăcitoare au apărut în Germania abia spre secolul al XV-lea sub domnia lui Sigismund. Se presupune că ar fi venit din Asiria, Cilicia, Caucaz, Tartaria, Nubia, Abisinia. Polydor Virgiliu îi crede de origine sirieni, Philippe din Bergam afirmă că au venit din Chaldeea, iar Bellon demonstrează că nu sunt egipteni, căci la Cairo ei erau consideraţi străini, ca şi în Europa.

Ar fi fost mai normal să fie crezuţi ei înşişi pe cuvânt şi să spunem că erau o familie a evreilor, amestecată în timp cu creştini vagabonzi. Spre mijlocul secolului al XIV-lea, Germania şi Franţa, mai cu seamă, fiind bântuite de ciumă, creştinii şi-au imaginat că evreii le-au otrăvit izvoarele şi fântânile. Ideea aceasta absurdă a atras mânia regilor, a oamenilor legii şi mai cu seamă a populaţiei, într-o atât de mare măsură, încât nu s-au mai gândit decât la exterminarea acestui nefericit popor. Nobilii şi orăşenii imperiului germanic s-au îndeletnicit cu această operă pioasă, care îndemna la fanatism şi barbarie. Au început prin a arde pe rug un mare număr, apoi i-au alungat, după ce li s-au confiscat bunurile. Populaţia a masacrat şi a aruncat în mlaştini o mare mulţime dintre ei. Cercetătorii stabilesc data acestor atrocităţi ruşinoase în jurul anului 1348.

În acţiunea de suprimare generală, mulţi ţigani s-au salvat de ruguri refugiindu-se în păduri. Pentru a fi în siguranţă ei s-au reunit şi şi-au făcut galerii subterane pe mari întinderi. Se crede că ei au săpat acele imense grote care se mai găsesc încă în Germania şi că localnicii niciodată nu le-au explorat. 50 de ani mai târziu, acest popor nefericit, crezând că duşmanii lor au dispărut, a început să iasă din bârlog. Din fericire pentru ei, creştinii erau atunci trataţi la fel cum trataseră ei pe ţigani. Războiul împotriva husiţilor constituia o diversiune favorabilă. După informaţiile primite de la spionii lor, au

părăsit grotele, fără să aibă însă vreo resursă de trai. Dar în acea jumătate de secol de izolare ei au studiat arta ghicitului şi mai cu seamă cea a ghicitului în palmă. S-au gândit că chiromanţia le va aduce un bun câştig. Şi-au ales un conducător numit Zundel. Şi cum el trebuia să răspundă de ce au venit în Germania, ce religie au, au convenit să spună că strămoşii lor erau egipteni, că au fost alungaţi din ţara lor pentru că nu au vrut să se creştineze. […] Aveau obiceiuri specifice şi-şi respectau legile; fiecare grup îşi alegea un şef pe care îl ascultau cu sfinţenie. Când o ţigancă se căsătorea, în locul oricărei ceremonii, ea spărgea un vas de pământ în faţa omului ce urma să-i fie soţ şi trăia alături de el atâţia ani câte cioburi rămăseseră din vasul spart. La capătul destui număr de ani, cei doi soţi erau liberi sau puteau sparge încă un vas.

Aceşti nefericiţi au cerut ajutor germanilor şi, pentru a nu le fi o povară, i-au asigurat că, prin mila Celui de Sus, locuinţele în care au stat ei o dată, vor fi pe viitor ferite de pericolul focului. Au început să ghicească după fizionomia omului, după liniile corpului şi mai ales după cele din palmă. Femeile şi fetele tinere au început de atunci să-i trateze cu bunăvoinţă şi arta ţiganilor de a prezice viitorul i-a ferit de mizerie.

Când furia contra ţiganilor s-a mai potolit, poporul acesta a fost acceptat în sate, apoi în oraşe; dar mulţi din ei au continuat viaţa lor de vagabondaj, trăind din ghicit, uneori dezonorându-se prin fel de fel de pungăşii. Dar fiicele celor mai multe din femeile ţiganilor, pline de nuri, au fost multă vreme demne de încrederea bărbaţilor, aşa cum mamele lor se bucurau de încrederea femeilor şi fetelor.

Cu toate că se spune că evreii ar fi la originea boemienilor, ceva mai târziu s-a produs un asemenea amestec de popoare şi religii, după cum spune La Martinière în Marele *dicţionar geografic*, încât au ajuns să aibă mai multe religii, deşi nu mai aveau o patrie. În 1427 aceste cete rătăcitoare au ajuns în Franţa şi, cum veneau din Boemia, li s-a spus boemieni. Pasquier relatează

aproximativ la fel apariţia lor misterioasă pe pământul francez. Erau atunci cam 125. Unul din şefi avea litlul de duce, altul de conte. Ei erau escortaţi de 10 cavaleri. Au spus că vin din Egiptul de jos, alungaţi din ţara lor de sarazini şi că au fost la Roma să se mărturisească papei care, drept penitenţă pentru păcatele lor, le-a poruncit să rătăcească şapte ani prin lume, fără să se culce vreodată într-un pat. Au fost găzduiţi lângă Paris, în satul La Chapelle, unde o mare mulţime a venit să-i vadă. Aveau părul scurt şi creţ, faţa oacheşă, purtau cercei de argint în urechi. Şi cum femeile practicau ghicitul fără aprobare de la biserică, episcopul de Paris i-a excomunicat obligându-i să plece, iar cei ce îndrăzneau să le ceară consultaţii erau anatemizaţi. De atunci numărul lor a crescut zi de zi, atât de mult, încât autorităţile din Orléans, în 1560, i-au surghiunit ameninţându-i cu galera în caz că se vor întoarce. Preoţii îi dădeau în judecată ca pe urmaşii lui Ham, inventatorul magiei. În felul acesta erau acuzaţi de practicarea magiei. Delrio afirmă că erau atât de experţi în vrăji, încât atunci când le dădeai un bănuţ, toate celelalte piese ce le aveai în pungă zburau s-o întâlnească pe prima. Delancre ne asigură chiar că ţiganii ar fi pe jumătate demoni. […] Ghicitul în palmă şi mai ales cel după fizionomie pot fi cât de cât credibile, pentru că se bazează pe trăsături pipăibile, care disting şi caracterizează, semne particulare care sunt opera naturii şi pe care le putem accepta ca semnificative, pentru că sunt specifice fiecărui individ. Dar cărţile de joc, produs al omului străin de viitor, ca şi de trecut, nu au nicio legătură cu persoana care le consultă. Pentru o mie de persoane care le consultă ele vor spune acelaşi lucru şi vor aduce diverse pronosticuri de douăzeci de ori pentru acelaşi lucru.

Un bărbat tânăr, deghizat în femeie, a consultat o faimoasă ghicitoare în cărţi; ea n-a fost capabilă nici măcar să descopere faptul că se adresa unui bărbat; i-a prezis că va naşte două fete. O domnişoară de 18 ani, curioasă, a fost la mai multe ghicitoare: una i-a prezis că nu se va căsători deloc, alta că o va face o singură dată şi va avea

patru copii, iar a treia că va fi în mare pericol la a doua naştere şi că va muri la 40 de ani. Persoana respectivă a fost căsătorită de trei ori, are 72 de ani, e văduvă şi n-a avut niciun copil. Am putea da asemenea exemple şi aduna multe poveşti despre ghicitoare şi ghicitul în palmă şi în trăsăturile feţei, lucruri care demonstrează că viitorul nu se lasă descoperit chiar aşa de uşor. […]

BOISTUAU (Pierre) – zis şi Launay, originar din Nantes, mort la Paris în 1566. Două cărţi ale lui, rare şi ciudate, sunt foarte căutate: *Povestiri fantastice* extrase din diverşi autori, 1.561 […] *Povestiri tragice* extrase din scrieri italiene de Bandei, traduse în franceză şi tipărite în şapte volume începând din 1568. Numai primele şase povestiri ale primului volum au fost traduse de Boistuau; celelalte sunt traduse de Belleforet, care îi e însă inferior […] Vedenii fantastice de *fantome*, *chipuri* şi *năluci care apar noaptea* şi *ziua veghind sau dormind*, *extrase din Povestiri* fantastice de *Boistuau*.

Alexander ab Alexandro povesteşte, în capitolul 2 din prima carte despre existenţa spiritelor, că un servitor devotat al său, sincer şi cinstit, în timp ce dormea adânc în patul său, a început să plângă, să suspine şi să se lamenteze atât de puternic, încât a trezit pe toţi ai casei. După ce l-a trezit, stăpânul l-a întrebat ce s-a întâmplat. Servitorul a răspuns: Nu am plâns degeaba, mi s-a părut că o văd pe mama mea moartă în timp ce era dusă la groapă. S-a notat ziua şi ora la care băiatul a avut această viziune, pentru a se verifica dacă ea anunţă o nenorocire, şi toată lumea a fost mirată când s-a aflat că femeia a murit într-adevăr în ziua şi la ora când i-a apărut în vis fiului ei.

Sfântul Augustin, în cartea 12, cap. 17, despre Geneză, povesteşte istoria unui nebun care aminteşte de visul de mai sus. Având câţiva oameni în casă, au început să vorbească despre o femeie pe care o cunoşteau cu toţii şi care era sănătoasă, mânca bine, neavând vreo teamă de moarte. Ce vorbiţi de femeia aceasta, le-a zis nebunul, e

moartă, am văzut cum o duceau la groapă. Şi o zi două mai târziu prezicerea s-a împlinit. [...] Un al doilea fel de viziuni pe care trebuie să-l înfăţişăm sunt cele legate de imaginaţie, când ne imaginăm lucruri a căror senzaţie o avem în trup. Ca atunci când Sf. Petru, într-un moment de trăire intensă, a avut viziunea acelui vas mare coborând din cer ca o mare întindere de pânză şi care, odată ajuns la el, a văzut că era plină cu fel de fel de animale. Apoi a auzit vocea care îi spunea:

«Scoală-te Petre, înjunghie animalele şi mănâncă»![70] etc.

Al treilea fel de viziuni se poate numi viziune intelectuală, pentru că ea se produce în gândire, ca, de exemplu, atunci când regele Baltazar a văzut mâna care scria pe zid; şi multe alte viziuni pe care le-a avut Nabucodonosor, care sunt amplu descrise în *Prorocirea lui Daniel*. Aceste viziuni, spune Sfântul Augustin, se produc prin acţiunea îngerilor, buni sau răi, cu permisiunea Celui de Sus. Atribuţiile lor sunt diverse, unii ne tulbură nouă gândurile, alţii ne rănesc trupurile, alţii ni se amestecă în sânge, în inimă şi ne transmit o mulţime de vedenii şi aiureli; alţii ne îmbolnăvesc, asemenea diavolului, de care vorbeşte Sfântul Luca, care a chinuit-o atâta pe fata vindecată de Iisus Cristos, şi care stătuse timp de 18 ani atât de gârbovită, încât nu putuse măcar privi cerul.

Să nu ne mirăm de priceperea şi forţa diavolului. Încă de când a fost creat, în permanentul conflict cu îngerii, el a căpătat multă experienţă şi s-a atât. Diavolul depăşeşte, prin supleţea corpului său aerian, agerimea animalelor şi a păsărilor. Îmbină energia simţurilor, ştiinţa tuturor regulilor atât divine cât şi lumeşti, cu o perfectă cunoaştere a proprietăţilor plantelor, pietrelor şi metalelor etc. Prin atâtea procedee, uneori el prezice viitorul, înfăptuieşte aşa-zise minuni care înşală pe cei ce se încred în el, ca acele sărmane femei care, seduse de fanaticele amăgiri ale lui Satana, îşi închipuie că aleargă noaptea călare şi se închină diavolului la sabat. Diavolul înfăţişează

70 Biblia, Faptele apostolilor, cap. 10, v.11 – 48.

uneori lucruri vesele şi triste, alteori persoane cunoscute sau necunoscute. Asemenea lucruri vor părea stranii şi greu de înţeles doar celor ce măsoară faptele lui Dumnezeu după puterea lor rudimentară de înţelegere».

BONIFACIU al VIII-lea (Benedetto Caetani sau Gaetani) – Al 195-lea papă, ales la 24 decembrie 1294. Pe când era abia cardinal şi aspira la mai mare, a străpuns zidul camerei în care dormea papa Celestin şi i-a strigat printr-o ţeavă lungă că trebuie să părăsească scaunul papal, din ordinul Celui de Sus, dacă vrea să se salveze. Bunul papă a ascultat vocea pe care o credea venind din cer şi a cedat impostorului tiara. Dar Dante îl plasează pe Bonifaciu în *Infernul* său printre simoniaci, între Nicolae al III-lea şi Clement al V-lea. Câtva timp după moartea lui, Bonifaciu a fost considerat vinovat de erezie. Era cât pe ce să-i fie arse osemintele. Dar oamenii şi-au amintit că a fost infailibil şi l-au lăsat în pace.

BORDI sau ALBORDI – Masiv muntos care, în credinţa perşilor, este germenele pământului. Ei spuneau că la origini acest munte a fost mic, că apoi a crescut, a creat lumea, şi apoi a crescut atât de mult, încât a ajuns ca pe vârful său să se sprijine soarele. Acest munte ar fi plasat în miezul pământului. La poalele lui se află un furnicar de genii ai răului; şi că pe deasupra este o punte peste care trec sufletele în lumea cealaltă, după ce au dat socoteală de faptele lor pe pământ.

BOTEZ – Se spune că la sabat vrăjitoarele botează broaşte râioase şi copii. Broaştele sunt îmbrăcate în catifea roşie, iar copiii în catifea neagră. În vederea acestei operaţiuni, diavolul urinează într-o gaură, apoi, cu un pămătuf negru se ia din acest lichid purificator şi se stropeşte capul broaştei sau al copilului, făcându-se semnul crucii de-a-ndărătelea, cu mâna stângă, în timp ce se spun următoarele cuvinte: «În numele lui Patrie, lui Matric, Petric de Aragón, acum, acum, Valentía». Acesta este botezul diavolului.

BOUBENHOREN – Un nobil german, pe nume Michel Louis, din familia Boubenhoren, fiind trimis de tânăr la

curtea ducelui de Lorraine ca să înveţe limba franceză, şi-a pierdut la joc toţi banii şi, în disperare, s-a hotărât să se vândă diavolului. În acea clipă i-a apărut în faţă un tip de vârsta lui, bine făcut, elegant, care i-a dat o pungă plină cu aur şi i-a promis că vine să-l revadă a doua zi. Louis a alergat la prietenii de la masa de joc, a recâştigat tot ce a pierdut, luând până şi camarazilor lui toţi banii. Când s-a întors acasă, foarte mulţumit, s-a întâlnit cu acel tip misterios, care i-a cerut, drept recompensă pentru serviciul făcut, trei picături de sânge, pe care le-a extras într-o coajă de ghindă, apoi i-a dictat lui Louis câteva cuvinte într-o limbă necunoscută, pe care acesta le-a scris pe două bileţele; unul a rămas la acel necunoscut, iar celălalt i-a fost înfipt lui Louis, în braţ, printr-o vrăjitorie, exact în locul unde fusese înţepat pentru a scoate cele trei picături de sânge. Locul s-a vindecat fără să lase urme, căci, vă daţi seama, era vorba de diavol. Acesta i-a spus jucătorului: «Mă angajez să-ţi fiu slugă şapte ani, după aceea vei fi al meu». Tânărul a acceptat, deşi cu groaza în suflet, şi, din acea zi, diavolul a stat în preajma lui zi şi noapte sub diverse chipuri, ajutându-l în toate ocaziile. Încetul e îi încetul, a pus stăpânire pe mintea sa, insuflându-i idei noi şi ciudate, dar seducătoare şi care de cele mai multe ori îl împingeau la rău. Când s-a împlinit termenul fatal, tânărul, care împlinise 25 de ani, s-a întors acasă. Demonul căruia i se vânduse şi care voia să-l ducă în infern l-a convins să-şi otrăvească părinţii, să dea loc castelului şi apoi să se sinucidă. Tânărul a încercat să comită toate aceste crime, dar Dumnezeu, căruia, fără îndoială, i-a fost milă de el, a împiedicat reuşita diavolului. Puşca cu care a vrut să se sinucidă nu a luat foc, otrava nu şi-a făcut efectul asupra părinţilor. Neliniştit şi tulburat, Louis a fost cuprins de remuşcări, a deconspirat pactul cu diavolul câtorva servitori, rugându-i să-l ajute. Imediat a apărut diavolul, care a încercat să-l ucidă frângându-i oasele. Mama lui, care era şi ea eretică, a fost obligată să-l dea în supravegherea călugărilor. Din acea clipă, diavolul a făcut asupra lui presiuni mai mari ca oricând, apărând în

faţa lui sub formă de animale sălbatice. Într-o zi i s-a arătat sub forma unui personaj hidos, acoperit de păr, care i-a aruncat la picioare un înscris diferit de primul şi în care dădea a înţelege că-şi părăseşte prada, în felul acesta sperând că tânărul va ieşi de la călugări şi-l va putea împiedica să se spovedească. Dar acesta n-a căzut în cursă. În sfârşit, la 20 octombrie 1603, diavolul a fost obligat să apară în capela Sf. Ignaţiu fiind somat să restituie adevăratul înscris încheiat între el şi Boubenhoren. Cu această ocazie, tânărul a făcut profesiune de credinţă în favoarea Bisericii catolice şi ortodoxe, s-a lepădat de diavol şi a primit sfânta împărtăşanie. Atunci a început să strige că vede doi ţapi imenşi cu picioarele din faţă ridicate şi care ţin în copite, fiecare, unul din actele încheiate cu diavolul. În clipa când a început exorcismul şi a fost invocat numele Sfântului Ignaţiu, cei doi ţapi au luat-o la goană şi din braţul stâng al lui Louis, fără nicio durere şi fără să lase vreo urmă, a căzut la picioarele lui pactul secret cu diavolul. În puterea diavolului mai rămăsese doar cel de al doilea pact. S-a reluat exorcismul. Imediat a apărut o barză înaltă şi slută care ţinea în plisc actul cu pricina şi pe care l-a depus pe altar…

Se vede şi acum la Molsheim, în capela Sfântului

Ignaţiu, a preoţilor iezuiţi, o inscripţie celebră care consemnează întâmplările trăite de acest nobil.

BOUNDSCHESCH – sau Cartea vieţii veşnice, foarte respectată de vechii perşi. De aici reiese că Ormuză este simbolul binelui şi al lumii curate, Ahriman, simbolul răului şi al lumii imorale. Într-o zi, când Ormuză l-a învins, Ahriman, ca să se răzbune, a ucis un bou pe care-l crease Ormuză: din sângele acestui bou s-a născut primul om, asupra căruia Ormuză a revărsat forţa şi prospeţimea unui adolescent de 15 ani, aruncând asupra lui o picătură din «apa sănătăţii» şi una din «apa vieţii». Acest prim om a purtat numele de Kaio-Morts. El a creat un arbore ale cărui fructe conţineau tot ce aveau mai bun şi mai nobil ambele sexe şi din aceste fructe s-a perpetuat specia

umană. Ahriman, sau diavolul, întruchipat în şarpe, a corupt primul cuplu, tentându-l să mănânce din fructul oprit; atunci ei s-au înveşmântat în negru şi au aşteptat trişti învierea, căci ei aduseseră păcatul pe lume.

BRAHMANI – Vechi înţelepţi ai Indiei, care recunosc pe Brahma drept fiu al lui Dumnezeu, al cărui suflet a trecut, se zice, pe rând, în 80 de mii de suflete şi s-a oprit pentru scurtă vreme, cu mai multă îngăduinţă, în cel al unui elefant alb. Vom vorbi îndată despre el. Brahmanii sau brahminii sunt prima din cele patru caste care se închină lui Brahma. O parte din aceşti filosofi trăiau altă dată în păduri, cercetau astrele sau făceau vrăjitorie, o altă parte trăia în oraşe unde învăţau pe prinţii indieni morala. Cei care trăiau în păduri predicau oricui voiau să-i asculte, dar când lumea se aduna să-i asculte, spune Strabon, trebuiau să o facă în cea mai mare linişte. Cel care tuşea sau scuipa era exclus în acea zi din adunare. Brahmanii credeau în metempsihoză, nu mâncau decât fructe sau lapte şi nu puteau atinge un animal fără să se spurce. Ei dispreţuiau viaţa şi bunurile materiale, îşi doreau moartea, ca pe o scadenţă a unei apăsătoare închisori. Duceau o viaţă aspră, se culcau pe piei de animale, se menţineau într-un celibat riguros până la 37 de ani. La această vârstă se puteau bucura de orice plăceri, erau liberi să aibă mai multe soţii, dar cu ele nu discutau filosofie, ca să nu-şi uite îndatoririle casnice.

Se crede că Pitagora îşi însuşise teoria metempsihozei de la brahmani. Ei duceau atât de departe respectul pentru natura însufleţită, încât Apollonius din Tyana observă că nu călcau pe iarbă decât cu mare grijă, ca nu cumva să distrugă viaţa care curgea în ea. Ei spuneau că «animalele au suflete de îngeri izgoniţi din rai şi, ceea ce e mai amuzant, faimoasa teorie a părintelui Bout «rint, care plasează în trupul animalelor pe diavol, nu ”, deci, decât o veche credinţă a preoţilor din orient. Ei ne învaţă că pământul e o masa rotundă, că sufletul e nemuritor, că există tribunale care judecă moru, că totul e în mâna lui Dumnezeu şi că, murind, ne întoarcem la

obârşie. Pentru această demonstraţie se foloseau de comparaţia cu un păianjen care, după ce şi a ţesut pânza, îşi devoră iarăşi aceleaşi firicele pe are le scosese din propriile-i măruntaie.

Brahmanii din Siam sunt de părere că pământul va pieri prin foc şi că din cenuşa lui va renaşte un altul, peste care va domni o primăvară veşnică. […]

Citim în scrisorile primilor misionari iezuiţi în India o anecdotă ciudată despre brahmani. Exista, aproape de Goa, o sectă de brahmani care credeau că nu e nevoie să aştepţi moartea ca să ajungi în cer. Când erau bătrâni, porunceau discipolilor să-i închidă într-o ladă, căreia i se dădea drumul pe cursul apei, în felul acesta ducându-se direct în paradis. Dar, sărmanii, se înşelau, cum spune şi reverendul Teiscera, care cunoştea problema: «Cum ai ieşit din biserică, nu mai există salvare». Diavolul era acolo, îl aştepta pe bătrânul brahman. Imediat ce-l vedea plutind de-a lungul fluviului, spărgea lada, îl înhăţa şi-l ducea departe; locuitorii din ţinut, păşind lada goală, strigau că bătrânul a ajuns în paradis, «a s-a făcut sfânt şi că va face minuni. Dar stai să vezi dacă mai vine. […]

Brahma, mai marele brahmanilor sau brahminilor este, după cum se ştie, unul din cele trei personaje care reprezintă trinitatea indiană. El a stat mai multe secole înainte de a se naşte, să mediteze, într-un ou de aur, din a cărui găoace a creat cerul şi pământul. El avea cinci capete: pe unul l-a pierdut într-o bătălie cumplită contra lui Vishnu, apoi a început să dea naştere ia 14 lumi: una din creierul său, alta din ochi, a treia din gură, a patra din urechea stângă, a cincea din cerul «jurii, a şasea din inimă, a şaptea din pântece, a opta din organele sexuale, a noua din coapsa stângă, a zecea din genunchi, a unsprezecea din călcâi, a douăsprezecea din degetul gros al piciorului drept, a treisprezecea din laba piciorului drept şi, ultima, din aerul înconjurător. Locuitorii fiecăreia dintre aceste lumi au calităţi foarte bine definite, asemănătoare la origine. Cei ieşiţi din creierul lui Brahma sunt înţelepţi şi oameni de ştiinţă. A opta lume, care este poate lumea

noastră, este dăruită plăcerilor şi senzualităţii.

Brahmanii sunt fatalişti, ei afirmă că de câte ori se naşte un muritor, Brahma îi face horoscopul, pe care nicio forţă din lume nu-l poate schimba.

Lucrări indiene recunosc o putere divină din care Brahma şi Vishnu sunt creaţiile sale perfecte. În timp ce aceste două divinităţi mijlocii înspăimântau lumea cu luptele lor, Dumnezeu le-a apărut în faţă sub forma unei coloane de foc infinită. Aceasta i-a liniştit şi au încetat orice conflict, înţelegându-se ca cel care va găsi piciorul sau vârful coloanei de foc, acela va fi întâiul Dumnezeu. Vishnu s-a încarnat într-un porc mistreţ şi a început să râme; dar după o mie de ani de eforturi, negăsind piciorul coloanei, a fost obligat să-l recunoască pe Dumnezeu. Brahma, întruchipat într-o pasăre, în zadar a zburat prin înălţimi o sută de mii de ani. A încheiat prin a se închina şi el lui Dumnezeu.

Se spune că ar fi avut mai mulţi copii, cărora le-a dat viaţă într-un chip cu totul original: Pirrugu s-a născut din umărul său, iar Anghira, din nas. Dar ar fi exagerat să repetăm toate poveştile absurde despre legenda lui Brahma. Să mai adăugăm doar că brahmanii, astrologi şi magicieni, se bucură în prezent de privilegiul de a nu putea fi condamnaţi la moarte pentru crimă, oricare ar fi fost aceasta. Un indian căruia i s-ar întâmpla nenorocirea să omoare un brahman, nu poate ispăşi acest păcat decât printr-un pelerinaj de 12 ani, timp în care trebuie să cerşească şi să-şi prepare masa în craniul sfântului.

Să nu uităm nici faptul că brahmanii au iniţiat, la un popor paşnic, devoţiunea de a-şi da foc pe mormântul celor dispăruţi. Acestea sunt femeile, adică sexul cel mai plăcut şi mai slab, care, mai bine de patru mii de ani, se lasă pradă acestei superstiţii barbare. Se spune că Brahma a avut mai multe soţii muritoare, că după moartea lui, pentru că, totuşi, Brahma a murit, aceea dintre soţii care l-a iubit cel mai mult şi-a dat foc pe acelaşi rug, ca să se reîntâlnească în cer. De atunci, mai multe soţii, de condiţie mai modestă, au trebuit să-şi dea foc.

«Dar cum îşi vor regăsi ele soţii care, între timp, au devenit cai, elefanţi sau vulturi? Cum să identifici cu precizie animalul în care s-a reîncarnat defunctul, cum să-l recunoşti şi cum să-i fii încă soţie? Această dificultate nu-i împiedică pe teologii hinduşi, metempsihoză fiind valabilă doar pentru oamenii simpli; pentru alte suflete, ei au o doctrină mai înălţătoare. Aceste suflete, aparţinând altă dată îngerilor revoltaţi, pleacă purificate, iar sufletele femeilor care se jertfesc devin preacucernice şi îşi regăsesc soţii în întregime purificaţi, în sfârşit, preoţii au dreptate, – şi femeile îşi dau foc». (Voltaire, *Dicţionar filosofic*).

BRENNUS – general gal. După ce a cucerit Delphi şi a profanat templul lui Apollo, s-a produs un cutremur de pământ însoţit de fulgere şi trăsnete şi o ploaie de pietre care cădea de pe muntele Parnas; acest fapt a produs o asemenea confuzie printre ostaşi, încât au abandonat lupta, iar Brennus, grav rănit, s-a sinucis. Se spune că această nesocotinţă i-a fost insuflată drept pedeapsă pentru a-l fi jignit pe Dumnezeu. Ar fi mai bine să punem acest act de disperare pe seama conştiinţei sale torturate, a unei slăbiciuni sufleteşti, poate a groazei pe care a inspirat-o soldaţilor, oameni superstiţioşi, din clipa când a dovedit necuviinţă nu neapărat faţă de Dumnezeu, ci mai degrabă faţă de un templu. Admiţând că Dumnezeu se grăbeşte să pedepsească pe muritori în timpul vieţii lor, o face fie nedrept, fie fără forţa necesară, fie fără să cunoască totul, pentru că uneori cei mai mari vinovaţi scapă pedepsei divine. […]

BRUTUS – Plutarh relatează că, puţin înainte de bătălia de la Philippi, Brutus[71] stătea singur în cortul său, când i-a apărut o fantomă înfricoşătoare, care-l privea în linişte dar ameninţător. Brutus a întrebat-o dacă e om sau zeu şi ce dorea? Fantoma i-a răspuns: «Sunt geniul tău cel rău şi te aştept pe câmpul de la Philippi». – «Ei bine, ne

71 BRUTUS, unul dintre conducătorii partidului senatorial roman. A făcut parte din conjuraţia care l-a asasinat pe Cesar. A trăit între anii 85 – 42 înainte de Hristos.

vom întâlni acolo», a replicat Brutus. Fantoma a dispărut, dar, se spune, i s-a arătat din nou ucigaşului lui Cesar, în noaptea premergătoare bătăliei de la Philippi, când Brutus s-a sinucis.

BYLETH – Demon puternic şi înspăimântător, unul din regii infernului, după lui Wierius. Apare călare pe un cal alb, precedat de trompetişti şi tot felul de muzicieni. Cel care îl invocă trebuie să fie foarte atent, căci e totdeauna furios. Pentru a-l supune, trebuie să ai în mână un băţ de alun şi, întorcându-te spre punctul care separă răsăritul de miazăzi, să trasezi, în afara cercului în care te afli, un triunghi, apoi să citeşti rugăciunea care încătuşează spiritele şi Byleth vine imediat, supus, în triunghiul trasat; dacă nu apare, înseamnă că exorcizatul e lipsit de putere şi că infernul îl dispreţuieşte. Se spune, de asemenea, că dacă i se dă un pahar de vin bun, care trebuie şi el pus în triunghi, ascultă cu plăcere şi face bune servicii celui ce-l ospătează. Atunci când apare, trebuie primit cu amabilitate, să i se facă complimente şi să i se spună că atât ei, cât şi alţi fraţi ai lui sunt foarte interesanţi. E extrem de sensibil la toate acestea. Nu trebuie să uitaţi că, în tot timpul petrecut alături de el trebuie să purtaţi la degetul mijlociu al mâinii stângi un inel de argint pe care să i-l puneţi tot timpul în faţă. Dacă toate aceste condiţii sunt grele, drept răsplată, cel care va supune pe Byleth va deveni omul cel mai puternic şi mai fericit. Altă dată făcea parte din ordinul celor puternici. El speră ca într-o zi să urce din nou în cer, pe cel de al şaptelea tron, ceea ce nu e însă credibil. Comandă 80 de legiuni.

C

CAABA – Clădire pătrată, acoperită aproape în întregime cu aur, zidită la Meca din timpuri imemoriale, respectată de orientali în gradul cel mai înalt, E un mic edificiu cu laturile de 15 paşi. Musulmanii îi spun casa pătrată şi casa lui Dumnezeu. Ei spun că e opera lui Abraham şi Dumnezeu în *Coran* i-a oferit-o lui Mahomet, ca pe cel mai sfânt loc de pe pământ; credincioşii

musulmani, în timpul rugăciunii, se întorc cu privirea spre Caaba şi trebuie să fii lipsit de pietate ca să nu te duci măcar o dată în viaţa acolo în pelerinaj. Ajunşi aici, oamenii sărută piatra neagră care îi servea lui Abraham drept eşafod, pe vremea când de zidea clădirea. Se povesteşte că ea creştea şi se micşora de la sine, după cum îşi dorea patriarhul. Ea i-a fost adusă lui Abraham de arhanghelul Gabriel şi se mai spune că această piatră sfântă, văzându-se abandonată, nemaifiind folositoare, a început să plângă; Abraham a consolat-o promiţându-i veneraţia musulmanilor; şi, într-adevăr, a plasat-o aproape de poartă, unde toţi pelerinii i se închină.

CABALA – Pico de la Mirandola[72] afirmă că acest cuvânt ebraic, care la origine semnifică tradiţia, este numele unui eretic posedat de diavol, care a scris împotriva lui Iisus Cristos, şi ai cărui discipoli au fost numiţi cabalişti. Vechea cabală a evreilor este, după unii., un fel de masonerie misterioasă, după alţii ar fi doar explicarea mistică a Bibliei, arta de a găsi sensuri ascunse în cuvintele pe care le descompui, modul de a prezice prin virtuţile acestor cuvinte, pronunţate într-o anumită manieră. Dacă e să dăm crezare rabinilor, această minunată ştiinţă îi eliberează pe cei ce o stăpânesc de slăbiciunile omeneşti, le conferă daruri supranaturale, le transmite darul profeţiei, forţa de a face minuni după voie şi arta de a transforma metalele în aur sau obţinerea pietrei filosofale. Această ştiinţă îi învaţă că spaţiul dintre pământ şi lună va exista numai şapte mii de ani, iar cel de deasupra funii, 49 mii de ani. Evreii păstrează cabala prin tradiţie orală, ei cred că Dumnezeu i-a încredinţat-o lui Moise la poalele Muntelui Sinai şi că regele Solomon, autor al unei figuri misterioase numită arborele cabalei evreieşti, a fost mare specialist în materie, pentru că făcea mai bine ca oricine talismane. Fostat, episcop de Avila, afirmă chiar că Moi se îşi făcea minunile cu o nuieluşă, pentru că aceasta avea gravat pe ea numele

72 Pico de ia Mirandola (1463 – 1494), savant italian, specialist în filozofie şi teologie.

Atotputernicului. Valderame observă că şi apostolii făceau minuni în numele lui Iisus şi citează mai mulţi sfinţi ale căror nume, au făcut să învie morţi.

Cabala grecească, inventată, se zice, de Pitagora şi Platon, îşi are izvorul în combinaţiile de litere greceşti; cu ajutorul alfabetului a făcut minuni. Preţioasă soluţie, care ar fi rămas necunoscută dacă nu s-ar fi inventat scrierea şi care ne dovedeşte că lumea e plină de minuni.

Marea cabală, sau cabala în accepţia modernă este arta de a întreţine legături cu spiritele elementare. Ea se foloseşte de asemenea de anumite cuvinte misterioase. Lucrurile cele mai neclare ea le explică prin numere, prin schimbarea ordinii literelor şi prin legăturile din care cabaliştii şi-au întocmit regulile. Or, iată care sunt, după cabalişti, diversele spirite elementare.

Cele patru elemente sunt populate, fiecare în parte, de fiinţe deosebite, mult superioare omului, dar supuse, ca şi acesta, legilor morţii. Aerul, acest spaţiu imens dintre pământ şi cer, este populat de făpturi mult mai nobile decât păsările şi gâzele; mările întinse au şi ele destui alţi locuitori în afară de delfini şi balene; adâncurile pământului nu sunt stăpânite numai de cârtiţe; şi focul, al patrulea element, mai sublim decât toate celelalte, n-a fost creat pentru a rămâne inutil şi fără sens.

Zona focului e locuită de salamandre, valurile de aer, de silfi, în adâncurile pământului locuiesc gnomii, ondinele sau nimfele, pe fundul apelor. Aceste făpturi sunt alcătuite din cele mai pure particule ale elementelor în care trăiesc. Adam, care întruchipează perfecţiunea, era regele lor, dar după ce a înfăptuit păcatul şi *a* devenit impur şi josnic, după cum spune abatele Villars, el n-a mai avut legături cu aceste substanţe, şi-a pierdut autoritatea asupra lor şi nefericitei lui posterităţi i s-a luat dreptul de a le cunoaşte.

Drept consolare, s-au găsit în natură mijloacele de a recâştiga puterea pierdută. Pentru a redobândi supremaţia asupra salamandrelor şi a le avea în subordine, trebuia să fie atrasă forţa razelor solare, prin oglinzi concave, plasate într-un glob de sticlă. Aici se va forma o pulbere solară

care se va purifica de la sine de elementele străine, şi care, înghiţită, va fi capabilă, în cea mai mare măsură, să exalte focul din om şi să-l transforme, ca să zicem aşa, într-o materie arsă. Din acea clipă, locuitorii sferei de foc devin inferiorii noştri şi simt pentru noi aceeaşi prietenie ca şi pentru semenii lor, tot respectul pe care-l datorează unui locţiitor al creatorului lor. În acelaşi fel, pentru a comanda silfilor, gnomilor, nimfelor, trebuie să se ia un glob de sticlă care să fie umplut cu aer, pământ sau apă, să fie bine închis şi lăsat la soare timp de o lună. Astfel purificate, fiecare din aceste elemente va constitui un element magic, care va atrage spiritele ce îi sunt specifice. Dacă timp de două luni omul se tratează cu acest produs, imediat va zări în aer imaginea zburătoare a silfilor, mulţime de nimfe venind la ţărm şi pe gnomi, paznici ai comorilor şi ai bogăţiilor din adâncuri, etalându-şi bogăţiile. Nu e niciun pericol să intri în legătură cu ei, sunt făpturi cinstite, învăţate, binefăcătoare şi cu frica lui Dumnezeu. Sunt muritori şi nu au speranţe că vor profita de pe urma Celui de Sus, pe care-l cunosc şi-l adoră. Trăiesc îndelung şi mor după câteva sute de ani. Dar ce înseamnă timpul pe lângă eternitate?… Şi totuşi, nu e imposibil să se găsească un remediu împotriva acestui rău; deoarece chiar dacă omul, prin legătura care o are cu Dumnezeu, a fost făcut, oarecum, părtaş la divinitate, tot aşa, silfii, gnomii, nimfele şi salamandrele, aliindu-se cu omul, devin şi ei părtaşi la nemurire. Astfel, o nimfă, o silfidă devine nemuritoare şi capabilă de fericire deplină, la care cu toţii aspirăm, când e destul de mulţumită să se mărite cu un înţelept. Un gnom sau un silf, dacă se căsătoreşte cu o fiică a omului, devine nemuritor.

De asemenea, aceste făpturi atunci când le invocăm, se simt bine cu noi. De aceea Sf. Augustin a avut modestia să nu hotărască nimic în legătură cu spiritele, care pe atunci erau numite fauni sau satiri, concepţie care o continua pe a africanilor din epoca sa, care doreau să ajungă la nemurire prin alianţa cu oamenii.

Cabaliştii ne asigură că zeităţile antichităţii şi aceste

nimfe care-şi luau iubiţi dintre muritori, demonii, atât bărbaţi cât şi femei, şi zânele, care în vremurile mai noi îşi risipeau farmecele sub razele lunii unor păstori fericiţi, nu sunt altceva decât silfi sau salamandre sau ondine (ştime). […] Totuşi există gnomi care preferă să moară decât să rişte – în caz că devin nemuritori – să fie la fel de nenorociţi ca demonii. Aceste sentimente le sunt insuflate de diavol, căci el ar face orice ca să împiedice aceste biete creaturi să devină nemuritoare prin alianţa cu noi.

Cabaliştii sunt obligaţi să renunţe fa orice fel de legături cu femeile numai pentru a nu supăra silfidele şi nimfele, care le sunt amante. În rest, ele nu sunt geloase una pe alta; şi un înţelept poate imortaliza câte vrea, fără nicio dificultate, dar esenţa spirituală nu vrea să împartă o inimă cu fiinţe în carne şi oase. În acelaşi timp, cum numărul înţelepţilor cabalişti e foarte mic, nimfele şi silfidele se arată uneori mai puţin delicate şi folosesc tot felul de artificii ca să devină nemuritoare, împreună cu noi. Astfel, cutare crede că e împreună cu nevasta lui, dar, fără să se gândească, se află în braţele unei nimfe; cutare femeie crede că-şi îmbrăţişează bărbatul, dar ea face în acest timp nemuritoare o salamandră; cutare se imaginează fiu al omului, dar el e fiul unui silf, iar cutare fată va constata la sculare că e fecioară, dar ei i s-a făcut, în timpul somnului, o onoare de care nu se îndoieşte.

Un tânăr nobil din Bavaria nu se putea consola de moartea soţiei pe care o iubise cu pasiune. O silfidă a luat chipul defunctei şi s-a prezentat nefericitului tânăr spunându-i că Dumnezeu a înviat-o pentru a-l consola în marea-i durere. Au trăit împreună mai mulţi ani şi au avut împreună copii frumoşi; dar tânărul n-a ştiut s-o păstreze pe înţeleaptă silfidă; el înjura şi vorbea urât; ea l-a tot prevenit, dar, în fine, văzând că mustrările ei erau inutile, într-o zi a dispărut lăsându-i amintire doar fustele şi regretul de a nu o fi ascultat.

Mai mulţi eretici din primele secole au amestecat cabala evreiască cu ideile creştinismului şi au admis că între Dumnezeu şi om există patru feluri de fiinţe

intermediare, din care mai târziu au ieşit salamandrele, silfii, ondinele şi gnomii. Fără îndoială că primii care au visat la fiinţele elementare au fost caldeenii; ei spuneau că aceste spirite erau suflete ale morţilor, care, pentru a se arăta oamenilor aici, pe pământ, se duceau pe lună ca să-şi ia chipul real. Cabala orientalilor este tot ştiinţa legăturilor cu geniile, care sunt evocate prin cuvinte barbare. În rest, toate cabalele diferă doar în detalii; în fond ele se aseamănă.

Pe această temă se povestesc o mulţime de anecdote. Unii rabini afirmă că fiica lui Ieremia, intrând în baie după profet, din căldura lăsată de acesta a zămislit şi după nouă luni l-a născut pe celebrul cabalist Bensyrach. Se spune de asemenea că Homer, Virgiliu, Orfeu au fost cabalişti.

Printre cele mai puternice cuvinte în cabală este faimosul agla, foarte apreciat. Pentru a găsi lucrurile pierdute, pentru a afla, prin revelaţie, noutăţi din ţări îndepărtate, pentru a-i aduce pe cei absenţi, trebuie să te întorci cu faţa la răsărit şi să pronunţi cu voce puternică marele cuvânt agla. El operează toate aceste minuni, chiar dacă e pronunţat de ignoranţi şi păcătoşi; gândiţi-vă ce minuni poate el face într-o gură de cabalist! […]

CACUS – Un fel de căpcăun în Antichitate. Era fiul lui Vulcan şi vărsa foc pe gură. Acest monstru de talie uriaşă, jumătate om-jumătate cal, mânca oameni în peştera lui de la poalele muntelui Aventin şi apoi le spânzura capetele la intrare. A fost ucis de Hercule. Uneori acest Cacus era înfăţişat cu un cap de animal pe un corp uman.

CAF – Munte imens, care împrejmuieşte orizontul din toate părţile, după cum spun musulmanii. Pământul se află în centrul acestui munte, adaugă ei, cum e degetul trecut prin inel. El are la temelie piatra *sakhrat*, din care cea mai mică fărâmă poate face mari minuni. Această piatră, formată dintr-un singur smarald, stârneşte cutremurele, agitându-se după cum îi porunceşte Dumnezeu. Ca să ajungi la muntele Caf, trebuie să traversezi întinse ţinuturi întunecate, lucru pe care nu-l poţi face decât condus de o fiinţă superioară. Acolo este, după cât se spune, lăcaşul

spiritelor. În poveştile orientale se vorbeşte adesea de acest munte.

CAIN – în concepţia rabinilor, Cain, primul bărbat născut de o femeie, era fiul Evei şi al şarpelui care a ispitit-o. Musulmanii afirmă că Eva, având doi fii, Cain şi Abel, şi două fiice, Aclima şi Lebuda, a vrut să-l căsătorească pe Cain cu Lebuda şi pe Abel cu Aclima. Dar Cain o iubea pe Aclima. Pentru a-şi împăca fiii, Adam le-a propus un sacrificiu şi, după cum se ştie, ofranda lui Cain a fost respinsă. Totuşi n-a vrut să renunţe la Aclima. Pentru a fi sigur de succes, s-a hotărât să-l ucidă pe Abel, dar nu ştia cum s-o facă. Diavolul, care da târcoale prin împrejurimi, s-a oferit să-i dea o lecţie. A luat o pasăre pe care a pus-o pe o piatră şi, cu o altă piatră, i-a zdrobit capul. Atunci Cain, bine instruit, a pândit momentul când Abel dormea şi i-a spart capul cu o piatră. După această crimă, el s-a găsit într-o altă încurcătură, căci nu ştia ce să facă cu cadavrul fratelui său. L-a învelit într-o piele de animal şi timp de 40 de zile l-a cărat în spinare. Când a văzut că mortul intrase în putrefacţie, l-a îngropat. După aceea el a dus o viaţă rătăcitoare, de vagabond, la capătul căreia a fost ucis de un nepot care, având vederea slabă, l-a confundat cu un animal sălbatic.

Se spune că din clipa în care a înfăptuit crima, Cain s-a mânjit cu tot felul de ticăloşii. În al doilea secol de existenţă a Bisericii, s-a ridicat o îngrozitoare sectă a gnosticilor, numită a *cainiţilor*. Aceşti mizerabili îl venerau pe Cain, pe sodomiţi, pe Iuda Iscariotul şi pe alţi sceleraţi. Aveau o carte, *Ridicarea la cer a* Sf. *Pavel* şi o Evanghelie a lui Iuda, de la care le mai venise şi numele de *iudaiţi*. Se străduiau să comită, fără ruşine, faptele cele mai infame. Erau mai degrabă o bandă de desfrânaţi decât o societate de eretici. Cartea despre Sf. Pavel vorbea despre călătoria acestuia în cer, cu toate amănuntele pe care le văzuse.

CAIUMARATH – Primul om şi primul rege în credinţa persanilor. De fapt, e acelaşi cu Adam. Ei pretind că a trăit 1.000 de ani din care a domnit 560. Orientalii cred că el a inventat doctrina căutătorilor în stele. În unanimitate,

învăţaţii consideră că a fost şi magician. Savanţii din Asia povestesc că acest Caiumarath este fiul lui Adam, că strămoşul nostru adormind a crezut că o îmbrăţişează pe Eva şi că din acest vis a ieşit o plantă care s-a transformat în om: aceasta a fost Caiumarath.

CAL – La antici, acest animal era un instrument de prezicere a războiului. Suevii[73], care locuiau în Germania, creşteau în comun, în păduri sfinte, cai pe care îi foloseau drept auguri. Preotul şi şeful statului erau singurii care-i puteau atinge: îi înhămau la care sfinţite şi le studiau cu atenţie nechezatul şi freamătul. Nu existau alte semne cărora preoţii şi căpeteniile statului să le ofere o mai mare încredere.

Se observă de asemenea că la anumite popoare se atrăgea bunăvoinţa divinităţilor împingând caii în apa fluviilor. Uneori se mulţumeau să-i lase să trăiască în libertate în câmpiile învecinate, după ce mai înainte fuseseră sacralizaţi.

Iulius Cesar, înainte de a trece Rubiconul, a închinat acestui fluviu un mare număr de cai, pe care i-a abandonat în păşunile din împrejurimi.

O superstiţie pretinde că o specie de cai numiţi Arzel şi care au o pată albă la piciorul drept din spate poartă nenoroc în lupte. În vechime se credea, de asemenea, că aceste animale nu au fiere; această greşeală e astăzi recunoscută.

CĂLI – Regină a demonilor şi sultană a infernului indian. E reprezentată în întregime neagră, purtând un colier din cranii de aur. Altă dată i se sacrificau victime umane.

CAMELEON – Aşa cum a spus Pliniu, Democrit[74] a alcătuit o lucrare asupra nenumăratelor superstiţii cărora le-a dat naştere emblema aceasta de linguşitor. Un avocat era sigur că va câştiga procesul dacă purta asupra lui o limbă de cameleon, smulsă animalului încă viu. Arzându-i capul şi gâtul pe un foc de lemn de stejar sau frigându-i

73 Populaţie germanică existenta în secolul III între Rin şi Dunăre.

74 Democrit, filozof grec, a trăit în sec. V înainte de Hris-

ficatul pe o ţiglă roşie, se atrăgeau tunetul şi ploaia. Dacă se scoate ochiul drept al unui cameleon viu şi se pune în lapte de capră, se poate prepara o cataplasmă care vindecă albeaţa la ochi; coada lui poate opri cursul râurilor. Dacă omul poartă asupra lui falca dreaptă a cameleonului, îi piere orice frică, iar dacă leagă limba lui pe burta unei femei care naşte, copilul va veni pe lume uşor şi fără dureri.

Unii curioşi afirmă că acest animal se hrăneşte doar cu vânt, deşi se ştie că mănâncă insecte. Şi cum ar avea el, oare, stomac şi celelalte organe ale digestiei dacă nu ar avea ce să digere? Şi cum produce excremente pe care cei din vechime le foloseau în practicile magice pentru a-şi înfrânge duşmanii?

În rest, se ştie că această specie de şopârle, după legea lui Moise, era necurată. Animalul are capul mare şi lung, patru picioare, fiecare cu câte trei degete, o coadă lungă, plată, botul alungit cu vârful retezat, spatele ascuţit, pielea zbârlită, ca un fierăstrău, începând cu spatele până la ultima articulaţie a cozii; pe cap are un fel de creastă; nu are urechi. În ceea ce priveşte culoarea, ea pare că variază în funcţie de reflectarea razelor solare şi de poziţia animalului faţă de cei ce-l privesc: acest lucru a făcut ca să fie comparat cu omul. Delancre afirmă, pe de altă parte, că acest animal e emblema vrăjitorilor şi că îl găseşti în locurile unde are loc sabatul.

CAMPANELLA (Thomaso) – Călugăr dominican, a trăit în secolul al XVI-lea şi a fost considerat magician. S-a născut în 1568 într-un oraş din Calabria. Călătorind prin ţară încă de tânăr, a întâlnit un rabin care l-a iniţiat în tainele alchimiei şi care în 15 zile l-a învăţat toate ştiinţele. Cu aceste cunoştinţe, Campanella a început să-l combată pe Aristotel, atunci în mare vogă. Cei atacaţi s-au grăbit să-l acuze pe Campanella de vrăjitorie şi el a fost obligat să fugă la Neapole. i-au fost confiscate caietele. Inchiziţia găsind aici lucruri pe care nu le înţelegea, l-a aruncat pe autor în temniţă şi l-a condamnat la detenţie pe viaţă, pentru vrăjitorie. În 1626, cu ajutorul papei a scăpat, a

venit la Paris unde Richelieu l-a primit cu bunăvoinţă. A murit la 21 mai 1639, printre iacobinii din Saint-Honoré[75]. Se spune că şi-a prezis momentul morţii. Nu vom cita din scrierile lui decât cele patru cărţi despre sensul lucrurilor şi despre magie şi cele şase despre astrologie în care autorul încearcă să pună de acord teoriile lui în domeniu cu doctrina Sf. Toma.

CAPRE – Aceste animale sunt mult respectate la Mendes, în Egipt. Uciderea lor era interzisă, pentru că zeul Pan, marea divinitate a acestui oraş, se spunea că s-ar fi ascuns sub chipul unei capre; zeul era chiar reprezentat cu capul de capră şi i se aduceau jertfă oi.

Diavolii sau vrăjitorii şi-au luat adesea chip de capră. Claude Chappuis de Saint-Amour, care l-a urmat pe ambasadorul lui Henri al III-lea pe lângă înalta Poartă, povesteşte că a văzut într-o piaţă din Constantinopol măscărici de bâlci care învăţaseră caprele mai multe figuri ce le demonstra agilitatea făcând scamatorii dintre cele mai reuşite după care le puneau în gură un blid şi ele mergeau să cerşească pentru întreţinerea lor, când la persoana cea mai frumoasă sau la cea mai urâtă, când la omul cel mai bogat sau cel mai bătrân dintre spectatori: lucru pe care ele îl făceau cu multă îndemânare, printre 4 – 5.000 de persoane, în aşa fel încât lumea se aştepta chiar să vorbească. […]

CARACALLA[76], – împăratul Caracalla tocmai fusese ucis de un soldat. Când încă nu se ştia nimic la Roma, a fost văzut un diavol întruchipat într-un om ce mâna un măgar când în Capitoliu, când spre palatul împăratului, strigând că e în căutare de stăpân. A fost întrebat dacă îl eşută pe împăratul Caracalla, dar el a răspuns că acesta era mort, drept care a fost prins să fie trimis spre judecată împăratului. Atunci el a spus: «Mă duc, pentru că sunt obligat să mă duc, dar nu la împăratul la care vă gândiţi

75 O veche mănăstire iacobină de pe strada Saint-Honoré din Paris. Aici avea să se înfiinţeze, în 1789, clubul iacobinilor.

76 Caracalla, împărat roman între 21 – 217, cînd a fost asasinat. Era fiul împăratului Septimiu Sever.

voi, ci la un altul». A fost condus de la Roma la Capua unde a dispărut fără să se mai ştie ceva despre el.

CAROL CEL MARE[77] – Faimoasa legendă a naşterii lui Carol cel Mare o găsim în cronicile germane din secolul al XIII-lea.

Pepin[78] devenind rege al Franţei a trimis mesageri la regele suevilor şi Bavariei pentru a-i da de soţie pe fiica lui, Bertha. Trimisul regelui a observat că prinţesa semăna la înfăţişare cu fiica lui şi a hotărât să o înlocuiască. A căutat deci asasini care s-o ucidă pe Bertha, într-o pădure. Aceştia au fost impresionaţi de marea ei frumuseţe şi în loc s-o omoare au dus intendentului limba unui câine şi cămaşa însângerată a prinţesei; şi acest netrebnic a prezentat regelui pe propria lui fiică, cu care acesta s-a căsătorit, crezând-o vlăstarul regelui suevilor. În acest timp, Bertha, părăsită în pădure, s-a ascuns la un morar care a primit-o în casă ca pe copilul lui. Şapte ani mai târziu, la o vânătoare în acea pădure, regele şi-a petrecut noaptea în casa morarului. El era însoţit doar de astrologul lui, care i-a spus că în acea casă se află o fată menită unui destin măreţ. Pepin s-a iubit în acea noapte cu cele trei fete, dar numai Bertha a rămas grea. La capătul celor nouă luni, ea l-a născut pe Carol cel Mare. Într-o zi, când acesta era deja mare, văzând-o pe mama lui plângând mereu, a rugat-o insistent să-i spună ce necazuri are, încât aceasta i-a povestit viaţa ei. Tânărul Carol s-a dus îndată la curtea lui Theodoric: «Duceţi-vă grabnic la regele Pepin, fiica voastră e bolnavă.» Regina a pornit la drum şi când fiica intendentului, care se bucura de drepturile ei de regină, a venit s-o primească, reginei i s-a făcut rău, nerecunoscându-şi fiica. Carol, care o adusese pe Bertha, a întrebat-o pe bătrâna regină: «Nu pe ea o căutaţi?» Regina şi-a recunoscut fiica. Falsa Bertha a fost alungată, tatăl ei pedepsit, şi Carol declarat urmaşul la tron. Unul din fiii falsei regine a ajuns papă şi el a fost acela care l-a

77 Carol cel Mare (Charlemmgne) (742 – 814), rege al Franţei între 771 – 814 şi împărat al Occidentului între 800 – 814.

78 Pepin cel Scurt, rege al Franţei în anul 751; a trăit între 715 – 768.

sanctificat pe Carol.

Ar fi necesar un spaţiu mult prea mare pentru a relata aici toate minunile care se pun pe seama lui Carol cel Mare. Domnia sa este epoca de aur a romanului cavaleresc francez. Alături de el stau tot timpul vrăjitori, uriaşi, zâne şi se fac fel de fel de minuni. Ni se spune că războiul cu Spania I-a dus numai la îndemnul Sfântului Iacob, care i-a apărut şi l-a avertizat să-şi retragă armata din faţa sarazinilor. Se spune că Sfântul a luptat tot timpul alături de el. Războaiele din Saxa, unde el a instituit tribunalul secret, sunt şi ele pline de minuni şi întâmplările ce privesc viaţa lui intimă apar la fel de extraordinare.

Se spune că s-ar fi îndrăgostit de o nemţoaică pentru care şi-a neglijat nu numai regatul, dar şi propria-i persoană. Femeia murind, pasiunea lui nestinsă l-a făcut să-i iubească şi cadavrul, pe care l-a păstrat şi întreţinut, mângâindu-l, ca şi în viaţă. Episcopul Turpin, aflând de această înspăimântătoare pasiune, s-a dus într-o zi, în lipsa împăratului, în camera unde era cadavrul, încercând să afle dacă nu cumva la mijloc este o vrăjitorie. A controlat cu atenţie corpul şi, într-adevăr, i-a găsit sub limbă un inel, pe care i l-a luat. În aceeaşi zi, Carol cel Mare, intrând în palat, a fost foarte mirat să găsească un cadavru mirositor; şi, revenindu-şi ca dintr-un vis, a poruncit să fie de îndată îngropat.

Dar pasiunea pe care o avusese pentru cadavru a continuat să se manifeste pentru episcopul Turpin, care purta inelul. Îl urma peste tot şi nu se putea desprinde de el. Prelatul, îngrozit de această nouă nebunie şi temându-se ca inelul să nu cadă în mâinile cuiva care ar fi putut profita de pe urma lui, l-a aruncat într-un lac, pentru ca nimeni să nu-l mai folosească. De atunci, Carol a făcut o mare pasiune pentru acel loc, pe care nu l-a mai părăsit. A construit acolo un palat şi o mănăstire şi a pus bazele oraşului Aix la Chapelle, unde a dorit să fie înmormântat.

Acest împărat a fost pus în rândul sfinţilor de papa Pascal al III-lea; dar acesta fiind considerat ca pontif nelegitim, Alexandru al III-lea a reconfirmat această

canonizare. Astfel, Carol cel Mare este sfânt. În fiecare an, până la revoluţie, la Metz se făcea o slujbă pentru sufletul lui. […]

CAROL CEL PLEŞUV – Porecla dată regelui Franţei, Carol al II-lea. El a avut următoarea viziune, ale cărei detalii le-a descris el însuşi. Într-o noapte de duminică, spre zori, în timp ce dormea, o voce teribilă i-a sunat în urechi: «Carol, a zis acesta, sufletul îţi va ieşi din corp, vei lua parte la o judecată a lui Dumnezeu şi aceasta îţi va servi şi ca mijloc de apărare şi ca semn de prevedere; peste un timp, sufletul îţi va fi redat». În aceeaşi clipă sufletul i s-a desprins de corp i cel care a făcut aceasta era de un alb strălucitor, i-a pus în mână un ghem de aţă care arunca o lumină orbitoare, asemănătoare cu cea a unei comete. I l-a desfăcut şi i-a spus: «la acest fir şi prinde-l de degetul arătător al mâinii drepte şi astfel te voi conduce în labirintul infernului, locul chinurilor şi al suferinţelor». Imediat a luat-o înainte cu paşi repezi, depănând mereu ghemul cu fir luminos. L-a condus în văi adânci pline cu focuri şi câmpii cu fântâni în flăcări, unde se fierbea smoală, pucioasă, plumb, ceară şi alte materii unsuroase: «Am întâlnit, a relatat monarhul, pe preoţii care i-au slujit tatălui meu şi strămoşilor noştri. Înfricoşat, i-am întrebat totuşi care este cauza suferinţelor lor; mi-au răspuns: „Am fost episcopii părintelui şi strămoşilor tăi; şi în loc să-i îndreptăm pe ei şi popoarele lor spre pace şi unire, am semănat printre ei discordia şi tulburarea; de aceea suntem acum arşi, în acest infern, alături de ucigaşi şi hoţi. Şi tot aici vor veni episcopii l-ai şi ofiţerii cei mulţi care te înconjoară şi care fac acelaşi rău pe care l-am făcut şi noi”». Când regele, înspăimântat, privea la toate acestea, au coborât spre el diavoli negri înfricoşători, care, cu cârlige de fier înroşite, voiau să apuce ghemul; dar lumina puternică pe care o arunca îi împiedica să-l înhaţe. Tot ei au încercat să-l apuce din spate şi să-l arunce într-o fântână cu pucioasă; dar cel care îl însoţea l-a salvat de capcanele ce i se întindeau şi a continuat să-l conducă pe munţii înalţi de unde ieşeau torente de foc care fierbeau şi

topeau orice metal: «Aici, a spus regele, am găsit sufletele nobililor care l-au slujit pe tatăl şi pe fraţii mei: unii erau afundaţi până la bărbie, alţii până la mijloc. Ei strigau la mine: „Vai, Carol, uită-te cât de pedepsiţi suntem în aceste torente de flăcări, pentru că i-am învrăjbit pe fraţii tăi cu tine şi cu tatăl vostru”. Mi-a fost milă de chinurile lor. Tot atunci am văzut venind spre mine balauri care scuipau foc şi încercau să mă înghită, dar călăuza m-a înfăşurat în firul luminos şi animalele nu m-au putut atinge. Am coborât apoi într-o vale care avea o coastă întunecată, unde se vedeau cuptoare arzând. Pe partea cealaltă era multă lumină şi era plăcut. Am început să examinez coasta întunecată: acolo am văzut, în chinuri îngrozitoare, regi din neamul meu. Cu inima strânsă de durere şi de tristeţe, mă vedeam aruncat în acele adâncuri de negri uriaşi, care dăduseră foc întregii văi. Eram îngrozit. În acest timp, cu ajutorul ghemului, am văzut cealaltă parte a văii, cum se luminează, şi am observat două fântâni, dintre care una avea apă fierbinte iar alta apă abia călduţă. Cu ajutorul ghemului am văzut două butoaie pline cu apă; într-unul era tatăl meu, Louis le Debonnaire, care era băgat în butoi până la mijloc. Cu toate că era cuprins de tristeţe şi supărare, m-a liniştit spunându-mi: „Carol, fiul meu, nu te teme, ştii că sufletul ţi se va întoarce în corp şi că Dumnezeu a vrut să vii aici ca să vezi cum îmi ispăşesc păcatele; din butoiul cu apă clocotită, din când în când, sunt mutat în cel cu apă călduţă. E o uşurare pe care o datorez Sfântului Petru, Sfântului Denis şi Sfântului Remi, care sunt protectorii casei noastre. Dar dacă prin rugăciuni, ofrande şi pomeniri mă veţi ajuta, tu, credincioşii mei episcopi şi preoţi şi toţi ecleziaştii, voi fi eliberat din acest butoi clocotitor. Fratele meu Lothar şi Ludovic, fiul său, au fost feriţi de aceste chinuri prin mijlocirea aceloraşi sfinţi, şi acum se bucură de toate binefacerile raiului. Priveşte la stânga ta, a adăugat tatăl meu”; am întors capul şi am văzut alte două butoaie cu apă clocotită; „iată ce te aşteaptă dacă nu te îndrepţi şi nu ceri iertarea păcatelor”. M-a apucat groaza şi însoţitorul meu

mi-a spus: Urmează-mă în dreapta acestei văi şi ai să vezi toată splendoarea raiului. N-a trecut mult timp şi am văzut printre regi iluştri pe unchiul meu Lothar, aşezat pe un topaz uriaş, încoronat cu o diademă splendidă; fiul lui Ludovic era tot atât de strălucitor. Abia m-a văzut şi mi-a vorbit cu un glas blând: „Carol, tu care eşti cel de al treilea urmaş al meu la tronul imperiului roman, apropie-te. Ştiu că ai venit să vezi locurile de chin şi durere unde tatăl tău şi fratele meu gem încă. Dar, prin mila Domnului, vor fi eliberaţi de suferinţă, ca şi noi, la rugăciunea sfinţilor pe care Dumnezeu i-a numit patroni ai regilor şi poporului francez; şi dacă ei n-ar fi fost protectorii noştri, familia noastră n-ar mai domni. Să ştii că vei fi detronat şi vei mai trăi foarte puţin". Şi Ludovic, întorcându-se spre mine a spus: „Imperiul roman, pe care l-ai stăpânit până acum, trebuie să intre în stăpânirea lui Ludovic, nepotul meu". Într-o clipă, l-am văzut pe acest copil. „Dă-i în primire tronul – continuă el – şi drept garanţie dă-i acest ghem al tău". Imediat am desfăcut firul şi i-am dat ghemul. Prin aceasta, el şi-a luat în primire imperiul. Abia a devenit rege, că a fost înconjurat de lumină strălucitoare şi, cea ce e de necrezut, sufletul mi s-a întors în trup. Astfel, toată lumea să ştie că, orice s-ar întâmpla, el va stăpâni imperiul roman, pe care Dumnezeu i l-a încredinţat; şi când eu nu voi mai fi, aceasta va fi după voia Domnului, a cărui putere se întinde peste secole, peste vii şi morţi. Amin.»

Această legendă ajunge pentru a dovedi credinţa regelui Carol cel Pleşuv. Totuşi episcopii l-au excomunicat; el le-a reproşat cu delicateţe, spunându-le că ar fi trebuit să-l prevină, pentru că el s-ar fi supus pedepselor pe care prelaţii ar fi găsit de cuviinţă să i le aplice.

CAROL AL IX-LEA.[79] – Rege al Franţei «în timpul domniei căruia s-a petrecut atât de remarcabila noapte a Sf. Bartolomeu», după cum spune Boguet. Pentru că un medic astrolog i-a garantat că va trăi atâtea zile câte rotiri pe călcâi va reuşi să facă timp de o oră în fiecare

79 Carol al IX-lea, rege al Franţei, fiu al lui Henri al II-lea şi al Catherinei de Medicis. A trăit între 1550 – 1574.

dimineaţă, făcea acest exerciţiu solemn, timp de o oră, alături de cei mai importanţi ofiţeri, generali, cancelarul, bătrânii judecători, care, toţi, se învârteau în piruete într-un picior pentru a-i imita şi linguşi pe rege.

Ni se spune că după masacrul «atât de remarcabil» din noaptea Sf. Bartolomeu, Carol al IX-lea a visat corbi însângeraţi, a avut coşmaruri îngrozitoare şi moartea prematură i-a fost anunţată de furtuni puternice. Se mai spune că ar fi murit din cauza imaginilor de ceară făcute după chipul şi asemănarea sa, înfierate de magie, dar pe care duşmanii săi, vrăjitori protestanţi, le topeau în fiecare zi, în timpul unei slujbe de înmormântare, fapt ce contribuia ca viaţa regelui să se topească, pe măsură ce ceara se consuma. În acele timpuri, când cineva murea de ftizie sau de o altă boală care îl slăbea se spunea că de vină sunt vrăjitorii. Medicii îi făceau răspunzători pe vrăjitori de bolnavii lor care mureau şi refrenul ignoranţei făcea să se creadă că aceştia există.

CARON – Legenda lui Caron, luntraşul infernului, vine, se zice, de la Memphis, din Grecia. Fiul lui Erebos şi al Nopţii, el traversa Cocytul şi Acheronul într-o barcă îngustă. Bătrân şi zgârcit, el nu primea în ea decât umbrele celor care primiseră loc de înmormântare şi care îi plăteau drumul. Niciun muritor, în timpul

vieţii sale, nu putea intra aici, dacă nu avea o ramură aurită, consacrată zeiţei Proserpina, şi care îi asigura libera trecere. Chiar credinciosul Eneas[80], a trebuit îi fie condus de Sibila, atunci când a vrut să pătrund! în împărăţia lui Pluton. Multă vreme înainte de trecerea acestui erou, luntraşul infernului fusese pedepsit şi exilat timp de un an într-un loc întunecos din Tartar, pentru că-l primise în luntrea sa pe Hercule.

Mahomet, în *Coran*, cap. 28, l-a confundat pe Caron

80 Eneas, erou troian, care a călătorit şapte ani pe mare, a fost conclus de o sibilă în infern, unde Pluton era stăpînul bogăţiilor subterane. Legenda sa, la Homer şi Virgiliu.

cu Coreu, acel israelit îndrăzneţ pe care l-a înghiţit pământul la rugămintea lui Moise. Arabul Mutardi, în lucrarea sa despre Egipt, a urmat sentimentul profetului său: Caron, după el, a fost unchiul legislatorului evreu, şi cum i-a susţinut zelos partidul, acesta l-a învăţat alchimia şi secretele ei şi cu ajutorul căreia a strâns imense averi. Herodot ne-a transmis opinia cea mai sigură: la început, Caron a fost un simplu preot al lui Vulcan, dar care a reuşit să uzurpe puterea suverană din Egipt. Ajuns la mare putere, a vrut să-şi facă numele nemuritor printr-o operă care să poată atesta, peste secole, măreţia sa. Tributul care l-a impus pentru înmormântări i-a adus bogăţia, care i-a uşurat proiectele. Lui i se datorează labirintul egiptean, care la început a fost propriul lui palat şi care a devenit apoi, în concepţia poporului, o parte a infernului. […]

CARTOMANŢIE (Ghicitul în cărţi) – Se spune că jocul de cărţi a fost inventat pentru a distra nebunia lui Carol al VI-lea, dar Etteilla[81] ne asigură că arta de a da în cărţi, cartomanţia, e mult mai veche. Acest mod de a prezice şi-ar avea obârşia în jocul cu beţele al lui Alpha (numele unui celebru grec exilat în Spania). De atunci, spune el, această ştiinţă minunată s-a perfecţionat. La început au fost folosite tăbliţe pictate, şi când Gringoneur i-a oferit lui Carol cel Iubit cărţi de joc, n-a mai fost necesar decât efortul de a trece pe cartoane ceea ce fusese deja făcut de cei mai avizaţi ghicitori pe plăcuţe. Păcat că această aserţiune nu se sprijină pe nicio probă.

Totuşi, cărţile de joc sunt mai vechi decât Carol al VI-lea. M. Boissonade a observat că Jehan de Sainte nu a obţinut niciun favor de la Carol al V-lea numai pentru că nu ştia să joace nici cărţi, nici zaruri. Jocul trebuie să fi fost cunoscut în Spania, căci în 1332, Alfons al XI-lea îl interzicea. Orice ar fi fost, cărţile de joc, mai întâi admise chiar în mănăstiri, au fost mai târziu aspru condamnate de cler. Sf. Bernardin din Siena le-a interzis călugărilor şi le-a ars, alţi sfinţi le-au anatemizat. Şi mai exista încă o opinie puternică pentru cei credincioşi, că jocul de cărţi ţine de

81 Etteilla, autor al mai multor lucrări despre cartomancie.

diavol. «Când diavolul umbla pe pământ şi făcea de-ale lui, adăugau credincioşii, a luat cu el mai multe femei care dădeau în cărţi şi adesea a ucis jucători». Boguet adaugă acestor minuni faptul că diavolul se amestecă în jocul de cărţi, fără să-l vedem, şi că cei care-l practică sunt neapărat vrăjitori. El citează un conte italian «care îţi pune în mână un zece de pică şi tu vezi că e un rege de cupă, ceea ce confirmă ideea că exista un pact între el şi diavol».

Nu e cazul să mai spunem că în cărţi s-au văzut iei de fel de lucruri: istorie, cultul astrelor, vrăjitorie. Au existat chiar învăţaţi care au văzut în cărţi întreaga alchimie; şi cabaliştii au pretins că recunosc aici spiritele celor patru elemente. Caroul semnifică salamandrele, cupa – silfii, trefla – ondinele, iar pica – gnomii.

Cartomanţia este cunoscută şi sub denumirea de a da în cărţi.

Pentru aceasta este nevoie de 32 de cărţi. Cupa şi trefla semnifică, în general, binele şi fericirea; caroul şi pica, răul şi nenorocirea. Figurile de cupă şi care anunţă persoane blonde spre şaten, figurile de pică zău treflă anunţă persoane brune sau şaten spre brun. Iată, ce semnificaţie are fiecare carte.

Cele opt cărţi de cupă (*roşu*). *Regele de cupă încear*că să vă facă bine, când cartea e întoarsă, dar va fi împiedicat în bunele sale intenţii. Dama de cupă este cinstită, cu bune intenţii, de la care te poţi aştepta la servicii; când cartea e întoarsă, va fi o întârziere în realizarea dorinţelor. Valetul de cupă e un militar care vă intră în familie şi încearcă să vă fie folositor; când cartea e răsturnată (întoarsă), înseamnă că va fi împiedicat de ceva. Asul de cupă anunţă o veste plăcută; când e înconjurat de alte figuri, semnifică o petrecere sau o masă între prieteni. Zece de cupă anunţă o surpriză care vă va face plăcere; nouă promite o împăcare; el întăreşte prietenia şi dragostea între persoane învrăjbite; opt de cupă vă promite bucurii din partea copiilor; celibatarilor le promite succese; şapte de cupă anunţă o căsătorie reuşită.

Cele opt *cărţi* de caro – (tobă). Regele de caro este un

bărbat care vrea să vă necăjească şi va reuşi, când cartea e întoarsă; dama de caro este o femeie rea care vă bârfeşte şi care vă va aduce necazuri, atunci când cartea e întoarsă; valetul de caro este un militar sau un mesager care vă aduce veşti neplăcute şi, dacă e răsturnat, foarte supărătoare; asul de caro anunţă o veste; zece de caro prezice o călătorie obligatorie şi neprevăzută; nouă, înseamnă o întârziere în primirea de bani; opt de caro anunţă surprinzătoare demersuri din partea unui bărbat tânăr; şapte de caro înseamnă câştig la loterie; dacă e alături de asul de caro, se anunţă veşti bune.

Cele *opt cărţi de pică* – (veRegele semnifică un om al legii cu care veţi avea unele probleme; dacă e răsturnat, înseamnă că veţi pierde un proces; dama de pică este o văduvă care încearcă să vă înşele; dacă e răsturnată, e sigur că vă va înşela; valetul este un tânăr care vă va aduce neplăceri; dacă e răsturnat, înseamnă că vă va trăda; asul de pică vă va aduce un mare necaz; zece de pică înseamnă închisoare; nouă de pică, întârziere în afaceri; opt de pică, veşti proaste; dacă e urmat de şapte de caro, înseamnă plâns şi neînţelegeri; şapte de pică anunţă ceartă şi suferinţă, dacă nu e însoţit de câteva cărţi de cupă.

Cele opt *cărţi de treflă* (*ghindă*). Regele este un bărbat corect, care vă va face numai servicii; dacă e răsturnat, intenţiile lui bune vor întârzia; dama de treflă este o femeie care vă iubeşte; dacă e întoarsă cartea, înseamnă că e vorba de o femeie geloasă; valetul promite o căsătorie, care nu se va realiza fără câteva încurcături prealabile, în caz că e răsturnată cartea; asul de treflă anunţă câştig, profit, veţi avea de primit bani; zece de treflă anunţă succes în afaceri; dacă e urmat de nouă de caro, veţi avea o întârziere în primirea banilor; dacă se găseşte alături de nouă de pică, veţi fi în pierdere; nouă de treflă anunţă reuşită în dragoste; opt de treflă, speranţă întemeiată; şapte de treflă înseamnă că manifestaţi slăbiciune în dragoste; dacă şapte e urmat de nouă de treflă, veţi primi o moştenire.

Patru regi în şir anunţă glorie, faimă; trei regi unul după altul, succes în afaceri; doi regi, sfaturi bune.

Patru dame în şir, înseamnă multă cleveteală; trei dame, înşelătorii femeieşti; două dame alături, prietenie.

Patru valeţi în şir anunţă o boală contagioasă; trei valeţi, lenevie; doi valeţi alături, ceartă.

Patru aşi în şir anunţă un deces; trei aşi desfrâu; doi aşi alături, duşmănie.

Patru de zece în şir anunţă evenimente neplăcute; trei de zece, schimbări în stat; doi de zece alături, veţi pierde ceva.

Patru de nouă m şi, – anunţă fapte bune; trei de noua, imprudenţă; doi de nouă alături, bani.

Patru de opt în şir anunţă eşecuri; trei de opt, căsătorie; doi de opt, neplăceri.

Patru de şapte în şir anunţă intrigi; trei de şapte, distracţii; doi de şapte, dragoste trecătoare şi veşti mărunte.

Există mai multe feluri de a da în cărţi; cel mai obişnuit este cel în care se dau câte şapte, apoi câte trei sau câte cincisprezece.

Pentru a da cărţile câte şapte, se numără cărţile din şapte în şapte, punând de o parte a şaptea carte din fiecare grup. Repetând de trei ori această operaţiune, vom obţine 12 cărţi; acestea se întind pe masă, una lângă alta, în ordinea în care vin; apoi vedeţi ce înseamnă, după valoarea ei, fiecare carte, aşa cum am explicat. Înainte de a citi cărţile, nu trebuie uitat că persoanei căreia îi ghicim în cărţi trebuie să i se scoată cartea din joc.

Regele de cupă semnifică în general un bărbat blond căsătorit, regele de treflă – un bărbat brun căsătorit, dama de cupă – o femeie sau o fată blondă, dama de treflă – o femeie sau o fată brună, valetul de cupă – un bărbat blond, valetul de treflă – un bărbat tânăr brun. Dacă persoanei căreia i se ghiceşte nu-i apare cartea în primele 12 cărţi alese, se reia operaţiunea până cartea va ieşi.

Să presupunem că se dă în cărţi unei tinere brune: o reprezintă dama de treflă. Se amestecă cărţile, se numără

din şapte în şapte şi când se obţin cele 12 cărţi. e observă ce semnifică: 1. dama de cupă; 2. opt de treflă; 3. damă de caro; 4. rege de cupă; 5. dama de pică, întoarsă; 6. as de treflă; 7. zece de pică; 8. dama de treflă; 9. şapte de cupă; 10. as de pică; 11. valet de treflă întors; 12. opt de cupă.

Explicata va fi următoarea: (1) o femeie blondă încearcă să vă facă un serviciu (2) realizându-se astfel speranţe care vă sunt scumpe (3) dar ea e împiedicată de o femeie rea, tot blondă, care vă bârfeşte şi vă doreşte răul; dar ea nu va reuşi, speraţi (4) mai aveţi un prieten care vă vrea binele (5) dar îi veţi pierde iubirea dacă nu aveţi grijă, deoarece lângă el e o femeie brună care vă discreditează în ochii lui şi care vă trădează (6) veţi avea de primit bani (7) dar cu oarecare întârziere, deoarece persoana care trebuia să vi-i dea va fi închisă ori oprită de justiţie (8, 9) veţi avea o căsătorie reuşită (1O) dar înainte veţi avea un necaz (11) pentru că tânărul care urmează să vă fie soţ va avea nişte încurcături (12) totuşi a 12-a carte vă promite fericirea şi multă mulţumire sufletească atât dvs., cât şi familiei.

După ce am terminat, amestecăm din nou cele 12 cărţi, le dăm să se taie, după care le împărţim în patru grupe de câte trei, în felul următor: pentru persoana căreia îi ghicim, trei cărţi, pentru casa ei, trei cărţi, pentru ce se va întâmpla (sau viitor), alte trei cărţi şi ultimele trei – surpriza.

Ridicăm cele trei cărţi pentru persoana căreia îi ghicim; ele pot fi: 1. dama de pică întoarsă; 2. as de treflă; 3. rege de cupă; vom spune: (1) femeia brună urmăreşte mereu să vă facă rău (2) dar şi dvs, veţi reuşi şi o afacere cu bani (3) vă va face să vă înţelegeţi cu bărbatul blond, care vă vrea binele şi care va înceta să mai fie influenţat de femeia cea rea.

Ridicăm apoi cele trei cărţi pentru casă, care pot fi: 1. opt de cupă, 2. opt de treflă; 3. damă de caro, vom spune: (1) înţelegere în casă (2) aveţi speranţe întemeiate şi se vor realiza (3) cu toate că o femeie blondă, rea, vă bârfeşte şi caută să se opună proiectelor dvs.

Ridicăm apoi cele trei cărţi care prezic viitorul; putem avea: 1. şapte de cupă 2. valet de treflă întors; 3. damă de cupă; vom spune: (1) aveţi asigurat succesul în căsătorie şi veţi fi fericită (2) cu bărbatul tânăr brun ale cărui încurcături (3) vor fi rezolvate de femeia blondă care vă vrea binele.

În sfârşit, ridicăm cele trei cărţi surpriză; ele pot fi: 1. zece de pică; 2. as de pică; 3. dama de treflă; vom spune: (1) cineva apropiat are necazuri cu justiţia (2) această veste vă va întrista (3) dar vă veţi consola repede, căci veţi pune singură capăt necazurilor. Gata.

Pentru a da cărţile câte *cincisprezece*, mai întâi le amestecăm bine. După aceea scoatem două grupe de câte 1.6 cărţi. Persoana căreia îi ghicim trebuie să-şi aleagă una din grupe; acel pachet de cărţi îl luăm în mână, scoatem prima carte pe care o punem de o parte, ea va intra în pachetul cu cărţile surpriză, în aşa fel încât să rămână patru cărţi pentru persoana căreia i se ghiceşte, patru pentru casă, patru pentru viitor şi patru pentru surpriză; persoana îşi poate alege pachetul de cărţi pentru ea şi pentru casă; grupul de cărţi pentru viitor nu poate fi ales, de asemenea, cel surpriză rămâne de o parte. După aceea se explică fiecare carte, din fiecare grup.

Pentru a da cărţile câte trei, aceasta fiind o metodă italiană, luaţi cele 32 de cărţi şi amestecaţi-le; persoana căreia îi ghiciţi le va tăia, cu mâna stângă, apoi puneţi cărţile pe masă, din trei în trei, având grijă să puneţi de o parte toate cărţile de acelaşi fel (după culoare): de exemplu dacă aveţi trei cărţi de treflă, le puneţi de o parte; în plus, dacă în grupul de trei cărţi aveţi două la fel, cum ar fi două de treflă, două de cupă sau două de caro, veţi pune de o parte pe cea cu valoare mai mare din cele două, sau pe cea mai apropiată de degetul dvs, mare. După ce le-aţi împărţit astfel la trei, amestecaţi din nou cărţile care au rămas şi repetaţi încă de trei ori operaţiunea. După aceea veţi număra cărţile puse de o parte, ele trebuie să fie cel puţin 13 şi cel mult 19; dacă numărul e cu soţ, veţi pune persoana căreia îi ghiciţi să scoată o carte, pe faţă, ca să

rămână fără soţ; apoi veţi explica în felul acesta, urmărind cărţile după sensul lor. Veţi începe cu cartea care reprezintă persoana căreia îi ghiciţi, veţi urmări ce cărţi o înconjoară şi, de aici, veţi număra spre dreapta, una, două, trei, patru, cinci, oprindu-vă la fiecare a cincea carte; veţi parcurge astfel cărţile de tel puţin trei ori şi, în plus, de câte ori va fi nevoie să vă întoarceţi la cartea care reprezintă persoana.

Apoi veţi strânge cărţile cu care aţi lucrat; le veţi amesteca; veţi pune pe masă cartea pentru persoana căreia îi ghiciţi, una pentru casă, una pentru viitor, una surpriză şi una consolare; împărţiţi apoi cărţile peste ele cinci prime grupe, începând cu prima; apoi le ridicaţi şi terminaţi operaţiunea explicându-le. Cartea de consolare, care se lasă singură, se ridică ultima.

Iată valoarea cărţilor după metoda italiană:

Dacă în joc se află multe figuri, aceasta semnifică adunări, petreceri; patru regi înseamnă mare reuşită; trei regi – sfaturi utile; doi regi – prietenie. Patru dame semnifică adunări şi vorbărie între femei; trei dame – flecăreală şi răutăţi femeieşti; două – bârfă. Patru valeţi înseamnă întâlnire între bărbaţi tineri; trei valeţi – certuri; doi valeţi – societate de proastă calitate. Patru aşi înseamnă succes; patru aşi unul după altul prezic moarte neprevăzută; trei aşi – noutăţi; doi aşi – speranţe.

Cele *opt cărţi* de cupă: Regele este un prieten blond; dama – o femeie blondă, bună; valetul – un tânăr blond care vă doreşte binele; asul anunţă o petrecere, bună dispoziţie sau un dar; zece reprezintă casa pentru care ghicim; nouă – o surpriză plăcută; opt – gelozia unui bărbat; şapte – gelozia unei femei.

Cele opt *cărţi* de caro: Regele semnifică un bărbat rău, blond; dama – o blondă ticăloasă; valetul – un militar blond care nu e nici el printre cei mai cumsecade; asul anunţă o veste; zece – o neguţătorie; nouă – realizarea unui plan; opt înseamnă bani; şapte – o sumă mică de bani.

Cele opt *cărţi* de *pică*: Regele semnifică un bărbat brun, cu intenţii rele; dama – o văduvă brună, necăjită;

valetul – un tânăr brun, trist; asul aduce neplăceri şi dragostea lui e un lucru de nimic; zece – lucruri neclare, secrete întâmplări nocturne; nouă – mari întârzieri; opt – lacrimi; şapte – nelinişti.

Cele opt cărţi de *treflă*: Regele este un bărbat brun care vă e prieten; dama – o femeie brună care de asemenea vă e prietenă; valetul este un iubit; asul înseamnă victorie; zece prezice că veţi merge la ţară sau veţi face plimbări; nouă înseamnă că veţi călători; opt vă aduce intervenţia unui prieten; şapte – mici daruri.

Pentru ca să faceţi o pasienţă, împărţiţi cărţile în opt grupe de câte patru cărţi fiecare; întoarceţi prima carte din fiecare grupă, luaţi cărţile de acelaşi fel, două câte două, cum ar fi două de zece, doi regi, doi aşi etc. Întorcând pe faţă totodată a doua carte din fiecare grupă. Pentru a vă reuşi pasienţa procedaţi în acelaşi fel cu toate cărţile din joc, două câte două, până la ultimele două cărţi. Această pasienţă se face pentru a afla dacă un plan sau o problemă de inimă vor avea succes.

Tot ce am spus până aici despre ghicitul în cărţi este extras din Etteilla sau din cărţile publicate sub numele lui. Să vedem acum un alt tratat, care ne oferă câteva nuanţe în plus şi de care vom profita; e vorba de *Ghicitul perfect sau noul mod de a da în cărţi, cu ajutorul căruia fiecare îşi poate* face *horoscopul*, Paris, 1802. Această cărticică de 92 de pagini e dedicată sexului frumos de Albert d'Alby. Editorul este M. Devasembert, care remarcă faptul că acest oracol perfect trebuia să apară în 1788, că a fost oprit de cenzură şi că n-a putut fi editat decât în 1802, spre bucuria publicului. Metodele din această carte sunt destul de încurcate şi poate nu merită încrederea pe care i-o oferă Etteila. Cu toate acestea, găsim aici lucruri curioase, mai întâi, valoarea cărţilor, pe care o vom descrie imediat. Mai întâi să observăm că autorul foloseşte 20 de cărţi dispuse câte cinci, în acest fel; una la mijloc, una deasupra, una dedesubt, câte una de fiecare parte, ceea ce dă forma unei cruci. Explicaţia urmăreşte următoarele principii:

— *Cărţile de pică* trebuie considerate că prezic lucruri rele; regele şi dama sunt duşmani; dacă se învecinează, deasupra sau dedesubt, cu şapte de caro, înseamnă că au de gând sau poate chiar vor reuşi să-i facă persoanei pentru care ghiciţi un rău; valetul e un duşman foarte periculos, mai ales dacă stă alături de nouă şi şapte de pică sau de şapte de caro; asul de pică înseamnă dorinţă sau că persoana pentru care ghiciţi nu e capabilă să se bucure de plăcerile dragostei, dar poate însemna şi că e posibil să se bucure de aceste plăceri. De exemplu, să presupunem că dama de cupă are alături asul de pică. Or, asul de pică deasupra unei figuri semnifică fericire în dragoste; dacă e dedesubt, înseamnă că a fost fericită: dacă e la dreapta, înseamnă că vrea să fie, iar la stânga, că deocamdată nu poate fi. În ceea ce priveşte dama care va avea alături opt şi as de pică, care înseamnă graviditate, va trebui să ţinem cont dacă asul se află sus, căci atunci femeia este însărcinată; dacă e plasat la dreapta, înseamnă că vrea să fie; dacă e dedesubt, e semn că a fost însărcinată; iar dacă e plasat la stânga e semn că nu poate fi, dar că se va strădui. Pentru ca să putem da explicaţii, va trebui, deci, să observăm atent situaţia asului de pică pe lângă damă. Zece de pică semnifică doliu, când este înainte de nouă sau după şapte de pică; el semnifică necazuri pentru persoana căreia i se ghiceşte dacă nu are alături nicio figură; dacă are dedesubt sau deasupra o figură de treflă sau de cupă, cu toate că stă lângă o figură de pică sau de caro, prezice necazuri care se vor transforma mă bucurii; dacă zece de pică este între două figuri care îşi întorc spatele, se prezice despărţire. Nouă de pică înseamnă moarte; opt înseamnă ceartă când se găseşte între două figuri de acelaşi sex care se potrivesc faţă în faţă; dacă îşi întorc spatele, înseamnă proces. Dacă optul şi asul de pică stau alături de damă, înseamnă că persoana căreia i se ghiceşte nu e însărcinată, dar că ar putea fi; dacă e alături de nouă de cupă, înseamnă că naşterea va fi uşoară, dacă se dă în cărţi, bineînţeles unei femei sau fete; dacă se ghiceşte unui bărbat, înseamnă că

soţia va avea o naştere uşoară; şapte de pică înseamnă boală sau o femeie hoaţă; dacă stă alături de opt de pică, semnifică suferinţă în dragoste.

— Trebuie să considerăm că regele, dama şi valetul de caro sunt geloşi, linguşitori şi ingraţi; şi dacă şaptele de caro stă alături de una din aceste cărţi, îi vor face rău persoanei căreia i se ghiceşte, extorcând-o de bunuri, titluri, cu pretenţii nemotivate; dacă şaptele de caro stă lângă figuri de cupă şi treflă şi în acelaşi timp lângă figuri de pică sau care se prezic greutăţi care se vor rezolva. Asul de caro înseamnă scrisoare primită sau care urmează a fi primită; cele patru cărţi care îl înconjoară trebuie privite drept cauze de moment care au împiedicat trimiterea acelei scrisori. Zece de caro înseamnă mare sau călătorie pe mare; în cazul unei călătorii va fi fericit dacă această carte stă alături de nouă de cupă, va avea neplăceri dacă stă alături de zece de pică şi va fi norocos dacă este alături de zece sau de nouă de treflă; semnifică boală dacă stă alături de şapte de pică şi moarte dacă stă alături de nouă de pică. Nouă de caro înseamnă veste: cărţile care îl înconjoară vor anunţa motivele. Opt de caro semnifică călătorie pe uscat. (Pentru pasienţă se va urmări regula lui zece cu această culoare.) Şapte de caro înseamnă nereuşită pentru un lucru promis sau sperat dacă el se găseşte în acelaşi timp cu asul de cupă şi mai aproape de a 13-a carte decât asul amintit; el semnifică rude supărate pe persoana căreia i se ghiceşte, dacă ştă alături; semnifică beţie când stă alături cu un opt de cupă şi de o figură; semnifică unealtă distructivă când stă alături de o figură a culorii de pică; semnifică o fată linguşitoare, care spionează, tăinuieşte şi extorchează atunci când stă alături de o figură de caro; semnifică scandal, când se găseşte între cartea ce o reprezintă pe persoana căreia i se ghiceşte şi o figură, toate trei cărţile fiind alături sau în linie perpendiculară.

— Trebuie să considerăm regele, dama şi valetul de cupă ca persoane binevoitoare. Asul de cupă semnifică casa persoanei căreia i se ghiceşte; cele patru cărţi care îl

înconjoară anunţă că atât binele cât şi răul sunt gata să intre în casa aceasta; prin urmare, să nu neglijăm să căutăm viitorul acestei case în fiecare rând al jocului. Zece de cupă înseamnă naştere; nouă de cupă înseamnă o reuşită pentru figurile care îl înconjoară; opt de cupă înseamnă satisfacţie, bucurie şi chef; când e alături de un personaj sau între două, prezice bucurie sau prietenie; dacă se află plasat între patru figuri, înseamnă nuntă, bal sau petrecere. Şapte de cupă trebuie privit ca o tânără bună şi sinceră prietenă.

— Trebuie să considerăm regele, dama şi valetul de treflă drept prieteni sinceri şi dispuşi să facă servicii şi, în general, cărţile de treflă trebuie interpretate ca aducătoare de prosperitate. Valetul, care e bun prieten pentru bărbaţi şi un iubit devotat pentru femei, anunţă o căsătorie bogată. Asul de treflă semnifică puţini bani pentru persoana căreia i se ghiceşte, dacă nu stă alături de o carte de pică; dacă are alături doar o carte de pică, înseamnă o moştenire; dacă stă alături de mai multe cărţi de pică, este vorba de o moştenire sigură; când acest as stă alături de opt de caro, el semnifică tot moştenire; când e alături de o carte de pică şi de zece de caro, în acelaşi timp, moştenirea respectivă va veni din ţări îndepărtate; dacă acest as stă alături de o carte de pică şi şapte de treflă, înseamnă că moştenirea va veni repede şi fără dificultăţi; zece de treflă prezice o mare sumă de bani; nouă de treflă, un dar primit sau care urmează să fie primit; dacă stă alături de figuri de caro, semnifică rivalitate între femei pentru bărbaţi şi rivalitate între bărbaţi pentru femei; dacă acest nouă stă alături de o figură de pică, înseamnă duşmănie cu colegii de serviciu; opt de treflă, atunci când stă lângă o carte de cupă, înseamnă realizare pentru o persoană care trăieşte din munca sa sau are în vedere o afacere; dacă se dă în cărţi pentru o persoană bogată, care trăieşte îndestulat, semnificaţia e că va primi bani la care nu se aşteaptă; dacă nu stă lângă cupă, înseamnă tot bani primiţi sau care vor veni; evenimentul e decis de locul în care stă; şapte de

treflă înseamnă o fată prietenă sinceră şi binevoitoare.

Repetăm că metoda de a ghici în cărţi grupate câte cinci este foarte importantă. Cartea de sus înseamnă ce se va întâmpla în viitorul apropiat, cea din dreapta, viitorul mai îndepărtat, cartea de jos e pentru trecut, cartea din stânga semnifică diverse piedici.

Dar, destul despre cartomanţie. N-am vrut să lăsăm nimic de o parte din această sublimă ştiinţă, atât de iubită de frumoasele doamne care îşi caută soarta în cărţi şi care se îndoiesc de existenţa lui Dumnezeu, în acelaşi timp, noi le rugăm să observe că această metodă de a ridica perdeaua care ne acoperă viitorul a minţit de multe ori. Una dintre faimoasele noastre ghicitoare îi dă în cărţi unui tânăr proaspăt căsătorit; ea îi prezice, aşa cum îi dictează cărţile, că va trăi mulţi ani fericiţi cu iubita lui jumătate; că va avea trei fete; că băiatul care tocmai se născuse va fi sprijinul bătrâneţii lui etc. Din nefericire pentru ghicitului în cărţi, tânăra femeie a murit nu mult după aceea, fără să fi născut fetele, iar băiatul a murit câteva luni după mama sa. Un elev de la şcoala de medicină, încă imberb, s-a deghizat în faţă şi s-a dus să i se ghicească în cărţi. I s-a promis un amant bogat şi frumos, trei băieţi şi o fată, naşteri multe şi fără pericole. O doamnă care începuse să nu mai creadă în cărţi, şi-a făcut într-o zi o pasienţă ca să afle dacă a mâncat; ea era încă la masă, în faţa platourilor goale şi era sătulă; cu toate acestea, cărţile i-au arătat că e flămândă, căci pasienţa nu-i ieşise.

Tarot[82] este numele care se dă cărţilor de joc egiptene, italiene şi germane; jocul se face cu 78 de cărţi, care are o mult mai mare răspândire decât cărţile obişnuite.

Există în acest joc 22 de cărţi propriu-zis. În cărţile italiene, imaginile reprezintă principiile fundamentale: evanghelia, moartea, judecata de apoi, închisoarea, focul,

---

82 Pentru a avea toate datele din această carte cu privire la arta ghicitului în cărţi, am transcris aici şi fişa tarot-ului, care în original se află la litera T. Cărţile de joc pentru tarot sînt mai mari şi au alte figuri. Pe spate au imprimate desene în tonuri de gri.

Iuda etc. În cele germane, cărţile reprezintă pe nebun, magician, ursul, lupul, vulpea, licornul (animal fabulos) etc.

Apoi există 56 de cărţi: patru regi, patru dame, patru valeţi, patru cavaleri, zece cărţi de la as la zece, pentru baston sau trefle, zece cărţi pentru sabie sau pică, zece pentru cupe sau care, zece pentru bani de argint sau cupă.

Ar fi exagerat să detailăm aici explicarea tuturor acestor cărţi. Ea seamănă foarte mult cu cartomanţia obişnuită. Totuşi ea dă mai multe satisfacţii şi oferă posibilitatea unor preziceri mai bogate. Vă trimitem la o carte special consacrată acestei metode: Arta de a da în cărţi *şi tarotul sau Cartomanţia*, *italiană*, *germană*.

CASSIUS DE PARMA – După ce Antoniu85 a pierdut bătălia de la Actium, Cassius de Parma, care îl însoţise în luptă, s-a retras la Atena; aici, într-o noapte, având o stare de nelinişte, a văzut un bărbat îmbrăcat în negru, care i-a vorbit foarte agitat. Cassius l-a întrebat cine e. «Sunt demonul tău, i-a răspuns fantoma». Auzind aceasta, îngrozit, Cassius şi-a chemat sclavii; dar demonul a dispărut şi nimeni nu l-a văzut. Crezând că a visat, el s-a culcat din nou, dar demonul a revenit. Slab din fire, romanul n-a avut mai mult curaj ca la început. A cerut să se facă lumină şi şi-a petrecut restul nopţii împreună cu sclavii, neîndrăznind să rămână singur. Totuşi, câteva zile mai târziu, a fost ucis din ordinul învingătorilor de la Actium. Un om mai prevăzător ar fi fugit, cum părea să-l fi sfătuit demonul; şi fugind din faţa morţii ar fi putut, fără să se dezonoreze, să mulţumească acelui spirit, care încercase de două ori să facă o faptă bună.

CASTALL A – Fântână în Antiohia, în cartierul fecioarei Daphne86; apele ei aveau darul profeţiei; în apropiere se afla un oracol celebru care a prezis domnia lui Adrian87; când profeţia s-a împlinit, Adrian a înfundat fântâna cu lespezi de piatră, de teamă că un altul ar putea merge să caute favoarea pe care el o obţinuse.

85 Marcus Antoniu (83 – 30 î. Hr.) nobil roman, văr al lui Cesar; după cucerirea Egiptului s-a căsătorit cu regina

Cleopatra. Asediat de Octavian la Alexandria, după bătălia de ia Actium, s-a sinucis.

86 Daphne, fecioară din alaiul zeifei Artemis, transformată în laur pentru a scăpa de urmărirea zeului Apolon.

87 Adrian (Hadrian), împărat roman între 117 – 138, fiul adoptiv al lui Traian, căruia i-a urmat la tron.

CASTELUL DIAVOLULUI – Poveste populară.

Nu departe de oraşul Utrecht, poporul privea cu groază la castelul diavolului. Era o construcţie hidoasă şi ciudată, zidită pe stâncă şi împodobită cu picturi îngrozitoare, cu monştri, diavoli cu cozi lungi, basoreliefuri reprezentând osândiţi la muncile iadului, flăcări şi tot ce imaginaţia a pus mai oribil în ilustrarea infernului. De multă vreme nimeni nu voia să locuiască în acel lugubru castel. Se spunea că e lăcaşul diavolului, care venea acolo să-şi petreacă sabatul, în ziua de 13 a fiecărei luni. Acolo se petreceau orgii şi din memoria localnicilor se citau 20 de persoane care îşi frânseseră gâtul încercând să pătrundă, în mod imprudent, într-un loc atât de periculos. Totuşi, un tânăr olandez, fără să asculte lecţia experienţei, şi-a asumat curajul să viziteze castelul. Ba, mai mult, s-a hotărât să petreacă acolo câteva nopţi; şi-a luat cu el doi valeţi solizi şi un magician priceput în faţa căruia forţele infernului n-aveau nicio putere. La 13 noiembrie ei s-au dus la castelul diavolului. Nu i-a îngrozit liniştea ce domnea în curte şi galerii şi tocmai se pregăteau să intre în prima sală, când le-a apărut în faţă o bătrână care i-a oprit. Tânărul s-a simţit lovit de o mână invizibilă care îl ţinea în loc. El s-a întors spre vrăjitor cerându-i ajutor. Acesta a vrăjit-o pe bătrână, care s-a ridicat în aer transformată în grifon; dar vrând să se răzbune, i-a luat pe cei doi valeţi de nas şi, în ciuda strigătelor lor, i-a dus cu ea. Vrăjitorul i-a promis că a doua zi îi va aduce înapoi; apoi au intrat în primele încăperi, unde totul era gol, linişte şi unde au găsit doar nişte oase uscate. În fine, s-au îndreptat spre salonul principal, de unde venea mare hărmălaie, care l-a îngrozit pe tânăr. «Liniştiţi-vă, i-a spus

magicianul, nu aveţi de ce vă teme atâta vreme cât sunteţi cu mine». Spunând acestea, i-a pus la gât o amuletă vrăjită şi a deschis uşa. Un urs imens întins în mijlocul camerei s-a ridicat brusc venind spre ei. Olandezul, uluit, a scos sabia, dar aceasta s-a frânt în clipa când a atins monstrul… Accidentul acesta l-a lăsat pe tânăr cu gura căscată şi nu şi-a revenit până ce vrăjitorul nu l-a alungat pe urs. Nici nu ieşise bine ursul, când din plafon au început să curgă picături de sânge, trei câte trei, în fiecare secundă iar din cele patru colţuri ale încăperii se auzeau gemete. «Unde ne aflăm, pentru Dumnezeu?», striga tânărul. El a înaintat spre un colţ al salonului unde a văzut, pe un pat plin de sânge, un schelet în lanţuri, a cărui inimă bătea încă în mijlocul acelor oseminte descărnate, ai cărui ochi se rostogoleau în orbitele goale cu o repeziciune uluitoare. Vrăjitorul, de teamă că tânărul îşi va pierde minţile, a aprins o ramură verde de mirt, pe care şi-a procurat-o tot printr-o vrajă, şi imediat acea vizuină de morţi s-a transformat într-o încăpere frumos împodobită; mâini invizibile le-au oferit o masă plăcută, încât, datorită bucătăriei diavolului, şi-au revenit. Când erau la desert, afară s-a auzit gălăgie, s-a făcut întuneric, un fulger a brăzdat bezna şi nici trosnetul unei întregi artilerii n-ar fi egalat bubuitul care s-a auzit în toate împrejurimile castelului diavolului. Trăsnetul a căzut pe masa care l-a înghiţit, salonul a părut că ia foc, plafonul s-a deschis şi din el a căzut o legiune de monştri aruncaţi din infern şi care au început să danseze în chipul cel mai caraghios cu putinţă; trupa creştea pe fiece clipă, demoni cu aripi, cu coarne, aprinşi, vrăjitori călărind ţapi, vrăjitoare pe cozi de mătură tot coborau din tavan. Vrăjitorul, împreună cu tânărul pe care îl proteja, s-au făcut invizibili pentru toată banda aceea. O vrăjitoare bătrână a adus un nou născut, pe care l-a strâns de gât într-un colţ; apoi l-au fript pentru banchet. În fine, din tavan a căzut un ulcior mare negru, în faţa căruia s-au prosternat cu toţii; din el a ieşit diavolul, şi cu toţii au început din nou petrecerea.

Dar dacă cei doi străini scăpaseră privirilor bandei

infernale, nu înseamnă că au înşelat ochiul clarvăzător al tartorului cel mare. La strigătul său, vălul magic care-i ferea pe cei doi s-a risipit şi, întreaga bandă, urlând, a dispărut. Plafonul s-a închis, s-a făcut din nou întuneric şi linişte. «Hai să ne culcăm, a zis magicianul.

— Unde, aici?

— De ce nu?

— Dar nu poate veni diavolul să ne tragă de picioare?

— Nu vă temeţi, sunteţi cu mine». În aceeaşi clipă s-a trântit pe patul spectrului ce-l îngrozise atâta pe tânăr, şi l-a sfătuit să facă şi el la fel. Ca să nu se facă de râs, dar tremurând de frică, s-a culcat şi el. Bineînţeles că n-a dormit deloc, de altfel nici nu ar fi avut timp, căci spectrul, al cărui loc îl luaseră, a apărut strigând la ei: «Blestemaţi să fie cei ce tulbură morţii!» – şi cum nimeni nu i-a răspuns, s-a repezit la cei doi. «Opreşte-te, a strigat vrăjitorul. Îţi poruncesc să-mi spui cine eşti, ce vrei, de unde vii?» Mirat şi tremurând, acesta i-a răspuns: «De ce mă obligi să sparg tăcerea în care stau de o sută de ani? Mă numesc Lenderbonn. Cel care a clădit castelul m-a luat în slujba sa când eram tânăr. El nu era căsătorit. Într-o seară, pe când se scălda, în lumina lunii a văzut o tânără care se îneca, a salvat-o şi, cum era frumoasă, s-a căsătorit cu ea. Au venit să locuiască aici. Soţia i-a născut un fiu, dar abia venit copilul pe lume, femeia a dispărut împreună cu el. Înţelepţii pe care i-a consultat i-au spus stăpânului meu că s-a însurat cu o femeie-demon, şi aşa a fost. Într-o zi, când mergeam amândoi prin pădure, aflându-mă după un copac, a crezut că vede un lup şi m-a trimis pe lumea cealaltă. Aici m-am întâlnit cu nevasta lui: «Lenderbonn, mi-a zis ea, întoarce-te pe pământ. Am lăsat acolo un soţ care mi-a fost necredincios, aşa cum am aflat din vrăji, du-te şi-l omoară». Am fost obligat s-o ascult şi de atunci încoace a trebuit să omor pe toţi muritorii care au pătruns aici, dar deşi nu mă consider vinovat, pentru că am fost silit să fac aceste crime, sunt supus pedepselor de către victimele mele. Dar sacrificarea unei găini negre, de o mână nevinovată, ar putea opri chinurile mele». Mulţumit,

magicianul a promis fantomei să o scape de chinuri, cu condiţia să-i înapoieze pe cei doi valeţi pe care i-i răpise. Lucrul s-a înfăptuit imediat, cei patru au ieşit nevătămaţi din castel şi a doua zi au dezlegat vrăjile sacrificând o găină neagră.

CATHERINA DE MEDICI5 – Faimoasa regină a Franţei, născută la Florenţa în 1519, moartă în 1589. Femeile rele, spune Saint Foix, sunt întotdeauna slabe şi superstiţioase. Catherina de Medicis credea nu numai în astrologia judiciară, dar şi în magie. Ea purta pe corp un pergament din piele de viţel (alţii spun că o piele de copil ucis) presărat cu desene, litere cu caractere de diferite culori. Era convinsă că acest pergament avea tăria de a o feri de orice pericol. Ea a pus să se construiască la Hotel de Soissons o coloană[83] în interiorul căreia se afla o scară în spirală ce ducea la sferele concentrice unde studia mişcarea aştrilor, împreună cu astrologii de care a fost nedespărţită toată viaţa.

Unii o privesc pe această regină ca fiind extrem de versată în invocarea spiritelor. Ei adaugă că pe acea piele pe care o purta asupra ei erau reprezentate mai multe divinităţi păgâne. Grav bolnavă şi superstiţioasă fiind, i-a înmânat lui M. de Mesmes o casetă închisă ermetic, cerându-i să n-o deschidă, şi dacă se va face sănătoasă să i-o restituie. La mult timp după aceasta, urmaşii depozitarului deschizând caseta în speranţa că vor găsi în ea pietre preţioase sau o comoară, n-au găsit, se zice, decât o medalie de model antic, în formă ovală, mare, pe care Catherina de Medicis era reprezentată în genunchi, închinându-se la furii şi prezentându-le o ofrandă. Se pare că această legendă a fost inventată de duşmanii reginei. Mai cu seamă pentru că ea i-a supravieţuit lui M. de Mesmes, şi e mai mult ca sigur că îi fusese restituită caseta […]

CATOBLEPAS – Şarpe care, după cum spune Pliniu, are forţa de a ucide pe cei care îl privesc. Natura l-a

83 Această coloană a rezistat timpului, fiind singură rămăţiţă a acestei construcţii istorice din Paris, care a fost demolată în 1755.

înzestrat cu un cap foarte scund, aşa fel încât e foarte greu să-l ridice pentru a privi pe cineva. Acest animal trăieşte în Etiopia, aproape de fântâna Niagara, care se spune că este izvorul Nilului.

CATOPTROMANŢIE – Prezicerea cu ajutorul unei oglinzi. Mai există încă la ţară ghicitori care folosesc această metodă, foarte răspândită altă dată. Când ai pierdut ceva sau mergi pe urmele unui furt, sau ai primit lovituri nu se ştie de la cine, mergi la vrăjitor sau ghicitoare, care te introduce într-o cameră obscură, puţin luminată de o flăcăruie. Aici nu poţi intra decât legat la ochi. Ghicitorul îl invocă pe diavol şi acesta îţi arată într-o oglindă mare trecutul, prezentul şi viitorul. Cu toate că eşti legat la ochi, în asemenea cazuri, nu e greu să vezi ceva. În trecut, pentru această vrajă, se folosea o oglindă care se punea nu în faţă, ci în spatele unui cap de copil căruia i se legau ochii.

Pausanias[84] vorbeşte de un alt efect al acestei metode: «Există la Patras, spune el, în faţa templului zeiţei Ceres, o fântână separată printr-un zid de templu. Aici era consultat un oracol, dar nu pentru evenimente, ci doar pentru boli. Bolnavul cobora în fântână o oglindă legată de un fir, în aşa fel încât numai baza oglinzii să atingă apa. După ce era invocată zeiţa şi se ardeau miresme, se privea în oglindă şi, după cum i se vedea faţa, palidă şi desfigurată sau plină şi rumenă, el trăgea concluzia fermă că boala era morfală sau nu». A fost suficient ca o singură dată oracolul să fi nimerit răspunsul, pentru ca să obţină un mare credit.

CAUTZER – Fluviu din al optulea cer în paradisul lui Mahomed. Cursul lui poate fi străbătut într-o lună de mers, malurile lui sunt pline de aur curat, pietrişul, din rubine şi perle, nisipul miroase a parfum de mosc, apa e dulce şi limpede ca laptele, spuma lui, strălucitoare ca lumina stelelor. Cel care bea o singură dată din apa acestui fluviu nu-i va mai fi sete niciodată.

---

84 Pausanias, geograf şi istoric grec din secolul II d.Hr., autor al unei lucrări Descrierea Greciei.

CAVALERII INFERNULUI – Sunt demoni mai puternici decât cei fără niciun titlu, dar mai lipsiţi de autoritate decât conţii, marchizii şi ducii. Ei pot fi evocaţi din zori până la răsăritul soarelui şi de la apus până în noapte.

CĂMILĂ – Musulmanii se comportă faţă de acest animal cu un fel de veneraţie şi consideră că e un păcat să fie exagerat încărcată sau să muncească mai mult decât un cal. Raţiunea acestui respect pentru cămilă ţine mai mult de locurile sfinte ale Arabiei şi de faptul că ea poartă Coranul când oamenii pleacă în pelerinaj la Meca. Cei ce mână cămilele, după ce le adapă la un bazin, adună spuma ce le iese din gură şi-şi freacă cu ea barba spunând: «O, stăpâne pelerin!», în credinţa că acest ritual îi fereşte de pericole în călătoria lor.

În admirabilele secrete ale lui Albertus Magnus se constată că «dacă sângele de cămilă este pus într-o piele de taur, în timp ce pe cer strălucesc stelele, aburul care va ieşi va fi asemenea unui uriaş al cărui cap pare că atinge cerul. Hermes ne asigură că el însuşi l-a văzut. Dacă cineva gustă din acest sânge va înnebuni şi dacă se aprinde o lampă care a fost unsă cu acest sânge, se va observa că toţi cei prezenţi vor avea cap de cămilă, cu condiţia însă ca să nu existe o altă lampă care să lumineze încăperea».

CĂSĂTORIE – Există mai multe metode de a afla când şi cu cine te căsătoreşti. Se spune că în Rusia fetele tinere, doritoare să ştie dacă în anul respectiv se vor căsători, se aşază în cerc şi fiecare presară în faţa ei câteva boabe de ovăz. După aceea, una din ele, aşezată în mijlocul cercului, şi ţinând în braţe un cocoş acoperit, se învârte de câteva ori cu ochii închişi, apoi aruncă pasărea, pe care a avut grijă să o ţină nemâncată. Cocoşul va începe să ciugulească boabele; primele pe care le va înghiţi indică faptul că fata care le-a presărat se va mărita prima; cu cât cocoşul mănâncă mai lacom, cu atât căsătoria se va face mai repede.

Dacă e normal ca o fată tânără să dorească să se

mărite, tot atât de normal este să ştie şi cine îi va fi alesul. Pentru aceasta, la miezul nopţii, ea se duce într-o cameră izolată, unde are două oglinzi plasate paralel, una în faţa celeilalte, şi luminate de două lumânări. Ea se aşază şi spune de trei ori următoarele cuvinte: «Cel care mi-e sortit de bărbat, să vină!» După aceea, se uită în oglindă, în care se reflectă un lung şir de oglinzi. Trebuie să privească într-un punct îndepărtat şi mai întunecat, unde se zice că îşi face apariţia alesul fetei. Fireşte, cu cât punctul fixat este mai îndepărtat, cu atât e mai uşor ca imaginaţia, deja pregătită, să creeze o iluzie plăcută.

De aceeaşi metodă se folosesc cei ce vor să afle ce fac persoanele plecate.

Persoana care vrea să afle dacă o fată se va mărita repede face, din ramuri împletite, nişte gratii în formă de punte, care este pusă sub perna fetei fără ca ea să observe. A doua zi aceasta va fi întrebată dacă a visat ceva şi dacă ea spune, că a visat că trecea peste o punte împreună cu un băiat, e semn că se va mărita în acel an.

La pagina 23 a admirabilelor secrete din Petit *Albert* citim despre metodele de a afla cu cine te căsătoreşti. Trebuie pentru aceasta să ai pulbere de mărgean şi de magnet, pe care să le dizolvi în sânge de porumbei alb. Din pasta rezultată se face un bulgăre pe care îl înveleşti într-o bucată de mătase albastră. TI agăţi la gât, iar sub pernă pui o rămurică de mirt verde. Astfel, vei vedea în vis pe cel sortit să-ţi fie soţ. Fetele sau văduvele obţin acelaşi rezultat legându-şi ciorapii cu o crenguţă de plop şi punându-i la căpătâi. Înainte de a adormi, trebuie să-şi frece tâmplele cu un pic de sânge de pupăză.

Se mai spune că soţii care mănâncă şi beau înainte de oficierea căsătoriei vor avea copii muţi.

CEBUS sau CEPHUS – Monstru divinizat de egipteni. Era un fel de satir sau maimuţă care, după opinia lui Pliniu, avea picioarele şi mâinile asemănătoare cu ale omului. Diodor îl descrie având cap de leu, corpul de panteră şi mărimea unei capre. Se mai spune că Pompei[85]

85 Pompei, general roman (106 – 48 î.Hr.), s-a distins în războiul din

a adus un asemenea exemplar la Roma şi că de atunci nimeni n-a mai văzut acest animal.

CENUŞA – în secolul al XVII-lea se susţinea că în cadavre, în cenuşa animalelor şi chiar a plantelor arse se găseşte germenul reproducţiei, că o broască putrezită zămislea pui şi cenuşa trandafirilor ar fi produs alţi trandafiri. La ţară, în concepţia femeilor, există credinţa, destul de ciudată şi greu de combătut, că un creştin care în timpul vieţii a mâncat şapte baniţe de cenuşă îşi asigură drumul în rai după moarte.

Albertus Magnus consemnează multe alte secrete cu privire la cenuşă. Se spune aici că cenuşa de lemn astringent (alun, tanin) constipă, iar cea de la alte specii, dimpotrivă. «Şi mă mir, se spune, că femeile apreciază atât de mult cenuşa de la curpenul de viţă de vie, pentru că, aşa cum spune Dioscoride, ea relaxează în toate cazurile. Acelaşi Dioscoride ne asigură că cenuşa de curpen, băută cu sare, este un leac de neegalat contra asfixiei, cât despre mine, continuă autorul, am vindecat bolnavi de ciumă dându-le să bea apă în care am pus cenuşă caldă, după care urmau să transpire».

CER – Musulmanii cred că există nouă ceruri, primii creştini acceptaseră ideea că există şapte. Au fost eretici care au pretins că sunt 365, fiecare având drept comandant câte un înger. Bodin pretinde că există 10 ceruri, demarcate între ele prin 10 perdele cereşti şi aceste cuvinte: «Cerurile sunt fapta degetelor tale», care sunt în număr de zece.

Rabinii susţin că cerul se învârte fără încetare şi că la capătul lumii este un loc unde cerul atinge pământul. În *Talmud* se spune că rabinul Bar-Chana, oprindu-se în acest loc ca să se odihnească, şi-a pus pălăria pe una din ferestrele cerului şi că, voind apoi să şi-o ia, n-a mai găsit-o. Cerurile, în rotirea lor, i-au luat-o, în aşa fel încât a trebuit să aştepte mişcarea de rotaţie a pământului pentru a şi-o regăsi.

Dar destul pe o asemenea temă, care nici nu trebuia

Africa. Asasinat în anul 48, după înfrîngerea romanilor la Phar- sala.

să intre în acest dicţionar.

CERB – Părerea conform căreia anumite animale, şi în primul rând cerbul, trăiesc foarte mult, este extrem de veche. Hesiod[86] spunea că viaţa omului se încheie la 96 de ani; ca cea a ciorii e de nouă ori mai lungă, iar a cerbului este de patru ori mai lungă decât a ciorii. Urmând acest calcul, ar însemna că cerbul trăieşte 3456 de ani. Pliniu ne spune că la 100 de ani după moartea lui Alexandru cel Mare au fost prinşi în păduri mai mulţi cerbi cărora împăratul le-ar fi pus el însuşi la gât zgardă. În 1307, în pădurea de la Senlis, a fost găsit un cerb care purta la gât o zgardă pe care scria: «Cesar este cel care mi-a dat-o». Toate aceste întâmplări au întărit credinţa susţinută de povestea lui Hesiod. Dar Brown, Buffon şi alţi naturalişti au observat, pe bună dreptate, că la animalele vivipare trăiesc mai mult cele care au gestaţia mai lungă şi cresc mai încet. Calul, care trăieşte 30 de ani, creşte până la 16 ani, şi stă în pântecele mamei sale 10 luni. Cămila, care poate trăi până la 50 de ani, îşi poartă sarcina şase luni şi nu încetează să crească decât la şapte ani. Elefantul, care trăieşte aproape 1.00 de ani, îşi poartă sarcina un an întreg şi la 20 de ani mai creşte încă. Dimpotrivă, oaia şi capra, care nu trăiesc decât opt sau zece ani, ţin sarcina cinci luni, iar urmaşii lor cresc până la doi ani. «Cerbul, care creşte până la cinci-şase ani, trăieşte 35 sau 40 de ani. Ceea ce s-a spus despre lunga lor viaţă, adaugă Buffon, nu are niciun suport, nu e decât o prejudecată populară a cărei absurditate a relevat-o însuşi Aristotel. Zgarda cerbului din pădurea Senlis nu e o enigmă decât pentru cei ce nu ştiu că toţi împăraţii Germaniei erau denumiţi Cesar».

O altă tradiţie cu privire la cerb este aceea care pretinde că organul destinat procreării îi cade în fiecare an. Astfel, după ce a fost studiat în relaţie cu coarnele, s-a ajuns la concluzia că acelaşi lucru se întâmplă şi cu organul în discuţie, că, adică, acesta se purifică şi se

86 Hesiod, poet grec din secolul VIII î.Hr., autorul unor poeme didactice, Munci şi zile, Teogonia.

înnoieşte în fiecare an. Dar experienţa şi raţiunea distrug în egală măsură o teorie atât de absurdă. Dincolo de faptul că nu s-a văzut niciodată un cerb fără această parte a corpului, sperma nu se regenerează deloc; iar acest proces ar întrece posibilităţile naturii.

CERBER – Cerberus sau Naberus, la francezi, este un demon. Wierius îl numără printre marchizii din imperiul infernului. El e solid şi puternic; se arată sub formă de corb, are glasul răguşit, cu toate acestea este amabil şi convingător. Pentru prieteni obţine titluri şi demnităţi de prelat. Are în subordine 19 legiuni.

Se observă că acesta nu e cerberul anticilor, acel temut câine cu trei capete, paznic incoruptibil al infernului, numit şi bestia cu 100 de capete, din cauza mulţimii de şerpi cu care-i sunt împodobite cele trei capete. Hesiod îl descrie cu 50 de capete de câine; dar, în general, domină teoria că ar avea doar trei capete. Avea dinţii negri şi tăioşi, iar muşcătura lor aducea pe loc moartea. Se crede că legendele cerberului urcă până la egipteni, care puneau câini *să* păzească mormintele. […]

CEROMANŢIE – A ghici cu ceară topită, care trebuie vărsată picătură cu picătură într-un vas cu apă. După figurile pe care le formează aceste picături, se interpretează prezicerile fericite sau cele nenorocite. Cu această metodă turcii căutau să descopere crime şi hoţii. Se topea la foc mic o bucată de ceară, mormăind nişte formule. Apoi se lua de pe cărbuni ceara topită şi se căutau în ea figurile care indicau hoţul, casa şi ascunzişul lui. În Alsacia, în secolul al XVI-lea, şi poate şi azi, când cineva era bolnav, şi când femeile voiau să ştie ce sfânt i-a trimis boala, ele aprindeau lumânări a căror greutate trebuia să fie egală cu cea bănuită a sfântului; luminarea care se consuma prima trecea în credinţa lor drept autor al răului.

CESAR (Caius Iulius) – S-au pus pe seama acestui vestit bărbat o seamă de minuni surprinzătoare. Suetoniu relatează că, în timp ce se afla cu armata pe malurile Rubiconului, şi soldaţii refuzau să-l treacă, a apărut un bărbat cu o statură uriaşă, care înainta fluierând spre

general. Soldaţii au alergat să-l vadă; fantoma a smuls imediat unuia dintre ei trompeta, a trâmbiţat şi a trecut fluviul. Atunci Cesar a strigat fără să se mai gândească: «Să mergem acolo unde prevestirile zeilor şi nedreptatea duşmanilor ne cheamă!» Armata l-a urmat cu înflăcărare. Se ştie că uneori în politică s-au folosit minunile, pentru a conduce mulţimea după bunul plac; această metodă e întotdeauna sigură.

Ghicitul, prevestirile, prezicerile joacă un rol important în istoria lui Iulius Cesar. Într-o noapte el a visat că a păcătuit cu mama sa; acest vis i-a făcut pe ghicitori să-i promită că va stăpâni lumea. Când a debarcai în Africa ca să-l atace pe regele Juba, a căzut la pământ. Soldaţii au fost tulburaţi de acest semn, dar Cesar a liniştit spiritele sărutând pământul şi strigând, ca şi cum ar fi căzut de bunăvoie: «Africa, eşti a mea, căci te ţin în braţe!»

S-a vorbit mereu de nimicitoarea forţă a privirilor sale şi s-a spus că, fără să părăsească Calia, vedea dintr-un port la mare ceea ce se întâmpla în Armorica92.

Roger Bacon, care nu se îndoia de acest lucru, spune că Iulius Cesar controla tot ce se întâmpla în taberele şi oraşele din Bretania cu ajutorul unor oglinzi special destinate acestui lucru. Ni se mai spune că mai mulţi astrologi i-au prezis lui Cesar moartea tragică, că soţia sa, Calpurnia, l-a sfătuit să se ferească de idele lui Marte şi că vrăjitorul Artemidor a încercat să-l sperie cu preziceri sinistre în momentul când se ducea la senat şi când avea să fie asasinat. Se mai spune că în clipa morţii sale a apărut o cometă. Şi Virgiliu, în Georgice, asociază apariţia cometei morţii dictatorului. Se mai spune că Brutus, ucigaşul lui, a fost urmărit de o fantomă în timpul bătăliei de la Philippe şi că, în aceeaşi zi, Cassius a crezut că îl vede în învălmăşeala din port pe Cesar, galopând şi fulgerându-l cu privirea. Se spune că, îngrozit de această viziune teribilă, Brutus şi-a pus capăt zilelor cu propria-i sabie.

Orice ar fi fost, Iuliu Cesar a fost aşezat în rândul zeilor din ordinul lui Augustus, care susţinea că Venus i-a

dus sufletul în cer. În templele sale era reprezentat purtând pe cap o stea, din cauza acelei comete ce apăruse la moartea sa şi care era considerată ca lăcaşul său de veci în cer.

CHAMOS – Demon al linguşirii, membru al consiliului infernal. Amoniţii şi moabiţii divinizau soarele, sub numele de Chamos; dar cultul lui semăna oarecum cu cel al lui Priap. Şi Milton îl numeşte «teroarea obscenă a copiilor lui Moab». Alţii îl confundă cu Jupiter Ammon. Regele Solomon i-a zidit un templu pe Muntele Măslinilor. Vossius a crezut că acesta era Comus al grecilor şi romanilor, care era zeul jocurilor, dansurilor şi al petrecerilor. Cei care derivă acest cuvânt de la ebraicul *camos* pretind că el înseamnă «zeul ascuns», adică Pluton, care locuia în infern.

9J Denumire veche a unei părţi a Galiei, care formează astăzi inutul Bretaniei.

CHIPURILE DIAVOLULUI – După cum depun mărturie un număr mare de vrăjitoare, diavolul îşi schimbă mai tot timpul chipul. Vrăjitoarea Marie d'Aguère a mărturisit că diavolul ieşea dintr-un ulcior plasat în centrul locului unde avea loc sabatul, cu înfăţişare de ţap; după ce ieşea, creştea atât de mare, încât devenea înspăimântător, iar după ce petrecerea se termina intra înapoi în ulcior. Vrăjitoarea Françoise Secretain a declarat că i s-a dat diavolului, care avea înfăţişarea unui imens cadavru, şi că a mai avut legături carnale cu diavoli cu chip de motan, de câine etc. Alte vrăjitoare au mărturisit că acesta apărea ca un trunchi de copac, fără braţe şi fără picioare, aşezat pe un piedestal, având totuşi oarecare trăsături omeneşti. De cele mai multe ori, s-a spus, însă, că diavolul îşi lua chip de ţap, cu două coarne în faţă şi două în spate, cele două din faţă fiind răsucite în sus, că adesea avea numai trei coarne, cel din mijloc purtând un fel de luminare de la care se aprindeau torţele de la sabat şi de la imitaţia de slujbă ce avea loc. Adeseori, peste coarne purta un fel de bonetă sau pălărie. Întotdeauna îşi expunea organul sexual, lung de un cot, plin de solzi şi răsucit în formă de şarpe, de o

grosime medie şi de culoare roşu închis etc. Totuşi, Boguet pretinde că vrăjitoarele din ţinutul său au declarat că membrul diavolului nu e mai mare de un deget şi de o grosime obişnuită, în aşa fel, observă Delancre, încât vrăjitoarele din Labour erau mai satisfăcute decât cele din Franche-Comté.

Diavolul mai e împodobit cu o coadă mare, care are dedesubt un obraz ce trebuie sărutat în timpul sabatului. O vrăjitoare a declarat că a sărutat acest obraz, care avea forma unui bot de ţap.

S-a mai spus că diavolul se înfăţişează sub chipul unui bărbat înalt; în aşa fel înzorzonat încât să nu i se vadă clar chipul. Uneori arată de parcă e cuprins de flăcări şi are obrazul roşu. Alţii spun că diavolul are, asemenea lui Ianus, două feţe. Delancre arată în rapoartele sale că la procesele ce au avut loc în Tournelle, diavolul e descris ca un ogar mare, negru, şi uneori ca un taur uriaş culcat la pământ.

Nu există formă pe care diavolul să n-o împrumute pentru a tortura speţa umană. Pentru a-l tenta pe Sf. Anton, s-a prefăcut într-o grămadă mare de aur. Sub domnia lui Filip cel Frumos, diavolul s-a înfăţişat unui călugăr sub formă de copac alb de gheaţă, apoi sub forma unui bărbat negru călare pe un cal, apoi călugăr, măgar, roată de căruţă etc. Uneori îşi ia chip de dragon; alteori, după cum spune Leloyer, de sărac zdrenţăros sau se foloseşte de chipul profeţilor. De pildă, pe vremea lui Teodosiu, a luat chipul lui Moise, ca să-i înece pe evreii din Candia, care se bizuiau pe promisiunea acestuia că-i va ajuta să traverseze marea ca pe uscat. Diavolul se schimbă, de asemenea, în bărbat pentru femei şi în femeie pentru bărbaţi.

Comentatorul lui Thomas Valsingham spune că diavolul a ieşit din corpul unui diacon schismatic în chip de măgar şi că un beţiv din ţinutul Warwick a fost multă vreme terorizat de un spirit al răului sub formă de broască. Leloyer citează undeva un demon care s-a arătat la Laon sub forma unei banale muşte.

Dintre toţi diavolii care l-au ispitit pe Sf. Anton, cei mai vizibili se apropiau de el cu farmece de femei frumoase şi sub formele cele mai seducătoare; a văzut pe unul care s-a prefăcut de mai multe ori într-un lingou de aur.

Într-o zi, i s-a înfăţişat Sf. Francisc diavolul sub forma unei pungi pline care, în clipa când a vrut s-o ridice, s-a transformat într-o năpârcă.

Un călugăr, în pragul morţii, privea insistent, din patul său, spre cer; întrebat ce-l preocupă, a răspuns că vede deasupra capului Duhul Sfânt în chip de porumbel alb şi pe diavol în chip de pisică neagră care pândeşte porumbelul sfânt. Din fericire porumbelul a zburat şi s-a aşezat pe un crucifix încât pisica n-a mai avut curaj să se apropie. […]

O doamnă din lumea mare, care se ocupa mai mult de podoabele trupului decât de ale sufletului, a fost văzută de un preot escortată de diavoli deghizaţi în bursuci şi marmote şi care, culmea, erau cocoţaţi în spinarea altor spirite ale răului cu chip de maimuţe şi care râdeau în gura mare.

Sfântul Dominic, vrând să convertească nişte femei păcătoase, le-a făcut să-l vadă pe diavol, pentru a le convinge să părăsească un stăpân atât de scârbos. Erau într-o biserică. În clipa când el a poruncit diavolului să apară, a căzut de sus un motan negru oribil, care semăna cu un câine. Avea ochii mari injectaţi, o limbă lungă, mare roşie, atârnând în jos, un fund groaznic de urât, pe care şi-l arăta mereu, făcând tot felul de tumbe. După ce a tot sărit prin faţa femeilor, s-a agăţat de funia clopotului şi a sărit în podul bisericii ca o maimuţă; şi din cauză că răspândea în jur o duhoare de prăjeală, doamnele s-au convertit ţinându-se cu mâinile de nas.

Când diavolul se arată indienilor, o face cu anume demnitate şi toată lumea poate să-l vadă. Nu e nevoie decât să-l rogi două trei zile şi să-i aduci o ofrandă; atunci el apare sub chipul care a fost invitat de oameni să şi-l ia, plin de aur şi pietre preţioase, cu o suită somptuoasă,

înconjurat de o mulţime de fete frumoase, cu o escortă de mai multe regimente de cavalerie şi de o trupă numeroasă de elefanţi bogat împodobiţi. El oferă celor nenorociţi tot ce-şi doresc, prescrie milostenii şi le ordonă celor bogaţi să pregătească mese bogate pentru săraci.

Această multitudine de chipuri sub care demonii se înfăţişează oamenilor poate fi multiplicată la infinit. Vom observa că, atunci când ei apar sub înfăţişare umană – şi care e cea mai frecventă – pot fi recunoscuţi uşor după picioarele de ţap sau labele de răţoi, după gheare şi coarne, pe care numai în parte şi le pot ascunde. […]

Europenii îl reprezintă în mod obişnuit pe diavol cu faţa neagră pârlită. Negrii susţin, dimpotrivă, că acesta are pielea albă. În secolul al XVII-lea, un ofiţer francez se găsea în Africa, în ţinutul Ardra. El s-a dus să-i facă o vizită marelui preot al acelui ţinut. În camera acestuia a văzut o păpuşă albă, mare, şi a întrebat ce reprezintă; i s-a răspuns că e diavolul. «Vă înşelaţi, a răspuns blând francezul.

— Ba, dumneata greşeşti, a spus bătrânul preot; dumneata nu poţi şti, aşa cum ştiu eu, ce culoare are dracul. *Eu îl văd în fiecare zi* şi te asigur că e alb ca dumneata».

Fără îndoială a venit momentul să înserăm aici *Portretul diavolului*, atribuit lui Piron93 deşi bucata aceasta este foarte populară. Diavolul nu e deloc linguşit aici: Are pielea ca friptura încinsă, în frunte un corn;

Nasul, în formă de virgulă.

Piciorul crăcănat;

«Fusul» din care torcea Hercule – Negru şi răsucit;

Şi ca să fie şi mai caraghios.

O coadă în fund.

93 Alexis Piron {1689 – 1773), poet francez, autor de comedii, satire şi cântece adesea licenţioase.

În secolul al XII-lea, în Franţa se purtau haine destul de ciudate, dar care dovdeau o anume bună dispoziţie şi o atitudine mai puţin brutală faţă de diavoli, decât în secolele precedente şi următoare. Se purtau haine plisate

pe care erau imprimate figuri groteşti şi drăcuşori de diferite forme şi culori, cu feţe hazlii. Femeile purtau rochii lungi, terminate în «coadă de şarpe». Conciliul care a avut loc la Montpellier în 1195, găsind că moda aceasta este insolentă şi ridiculiza lucruri de care trebuie să te temi, a interzis asemenea găteli. Fără îndoială lumea s-a gândit că aceste interdicţii au fost neîntemeiate, pentru că frivolitatea franceză era suficientă pentru a schimba moda şi pentru că hotărârea conciliului n-a făcut decât s-o prelungească.

CHIROMANŢIE – Arta de a ghici prin studierea liniilor din palmă. Această ştiinţă, pe care au făcut-o celebră ţiganii, este, se zice, foarte veche, lată care îi sunt principiile:

Este important ca mai întâi să distingem mai multe părţi ale mâinii: palma sau interiorul mâinii, pumnul sau exteriorul ei, atunci când e strânsă, degetele, unghiile, încheieturile, liniile şi proeminenţele.

Mâna are cinci degete: degetul mare, arătătorul, mijlociul, inelarul şi degetul mic. Sunt 15 încheieturi: trei la degetul mic, trei la inelar, trei la mijlociu, trei la arătător, două la degetul mare şi una între mână şi braţ.

Există patru linii principale: *vieţii*, care e cea mai importantă; începe în partea de sus a mâinii, între degetul mare şi arătător şi se prelungeşte în partea de jos a rădăcinii degetului mare până la mijlocul încheieturii care separă mâna de braţ; linia *sănătăţii* şi a *minţii*, care porneşte din acelaşi loc cu linia vieţii, între degetul mare şi arătător, taie mâna în două şi se opreşte în mijlocul bazei mâinii, între încheietura pumnului şi locul unde începe degetul mic; *linia norocului şi a fericirii*, care începe la baza arătătorului, *se* opreşte la baza mâinii, cam la rădăcina degetului mic; în fine, *linia încheieturii*, care e cea mai puţin importantă, se află în punctul în care se întâlneşte braţul cu mâna; e mai degrabă un pliu decât o linie; mai există o linie pe care nu toată lumea o are, ea se numeşte linie *de triunghi* pentru că, începând de la încheietură sub rădăcina degetului mare, ea se termină la

baza degetului mic.

Există de asemenea şapte proeminenţe care poartă numele celor şapte planete. Le vom numi mai jos.

Pentru ghicitul în palmă se foloseşte mâna stângă, pentru că dreapta e, în general, mai mult folosită, liniile au neregularităţi care nu sunt de la natură. Se ghiceşte când mâna e odihnită, un pic rece, pentru a se vedea bine culoarea liniilor şi forma lor. Şi aspectul mâinii poate defini, dacă nu viitorul persoanei, măcar firea şi caracterul ei.

În general, o mână mare anunţă un om închis, posomorât, cel puţin dacă degetele nu sunt lungi şi osoase. O mână durdulie, cu degete subţiate spre vârf, cum îşi doresc femeile, nu anunţă un spirit prea cuprinzător. Degetele care se întorc spre mână sunt semnul clar al unei minţi încete, câteodată de o natură înclinată spre viclenie; degetele care se îndoaie în sus anunţă calităţi contrare; degetele la fel de groase la bază ca şi sus nu anunţă nimic rău; degetele mai groase la încheietura din mijloc decât ia rădăcină anunţă numai; lucruri bune.

O mână lată valorează mai mult decât una îngustă. Pentru ca o mână să fie frumoasă, trebuie să fie lată cât lungimea degetului mijlociu.

Dacă linia de *la încheietură*, care uneori e dublă, e pronunţată şi colorată, ea anunţă un temperament fericit. Dacă e dreaptă, egal marcată pe toată lungimea, promite bogăţie şi fericire. Dacă încheietura prezintă patru linii vizibile egale şi drepte ne putem aştepta la succese, la funcţii şi o moştenire bogată. Dacă e tăiată de trei linii perpendiculare sau marcată de câteva puncte vizibile, pentru un bărbat înseamnă că va fi înşelat de nevastă, iar pentru femeie înseamnă o oarecare jignire din partea unui iubit. Dacă din această linie ies linii mici care se pierd sub rădăcina degetului mare, este sigur că persoana va fi înşelată de cei apropiaţi. Dacă iese de aici o linie care pleacă la rădăcina degetului mijlociu, este semnul fericirii şi al succesului; această linie anunţă necazuri când se pierde sub rădăcina degetului mic. Linii din încheietură

care se pierd de-a lungul braţului anunţă că persoana va fi exilată din patria sa. Dacă aceleaşi linii se pierd în pumn, ele anunţă mari călătorii pe uscat şi pe mare şi o viaţă mereu agitată. Dacă în linia încheieturii unei fete tinere se găsesc trei linii, din care una se pierde sub rădăcina degetului mic, alta sub cea a mijlociului şi a treia spre rădăcina degetului mare, această fată se va deda ia cele mai ruşinoase excese ale vârstei.

O femeie care are pe linia încheieturii o cruce este cinstită, plăcută, cu o bună reputaţie şi înţeleaptă; ea îl va face fericit pe bărbatul ei.

Dacă linia vieţii, care se mai numeşte şi linia inimii, este lungă, bine marcată, egală, viu colorată, ea prezice o viaţă lipsită de rele şi o bătrâneţe în putere. Dacă această linie este fără culoare, şerpuitoare, scurtă, puţin vizibilă, tăiată de mici linii transversale, ea anunţă o viaţă scurtă, o sănătate şubredă şi lipsă de caracter. Dacă această linie e îngustă dar lungă şi bine marcată, ea înseamnă cuminţenie, înţelepciune şi o fire generoasă. Dacă linia e lată şi decolorată, e semnul grosolăniei, uneori al prostiei. Dacă e adâncă şi colorată inegal, adică având pete roşii şi vinete, ea denotă şiretenie, făţărnicie, pălăvrăgeală, gelozie şi trufie.

Dacă linia vieţii este adâncă, lată şi roşie, ea indică un temperament voluptuos, cu o natură predispusă spre petreceri şi înşelătorie. Dacă această linie este intersectată, de la un capăt la altul, de vineţiu şi roşu închis, ea anunţă mânie, porniri violente, o natură aplecată spre accese de furie. Când în punctul din care porneşte această linie, între degetul mare şi arătător, linia vieţii se bifurcă, atunci e semn de nestatornicie. O cruce pe linia vieţii, în mâna unei femei, anunţă lipsă de ruşine şi plăcerea viciului. În caz că această linie e tăiată, spre mijloc, de două linii mici transversale şi vizibile, este semn de moarte apropiată. Dacă linia vieţii este înconjurată de riduri mici, care îi dau forma unei crengi încărcate cu ramuri, cu condiţia ca aceste riduri să se ridice spre partea de sus a mâinii, prezice bogăţie şi onoruri; după opinia

unor chiromanţi, acesta este cel mai norocos semn al mâinii. Când însă aceste riduri sunt îndreptate în jos, spre baza mâinii, ele anunţă sărăcie şi ruinare nu prea îndepărtată. Când aceste riduri sunt foarte înguste şi împart transversal linia vieţii, ele promit un amestec de bine şi rău. Totdeauna când linia vieţii este întreruptă, ruptă, înseamnă boli. Dacă e plină de puncte şi găurele, acesta e semnul unui temperament uşuratic; şi în caz că aceste puncte sunt roşii, ele anunţă un mare pericol într-o aventură galantă. Când pe această linie se găseşte un punct într-un cerc, va fi rău, căci aceasta înseamnă pierderea unui ochi. Când acest semn este dublu, persoana poate orbi. O cruce plasată în partea de sus a liniei vieţii, între degetul mare şi arătător, anunţă şi la bărbat şi la femeie aplecare spre destrăbălare. Dacă, dimpotrivă, această cruce este la capătul de jos al liniei vieţii, aproape de încheietură, ea prezice moartea.

Linia *sănătăţii* şi a *minţii* este denumită şi linia de mijloc. Când ea e dreaptă, bine marcată, de o culoare normală, ea prezice sănătate şi inteligenţă, judecată sănătoasă, o memorie bună şi o vie capacitate de înţelegere. Dacă e lungă, persoana se va bucura de o sănătate perfectă, până la adânci bătrâneţi. Dacă e atât de scurtă încât nu se întinde decât pe jumătate de mână, ea denotă timiditate, slăbiciune de caracter, încăpăţânare, zgârcenie, iar dacă are o culoare vineţie, mai înseamnă şi perfidie. Dacă această linie e întoarsă spre degetul mic, prezice o bătrâneţe săracă. Când această curbură formează un fel de cotitură, acesta e semn de răutate. Când ea se întoarce spre încheietura pumnului, denotă prostie şi grosolănie. Când această linie e întortocheată, persoana are gustul hoţiei; dimpotrivă, dreaptă şi cu o culoare clară, este marca unei conştiinţe curate şi a unei inimi cinstite. Lată, profundă, de un roşu dens, această linie anunţă severitate şi obrăznicie. Presărată cu mici cercuri, dacă persoana nu e atentă, înseamnă tot atâtea crime ce le va înfăptui. Dacă această linie se întrerupe spre mijloc formând o buclă, se prezic mari pericole

provenind de la animale sălbatice. Atunci când pe mijlocul liniei sănătăţii se ridică o cruce, e posibil ca persoana să moară în acel an; când e bifurcată în partea de sus, se anunţă o minte precoce dar care va slăbi cu timpul; dacă e bifurcată în partea de jos sau are mai multe bifurcări coborând spre baza mâinii, se anunţă o minte înceată, care se va fortifica cu timpul. Această trăsătură mai promite şi o viaţă lungă şi adesea o bătrâneţe săracă.

Linia *norocului şi a fericirii* începe, cum am spus, sub rădăcina arătătorului şi se termină la baza mâinii, aproape de rădăcina degetului mic; este aproape paralelă cu linia sănătăţii. Dacă e egală, dreaptă, destul de lungă şi bine marcată, ea anunţă o natură admirabilă, forţă, modestie şi statornicie în fapte bune. Dacă, în loc să înceapă sub rădăcina arătătorului, între arătător şi degetul mijlociu, ea începe în partea de sus a mâinii, este semn de orgoliu şi cruzime. Dacă în partea de sus e foarte roşie, înseamnă invidie şi anunţă un denunţător, gata a face rău şi fericit de răul altuia. Dacă linia norocului e plină de linii mai mici, formând bifurcaţii care urcă spre partea de sus a mâinii, se prezic funcţii înalte, fericire, putere şi bogăţie; dar dacă ea e absolut goală, neîntreruptă, fără bifurcaţii anunţă sărăcie şi lipsă de noroc. Dacă bifurcaţiile sunt în număr de trei şi urcă spre partea de sus a mâinii, în direcţia liniei sănătăţii, este semnul unei firi vesele, cu o inimă generoasă; este semnul modestiei şi al amabilităţii. Cu aceste trei rămurele e greu ca un bărbat să nu placă femeilor; şi, tot aşa, nicio femeie nu trebuie să se teamă că va fi iubită. O cruce mică pe linia norocului este semnul unei inimi generoase, o persoană sinceră, bună, amabilă, dăruită cu toate virtuţile. Când linia norocului, în loc să apară în locul de care am vorbit, iese dintre arătător şi degetul mare, din acelaşi loc cu linia sănătăţii, în aşa fel încât ele formează un unghi ascuţit, se prezic mari pericole, supărări şi necazuri în viaţă. Dacă nu există în mijlocul palmei linia sănătăţii şi numai linia vieţii şi a norocului, reunite la punctul de plecare, în unghi, atunci e. semn că persoana va muri în luptă sau că va fi rănită mortal în vreo împrejurare.

Oricum, cu acest semn nu trebuie să se aştepte la o moarte naturală. Când linia norocului e dreaptă şi subţire în partea superioară, ea înseamnă talent în gospodărie şi onestitate în afaceri. Dacă această linie e întreruptă spre mijloc de mici linii transversale, ea indică linguşire şi duplicitate, trăsături care aduc dezaprobarea generală. Când linia norocului e palidă pe toată lungimea ei, promite discreţie, decenţă, temperament rece, dar un trup foarte slab şi o minte asemenea. Dacă ea lipseşte cu desăvârşire din palmă, e un pronostic rău: persoana lipsită de această linie n-are niciun caracter; deghizată, i-am putea recunoaşte cu greutate sexul, căci ţine şi de bărbat şi de femeie; are înclinare mai degrabă spre rău decât spre bine; este nestatornică şi se supără din nimic. Dacă în partea de jos linia norocului e marcată de linii transversale, înseamnă tot atâtea căsătorii pe care le va face sau le-a făcut persoana.

Linia *triunghiului* lipseşte la foarte multe persoane, fără ca să fie, din această cauză, mai nenorocite. Când ea e dreaptă, aparent (căci în mod obişnuit nu pare) şi merge până la linia sănătăţii, promite mari bogăţii. Dacă se prelungeşte până la rădăcina degetului mijlociu, se prevăd mari succese; dar dacă se pierde sub rădăcina degetului mic, în josul mâinii, se prezic necazuri, rivalităţi, ură. Dacă linia aceasta e întortocheată, inegală, în orice direcţie s-ar întoarce, ea anunţă că persoana nu va scăpa de sărăcie.

Proeminenţa care se află la rădăcina degetului mare şi se întinde până la linia vieţii se numeşte *lui Venus*. Când această proeminenţă e uşoară, uniformă, fără riduri, colorată plăcut, este semnul unui temperament norocos, cu mare aplecare spre aventuri amoroase. Când aceasta are o linie paralelă cu cea a vieţii şi în apropierea acesteia din urmă, este semnul unui nesaţiu pentru plăcerile iubirii, de asemenea, prezice bogăţie. Dacă această proeminenţă e plină de mai multe linii paralele cu linia vieţii, persoana va fi bogată în tinereţe şi săracă la bătrâneţe. Dacă liniile ce acoperă această porţiune se duc în alt sens, adică dacă ele vin din încheietura degetului mare spre linia vieţii,

persoana va fi săracă în tinereţe şi bogată la bătrâneţe. Dacă ea are linii şi în lungime şi în lăţime, care se întretaie, se anunţă bogăţie pentru toată viaţa sau cel puţin persoana se va bucura de o viaţă uşoară. Când degetul mare e tăiat în lungime de linii mici care merg de la unghie până la încheietură, aceste linii promit o mare moştenire. Dar când degetul mare e tăiat de linii transversale, asemănătoare cu plinul de la încheietură, este semn că persoana va face călătorii lungi şi periculoase. Dacă degetul mare sau rădăcina lui are nişte puncte sau nişte steluţe, avem de a face cu o persoană veselă. Un mic cerc pe degetul mare anunţă un temperament predispus plăcerilor iubirii. Una sau mai multe cruciuliţe anunţă evlavie, abnegaţie şi plăcerea de a trăi în singurătate.

Proeminenţa care se găseşte la rădăcina arătătorului se numeşte *muntele lui Jupiter*. Când ea e uniformă şi colorată plăcut, este semnul unui temperament fericit şi al unui suflet cinstit. Dacă pe ea sunt linii mici, marcate uşor, persoana va primi titluri şi funcţii importante când aceste linii sunt multe şi strânse, persoana va îmbrăţişa cariera bisericească, putând ajunge la funcţii foarte înalte. Când liniile care formează a doua încheietură a degetului arătător sunt late şi de un roşu închis, ele anunţă un bărbat neputincios în dragoste; la o femeie e semnul unor sarcini cu probleme. Dacă indexul e străbătut în lungime de o linie, este semnul unei morţi violente. Dacă încheietura de lângă unghia arătătorului este uşor plisată şi colorată natural, avem de atace cu o persoană amabilă, cu voce sonoră; aceeaşi persoană va avea dinţii din faţă puţin prea mari, fără ca aceasta s-o urâţească. Mai multe linii mici între a doua încheietură şi rădăcina arătătorului prezic moştenire de la rude îndepărtate, de la care persoana nu se aştepta.

Proeminenţa situată în palmă la rădăcina degetului mijlociu se numeşte *muntele lui Saturn*. Dacă ea e uniformă şi colorată natural, denotă simplitate şi dragoste de muncă; dar dacă are imprimate mici riduri, acesta *o*

semnul neliniştii pentru o persoană care se supără uşor.

Dacă încheietura care separă mâna de degetul mijlociu prezintă linii întortocheate, se prezice o minte înceată, un om leneş, cu o concepţie dură despre viaţă. O linie mică, în mâna unei femei, de fiecare parte a rădăcinii degetului mijlociu anunţă că femeia va putea deveni mamă, putem chiar garanta că dacă aceste linii sunt bine marcate, femeia respectivă va naşte băieţi. O femeie care are sub degetul mijlociu, între a doua încheietură şi încheietura vecină cu unghia, o cruciuliţă, aceasta va fi un semn bun pentru viitorul ei. La un bărbat, acest semn are alt sens, căci el prezice necazuri. Femeia care are între aceste două încheieturi cinci-şase linii mici dispuse în lungime, va naşte un copil care va deveni preot. Acesta va fi ucis dacă între aceste linii se găseşte un punct sau figura unei stele.

Proeminenţa care se află la rădăcina inelarului se numeşte muntele *Soarelui*. *Dacă* are imprimate linii uşoare, se anunţă un spirit viu şi norocos, având talent oratoric, talent în politică, şi poate ocupa funcţii bisericeşti; poate va fi un pic orgolios. Dacă sunt numai două linii, ele transmit mai puţină elocinţă şi mai multă modestie şi cinste. Dacă rădăcina inelarului este plină de linii încrucişate una peste alta, cel care poartă acest semn va obţine victorii asupra duşmanului. Dacă aceste linii sunt subţiri şi de o culoare mai vie, ele anunţă o fire veselă şi calităţi plăcute. Dacă sunt întortocheate şi de un roşu dens, ele desemnează un temperament plin de vicii şi prezic boli. Dacă formează o cruce, este semnul cumpătării şi al prudenţei. O femeie care are sub inelar, aproape de a doua încheietură, mici linii dispuse pe lung se va îmbogăţi datorită soţului ei care va dobândi pentru ea o mare avere. Când aceste linii cânt aproape de încheietura de sub unghie, femeia aceasta va fi credincioasă şi poate se va închide într-o mănăstire.

Proeminenţa care se găseşte în palmă la rădăcina degetului mic se numeşte muntele lui Mercur. Dacă ea e uniformă, fără riduri, egal colorată, anunţă un

temperament fericit, consecvenţă în spirit şi inimă; bărbaţii vor fi modeşti, iar femeile decente şi de o cinste de neclintit. Dacă această porţiune e străbătută de două linii mici, care urcă spre degetul mic, este semnul lipsei de prejudecăţi. Dacă liniile sunt de un roşu întunecat, întrerupte de pete palide, în orice număr ar fi, ele denotă un caracter mincinos şi cu instinctul hoţiei. Dacă încheietura care leagă degetul mic de mână are linii întortocheate, ele pot îndreptăţi persoana să spere cel puţin bogăţie. O femeie care are în vârful degetului mic o cruce, mai mult sau mai puţin clară, este obraznică şi flecară. Două linii formând un unghi sub a doua încheietură a degetului mic indică dragoste pentru studiu, spirit îndrăzneţ, o inimă admirabilă. Între a doua încheietură şi cea vecină cu unghia, o cruce înseamnă pasiuni tumultuoase, un somn chinuit, o conştiinţă agitată. Un cerc imprimat pe degetul mic promite funcţii şi putere.

Porţiunea de la baza mâinii, sub muntele lui Mercur, de la linia norocului până la capătul liniei minţii, se numeşte muntele *Lunii*. Când acest spaţiu este uniform, plăcut, neted, indică pace sufletească şi un spirit echilibrat; când e foarte colorat, e semnul tristeţii, al unui suflet chinuit şi morocănos, al unui temperament melancolic. Dacă această porţiune e marcată de riduri, se anunţă călătorii şi pericole pe mare.

Porţiunea care se găseşte în marginea de jos a mâinii, spre partea muntelui Lunii, de la extremitatea de jos a liniei încheieturii, se numeşte *muntele lui Marte*. Când această suprafaţă e uniformă, netedă, plăcută, înseamnă un caracter cu adevărat curajos, a cărui vitejie e totdeauna întovărăşită de prudenţă. Dacă e foarte colorată, înseamnă îndrăzneală şi cutezanţă. Când muntele lui Marte e plin de linii, acestea sunt tot atâtea pericole, mai mici sau mai mari, după adâncimea şi lungimea lor; astfel, anunţă o moarte posibilă din cauza unor hoţi, dacă aceste linii sunt palide; indică un deces, dacă sunt foarte roşii; dacă liniile sunt drepte, va fi o moarte glorioasă, pe câmpul de luptă; dacă sunt întortocheate, indică o moarte

ruşinoasă. Cruci pe această porţiune indică titluri şi funcţii înalte.

În ceea ce priveşte încheieturile, unii cercetători afirmă că atunci când între degetul mare şi mână se formează o linie profundă, simplă, şi bine marcată, ea anunţă un temperament solid şi o constituţie rezistentă; dacă e inegală, ruptă sau dublată de alte linii, indică mai multe slăbiciuni. Când în încheietura care separă degetul mare în două se găsesc trei linii inferioare, mai mult sau mai puţin unite sau marcate, este semn de fericire.

Când prima încheietură a arătătorului e presărată cu mici ramificaţii, avem de a face cu un caracter cinstit şi de o fericită naturaleţe. Dacă linia celei de a doua încheieturi a indexului e ruptă la mijloc şi din acel punct e dublată de alte două linii drepte, scurte şi bine marcate, persoana se poate aştepta la titluri înalte. Când linia încheieturii de sus a arătătorului este simplă, uniformă şi bine imprimată, ea promite o sănătate înfloritoare. Când prima încheietură a degetului mijlociu este presărată de linii, ea denotă un spirit credul, o persoană puţin cam simplă dar cu bune purtări. Când a doua încheietură a mijlociului are mai multe linii, ea indică o persoană ambiţioasă şi un spirit neliniştit. Când a treia încheietură e compusă din trei linii mai mult sau mai puţin pronunţate, ea anunţă un suflet deschis, fără ocolişuri, respingând orice fel de înşelătorie.

Dacă prima încheietură a inelarului e prevăzută de linii şi derivaţii ale acestora, este semnul unei mari imaginaţii. Dacă a doua încheietură are trei linii, din care cea de a treia e ruptă, este semnul unei firi vesele. Dacă încheietura din vârful degetului mare nu are decât o linie simplă şi bine imprimată, ea anunţă o inimă bună.

Când cele trei încheieturi ale degetului mic sunt prevăzute cu linii şi deviaţii ale acestora, ele indică inteligenţă, talent şi elocinţă.

Să nu uităm semnele unghiilor: mici pete albe pe unghii anunţă o persoană fricoasă; dacă sunt negre, se prevăd spaime şi pericole; dacă sunt roşii, ceea ce e mai rar, se prevăd nenorociri şi nedreptăţi; dacă sunt albe,

persoana poate spera şi va fi fericită. Când aceste semne se găsesc la rădăcina unghiei, împlinirea prezicerilor este îndepărtată. Cu timpul, ele se apropie şi ajung în vârful unghiei, când temerile şi speranţele se justifică.

Pentru ca o mână să poarte semnele unei adevărate fericiri, ea nu trebuie să fie prea durdulie, ci mai mult alungită; degetele să nu fie prea rotunjite; să se vadă bine locul încheieturilor; culoarea trebuie să fie proaspătă şi plăcută, unghiile mai mult lungi decât late; linia vieţii să fie bine marcată, egală, clară, să nu fie întreruptă deloc şi să se întindă până la încheietură; linia sănătăţii trebuie să ocupe trei sferturi din lăţimea palmei; linia norocului să fie prevăzută cu ramificaţii şi viu colorată.

Fericit cel care, cu asemenea linii, cu o astfel de conformaţie a mâinii, va mai purta şi alte câteva semne binefăcătoare de care am vorbit! Caracterul acestei persoane îl va face fericit, destinul îi va aduce avere şi steaua sa îl va pune sub semnul geniului care aduce şi gloria.

În toate cărţile care tratează despre chiromanţie se vede că specialiştii în materie recunosc două feluri de a ghici în palmă: chiromanţia fizică, care, prin simpla studiere a mâinii, ghiceşte caracterul şi destinul omului; şi chiromanţia *astrologică*, care examinează influenţa planetelor asupra liniilor din palmă şi crede că poate determina caracterul şi prezice viitorul calculând aceste influenţe. Am insistat asupra primei metode, pentru că este singura care se practică. Este şi cea mai dară şi cea mai veche. Iov spune că cerul pune în mâna fiecărui om secretul destinului său. Solomon spune că în mâna dreaptă a omului se găsesc semnele vieţii lui, iar în mâna stângă semnele cinstei şi a averii lui. Astăzi, noi căutăm totul în mâna stângă. Aristotel priveşte chiromanţia ca pe o ştiinţă oarecare; Augustus ghicea el însuşi în palmă, dar Torquemada ne asigură că nu poţi fi chiromant fără să cunoşti puţină necromanţie şi ca cei care ghicesc bine, pe baza acestei ştiinţe, sunt inspiraţi de diavol.

Vom încheia prin câteva cuvinte asupra chiromanţiei

astrologice, pe care le vom extrage din cartea *Despre erori* şi prejudecăţi de M. Salgues.

«Principiile acestei ramuri a chiromanţiei au legătură cu cele ale astrologiei judiciare. Palma este împărţită în mai multe porţiuni, fiecare aflându-se sub influenţa unei planete. Degetul mare aparţine planetei Venus, arătătorul, lui Jupiter, mijlociul aparţine lui Saturn, inelarul, Soarelui, degetul mic lui Mercur; centrul palmei aparţine lui Marte, iar restul, Lunii; triunghiul din mijlocul palmei e consacrat lui Marte; Venus şi-a ales degetul mare şi rădăcina lui, pentru a-şi arăta semnele protecţiei sale. Dacă această zonă are linii numeroase, dacă ele se încrucişează în unghi drept, dacă formează stele, elipse sau semicercuri duble, bărbaţii se vor bucura de iubirea femeilor şi, în general, vor avea succes; dar să vă păziţi de liniile circulare care se găsesc pe degetul mare, pe care cabaliştii le numesc inelul lui Cyges, iar Achien Sicler ne previne că cei care le au riscă într-o zi să cadă într-o cursă fatală"; şi, ca s-o dovedească, citează pe J. Caumont, ofiţer de marină, care a fost spânzurat pentru că nu s-a încrezut în această figură […]

CICERO (Marcus Tullius), – Leloyer afirmă că Cicero[87] avea o amantă de 50 de ani care îl cucerise cu băuturi vrăjite şi căreia îi trimitea scrisori avântate, ca şi cum ar fi scris unei fetişcane. Tot Leloyer ne spune că doicii lui Cicero i se înfăţişase un spectru care ar fi fost demonul casei. Acesta i-a prezis doicii că alăptează un copil care într-o zi va aduce mari servicii statului. «Dar de unde ştia el acestea?», ni se va spune. Iar eu le răspund: «Diavolul are năravul să trăncănească despre lucruri viitoare». Într-adevăr, Cicero a devenit ceea ce se ştie. Dar ca păgân ce era, nu s-a consacrat mai puţin superstiţiilor diabolice. Cu toate acestea, el a fost cel care a afirmat că doi auguri nu se puteau privi faţă în faţă fără să facă haz. În mai multe din lucrările lui a combătut superstiţiile, mai

87 Cicero, om politic şi orator roman (104 – 43 î.Hr.); asasinat «lin ordinul lui Antoniu; discursurile sale au constituit modele ale .irfei retorice romane.

cu seamă în cele trei cărţi despre natura zeilor, în *Tusculanus*, şi în două scrieri despre preziceri. E posibil totuşi să mai fi crezut în unele prejudecăţi. Valerus Maximus povesteşte că Cicero, fiind proscris de triumviri, s-a retras în casa sa de la Formi, unde a fost urmărit de oamenii stăpânirii. În momentele sale de nelinişte, a văzut un corb smulgând acul unui ceas; aceasta însemna că i se încheiase cariera; corbul s-a apropiat apoi de el, ca şi cum ar fi vrut să-i spună că-i va cădea pradă, apoi l-a prins de poala robei, până când s-a trezit, căci sclavii veneau să-i spună că vin soldaţii să-l ucidă. În rest, corbii de azi sunt mult mai sălbatici.

CIOBANI, – La ţară încă se mai crede că ciobanii au legături cu diavolul şi că sunt foarte iscusiţi în vrăji. Ni se spune că e periculos să treci pe lângă ei fără să-i saluţi. Pe călătorul care îi supără îl fac să rătăcească drumul, provoacă furtuni şi deschid prăpăstii în calea lui. În legătură cu acestea se povestesc o mulţime de grozăvii:

Un om care trecea călare prin faţa unei mici capele situată la marginea unei păduri, a lovit din neatenţie un cioban bătrân care i-a ieşit în cale. Cum era foarte târziu, cavalerul fiind grăbit, nu s-a oprit nici să-l ridice şi nici măcar nu i-a cerut iertare. Ciobanul, întorcându-se spre călător, i-a strigat că o să-şi aducă aminte de el. Călăreţul n-a dat atenţie ameninţării. Dar îndată s-a gândit că ciobanul ar putea să-i facă o vrajă, să-l abată din drum şi i-a părut rău că n-a fost cinstit cu el. Cufundat în gânduri, a auzit în urma lui paşi. S-a întors şi a văzut o fantomă urâtă, dezbrăcată, care îl urmărea… Sigur e trimis de cioban!… Dă cu biciul în cal, dar acesta nu mai poate merge. «Dumnezeule, sunt vrăjit!» Culmea groazei, fantoma sare pe cal, îl înlănţuie pe cavaler cu braţele sale lungi şi începe să urle îngrozitor. Călătorul încearcă să scape de monstru, care continuă să urle cu voce răguşită şi cavernoasă. Calul se sperie şi încearcă să-i arunce din spate. Cavalerul nu mai ştie ce sfânt să cheme în ajutor, când, în sfârşit, o mişcare bruscă a calului răstoarnă spectrul la care sărmanul călător abia îndrăzneşte să se uite. Are o barbă

lungă murdară, faţa palidă, ochii rătăciţi şi se strâmbă înfiorător. Cavalerul îşi face o cruce mare şi o ia din loc cât poate mai repede. La primul popas într-un sat află că fantoma care l-a terorizat nu era decât un nebun scăpat de la balamuc şi care era căutat de câteva ore.

Dar multe vrăji ale ciobanilor au avut urmări destul de supărătoare. Un măcelar a cumpărat 50 de oi fără să dea un bacşiş ciobanului de la fermă. Acesta s-a răzbunat printr-o vrăjitorie: când oile au trecut o punte care o aveau în drum, toate au căzut în apă.

Se mai povesteşte că un cioban şi-a făcut un talisman din răzătura de la copitele animalelor care astfel sunt curăţate şi li se păstrează sănătatea. El purta acest talisman în buzunar. Un cioban vecin cu el i l-a furat, l-a pisat făcându-l pulbere, l-a îngropat într-un muşuroi împreună cu o cârtiţă, o broască verde şi o coadă de morun, spunând cuvintele: *blestem*, *pierzanie*, *distrugere*. A făcut apoi un şir din nouă mătănii şi după nouă zile a dezgropat vraja şi a împrăştiat-o pe locul unde treceau oile vecinului; în felul acesta turma ciobanului a fost complet distrusă.

Alţi ciobani, cu trei pietricele luate din cimitire diferite, spunând anume vorbe de vrajă, aduc molime, trimit râie duşmanilor şi fac să moară câte animale vor. Cu toate că sunt oameni simpli şi nu ştiu să citească, lumea se teme de ştiinţa şi puterea lor, mai ales în anumite sate, unde se recomandă călătorilor să nu cumva să-i supere şi să nu cumva să treacă pe lângă ei şi să-i întrebe nici cât e ceasul, nici cum va fi vremea, nici ceva asemănător, dacă vor să nu vină peste ei furtunile şi să se rătăcească pe cele mai cunoscute drumuri…

CIRCE – Faimoasă vrăjitoare care i-a transformat pe însoţitorii lui Ulysse în porci. Ea se pricepea să prepare otrăvuri şi vrăji prin care, cu ajutorul diavolului, tulbura atmosfera, stârnea furtuni şi grindină şi îmbolnăvea atât corpul cât şi spiritul oamenilor; în acelaşi timp, cu toată încrederea ce i se acorda de către demonologi, Sfântul Ioan Hrisostomul ne asigură că acea metamorfoză a

prietenilor lui Ulysse nu e decât o alegorie95.

CIVILE (François de), – Nobil francez din Normandia, născut în 1536, a cărui viaţă a fost plină de extraordinare nenorociri. În timp ce era însărcinată cu el, mama sa a murit, soţul ei fiind plecat. A fost înmormântată fără ca cineva să se gândească să-i scoată copilul printr-o operaţie cezariană. Puţin după aceasta a sosit soţul, care a auzit cu surprindere vestea morţii soţiei lui şi felul cum a fost înmormântată; a poruncit să fie imediat dezgropată, i s-a tăiat burta, de unde a fost scos încă viu François de Civile.

Acest bărbat, intrat în viaţă în chip atât de miraculos, era în 1562 căpitan peste 100 de infanterişti în oraşul Rouen, pe care îl asedia Carol al IX-lea. Un glonte i-a pătruns în obraz, i-a traversat gâtul şi el a căzut de pe metereze în şanţ. Soldaţii, care l-au crezut mort, l-au pus într-o groapă cu un alt mort şi l-au acoperit cu un strat subţire de pământ. A rămas acolo toată dimineaţa. Seara, valetul lui a venit să-i caute corpul, pentru a-l înmormânta cum se cuvine. L-a dezgropat şi nu l-a recunoscut, atât era de desfigurat. Totuşi, un inel cu diamant pe care-l purta pe deget l-a convins Peripeţiile lui Ulysse, în capodopera lui Homer, *Odissea*.

şi l-a luat de acolo. După ce l-a spălat, l-a îmbrăţişat plângând; atunci a avut impresia că mai e cald şi l-a dus repede la medici; dar aceştia crezându-l mort, l-au dat deoparte. Astfel, cinci zile şi cinci nopţi a fost lăsat în părăsire, fără să dea vreun semn de viaţă, având însă febră foarte mare. În fine, un medic s-a hotărât să se ocupe de el şi i-a dat să înghită nişte supă; a doua zi bolnavul a deschis ochii; dar din cauza zgomotului luptelor, oraşul fiind luat cu asalt, şi-a pierdut din nou cunoştinţa. În timpul jefuirilor invadatorilor, a fost aruncat pe fereastră şi a căzut pe o grămadă de bălegar, unde a stat trei zile, în cămaşă, fără niciun ajutor. În fine, o rudă a venit să-l caute şi a rămas uimit găsindu-l în viaţă. Prin semne. Civile a cerut de băut; i s-a dat bere pe care a băut-o cu mare poftă; a fost dus într-un castel şi îngrijit încât după şase săptămâni era sănătos.

Sub Henri al III-lea a fost proscris ca protestant şi s-a refugiat în Anglia unde regina Elisabeta l-a pus să-şi povestească viaţa şi i-a dăruit portretul ei. Sub domnia lui Henri cel Mare s-a întors în Franţa. D'Aubigné relatează că îl întâlnea la adunările naţionale, în calitate de deputat de Normandia, la 70 de ani, şi că semna «François de Civile, de trei ori mort, de trei ori îngropat şi de trei ori, prin mila lui Dumnezeu, înviat». Era octogenar când a murit, de congestie pulmonară, pe care o făcuse noaptea, sub geamurile unei doamne de care se îndrăgostise.

Am extras toate aceste date despre căpitanul François de Civile din memoriile sale, publicate de Misson, după o călătorie a sa în Italia.

CÂINE – în mod obişnuit, câinii erau tovarăşii credincioşi ai magicienilor; de fapt, era diavolul, care îi urma sub formă de câine, pentru a da mai puţin de bănuit; dar cu toate deghizările, erau recunoscuţi. Leon, episcop de Cipru, scrie că, într-o zi, diavolul a ieşit dintr-un posedat sub figura unui câine negru; nu se spune însă pe unde a ieşit. Dacă e să dăm crezare lui Bodin, într-o mănăstire se afla un câine care ridica rasele călugăriţelor, pentru a le seduce; preoţii-directori au descoperit că era vorba de un demon, cu care călugăriţele înfăptuiau ceea ce se cheamă păcatul mut.

Mai ales culoarea neagră este cea care arată sub pielea unui câine pe diavol. La Quimper (în Finister) se îneacă oameni destul de frecvent. Despre acest lucru, se spune, începând cu copiii şi terminând cu bătrânii, că diavolul, sub forma unui câine imens, îi aruncă pe trecători în râu. În Finister există încă destule superstiţii legate de câini, căci credinţele druizilor nu s-au stins încă. În cantonul de la Saint Ronai se crede că sufletele sceleraţilor trec în corpul unui câine negru. Preotul, care aproape întotdeauna e şi magician, încredinţează acest câine servitorului său, care îl duce într-un loc îndepărtat; acolo, câinele dispare, în timp ce pământul se cutremură şi din cer cade grindină.

Vechii magi credeau şi ei că demonii se arată sub

formă de câine; şi Plutarh, în Viaţa *Timon*, povesteşte că un demon travestit într-un câine negru a venit să-l anunţe pe Timon că va muri în curând. Aceeaşi credinţă ridicolă, care face ca la creştini să fie aruncaţi afară câinii din biserică, face ca pe uşile bisericilor din Ţările de Jos să se pună inscripţia: «Afară cu câinii din templul lui Dumnezeu».

Pe vremea împăratului Justinian, un şarlatan avea un câine atât de priceput, încât, într-o adunare, dacă toate persoanele îşi puneau inelele jos, el le restituia fiecăreia, fără să se înşele asupra proprietarului. Acest câine distingea perfect în mulţime, când stăpânul îi poruncea, pe bogaţi de săraci, pe cinstiţi de ticăloşi, pe femeile uşoare. «Ceea ce ne face să credem, spune Leloyer, că aici era vorba de magie şi că acel câine era un demon» [...] în antichitate câinii infernului erau denumiţi furii şi se sacrificau divinităţilor infernului câini negri. Dar unele popoare gândeau altfel; câinele a fost chiar la mare cinste. Elien vorbeşte de o ţară etiopiană ai cărei locuitori aveau drept rege un câine; guduratul şi lătratul lui erau semne ale amabilităţii sau mâniei lui. Guebrii aveau un adevărat cult pentru câini. Citim în Tavernier că atunci când unul din ei era în agonie, rudele luau un câine pe care îl puneau cu botul pe gura bolnavului, pentru ca să-i primească sufletul înainte de moarte. Câinele este cei care îşi dă seama dacă cel mort va merge în paradis. Înainte de înmormântare corpul e pus pe jos; este adus un câine care nu l-a cunoscut pe mort; cu o bucăţică de pâine el este atras aproape de mort; cu cât câinele ajunge mai aproape, cu atât acesta va fi mai fericit; dacă ajunge să se urce pe mort şi să-i ia din gură o bucată de pâine ce-i fusese pusă dinainte, e un semn că defunctul este deja în rai; îndepărtarea câinelui înseamnă nefericirea mortului.

Există oameni care se consideră onoraţi de a fi scoborâtori din câine. Regatele din Pegu şi Siam (Thailanda) recunoşteau un câine ca strămoş al rasei lor. Se spune că această ţară, altă dată, era pustie, populată de animale sălbatice şi nelocuită. O corabie din China a

naufragiat pe coasta sa; n-a scăpat decât o femeie şi un câine mare care o apăra de sălbăticiuni. Apoi, «ea a rămas însărcinată şi a născut un băiat. Şi cum era foarte tânără, ea a aşteptat să-i crească fiul, care i-a devenit amant şi a făcut alţi copii, care s-au înmulţit la rândul lor, populând cele două ţinuturi. Astfel, oamenii din Pegu şi Siam respectă câinii atât de maltrataţi în altă parte» (Torquemada, Totuşi au mai fost specimene din această rasă, cărora li s-au acordat onoruri: astfel, dogul spaniolului Berecillo, care devora indieni la San Domingo, şi care avea pe zi solda a trei soldaţi.

Ar mai fi încă multe lucruri de spus în legătură cu câinele. În Bretania, mai ales, urletele unui câine rătăcit înseamnă moarte; câinele acesta trebuie să fie neapărat negru; dacă urlă la miezul nopţii, moartea e inevitabilă şi va fi cineva din familie. Wierius afirmă că demonii pot fi alungaţi frecând zidurile camerei în care au pătruns cu fierea sau cu sângele unui câine negru.

Nu vom spune nimic despre turbare, care ţine mai degrabă de medicină decât de ce ne interesează pe noi. Vom observa doar, împreună cu Oliver Goldsmith, că pentru un câine turbat sunt omorâţi o mie nevinovaţi şi omul ar trebui să fie mai atent cu viaţa unui servitor credincios şi devotat care, după om (ca să nu vă jignim), este cea mai perfectă realizare a Creatorului […]

CLEOPATRA – Se spune că e o eroare versiunea după care regina Cleopatra a Egiptului s-ar fi sinucis cu ajutorul a două vipere. Plutarh, în lucrarea despre Antoniu, afirmă că nimeni n-a ştiut vreodată cum a murit ea. Unii spun că ar fi luat otravă, pe care o purta ascunsă în păr. Pe locul în care a murit nu s-au găsit viperele ci doar la braţ două înţepături imperceptibile. Aceasta l-a făcut pe Augustus să se hazardeze în teoria devenită populară, în legătură cu moartea reginei. Mai degrabă este posibil să se fi înţepat cu un ac otrăvit.

CLEROMANCIE – Arta de a ghici prin aruncarea sorţilor, adică a zarurilor, a arşicelor şi a bobilor negri şi albi. Se amestecă bine într-un vas şi, după ce se spune o

rugăciune, se răstoarnă pe masă conţinutul vasului şi se ghiceşte după locul fiecăruia dintre obiecte. Exista la Bura, în Ahaia, un oracol al lui Hercule, care se făcea pe un şorţ, cu zaruri. Persoana, după ce se ruga, arunca patru zaruri, pe care preotul le considera puncte; din felul cum ele cădeau, se ghicea viitorul. Trebuia ca zarurile să fie din os de la animalele sacrificate. Cel mai adesea, pe oase sau pe tablete se scria ceva, apoi se amestecau într-o urnă; un tânăr era pus să scoată din urnă un lot de zaruri şi dacă inscripţia ce ieşea din urnă avea vreo legătură cu ce se dorea să se ştie, era considerată o profeţie. Acest fel de a ghici era comun şi la greci şi la romani şi se găseau destui adepţi pe străzi şi în pieţe ca să-l practice, aşa cum se găsesc la noi cei ce ghicesc în cărţi.

CLOPOTE – Anticii cunoşteau clopotele, a căror inventare e pusă pe seama egiptenilor. Se spune că serbările lui Osiris erau anunţate prin clopote. Ele foloseau la Atena, în timpul misterelor. La romani, sunetul clopotului era unul dintre semnele lui Priap. În minaretele lor, musulmanii nu au clopote; ei credeau că sunetul clopotului speria sufletele preafericiţilor din paradis. Se pare că abia spre secolul VII clopotele au fost generalizate în bisericile creştine; de atunci, în legătură cu acest masiv obiect au fost emise idei dintre cele mai originale, de vreme ce s-a ajuns să fie botezat de doi naşi. Înainte de a se naşte, omul e vinovat de păcatul pe care l-a comis acum şase mii de ani primul nostru strămoş: botezul ne purifică. Dar nu se ştie cum se pot purifica clopotele de un păcat originar; totuşi nu e permis să se tragă clopotele înainte de a deveni, prin botez, copii ai Bisericii. Această ceremonie, pe care nu oricine o poate înţelege, se practica încă pe vremea lui Carol cel Mare.

Se zice că o explicaţie a botezului clopotelor ar fi că, în felul acesta, ele îndepărtează pe Satana. Când diavolul îi duce pe cei vânduţi lui la sabat, dacă aude clopotul, e forţat să renunţe. Torquemada relatează în *Hexameron că* o femeie, revenind de la sabat, purtată în aer de forţele răului, a auzit clopotul care chema credincioşii la slujbă.

Îndată diavolul a părăsit-o şi ea a căzut într-o tufă de spini pe malul unui râu; era aproape goală; a zărit un bărbat tânăr pe care l-a chemat în ajutor şi care, după multe rugăminţi, s-a hotărât s-o ducă la el acasă. Ea i-a povestit întâmplările prin care a trecut, rugându-l să nu spună nimănui, dar vorbele s-au răspândit şi există mărturii că femeia a fost arsă pe rug.

Se spune, de asemenea, că diavolul stârneşte furtuni pe care clopotele le pot împrăştia, cel puţin aceasta este părerea ţăranilor care trag clopotele imediat ce aud tunete şi dacă zgomotul ce îl face clopotul atrage trăsnetul pe biserică şi ea nu arde cu fotul, ceea ce a mai rămas din biserică înseamnă că se datorează clopotului sfinţit. […]

Ne mai rămâne să spunem câte ceva despre clopotul diavolului. Dusaulx, călătorind în Munţii Pirinei, pe jos, ghidul său, care era un adevărat om de la munte, l-a condus într-o mlaştină ca să-i arate ceva ciudat. El pretindea că acolo fusese pe vremuri îngropat un clopot; că o sută de ani mai târziu, diavolul, care stăpânea peste metalele subterane, a luat acest clopot; şi că un cioban l-ar fi auzit bătând în noaptea de Crăciun, în adâncul muntelui. «Bine, a spus Dusaulx, ceea ce a fost luat drept sunetul clopotul n-a fost cumva zgomotul făcut de ape subterane în vreo grotă?

— Nu, a răspuns ghidul, scuturând din cap, întrebaţi-l pe preot.»

Există încă, totuşi, clopote celebre. În Pirinei este foarte respectat clopotul din vale; i se atribuie tot felul de origini miraculoase: cea mai frecventă e aceea că respectivul clopot a fost lucrat de îngeri. Câteodată se face auzit – sau se crede aceasta –, căci nu se ştie unde este instalat. După opinia oamenilor de la munte acest clopot trebuie să fie acela care va trezi pe patriarhii adormiţi în crăpăturile stâncilor şi care vor chema pe oameni la judecata de apoi.

Gând Ferdinand Catolicul, cel care a restaurat Inchiziţia, s-a îmbolnăvit de o boală de pe urma căreia a şi murit, celebrul clopot de la Villela (care are zece braţe

împrejur) a bătut de la sine, ceea ce se întâmplă şi în Spania, când e ameninţată de pericole. S-a spus că moartea regelui a fost anunţată de clopot. I s-a dat numele de clopotul «minunilor» şi el sună de la sine timp de câteva zile atunci când creştinii sunt ameninţaţi de eretici sau alţi duşmani. Dar astăzi, cu toate motivele care ar putea angaja clopotul de la Villela să sune, el nu o mai face, decât atunci când e tras de funie. [...]

CLOTHO – Una dintre cele trei Parce, şi cea mai tânără. Ea este cea care hotărăşte destinul oamenilor. Se spune că are o furcă de tors de o mărime extraordinară. Cei mai mulţi specialişti în mitologie o plasează, împreună cu surorile ei, la uşa vizuinii lui Pluton. Lucian[88] pretinde că stă în barca lui Caron; PLutarh, însă, afirmă că ea stă pe lună, de unde conduce toate mişcările de pe pământ.

COADA DE MĂTURA – Toată lumea ştie că atunci când vrăjitoarele merg ia sabat călăresc o coadă de mătură. Pe această temă se povesteşte că Sofia unui pantofar german a avortat şi a îngropat foetusul într-un colţ al casei. Vrăjitoarele l-au simţit după miros, l-au dezgropat şi au făcut din el o alifie pe care au pus-o într-un vas. Pantofăriţa şi-a muiat într-o zi mătura în acel vas, fără să ştie, şi imediat a încălecat mătura, care a purtat-o la sabatul vrăjitoarelor. Ea a profitat de acest prilej: s-a făcut vrăjitoare şi la puţin timp după aceea a fost ucisă.

În legătură cu mătura există multe superstiţii, fără să mai vorbim de părerea olandezilor, care cred că prin mătură aplicată pe fundul copiilor li se transmite cuminţenia. Niciodată în districtul Lesneven nu se mătură noaptea: ar însemna să îndepărtezi din casă norocul, căci în jurul casei se plimbă sufletele celor morţi şi mişcarea măturii i-ar lovi şi îndepărta. Ei numesc aceasta «măturatul morţilor» şi spun că în ajunul zilei morţilor (2 noiembrie) în case se află mai multe spirite decât nisip în mare şi pe malurile ei.

COARNE – Toţi locuitorii imperiului tenebrelor

88 Lucian, (125 – aprox. 192), seriilor grec, autor al unei lucrări despre zei şi Dialogul morţilor.

poartă coarne, este un element esenţial al uniformei infernale şi diavolii îi acordă o mare importanţă. Numai când erau degradaţi li se luau coarnele. Probabil că adulterul este un păcat mare, pentru că femeia care se află în această situaţie neplăcută îi duce soţului ei armele demonului. Expresia «poartă coarne» vine de la strămoaşa noastră Eva, care a obţinut de la Satana, cu care făcuse dragoste, o pereche de coarne pe care i le-a dăruit soţului ei. Au fost văzuţi copii cu coarne şi este citat un călugăr de la mănăstirea Saint. Iustin, care avea două coarne pe cap. Mareşalul Lavardin a adus regelui un băştinaş sălbatic care purta coarne. În 1699, la Paris, trăia un om numit Trouillon, care avea în frunte un corn de berbec.

COASTĂ – Superstiţia populară care atribuie bărbatului o coastă mai puţin decât femeia îşi are originea în scrierile lui Moise, care spune că Eva a fost concepută dintr-o coastă a lui Adam, de unde s-a tras concluzia că această coastă lipseşte descendenţilor pe linie bărbătească. Citim în meditaţiile nu ştiu cărui rabin că Dumnezeu, luându-i lui Adam o coastă, ca să facă din ea o femeie, a pus-o o clipă alături de el; o maimuţă ageră şi şireată a furat-o şi a luat-o la goană; un înger a alergat după ea şi a apucat-o de coadă, dar coada i-a rămas îngerului în mână; îngerul i-a dus-o lui Dumnezeu în locul coastei şi, ca urmare a acestei greşeli, s-a întâmplat că femeia a fost creată din coada maimuţei, de unde şi ideea că ea a păstrat câte ceva din prima ei origine. Alţii construiesc aceeaşi legendă, dar în locul maimuţei apare o pisică.

COCOŞ – După cum spun demonologii, cocoşul are puterea să pună pe fugă forţele infernului, încă de pe vremea aventurii lui cu Sfântul Petru şi cum s-a observat că diavolul, care se numeşte şi leul iadului, dispare în clipa când aude cocoşul, s-a răspândit părerea că vederea sau cântecul cocoşului îl înspăimântă şi-l pune pe fugă. Cel puţin aşa pretinde Pierre Delancre. «Dar trebuie să spunem acestor oameni de ştiinţă – spune M. Salgues – că în menajerii avem şi lei, că acestora li s-au pus în faţă

cocoşi care au cântat şi că, în loc să li se facă frică, leii mai degrabă au fost tentaţi să mănânce pasărea cântătoare; că întotdeauna când au fost puşi cocoşi în cuşca unui leu, nu cocoşul l-a ucis pe leu, ci leul l-a mâncat pe cocoş». Se mai ştie că la sabat dispare totul, chiar şi cocoşul care cânta. Se citează mai multe exemple de adunări ale demonilor şi vrăjitoarelor pe care primul cântat al cocoşilor i-a speriat; se spune chiar că acest cântec, care pentru noi, printr-un fel de veşnică minune, este un ceas viu, îi obligă pe diavoli, când sunt în aer, să dea drumul jos la tot ce duc cu ei; cam acelaşi lucru se întâmplă şi ia sunetul clopotului. Dar există leac pentru toate: pentru a împiedica cocoşul să cânte în timpul acestor întâlniri nocturne, vrăjitorii, bine instruiţi de diavoli, au grijă să le frece capul cu ulei de măsline sau să le pună la gât un curpen de viţă de vie.

Multe superstiţii se leagă de această orătanie respectabilă, simbol al curajului şi vigilenţei, emblemă galică şi însemn pe drapelul republicii franceze. Se spune că, într-o zi, împăratul roman Vitelius, în timp ce rezolva cereri justiţiare ale supuşilor săi, la Viena, i s-a aşezat pe umăr un cocoş; ghicitorii i-au spus că acesta e un semn că un gal îl va învinge şi, într-adevăr, a fost învins, la Toulouse, de un gal.

Şi viitorul se putea citi cu ajutorul unui cocoş. Se mai spune că în stomacul cocoşului creşte o piatră care se numeşte «alectoriană», de la numele grecesc al animalului. În vechime, se credea că ea are proprietatea de a da forţă şi curaj; calităţilor acestei pietre i se datora forţa extraordinară a lui Mi Ion din Croton. Tot această piatră putea aduce bogăţie şi putea fi un filtru care potolea setea. […] Se credea în trecut că această pasăre făcea ouă care erau blestemate, pentru că din ele ieşea un şarpe sau un vasilisc. «Această superstiţie era foarte răspândită în Elveţia; într-o cronică din Băle, spune Gross, foarte serios, în august 1474, un cocoş din oraş a fost condamnat la moarte pentru crimă. Călăul l-a ars în public cu tot cu oul lui, într-un loc numit Kablenberg, în faţa unei mari mulţimi».

Sunt nenumăraţi cocoşi miraculoşi, despre care n-ar mai fi cazul să vorbim, decât doar de cel cu care Mahomet locuieşte în cel dintâi cer. Acest cocoş, de o albeaţă mai strălucitoare ca neaua este atât de mare, încât capul îi ajunge la cel de al doilea cer, la o depărtare de cinci sute de ani de primul; acesta este îngerul cocoşilor. Misiunea lui specială este de a-l bine dispune pe Dumnezeu, în fiecare dimineaţă, prin cântece şi imnuri.

Să încheiem cu un alt cocoş, care are şi el dreptul să se bucure de admiraţia noastră. «Trăiau la Bologna, în Italia, doi cumetri şi prieteni, care, vrând într-o zi să petreacă împreună, au cerut să li se aducă un cocoş. Unul dintre ei l-a tăiat bucăţi, cum se face cu orice clapon, şi i-a gătit un sos gustos. Văzându-l atât de bine tranşat, prietenul i-a spus râzând: „Nu numai Sfântul Petru, dar chiar Iisus Cristos de ar porunci, cocoşul ăsta nu mai poate învia vreodată!”. Abia a pronunţat aceste cuvinte, că bucăţile de carne s-au prins la loc şi cocoşul, acoperit cu penele lui, a sărit, a bătut din aripi, a cântat, şi-a scuturat penele în farfurie şi tot sosul a stropit obrajii oaspeţilor. Şi drept pedeapsă pentru o blasfemie atât de mare, stropiţi de sos, amândoi s-au trezit cu nişte plăgi atât de urâte pe obraz, încât toţi urmaşii le-au semănat; ei au fost obligaţi să meargă la o mănăstire cu numele Sfântului Petru, tot în oraşul Bologna. «Ceea ce s-a întâmplat – spune Delancre – este pentru ca niciodată cineva să nu mai aibă îndrăzneala să nu se încreadă în puterea lui Dumnezeu» (*Despre* inconsistenţa *demonilor*, p. 160).

COCOTO – Idol divinizat în Indiile occidentale. Locuitorii din aceste ţinuturi pretind că această divinitate, care ar fi un demon, se culcă cu nevestele lor.

COCYT – Unul din fluviile infernului, în credinţa celor din antichitate. El înconjura Tartarul şi apa sa era formată din lacrimile celor păcătoşi.

COLOANA DIAVOLULUI – într-o biserică din Oraga se păstrează trei pietre dintr-o coloană pe care diavolul a adus-o de la Roma, pentru a zdrobi cu ea un preot cu care el, în timpul unei slujbe, făcuse un pact. Dar intervenind

Sfântul Petru, a aruncat pe diavol şi coloana sa în mare şi această intervenţie i-a dat preotului răgaz să-şi ia măsurile cuvenite. Diavolul a fost atât de supărat, încât a rupt coloana şi a plecat cât a putut de repede. Doctorul Patin, căruia i-au fost arătate aceste splendide pietre, spune că n-a văzut niciodată aşa ceva, cu toate că ştia bine ce minuni a făcut Sfântul Petru. A întrebat când s-au întâmplat acestea. I s-a răspuns că în urmă cu mai multe mii de ani. «Da, a spus el, nu sunt decât două mii de ani de când există creştinismul.

— Da, au răspuns călugării, minunea aceasta e mult mai veche». Şi doctorul a fost obligat să creadă că Sfântul Petru, slujbele, preoţii şi bisericile catolice erau mai vechi decât Iisus Cristos.

COMETE – Se crede că cel care aprinde cometele este Dumnezeu, ca să anunţe mari catastrofe. Se mai spunea că ele se formează din exalarea vaporilor şi materiilor inflamabile adunate din aer. Partizanii acestei teorii văd cometele ca pe nişte globuri vâscoase care se aprind de la razele soarelui, în fine, alţii consideră că ele ar fi nişte aştri rătăcitori.

Totdeauna s-a văzut în comete semnele prevestitoare ale unor nenorociri. Când Xerxes a venit în Europa cu 1.800.000 de oameni o cometă a prezis înfrângerea de la Salamina. A mai apărut una, înaintea războiului din Peloponez; una înaintea înfrângerii atenienilor în Sicilia; una înaintea victoriei pe care locuitorii din Teba au obţinut-o împotriva lacedemonienilor; una când regele Filip i-a învins pe atenieni; una înaintea luării Cartaginei de către Scipio; una înaintea războiului civil dintre Cesar şi Pompei; una la moartea lui Cesar; una la cucerirea Ierusalimului de către împăratul Titus; una înainte de risipirea de către goţi a imperiului roman; una înaintea invaziei lui Mahomet şi, în fine, una înaintea căderii lui Napoleon.

Toate popoarele văd în apariţia cometelor semne prevestitoare de rău; totuşi, dacă pentru unii prezicerea e funestă, pentru alţii e benefică, pentru că, împovărându-i

pe unii cu o mare înfrângere, le oferă altora o mare victorie.

Cardan explică cât de cât cauzele influenţelor cometelor asupra alcătuirii vieţii globului: ele fac aerul mai fin şi mai puţin dens, încălzindu-l mai mult decât de obicei; persoanele care trăiesc în trândăvie, care nu fac mişcare, mănâncă uşor, se consumă fără măsură în plăcerile amorului, care au sănătatea şubredă, sunt în vârstă şi nu dorm normal, într-un aer mai puţin viu nu se simt bine şi mor adesea din exces de slăbiciune; aceasta se întâmplă capetelor încoronate şi celor care duc o asemenea viaţă; şi e suficient ca superstiţia sau ignoranţa să fi acordat cometelor o forţă funestă, ca să se observe, atunci când ele apar, accidente care în orice timp ar fi fost normale.

Nu trebuie să ne mirăm că după trecerea cometelor urmează secetă şi molime, pentru că ele usucă aerul şi acesta nu are forţa să împiedice exalaţiile care aduc molime. În fine, cometele aduc răzvrătiri şi războaie încălzind spiritele şi schimbând buna dispoziţie în venin.

S-a spus despre Cardan că avea două suflete, unul care spunea lucruri valabile, altul care spunea prostii. După ce a vorbit atât de înţelept, astrologul cade în viziunile lui. Când o cometă cade în apropiere de Saturn, spune el serios, anunţă ciumă, secetă şi trădări; când cade pe lângă Jupiter, ne putem aştepta la moartea suveranului pontif şi la revoluţii; aproape de Marte, înseamnă războaie; aproape de Soare, mari calamităţi pe tot globul; aproape de lună, inundaţii şi uneori secetă; aproape de Venus, moartea prinţilor şi a nobililor; aproape de Mercur, un foarte mare număr de nenorociri.

Savantul Wiston a descoperit, prin soluţii algebrice, că lumea, altă dată, a fost înecată de o cometă, ceea ce a adus potopul universal şi că pământul va fi ars într-o zi tot de o cometă, ceea ce va aduce sfârşitul lui.

Indienii din Cumana şi Paria, în America meridională, sunt înspăimântaţi de apariţia unei comete sau meteor, în care văd mari nenorociri. Pentru a le îndepărta, fac descântece şi vrăji însoţite de urlete şi de bătăi de tobe.

CONTE AL INFERNULUI – Demon dintr-un ordin superior în ierarhia infernului şi care are în subordine numeroase legiuni. El poate fi invocat la orice oră din zi, numai să fie într-un loc sălbatic, nefrecventat de oameni.

COMORI – în Scoţia există superstiţia că în adâncul munţilor se află comori păzite de uriaşi şi de zâne; în Bretania se crede că ele sunt păzite de un bătrân, o bătrână, un şarpe, un câine negru, sau de drăcuşori nu mai înalţi de un picior. Pentru a putea pune mâna pe aceste comori trebuia ca, după câteva rugăciuni, să sapi o groapă mare, în tăcere. Atunci se auzea tunetul, strălucea fulgerul şi care de foc se ridicau în aer; se auzea zornăit de lanţuri şi găseai acolo o grămadă de aur. Dacă îţi scăpa un singur cuvânt în timp ce îl scoteai din groapă, aurul cădea înapoi în adâncuri, la o mie de picioare…

CONCEPERE (ZĂMISLIRE) – Citim în minunatele secrete ale lui Albert le Grand, cap. 7, carte I, că primul semn care arată că o femeie a conceput este un frison, un pic dureros, pe care femeia îl are în timpul actului sexual. «Se mai recunoaşte dacă femeia a conceput, adaugă el, când are faţa schimbată; căci în mod obişnuit ea are obrazul roşu, din cauza căldurii pe care i-o transmite sângele; de asemenea, când ea pofteşte ceva anume, ţărână, cărbune, mere, mure, cireşe etc.»

Medicina persană explică fenomenul zămislirii ca pe o minune. «Un înger, spun ei, are misiunea de a forma o creatură umană; el înfăptuieşte aceasta aruncând puţină ţărână în ovarul femeii, în momentul conceperii».

CONDÉ[89] – Putem citi într-o scrisoare a Doamnei de Sevigné, datată Paris, 1686, că înainte cu trei săptămâni de moartea marelui Conde, în timp ce era aşteptat la Fontainbleau, unul dintre gentilomii lui, M. de Vernillon, revenind de la vânătoare pe la ora trei şi apropiindu-se de castelul Chantilly (reşedinţa obişnuită a prinţului), a văzut la fereastra cabinetului acestuia o fantomă în armură care părea că păzeşte un om pregătit pentru înmormântare; a

89 Prinţul Louis de Conde (1621 – 1686), celebru general în timpul domniei lui Ludovic al XlV-lea.

coborât de pe cal şi s-a apropiat, urmărind-o tot timpul; valetul a văzut-o şi el; au cerut cheia cabinetului, dar au găsit ferestrele închise şi o linişte netulburată de mai bine de şase luni. I s-au povestit toate acestea prinţului care a fost puţin şocat, dar care apoi s-a arătat nepăsător, sau numai s-a prefăcut. Dar toată lumea a aflat această întâmplare şi s-a temut pentru viaţa acestui prinţ, care a murit însă peste trei săptămâni.

CONSTANTIN" – împărat roman care s-a convertit la creştinism, după ce a avut următoarea viziune: romanii, ajunşi la disperare din cauza cruzimilor şi tiraniei lui Maxentiu, au trimis în secret soli la Constantin, în anul 311. Acesta era urmaşul împăratului Constant, tatăl său, şi stăpânea Calia, Spania, Germania şi Insulele britanice. Acest prinţ, animat de încrederea ce i-o acordau romanii, a pornit în fruntea armatei spre Roma; dar mare i-a fost mirarea când, pe drum, spre sud, a văzut, atât el cât şi armata, o cruce care strălucea asemenea soarelui, pe care scria: *Hoc* signo vinces (prin acest semn vei învinge). La început Constantin n-a înţeles această minune, dar i s-a arătat în vis şi i-a poruncit să facă un steag militar în formă de cruce, aşa cum a văzut în ziua precedentă, şi care să fie purtat în toate bătăliile ce le va avea – şi acesta îi va aduce victoria. Constantin a ascultat. Steagul sfânt, pe care l-a numit *Labarum*, i-a adus victoria; l-a învins pe Maxentiu şi a trecut la creştinism. Faptul a fost atestat de Eusebiu din Cesareea, de Lactanţiu şi relatat de mulţi alţi scriitori. […]

CONSTANTIN COPRONIMUL (Cufuritul) – împărat iconoclast la Constantinopol. Se spune că era mare duşman al catolicilor, necredincios, şi că practica magia. Ştia să invoce demonii, spiritele morţilor şi aducea sacrificii dezgustătoare în timp ce invoca diavolii, după cum ne spune Leloyer. A fost pedepsit după cum merita, căci a murit în urma unei fierbinţeli care i-a aprins tot corpul şi a cărei violenţă a fost atât de mare, încât striga grozav tot timpul. Durerea i-a smuls, în clipa morţii, mărturisirea că moartea îi vine din faptul că a vorbit-o de rău pe Fecioara Maria. Orice ar fi fost, după câte se pare,

acesta a fost un infam ticălos.

CONTRA-FARMECE – Farmece care se fac pentru a distruge efectul altor farmece. Astfel, se foloseşte agheazma cu care se stropeşte în cruce cel posedat de diavol, cu o crenguţă de merişor sfinţit; de asemenea, se face semnul crucii pe fruntea celui vrăjit, cu degetul mare muiat în agheazmă. Când acest ritual se face asupra unor animale, în loc de agheazmă se foloseşte sare, amestecată într-o strachină cu sânge scos de ia un animal care fusese vrăjit; sarea se aruncă peste capetele animalelor […]

CONVULSII – În secolul al IX-lea, călugării rătăcitori şi suspecţi au depus într-o biserică din Dijon relicvele, pe care ei spuneau că le aduc de la Roma, ale unui sfânt al cărui nume îl uitaseră. Episcopul Theobald a refuzat să le primească pe baza unor mărturii atât de vagi. Cu toate acestea, relicvele făceau minuni: cei ce veneau să se închine erau apucaţi de convulsii. Opunerea episcopului a dus la revolta adepţilor, iar convulsiile au devenit o adevărată epidemie; mai cu seamă femeile se grăbeau să dea semnalul. Theobald l-a consultat pe Amolon, arhiepiscop de Lyon, de care depindea. «Condamnă aceste închipuiri ale diavolului – i-a spus – aceste vrăji hidoase care nu sunt decât impostură. S-au văzut vreodată la mormintele martirilor asemenea miracole funeste care, departe de a-i vindeca pe bolnavi, aduc suferinţe trupului şi tulbură spiritul?».

Această formă de manie fanatică a revenit cu timpul, câteodată; ea a făcut mare senzaţie la începutul secolului al XVIII-lea, convulsiile şi schimele unei mulţimi smintite fiind luate drept minuni. Oamenii melancolici şi posomoriţi sunt predispuşi la asemenea şarlatanii pioase; mai ales dacă, în timp ce spiritul le e tulburat de prea mult post, oboseală şi nesomn, încep să viseze minunile şi profeţiile cele mai impresionante, terminând prin a cădea în extaz şi închipuindu-şi că astfel vor putea şi ei face minuni şi profeţii. Această boală se transmite celor slabi şi corpul lor suportă consecinţele. De aici le vine pornirea de a se trânti la pământ, unde rămân nemişcaţi. Alteori se frământă

grozav cu vocea gâtuită şi debitând tot felul de grozăvii de care imaginaţia lor bolnavă este plină [...]

COPERNIC (Nicolas) – Cel mai mare astronom al secolului său şi al celor dinaintea sa, mort în 1543. El a publicat un studiu despre sistemul lumii, care este cea mai bine gândită dintre toate lucrările care au apărut pe tema întocmirii acestui vast univers. «Soarele, imobil şi rotindu-se numai în jurul axei sale, şi cele şapte planete care se învârt în jurul lui, descriu cercuri mai mult sau mai puţin mari, în funcţie de distanţa la – care se află faţă de acest astru. Pământul trasează drumul său în 356 de zile şi aproximativ şase ore etc». Acest splendid sistem, pe care toate popoarele civilizate l-au adoptat, a fost condamnat de Inchiziţia de la Roma, ca o impietate, vrăjitorie şi operă a diavolului, iar autorul şi-a ispăşit ideile geniale în temniţă.

COPULAŢIE (ÎMPERECHERE) – Cuvânt infam, care exprimă împerecherea sexelor. Demonologii îl folosesc adesea; ei spun că vrăjitorii şi vrăjitoarele se împerechează la sabat cu diavolul, acesta luând înfăţişare de bărbat pentru femeie, şi de femeie pentru bărbat. Uneori o face sub chipul unui gânsac, al unei găini, al unei pisici sau oricare alt animal. Copiii care se nasc din aceste împerecheri sunt mici şi negri, seacă laptele de la trei doici, fără rezultat, ţipă dacă-i atingi şi râd când se întâmplă în casă o nenorocire; trăiesc doar şapte ani.

Evreul Philon afirmă, în legătură cu aceasta, că şarpele care a tentat femeia este o alegorie care semnifică voluptatea ce i se târâie pe pântec. Agripa şi alţii au spus acelaşi lucru în cuvinte mai precise. Cabaliştii pretind că femeia şi bărbatul au dat naştere la copii, aşa cum se ştie, nu după voinţa lui Dumnezeu; intenţia lui a fost mult mai nobilă; Eva n-a fost altceva decât fructul oprit; Adam trebuia să se mulţumească cu toate celelalte fructe ale grădinii plăcerilor, adică cu toate frumuseţile silfide, nimfe, şi alte fiice ale elementelor şi s-o lase pe Eva pentru iubirea cu salamandrele, silfii, gnomii, care ar fi ştiut să se facă iubiţi. Atunci s-ar fi născut numai eroi şi universul ar fi fost populat numai cu fiinţe minunate, pline forţă şi

înţelepciune.

Noe, considerat înţelept după exemplul lui Adam, a consimţit ca femeia lui să se dea salamandrei Oromasis, prinţ al elementelor focului, şi i-a sfătuit pe cei trei fii ai săi să-şi cedeze şi ei soţiile prinţilor celorlalte elemente. Dar Ham, neascultând sfatul tatălui său, a fost la fel de slab ca Adam, şi n-a rezistat farmecelor soţiei lui. Puţina amabilitate pe care a arătat-o silfilor, a lăsat urme peste întreaga posteritate; de aci vine tenul închis la culoare al etiopienilor, care au fost obligaţi să trăiască în ţinuturi toride, drept pedeapsă pentru pasiunea profană a strămoşilor lor.

CORAN – în arabă, acest cuvânt înseamnă *carte*. Musulmanii cred că arhanghelul Gabriel i-a dictat profetului lor Mahomed, timp de 23 de ani, tot materialul Coranului, verset cu verset şi a fost scris pe un pergament făcut din pielea berbecului pe care Abraham l-a sacrificat în locul fiului său Isac. Turcii spun că lucrarea aceasta, pe care o consideră operă a divinităţii, a fost scrisă de Cel de Sus. Persanii cred că a fost scrisă de îngeri. Întregul Coran trebuie scris pe lenjeria marelui vizir, aşa cum pe toată mobila cancelarului Franţei trebuie încrustată floarea de crin.

Opinia după care Mahomed se comporta fără menajamente faţă de femei este o eroare astăzi mai puţin răspândită. Nu este adevărat că le-a exclus din paradis iar pe pământ le face sclave. Citim chiar în Coran: «Femeile se comportă faţă de bărbaţii lor, aşa cum se comportă bărbaţii faţă de ele». În rest, spune Voltaire, «este o mare întrebare dacă Coranul este de origine divină sau a fost scris, musulmanii rigizi susţinând originea sa divină».

Mahomed a compus această operă cu ajutorul lui Batiras, un iacobit, a lui Sergius, un călugăr nestorian şi al câtorva evrei. Ea e împărţită în patru, fiecare din aceste părţi, în capitole, purtând câte un titlu, cum ar fi cel al Muştei, al Păianjenului, al Vacii etc. Cele mai multe dintre principii aparţin lui Arius, Nestorius, Sabelius şi altor eretici. De câteva ori e folosită şi Sfânta Scriptură, dar

amestecată cu multe legende, mai cu seamă despre eroii biblici, despre Iisus şi Sf. Ioan Botezătorul.

Coranul este atât de venerat de mahomedani încât un evreu sau un creştin care ar pune mâna pe el ar muri dacă n-ar îmbrăţişa credinţa lor. Chiar un musulman care atinge cartea cu mâinile murdare e aspru criticat.

Puţin după moartea lui Mahomed, s-au publicat peste 200 de comentarii despre această lucrare. Moravi a, calif din Babilon, a organizat la Damasc o adunare care să concilieze mulţimea de opinii divergente în această problemă. Dar n-a reuşit şi atunci a selectat dintre cei mai reputaţi autori, pe care i-a pus să scrie ce li se pare mai rezonabil. Cele şase scrieri au fost compilate cu grijă, toate celelalte fiind distruse de foc sau apă şi s-a interzis ca cineva să se pronunţe împotriva autorităţii acestei compilaţii, ceea ce, însă, nu a împiedicat apariţia unor poziţii divergente.

CORB – Pasăre piază-rea, anunţă nenorociri şi uneori moarte; cu toate acestea, are calităţi admirabile. În lucrarea *Admirabilele secrete ale lui Albert le Grand*, se susţine că, dacă se iau ouăle corbului din cuib şi se fierb, apoi se pun la loc, corbul va pleca imediat pe o insulă unde a fost îngropat Alogricus şi va aduce o piatră care are puterea să readucă ouăle la starea lor iniţială «ceea ce este surprinzător». Aceasta se numeşte «piatra indiană», pentru că se găseşte în India.

Cântecul corbului a fost folosit ca pretext pentru a se face preziceri. În Islanda este interpretat pentru a se cunoaşte problemele de stat. Poporul îl consideră cunoscător a tot ce se întâmplă departe şi în viitor. Mai ales dacă va muri cineva în familie, el vine să se aşeze pe acoperişul casei, de unde pleacă să facă înconjurul cimitirului, cârâind încontinuu, în tonuri variate. Islandezii afirmă, chiar, că unul din oamenii lor de ştiinţă avea darul de a înţelege limbajul corbului şi că astfel el era la curent cu lucrurile cele mai ascunse. […] în Bretania, se crede că fiecare casă e supravegheată de doi corbi şi că ei anunţă atât viaţa cât şi moartea. Locuitorii din Finister afirmă că

ei văd pe o stâncă îndepărtată, de pe malul mării, sufletul regelui lor Gralon şi a fiicei sale Dahut, care sunt întruchipate în doi corbi; ei dispar în clipa când oamenii se apropie.

COŞCIUG – încercarea sau judecata lui Dumnezeu cu ajutorul coşciugului a fost multă vreme folosită, mai cu seamă în Germania. Când nu putea fi descoperit un criminal, victima era dezbrăcată şi pusă într-un coşciug, prin faţa căruia trebuia să treacă toţi cei bănuiţi, atingând în acelaşi timp cadavrul. Dacă pe faţa victimei apărea un oarecare semn, dacă rana sângera, cel care se afla în faţa coşciugului era considerat vinovat.

Richard Inimă de Leu se răsculase împotriva tatălui său, Henri al II-lea, căruia i-a urmat la tron. Se spune că după moartea regelui Henri, Richard, ducându-se la Fontevrault, unde falsul rege ordonase înmormântarea, la apropierea fiului răsculat corpul nenorocitului tată a vărsat sânge pe nas şi pe gură şi l-a stropit pe noul suveran. Se citează numeroase exemple asemănătoare, care, fără îndoială, sunt născocite, dar a căror morală cumplită nu funcţiona prea bine în timpurile vechi.

COURTINIERE – Un nobil breton, pe nume M. de la Courtiniere, având oaspeţi la castel mai multe zile, vecinii sau rude de care s-a ocupat îndeaproape, i-a reproşat soţiei că n-ar fi fost prea atentă cu ei; şi cu toate că i-a vorbit calm şi deschis, femeia, foarte trufaşă, nu i-a răspuns, dar a hotărât în sinea ei să se răzbune. Când soţul ei s-a culcat, s-a gândit că a venit momentul hotărâtor să se răzbune; după ce a cumpărat cu bani doi servitori, aceştia i-au ucis soţul şi apoi l-au dus într-o pivniţă din castel; au făcut o groapă, l-au îngropat şi pentru a nu se observa pământul reavăn, au pus deasupra un butoi cu carne de porc la sare. A doua zi, femeia a anunţat că soţul ei a plecat într-o călătorie, iar peste câtva timp că a fost ucis într-o pădure; şi-a pus doliu, s-a arătat îndurerată şi i-au făcut slujbele religioase.

Dar Dumnezeu nu lasă nepedepsită o crimă; fratele mortului, care venise s-o ajute pe cumnata sa şi să se

ocupe de averea ei şi de interesele celor patru copii, se plimba într-o zi în grădina castelului şi admira un strat de flori în timp ce se gândea la fratele său; la un moment dat, a început să-i curgă sânge din nas, lucru care l-a mirat foarte tare, pentru că niciodată nu i se întâmplase aşa ceva. În aceeaşi clipă, i s-a părut că vede umbra fratelui lui, care îi făcea semne să-l urmeze. S-a luat după acea umbră până la pivniţa unde a dispărut. Această minune l-a făcut să se gândească la o crimă, l-a vorbit văduvei, care la început a fost îngrozită. Aceasta i-a întărit fratelui bănuielile, care a cerut să se sape locul unde văzuse dispărând fantoma. Văduva a încercat să-l împiedice, luându-şi un aer foarte sigur pe sine, dar, cu toată vorbăria ei, cumnatul a pus să se sape locul unde văzuse dispărând fantoma. Văduva a încercat să-l împiedice, luându-şi un aer foarte sigur pe sine, dar, cu toată vorbăria ei, cumnatul a pus să se sape în pivniţă. A fost descoperit cadavrul şi judecătorul Quimper Corentin l-a identificat. Vinovaţii au fost arestaţi şi condamnaţi: văduva, Marie de Sornin, să i se taie capul şi membrele, care apoi să fie arse şi aruncate în cele patru zări şi toate bunurile confiscate; cei doi servitori să li se taie mâna dreaptă şi după aceea să fie spânzuraţi, trupurile arse şi cenuşa aruncată în vânt.

Această întâmplare a avut loc la sfârşitul secolului al XVI-lea. Elementul miraculos poate fi explicat prin probabila mărturisire făcută de un servitor fratelui victimei.

CREIER – Se pot face minuni cu creierul de la anumite animale. Autorul admirabilelor secrete ale lui Albert le Grad spune, în cartea a III-a că dacă frecăm gingiile unui copil cu creier de iepure îi vor ieşi cu uşurinţă dinţii. El mai adaugă că cei ce se tem de fantome se pot vindeca de această teroare dacă mănâncă des creier de iepure. El însuşi se laudă că a vindecat 30 de persoane, băieţi şi fete, care pierdeau urina, dându-le să bea creierul de iepure dizolvat în vin alb. În fine, cu creierul de motan sau de pisică se freacă gâtul pe dinafară şi în mai puţin de două zile se vindecă inflamaţiile, chiar după o criză de

febră violentă.

Oamenii primitivi nu mâncau creierul de la animale, din respect pentru cap, pe care-l considerau lăcaşul sufletului.

CRISTALOMANŢIE – Metodă de a ghici cu ajutorul cristalelor. Se făceau preziceri folosindu-se oglinzi sau vase cilindrice sau oricare alte figuri de cristal, în care – se zicea – ar fi stat diavolul. Se spune că la Nürnberg, în 1530, un preot a văzut într-un cristal comori ascunse, pe care i le-a arătat un demon; el le-a căutat şi a reuşit să le găsească, păzite de un câine negru; dar când a coborât în groapa pe care o săpase şi a vrut să deschidă cufărul, a dispărut pentru totdeauna. Oglinda nu-i prezisese şi acest lucru. Ghicitorii de azi mai folosesc încă oglinda. Anecdota ce urmează vă va face cunoscută metoda:

În 1807, un ţăran sărman din Sezanne, din regiunea Brie, căruia i se furaseră 600 de franci, a mers la un ghicitor. La început acesta i-a cerut 12 franci; apoi i-a pus peste ochi trei batiste îndoite: una albă, una neagră şi una albastră; după aceea i-a spus să privească într-o oglindă mare, în care el adusese pe diavol şi pe toţi cei care el voia să-i invoce. Ghicitorul l-a întrebat ce vede.

— Nimic, a răspuns ţăranul. Vrăjitorul i-a vorbit cu voce tare, multă vreme; i-a recomandat să se gândească la cel pe care-l bănuia de furt, să-şi imagineze bine lucrurile şi persoanele. Ţăranul şi-a chinuit mintea şi, prin cele trei batiste care-i strângeau ochii, a crezut că vede trecând prin oglindă un om care avea pe el un veşmânt albastru, o pălărie cu boruri mari, saboţi şi pantaloni scurţi din pânză gri. O clipă mai târziu a crezut că-l recunoaşte şi a început să strige că a văzut hoţul. «Ei bine! a spus ghicitorul, ai să iei o inimă de bou şi 60 de cuie, pe care ai să le baţi, puse pe o şipcă, în inima aceea, în formă de cruce; apoi ai s-o fierbi într-un vas nou, împreună cu o broască râioasă şi o frunză de măcriş; trei zile după aceea, hoţul, dacă nu e mort, va veni să-ţi aducă banii sau va fi vrăjit». Ţăranul a făcut tot ce i s-a spus, dar banii nu i-au mai venit înapoi.

CROCODILI – Egiptenii moderni ne asigură că în

timpurile vechi crocodilii erau nişte animale plăcute şi ne explică astfel originea ferocităţii lor de mai târziu. Humeth, guvernatorul Egiptului sub Gisar Almutacil, mare calif de Bagdad, sfărâmând o statuie de plumb ce reprezenta un crocodil mare, găsită în timp ce se săpa la temelia vechiului templu păgân, chiar în acea clipă crocodilii au ieşit din Nil şi de atunci n-au încetat să sperie lumea cu voracitatea lor.

Pliniu şi Plutarh afirmă că egiptenii cunosc până unde se va revărsa Nilul, după locul unde crocodilii îşi depun ouăle, dar Thomas Brown afirmă că e greu de înţeles cum aceste animale intuiesc un fenomen care, în aceste împrejurări, depinde de cauze extrem de depărtate: adică dimensiunea ţărmurilor în Etiopia, lucru despre care Sf. Atanasie spune, în Viaţa *Anton*, *că* nici dracul n-ar şti să-l ghicească.

Locuitorii Tebei şi cei din jurul lacului Moeris aveau un cult special pentru crocodili; le puneau în urechi pietre preţioase şi alte ornamente de aur şi îi hrăneau cu carne anume pregătită. După moarte îi îmbălsămau şi îi puneau în urne pe care le depuneau în labirintul consacrat îngropării regilor. Ombiţii duceau superstiţia până la a se bucura atunci când copiii lor erau înghiţiţi de crocodili; dar în restul Egiptului aceste animale erau urâte de oameni. Cei care îi adorau spuneau că, în timpul celor şapte zile consacrate sărbătoririi naşterii zeului

Apis, crocodilii îşi uitau ferocitatea şi nu făceau niciun rău; dar a opta zi, după masă, redeveneau fiare.

CRUCE – Crucile pe care vrăjitoarele le poartă ia gât şi la şiragul de mătănii şi cele care se găsesc la locul sabatului nu sunt niciodată întregi, aşa cum se vede în locurile din cimitire pline de vrăjitori şi unde, în general, se ţine sabatul. În casa preotului din Arguibel, în parohia Ascain, era o cruce mai mare cu două braţe, care avea o parte ruptă, lucru pe care nu-l putea face decât Satana, dată fiind grosimea ei, după cum ne spune Delancre.

În rest, ca să vedem cât de mare şi de puternic e ajutorul crucii împotriva demonilor, acelaşi autor citează

următoarea depoziţie pe care a făcut-o Bertomine de Gert, vrăjitoare din Precht, în 1611: când o vrăjitoare se întoarce de la sabat şi e ucisă pe drum, diavolul o duce acasă, pentru a nu-i strica reputaţia, dar dacă cel care a omorât-o i-a făcut din ceară o cruce şi i-a pus-o pe corp, diavolul nici nu se poate apropia de ea.

CUC – în Bretania există credinţa că dacă numeri de câte ori cântă cucul, afli anul exact când te vei căsători. Când cântă de trei ori, te vei căsători peste trei ani etc. În cele mai multe provincii din Franţa oamenii cred că, dacă atunci când aud pentru prima oară în acel an cântând cucul, şi au bani în buzunar, vor câştiga bine tot anul.

Să nu uităm că respectabilul cuc al lui Belkis, despre care nu ştim nimic, decât numele, este unul din personajele pe care Mahomet le-a dus în paradis.

CULORI – Pliniu naturalistul[90] ne spune că în antichitate se făceau preziceri după culorile razelor solare, ale lunii, ale planetelor, ale aerului etc. Negrul este semnul doliului, spune Rabelais, pentru că e culoarea întunericului, care e trist, şi opusul albului, care este culoarea luminii, a bucuriei şi fericirii.

CULT – Toată lumea ştie că demonii, în toată lumea, înainte de creştinism, erau cei cărora oamenii li se închinau. Jupiter şi alţi zei erau demonii; dar diavolul a fost uneori obiectul unui cult mai special din partea oamenilor care ştiau că se adresează lui şi nu unui zeu. Astfel, la sabat, vrăjitoarele îl invocă pe diavol pe nume. Adoraţia pe care i-o arată constă în primul rând în a-l săruta în fund, cu umilinţă, de obicei ţinând în mână o candelă. Anumite popoare din Africa nu se roagă lui Dumnezeu, pe care îl cred prea bun pentru a avea nevoie să fie rugat, dar diavolului îi fac sacrificii, din raţiuni contrare […]

CUNEGONDE – Soţia lui Henri al II-lea, împărat al Germaniei. Ea a fost bănuită de adulter şi Leloyer spune că pe bună dreptate, căci mai multe zile la rând a fost văzut

---

90 Pliniu cel Bătrîn, naturalist roman, născut în anul 23 d.Hr., autorul unei lucrări de istorie naturală, adevărată enciclopedie a ftiinfelor. Mort a. 79.

ieşind din camera împărătesei, în fiecare dimineaţă, un demon cu chip de om. El era împopoţonat ca un curtezan frumos la chip şi la statură. Cu toate acestea, prin judecata lui Dumnezeu, prinţesa a fost găsită nevinovată; căci ea s-a purificat de acuzaţie stând cu picioarele goale pe brăzdarul plugului înroşit în foc, fără să sufere.

CURTEA INFERNULUI – Wierius şi mulţi specialişti în demonologie, experimentaţi în cunoaşterea profundă a infernului, au descoperit că acolo totul este organizat ca şi pe pământ, că şi acolo există prinţi, nobili, canalii etc. Ei au avut avantajul de a-i putea număra pe draci, a le aproxima vârsta şi a le fixa slujbele, funcţiile şi puterea.

Urmărind ceea ce au scris aceştia, aflăm că Satana nu mai e suveran pe infern; în locul lui se află Belzebuth, care va domni până la sfârşitul lumii, lată stadiul actual al guvernului infernului:

Prinfi şi mari demnitari. Belzebuth, şet suprem al infernului, fondator al ordinului muştei. Satana, prinţ detronat, şeful partidului în opoziţie. Eurinom, prinţ al morţii, marea cruce a ordinului muştei. Moloh, prinţ al ţării lacrimilor, marea cruce a ordinului. Pluton, prinţ al focului, guvernator general al ţinuturilor în flăcări, marea cruce a ordinului. Pan, prinţ al demonilor-masculi. Lilith, prinţ al demonilor-femei. Lonard, mare maestru al sabatului, cavaler al ordinului muştei. Baalbenth, mare pontif, maestru al alianţelor. Proserpina, arhidiavoliţă, prinţesă suverană a spiritelor răului.

Ministere. Adrameleck, mare cancelar, marea cruce a ordinului muştei. Astaroth, mare vistiernic, cavaler al ordinului muştei. Nergal, şeful poliţiei secrete. Baal, general şef al armatelor infernului, marea cruce a ordinului muştei. Leviathan, mare amiral, cavaler al ordinului muştei.

Ambasadori. Belphegor, ambasador în Franţa. Mammon, în Anglia. Belial, în Italia. Rimmon, în Rusia. Thamuz, în Spania, Hutgin, în Turcia, Martinet, în Elveţia.

Justiţie. Lucifer, mare judecător, cavaler al ordinului muştei; Alastor, călău.

Personalul prinţilor. Verdelet, maestru de ceremonii. Succor Benoth, şeful eunucilor din serai; Chamos, mare şambelan, cavaler al ordinului muştei; Melchom, vistiernic cu plăţile; Nisroch, şef-bucătar; Behemoth, mare paharnic; Dagon, mare pitar; Mullin, primul fecior.

Cheltuieli pentru plăceri mărunte. Kobal, director al spectacolelor. Asmodeu, supraintendent al caselor de joc. Nybbas, mai marele peste parăzi. Antihrist, scamator şi necromant. (Boguet îl numeşte «maimuţa lui Dumnezeu»).

Ceea ce e mai interesant în toate acestea sunt cele scrise de M. Berbiguier[91] în 1821, după ce a transcris lista prinţilor de la curtea infernală: «Această curte are de asemenea reprezentanţii săi pe pământ, care sunt cei ce, în numele ei, persecută pe nefericiţii pământeni; are nenumăraţi împuterniciţi; dar fiecare dintre ei are misiunea specială să meargă pe urmele victimei ce i-a fost indicată. Trebuie să aduc la cunoştinţa o spune el, pe cei care mă chinuie fără milă (în diversele ocazii în care i s-a ghicit şi în diversele procese pe care le-a avut). Voi cita nomenclatura după importanţa funcţiei lor; iat-o: Moreau, magician şi vrăjitor din Paris, reprezentantul lui Belzebuth; Pinel-tatăl, medic la Salpêtrière, reprezentant al lui Satana; Bon net, funcţionar la Versailles, reprezentantul lui Eurynome. Bouge, asociatul lui Nicolas, reprezentantul lui Pluton. Nicolas, medic din Avignon, reprezentantul lui Moloch. Baptiste, stareţul din Moulins, reprezentantul lui Pan. Papon Lominy, vărul stareţului, reprezentantul lui Baalberith. Jeanneton Lavalette, reprezentantul arhidiavoliţei Proserpina, care a vrut să pună trei diavoli pe urmele mele».

CURTEZANE – Creştinii sunt foarte miraţi de faptul că în India curtezanele servesc drept preotese. Aceste femei uşoare sunt privilegiate şi privite ca alese ale zeilor, încă de pe vremea când una dintre ele a trăit o aventură: Devendireu, zeul ţinutului, luându-şi înfăţişarea unui bărbat chipeş, s-a dus într-o zi la o curtezană şi i-a promis

91 Alexis Berbiguier, autor al unei lucrări Drăcuşori sau Toţi demonii nu sunt de pe lumea cealaltă, 3 vol. 82.

o frumoasă recompensă dacă-i va fi credincioasă; el a fost foarte bine primit. Zeul s-a prefăcut mort şi curtezana, crezându-l într-adevăr mort, s-a hotărât să-şi curme zilele în focul ce trebuia să-i ardă acestuia cadavrul, deşi nu era obligată, pentru că nu era căsătorită oficial. Tocmai când se pregătea să se aşeze pe rugul deja aprins, Devendireu s-a trezit, şi-a mărturisit şiretlicul, a luat-o de soţie şi a dus-o în paradisul său.

CURTIUS – Fiul unui gladiator roman. Se zice că o fantomă i-a anunţat moartea astfel: el era însoţitorul unui ofiţer al guvernatorului Africii, care nu avea nicio gardă pe lângă el. Curtius a văzut într-o zi, într-o galerie, fantoma unei femei înalte, foarte frumoasă, care i-a spus că ea e Africa şi că a venit să-i aducă fericirea. i-a spus că va fi primit cu mari onoruri la Roma şi că se va întoarce în Africa nu ca servitor, ci în calitate de comandant de oşti şi că aici îşi va încheia viaţa; Această prezicere s-a împlinit întocmai, căci Curtius a fost chestor, apoi preot şi consul şi apoi trimis guvernator în Africa. Dar în momentul când a debarcat a fost cuprins de o boală din care i s-a tras moartea. Probabil că povestirea aceasta a fost creată după moartea lui.

CUTREMURE DE PĂMÂNT – Indienii din zona munţilor Anzi cred că, atunci când se produc cutremure de pământ, Dumnezeu pleacă din cer ca să-i vadă pe muritori. Cu această convingere, la cea mai uşoară mişcare a pământului, ies cu toţii afară din colibe, aleargă, sar şi bat din picioare strigând: «Suntem aici! Suntem aici!».

Anumiţi medici musulmani susţin că pământul e ţinut în coarnele unui bou imens care, atunci când pleacă capul, produce cutremurul.

Preoţii lama cred că Dumnezeu, după ce a creat pământul, l-a aşezat pe spinarea unei imense broaşte galbene şi că de câte ori acest animal fantastic îşi clatină capul sau îşi întinde labele produce cutremure pe partea de pământ care se află dedesubt.

Sfârşitul volumului I

CASA DE EDITURĂ ȘI PRESĂ „VIAȚA ROMÂNEASCĂ”